http//jhs.usch.md

ISSN 2345-1866

E-ISSN 2345-1904

BULETINUL ȘTIINȚIFIC

AL UNIVERSITĂȚII DE STAT

„BOGDAN PETRICEICU HASDEU" DIN CAHUL

(ediție semestrială, seria științe umanistice)

Nr. 2 (16), 2022

Colegiu de onoare al seriei științe umanistice:
prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române (România)
prof. univ. dr. Victor Spinei, vicepreședintele Academiei Române (România)
prof. univ. dr. Ionel Cândea, membru corespondent al Academiei Române (România)
cercetător dr. Mariana Șlapac, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei
conf. univ. dr. Sergiu Cornea, rectorul Universității de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul
prof. univ. dr. Anatol Petrencu, Universitatea de Stat din Moldova
prof. univ. dr. Iaroslav Chiciuc, Universitatea Umanistă de Stat din Ismail (Ucraina)
prof. univ. dr. Daniel Cristea-Enache, Universitatea din București (România)
prof. univ. dr. Lili Țiganenco, Universitatea Umanistă de Stat din Ismail (Ucraina)
prof. univ. dr. Ion Șișcanu, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei
prof. univ. dr. Gheorghe Cojocaru, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei

Colegiu de redacție al seriei științe umanistice:
conf. univ. dr. Costin Croitoru, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul / Muzeul Brăilei „Carol I", **redactor șef al seriei**
conf. univ. dr. Ion Gheletchi, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul, **responsabil al secțiunii A. Istorie**
conf. univ. dr. Liliana Grosu, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul, **responsabil al secțiunii B. Filologie**
conf. univ. dr. Alina Pintilii, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul
cercetător științific dr. Zamfir Bălan, Muzeul Brăilei „Carol I"
conf. univ. dr. Polina Lungu, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul, **responsabil al secțiunii C. Psihopedagogie**
conf. univ. dr. Ioana Axentii, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul
conf. univ. dr. Natalia Mihăilescu, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul

Consilieri editoriali / referenți ai seriei științe umanistice:
prof. univ. dr. Gheorghe Manolache, Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu
conf. univ. dr. Victor Axentii, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul
conf. univ. dr. Ludmila Bălțatu, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul
conf. univ. dr. Valeriana Petcu, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu" din Cahul

Revista este indexată în baza de date **IBN** (https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_revista/118)
Autorilor le revine responsabilitatea științifică a lucrărilor publicate.
© Toate drepturile intelectuale asupra prezentei ediții sunt rezervate
Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul și autorilor.
Reproducerea integrală sau parțială a textului ori ilustrației se va face doar cu acordul scris al acestora.

ISSN 2345-1866

E-ISSN 2345-1904

THE SCIENTIFIC BULLETIN

OF THE STATE UNIVERSITY

"BOGDAN PETRICEICU HASDEU" FROM CAHUL

(half-yearly edition, humanities series)

No. 2 (16), 2022

Honorary college of the humanities series:
professor PhD Ioan Aurel Pop, the president of Romanian Academy (Romania)
professor PhD Victor Spinei, the vice-president of Romanian Academy (Romania)
professor PhD Ionel Cândea, corresponding member of Romanian Academy (Romania)
researcher PhD Mariana Șlapac, corresponding member of Sciences Academy of Moldova
professor PhD Sergiu Cornea, rector of the State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul
professor PhD Anatol Petrencu, State University of Moldova
professor PhD Iaroslav Chiciuc, Humanist State University of Ismail (Ukraine)
Professor PhD Daniel Cristea-Enache, University of Bucharest (Romania)
professor PhD Lili Țiganenco, Humanist State University of Ismail (Ukraine)
professor PhD Ion Șișcanu, History Institute of Sciences Academy of Moldova
professor PhD Gheorghe Cojocaru, History Institute of Sciences Academy of Moldova

Editorial board of the humanities series:
associate professor PhD Costin Croitoru, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul / ”Carol I” Brăila Museum, **editor-in-chief of the series**
associate professor PhD Ion Gheleț̆chi, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul, **responsible for section A. History**
associate professor PhD Liliana Grosu, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul, **responsible for section B. Philology**
associate professor PhD Alina Pintilii, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul, member
researcher PhD Zamfir Bălan, ”Carol I” Brăila Museum, România
associate professor PhD Polina Lungu, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul, **responsible for section C. Psycho-pedagogy**
associate professor PhD Ioana Axentii, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul
associate professor PhD Natalia Mihăilescu, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul

Editorial advisors / references of the humanities series:
professor PhD Gheorghe Manolache, ”Lucian Blaga” University from Sibiu
associate professor PhD Victor Axentii, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul
associate professor PhD Ludmila Bălțatu, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul
associate professor PhD Valeriana Petcu, State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul

The Journal is indexed in the database **IBN** (https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_revista/118)
The authors have the scientific responsibility for the published works.
© All intellectual property rights in this edition are reserved
to the State University ”B. P. Hasdeu” from Cahul and to the authors.
The full or partial reproduction of the text or illustration will be made only with their written consent.

CUPRINS

Secțiunea A. Istorie

Costin Croitoru, *The monuments of Brăila (I). The Church "Saints Archangels Michael and Gabriel" in the archive of the Historical Monuments Commission* 11
Ion Șișcanu, *Procesul de colectivizare a agriculturii în RSSM* 65
Silvia Corlăteanu-Granciuc, *Dezvoltarea învățământului românesc în contextul Constituției din 1923, a României Întregite* 85
Artur Leșcu, *Pătrunderea ideilor norodniciste în Basarabia și lupta împotriva lor* 91
Iuliu-Emanuel Galea, *Odihna sabatului. O perspectivă biblică, teologică și istorică* 109
Igor Arsene, *Studiul Coranului (Cărții divinei revelații) care guvernează sănătatea, sufletul și longevitatea omului* 119

Secțiunea B. Filologie

Ludmila Balțatu, *Originalitatea operei lui Barbu Delavrancea* 129
Alexandr Parahonco, *Language and communication: language and thought* 137

Secțiunea C. Psiho-pedagogie

Igor Arsene, *Aerobica, mijloc de pregătire a femeilor însărcinate pentru naștere* 145
Igor Arsene, *Evaluarea ca metodă eficientă a educației fizice școlare* 153

Semnale editoriale, prezentări, recenzii

Ion Gheleț chi, *Maria Zinovii, Locuitorii din RASSM (1924-1940) și RSSM (1940-1941, 1941-1944) pe șantierile Gulagului* 163
Victor Axentii, *Ștefan Olteanu, Album monografic de colecție istorică: comuna Burlacu* 167
Natalia Mihăilescu, *Maxim Ilicciev, Particularități ale inteligenței sociale la studenți din perspectiva profilului profesional de personalitate* 169

Anexe

Norme de publicare pentru numărul următor 175

CONTENT

Section A. History

Costin Croitoru, *Monumentele Brăilei (I). Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril" în arhiva Comisiunii Monumentelor Istorice* 11
Ion Șișcanu, *The collectivization process of agriculture in the RSSM* 65
Silvia Corlăteanu-Granciuc, *The development of Romanian education in the context of the Constitution of 1923, of Unified Romania* 85
Artur Leșcu, *The penetration of narodnicist ideas in Bassarabia and the fight against them* 91
Iuliu-Emanuel Galea, *Sabbath rest. A biblical, theological and historical perspective*..... 109
Igor Arsene, *The study of the Qur'an (the Book of divine revelation) which governs the health, soul and longevity of man*..... 119

Section B. Philology

Ludmila Balțatu, *The originality of Barbu Delavrancea's work*..... 129
Alexandr Parahonco, *Limbă și comunicare : limbă și gândire* 137

Section C. Psycho-pedagogy

Igor Arsene, *Aerobics, means of preparing pregnant women for birth* 145
Igor Arsene, *Evaluation as an effective method of school physical education* 153

Editorial signals, presentations, reviews

Ion Gheleţchi, *Maria Zinovii, Residents of RASSM (1924-1940) and RSSM (1940-1941, 1941-1944) on Gulag construction sites* 163
Victor Axentii, *Ștefan Olteanu, Historical collection monographic album: Burlacu commune*..... 167
Natalia Mihăilescu, *Maxim Ilicciev, Peculiarities of social intelligence in students from the perspective of professional personality profile*..... 169

Annexes

Publication rules for the next issue 175

Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
ediție semestrială, seria științe umanistice, nr. 2 (16), 2022

~ Secțiunea A. Istorie / Section A. History ~

The scientific bulletin of the State University ”Bogdan Petriceicu Hasdeu” from Cahul
half-yearly edition, humanities series, no. 2 (16), 2022

THE MONUMENTS OF BRAILA (I). THE CHURCH "SAINTS ARCHANGELS MICHAEL AND GABRIEL" IN THE ARCHIVE OF THE HISTORICAL MONUMENTS COMMISSION [1]

Costin Croitoru,
conf. univ. dr., Muzeul Brăilei „Carol I”
(email: costin_croitoru1@yahoo.com)

Abstract. *Some time ago, the documentary fund of the Historical Monuments Commission was digitized. From this huge documentary treasure, some documents related to the Church of the Holy Archangels Michael and Gabriel in Brăila attracted our attention. It is about the famous Questionnaire regarding historical monuments, followed by several subsequent pieces of correspondence - some of which complete part of the answers -, interesting here being the dialogue with the Minister of Cults and Arts on the subject of the restoration of the place of worship, an initiative for the completion of which is being drawn up and an estimate of works accompanied by expenses.*

Key words: *Historical Monuments Commission, Church of the Holy Archangels Michael and Gabriel, Brăila*.

*

Rezumat. *Acum ceva vreme fondul documentar al Comisiei Monumentelor Istorice a fost digitalizat. Din această imensă comoară documentară mi-au atras atenția câteva documente referitoare biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihai și Gavril” din Brăila. Este vorba despre notoriul chestionar relativ la monumentele istorice, urmat de câteva fragmente de corespondență – care conțin părți consistente cu răspunsurile -, de remarcat fiind aici dialogul cu Ministerul Cultelor și Artelor în privința restaurării bisericii, solicitarea de a se întocmi un proiect de lucrări cu devizele aferente*.

Cuvinte cheie: *Comisia Monumentelor Istorice, Biserica „Sfinții Arhangheli Mihai și Gavril”, Brăila*.

General introduction

The importance and, in general, the meanings of the digitization of some documentary / archival funds are more than obvious. Direct, immediate access to strictly specialized or common interest information, on the one hand, considerably reduces the less pleasant aspects related to mobility (time + money), on the other hand, the digital version of a document preserves the original / collection and offers the researcher a series of search and ordering tools that make his documentary work considerably easier.

---

[1] This is a form of my article *Bisericile Brăilei în arhiva Comisiunii Monumentelor Istorice (I). Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”*, in Analele Brăilei, XXI, nr. 21, 2021, pp. 9-65.

In this context, the digitization of some files from what is the Archive of the Historical Monuments Commission (hereafter CMI) by colleagues from the National Institute of Heritage (hereafter IMP) in partnership with the University of Bucharest (to be consulted at: https://arhivacomisiuniimonumentelor. ro/) is more than salutary. During more than half a century of existence (1892-1948) CMI has accumulated a huge repository of information: correspondence, historical studies, plans, budgets, etc., related to the problems of restoration, conservation and enhancement of historical monuments[2]. If we bear in mind that some of the monuments that are the subject of these files no longer exist today and additional documentary information cannot be found in other sources, the value of the CMI archive is all the more significant, and the effort of the IMP collective is all the more commendable!

From this huge documentary treasure, some documents related to the Church of the Holy Archangels Michael and Gabriel in Brăila attracted our attention. It is about the famous Questionnaire regarding historical monuments, followed by several subsequent pieces of correspondence - some of which complete part of the answers -, interesting here being the dialogue with the Minister of Cults and Arts on the subject of the restoration of the place of worship, an initiative for the completion of which is being drawn up and an estimate of works accompanied by expenses.

Historical Monuments Commission

After several decades of attempts, on November 17, 1892, Romania would receive, by Royal Decree, the first law for the conservation and restoration of public monuments[3]. The law provided for the establishment of a Commission that would function under the Ministry of Public Instruction, composed of three members appointed by the ministry "from among the most competent men in historical or archaeological sciences". During its 55 years of existence (1892-1948), the Historical Monuments Commission (CMI) will increase its number of members to nine and will have correspondent members in the country's counties. Naturally, the most important mission of the CMI was to draw up a general inventory: "of all the old buildings and objects in the country that are of particular historical or artistic interest, for the preservation of which measures should be taken". Once classified in this inventory, the monuments could no longer undergo interventions

[2] Many of these have already been used in the pages of the CMI's two publications: the Bulletin of the Historical Monuments Commission (hereafter BCMI) and the Yearbook of the Historical Monuments Commission (hereafter ACMI). For the objective that interests us in the present intervention, consult the following: *Raport pe anul 1925*, in BCMI, XVIII, 1925, p. XVIII [different works]; Nicolae Iorga, *Moschei pe pământ românesc*, in BCMI, XXII, 1929, fasc. 62, oct.-dec., p. 184; Idem, *Câteva legături românești*, in BCMI, XXII, 1929, pp. 180-183 [photo and notice from 1813]; *Biserica Sfinții Arhangheli din Brăila, înainte de restaurare*, in BCMI, XXXIII, 1940, fasc. 106, oct.-dec., p. 45, fig. 1 [photo].

[3] Monitorul Oficial, nr. 187 from 24 noiembrie / 6 decembrie 1892, pp. 5490-5491.

(demolition, repairs / restorations) "without the prior authorization of the Ministry of Cults and Public Instruction, which will decide after the opinion of the Public Monuments Commission has been obtained". Of course, such provisions did not always arouse general sympathy, let alone some owners[4].

The management of the CMI was succeeded by huge personalities of the Romanian cultural life, who contributed decisively to the smooth functioning of the institution, in relation to the role for which it was created. Initially having a consultative role, it tends to impose - with the support of the Ministry - the authority in the field of Monuments, especially starting with the exercise of the mandate of president by Ioan Kalinderu (1901-1913). He established himself as an authority in the field of inventorying and protecting monuments during the mandate of the historian Dimitrie Onciul (1919-1923), but especially under the leadership exercised by Nicolae Iorga (1923-1940).

Starting in 1908, the CMI began sending fellows to Italy and Greece, with the intention of creating a group of specialists to coordinate future restoration work. In 1907, the CMI collections began to be approached in a museum spirit, three years later being introduced into the public circuit. Then, in 1913, the House of Historical Monuments was established, intended to raise the funds necessary for the works of the CMI.

Last but not least, one of the reasons why the CMI had been created was to popularize various issues related to historical monuments. From the beginning (1893) the Regulation of the Law for the Conservation and Restoration of Public Monuments provided (paragraph 11, line 4), among the Commission's attributions and "to awaken and spread among the people the sense and skill for the conservation of monuments, for the publication of works on monuments and instructions on the face of their conservation or restoration"[5]. In this sense, beyond specific publications such as monument inventories[6] or collection catalogs[7], CMI also published a scientific periodical - the Bulletin of the Historical Monuments Commission (1908-1945), alongside which, later, as an annex, the Yearbook of the Historical Monuments Commission (1914-1915, 1942-1943) appears[8].

As I have already shown, during more than half a century of existence (1892-1948) the CMI has accumulated a huge store of information:

---

[4] See O. Velescu, *Puncte de vedere în legătură cu restaurarea monumentelor istorice*, in Buletinul Monumentelor Istorice, XXXIX, nr. 1, 1970, p. 48.

[5] *Cuvinte începătoare*, in BCMI, I, 1908, p. 5.

[6] V. A. Urechia, B. P. Hasdeu, Gr. G. Tocilescu, *Inventarul monumentelor publice și istorice din România*, București, 1903; M. Csaki, *Inventarul monumentelor și al obiectelor istorice și artistice din Transilvania*, Cluj, 1923.

[7] V. Drăghiceanu, *Catalogul colecțiunilor Comisiunii Monumentelor Istorice*, București, 1912.

[8] As working tools, see *Indicii bibliografici ai BCMI și ACMI*, datorați lui Radu Sc. Greceanu, respectively *Bibliografia BCMI*, drown up by Niculae Ravici-Tătăranu (Râmnicu Vâlcea, 2012).

correspondence, historical studies, plans, budgets, etc., related to the problems of restoration, conservation and enhancement of historical monuments. Going through this fund today reveals to the reader - approved or not, a series of information related to the legislation, practices, work methodology, administrative searches, but also on the monuments themselves, their history and the interventions to which they were subjected, providing a baggage undisputed information and which sometimes cannot be recovered through other documentary sources.

Brief history of the Church "Saints Archangels Michael and Gabriel"

Perhaps one of the most interesting local edifices with an ecclesiastical character, the Church in the city center is spectacular and original. It is the result of the transformation of the prayer house used by the Muslim inhabitants of the Turkish fortress into an Orthodox church, after the liberation of Braila. When was the mosque built? Hard to say, if not impossible. The *post quem* chronological milestone is of course the building of the Turkish fortress at the end of the first half of the 16th century (1540), and the *ante quem* the conquest (and then destruction) of the fortress in the first part of the 19th century (1829). Another landmark - if it refers to the objective that interests us and not to another one, from the incitement of the citadel[9] -, could be remembered by the information from the Journal of Ieronim Radziejowski's[10] message, where it is recorded, for the year 1667, that in Brăila the diplomats were met by "*a Turkish qadi or judge, who had been appointed there some years before, also building a mosque, evidently against the treaties*"[11].

Such "confessional" changes also take place in other territories once under the administration of the Turks, at least this is what emerges from the *Dedication of Adjutant General Kisseleff about the administration of Moldavia and Wallachia from November 15, 1829 to January 1, 1834*: "in memory of the great acts of the

[9] For this see the 1790 plan of the Austrian Johan von Vermatti, reproduced by Gh. Marinescu, *Brăila Veche. Album*, Brăila, 1929, pl. XXIII și Ionel Cândea, Dan Dumitru Iacob (coordonatori), *Atlas istoric al orașelor din România*, seria B. Țara Românească, fascicula 3, Brăila, 2013, planșa VII; and for the hypothesis regarding its location in the eastern extremity of the citadel see I. Cândea, *Aspecte din viața spirituală în Cetatea Brăilei (1538-1929)*, in Analele Brăilei, V, nr. 5, 2004, p. 9 and following. About the author of the plan see Dan Dumitru Iacob, *Johann Vermatti von Vermersfeld, autorul planului Brăilei din 1790*, in vol. *Miscellanea Historica et archaeologica in honorem professoris Ionel Cândea septuagenarii*, (ed. Costin Croitoru), Brăila, 2019, pp. 397-436.

[10] An abstract of the Journal of the Message manuscript accompanying the study was published by L. Hubert, *Zatargi Polski z Turcya w 1667 roku i poselstwo Hieronima Radziejowskiego [= Poland's conflict with Turkey in 1667 and the Message of Hieronim Radziejowski]*, in Biblioteca Warszawska, II, 1858, pp. 461 and following.

[11] Integral text at P. P. Panaitescu, *Călători poloni în Țările Române*, București, 1930, p. 66; respectively at H. Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, P. Cernovodeanu (eds.), *Călători străini despre Țările Române*, VII, București, 1980, p. 163.

last revolt, the Turkish mosques were transformed into churches; the one from Giurgiu with the patron saint St. Neculai, and the one from Brăila with the patron saint St. Michael the Archangel"[12]. Almost half a century later, this reality persists. Here is what is recorded in the *Report of the office of the communal assessment service, submitted to Brăila City Hall, regarding the history of the city - geographical, demographic, municipal*, drawn up on September 3, 1882, in the matter that interests us: "everything found here of such a nature [historical places, ruins] is the church in the main center of the city, called the cathedral, dedicated to Saint Michael the Archangel, built after the capture of the fortress in 1828, on the foundations or ruins of a window"[13].

Its first patron saint, that of Saint Archangel Michael, was chosen in honor of Grand Duke Mihail Pavlovic, the "liberator" of Brăila, the consecration taking place on March 8, 1831, on Orthodoxy Sunday, by "*an Archimandrite of this Diocese together with priest John, who he was here in this city and then served at the said church*"[14]. The limited archaeological research carried out here has revealed the presence of an older construction, affected by the building of the mosque, which is assumed to have been a church, advanced functionality and due to the presence in the area of a Christian necropolis[15]. If so, then here is a return, all the more interesting, in fact, an adaptation of the same functionality to officiate different cultures. We hasten to emphasize in this context an information that we believe has been too easily overlooked in the historiography of the matter, due to the erudite prelate Melchisedec Ștefănescu. Recording the notes on the church books from the contents of the Metropolis of Proilavia[16], he dwells on the phrase "the Russian church in Brăila", which he explains: "*after the research I found out that it was called that, in 1828, the Church of Saint Michael in the main square of the city. It was named so because it was transformed by the Russians from mosque into a Christian Church, twice, and endowed with the necessary, once during the*

[12] The report is reproduced by Th. Codrescu, *Uricarul sau Colecțiune de diferite acte care pot servi la istoria românilor*, volumul IX, Iassi, 1887, p. 412. The news that the great window was transformed into the church of St. Michael the Archangel is also retained by Albina Românească. Gazetă politico-administrativă-literară, Iași, nr. 43, 8 iunie 1830, p. 182.

[13] Vezi N. Mocioiu, S. Bounegru, Gh. Iavorschi, A. Vidis, *Documente privind istoricul orașului Brăila (1831-1918)*, București, 1975, p. 378, doc. nr. 357.

[14] *Biserica Sf. Arhangheli*, in *Contribuțiuni pentru monografia orașului și județului Brăila cu prilejul sărbătorilor centenarului*, Brăila, 1929, p. 10.

[15] Ionel Cândea, *Aspecte din viața spirituală în cetatea Brăilei (1538-1828)*, in Analele Brăilei (SN), V, nr. 5, 1994, p. 12.

[16] The correct name retained by the official legal documents of the ”High Gate” is that of the Metropolises of Brăila, recorded within a broader phrase - the Metropolises of the infidels from the Ibrail vilayet and the pending lands, see in this sense Mihai Maxim, *Mitropolia Brăilei. Arhiva otomană din Istanbul și istoria Mitropoliei Brăilei*, in vol. *Mitropolia Brăilei (Proilaviei). Studii și documente*], ed. Ionel Cândea, Brăila, 2015, p. 280.

occupation from 1806-1812, after which it again became a mosque, and the second time, definitively in 1828, when the Turks were expelled from Brăila forever"[17]. Therefore, somewhere between 1808-1810, in the context of the conquest of the fortress by the Turks, there was another attempt to transform the mosque into a church. In this context, *Metropolitan Gavriil's Letter to the inhabitants of Brăila was written, in which he made it known that the city, freeing itself from the Turks, joined the Diocese of Buzău again*[18].

The hall-type building, with a rectangular plan, was adapted after 1830 to the Orthodox cult by adding a large semicircular apse to the east and a pronaos to the west[19]. The separation of the spaces occurs only at the visual level and is the result of the superimposition of the cage over the pronaos. It was probably also then that the windows to the east were blocked up and the narrow, overlapping windows on the north and south facades were replaced by simple, wide, rounded windows at the top, which are still visible today[20]. The interventions are mentioned in a report of the great warden of internal affairs (March 21, 1893), in which it is mentioned that in 1832 "in the city of Brăila, the church under the celebration of "St. Archangel», the masonry of which was carried out by the help of the cupmaker Iancu Slătineanu"[21] – the governor of the county. At the same time, the church was endowed "even before the consecration" - that is, before 1831 - by the executor Divan with the sum of 7,000 lei annually, from the income of fishing fish (sic!) from the parts of the domain "to help with expenses". This is how the article related to this matter from the *Office of the Plenipotentiary President with the project for the new attributions given to the Department of Church Affairs* (December 1, 1831) looked like: "the person in charge of church affairs will also be notified of everything that will be necessary for the endowment of the church from the sale of fish, and other public needs, which were decided by line 4 of article 130 of the organic regulation, for keeping the churches of the holy Archangel Michael and the holy Hierarch Nicholas newly built in the city of Brăila and Giurgiu"[22]. Anyway, on February 23, 1832, the Order of the Plenipotentiary

[17] Melchisedek (episcopul Dunărei de Jos), *Chronica Huşilor şi a Episcopiei cu aseminea numire dupre documentele episcopiei şi alte monumente ale ţerei*, Bucureşci, 1869, p. 166 [= Idem, în vol. *Mitropolia Brăilei (Proilaviei). Studii şi documente*], ed. Ionel Cândea, Brăila, 2015, p. 35.

[18] The full text of the document is reproduced by0 Ion Vârtosu, *Din trecutul bisericei brăilene*, in Analele Brăilei, II, nr. 2, aprilie-iunie 1930, pp. 11-12.

[19] Maria Stoica, *Brăila. Memoria oraşului. Imaginea unui oraş românesc din secolul al XIX-lea*, Brăila, 2009, p. 207.

[20] H. Stăhiescu, *Monumente musulmane civile şi religioase din oraşul Brăila*, in Studii şi Cercetări de Istoria Artei, anul III, nr. 1-2, 1956, p. 8.

[21] H. Stănescu, *Analele Parlamentare ale României*, zona III, partea I – Obicinuita Adunare Obştească a Ţerei Româneşti, legislatura I, sesiunea II, 1832-1833, Bucureşti, p. 537.

[22] Analele Parlamentare ale României, tomul II, Obicinuita Obşteasca Adunare a Ţerăi Româneşti, Legislatura I – Sesiunea I, 1831-1832, Bucureşci, 1892, p. 230.

President was discussed, by which the Treasury's report concerning the Brăila, Giurgiul and Turnul domains, the islands belonging to the Principality and the fisheries in the Danube channel, with the conditions for their leasing, was submitted to the Assembly. According to article 4 of this document "In addition to the money of the Treasury, the buyer is obliged to give another seven thousand lei every year for the maintenance of the church in Brăila, where the patron saint of the Archangel Michael is celebrated, and they also respond to him with the same analogy every quarter, and through the knowledge of the Town Council there in receiving the trustee of the church subject to receipt"[23].

Properties and part of the church were purchased from the Church's income (a place, a house, a row of books in Romanian and two rows in Greek). At the pediment of the church is placed the icon of Saint Michael the Archangel, clad in gilded silver and placed between wooden frames. It was executed in Russia in 1834 and given by the Grand Duke Mihail Pavlovich together with books of worship in the Slavonic language, bound in leather for the service of the holy church and a large polychander of 24 lights. These precious gifts arrived from Bucharest, via Buzău, had to be met by a local procession. The address of the administration dated March 18, 1835 notes this aspect: "that the icon of St. Archangel Michael given by the empress and queen of the Mihail family coming from Bucharest via Buzău, both the members of the Magistrate and all the townspeople and all the officials of the government, together with the Policeman, to receive her outside the church and all of them to lead her to the church"[24].

The church belfry, a wooden construction built on the place once occupied by the minaret of the mesdjid demolished in 1829, was equipped with three bells cast in Petersburg, in 1832, from the cannons taken as spoils of war by the Russian army from the fortress of Silistra in 1829[25]; bore the inscription "this bell was made from the Turkish cannons that were taken from the fortress of Silistra in December 1829 by the victorious Russian armies and they were erected as a memorial by the Most Powerful of all Russia Emperor Nicholas I at the church the new one from Wallachia, where the patron saint of the Archangel Michael is celebrated, 1932, Master Grigore Federe, Petersburg"[26].

After more than a decade, the state of the holy place called for restoration and consolidation interventions. Here is what the Magistrate's Report to the High Department, dated November 11, 1845, recorded in this regard: "requesting the need to renew the church of Saint Michael the Archangel, in this city being close to ruin and so that no misfortune happens, nor remaining in the proper place,

[23] *Ibidem*, p. 595.
[24] *Biserica Sf. Arhangheli*, în *Contribuțiuni pentru monografia orașului...*, p. 10.
[25] *Ibidem*, p. 10.
[26] *Ibidem*, p. 10.

according to the plan made again in this city, more prominent because all the paradises are made here, we ask that on the one hand the high Department bring to the knowledge of the family of the late Mihail as one who is the founder of the said church, and on the other on the other hand, to give permission to start, to prepare for its rebuilding again"[27]. Only on November 11, 1849, the Romanian Consulate in Galaţi sent the following to the Magistrate: "the family of Grand Duke Mihail Pavlovici, hearing about the renewal of the church of St. Archangel Michael, sent to this Consulate 2,000 carboave and if the church is to be rebuilt, to send To the magistrate to give them"[28]. The situation has not changed, since in 1858 the church was closed with the aim of being demolished, since "in 1845 it was not rebuilt as I spoke above". However, in a short time, the parishioners, feeling the closure of the holy place, requested the government, through the City Magistrate, to (re)open it, also making a small repair that still allowed the resumption of the divine service inside it.

After 1846, the place we are interested in took over the patronage of the metropolitan church of Proilavia "St. Archangels Mihail and Gavril", when the latter collapsed along with the Danube bank (today's end of Malului Street, between Călărași Street and Danube Cliff). Already in 1848, the demonstrations occasioned by the proclamation of the constitution took place in the square of the "St. Archangels"[29], and on January 1, 1850, the will of Archimandrite Hrisant Horezeanu is recorded, in which he donates a building to the city "near the square of the holy church of St. Archangels Michael and Gabriel", in exchange for his generosity following "on the day of the undersigned's funeral or on any other Saturday that will fell closer to that day, the honest magistrate of the city will put in work to make a parastas in perpetuity at St. the great church of the Holy Archangels Michael and Gabriel, with all that is necessary and due to the orthodox law [...]"[30].

In 1862, Bishops Nicolae Popa, Iani and Gheorghe Constantin Diom, seeing that "the people are suffering hardship, the church being too small and the holy church does not have the means to make it whole again", collected funds "through their effort and activity without to spend out of the said fund not the smallest part" and they "sucked it half in the space of three months"[31]. In this context, the church was extended by about eight meters to the west, with a window similar to the existing ones and a side entrance on the north and south sides. On the outside, it was decorated in a neoclassical style, visible in the shape and framing of the

[27] *Ibidem*, p. 10.
[28] *Ibidem*, p. 10.
[29] See N. Mocioiu, S. Bounegru, Gh. Iavorschi, A. Vidis, *op. cit.*, pp. 78-79, doc. no. 58-59.
[30] *Ibidem*, pp. 96-97, doc. nr. 76.
[31] *Biserica Sf. Arhangheli*, în *Contribuțiuni pentru monografia orașului...*, p. 11.

windows, in the pilasters inserted into the smooth walls and in the triangular pediment in the center of the west facade[32].

The old belfry disappeared in the fire of July 2, 1885, being replaced a year later by a wooden belfry as well, but with a single bell of 700 kilograms, cast from the three previous ones, broken in the disaster, in the workshop of Alexandru Spireanu in Ploiesti[33].

A more consistent intervention on the church took place between 1922-1924, after its classification in the list of historical monuments (Law for the preservation and restoration of historical monuments of July 1919[34]). The restoration was made possible by the contribution of over two million lei from philanthropists Ana and Nedelcu P. Chercea. Today's bell tower (base 9 x 9 meters and height 22 meters), designed by the engineer Gh. T. Marinescu, was built of masonry in neo-Romanian style in 1932 with funds donated by the same benefactors, who also financed and the two bells. The restoration work is recorded on a marble plaque, placed above the entrance, whose first three lines (= "in the days of the glorious reign of the Great Creators of Romania, HM King Ferdinand I and his wife M.H. Queen Maria, this Holy Church with St. Archangels") were hammered during the communist rule, for reasons that we can intuit...

Finally, the Church was restored between 1996-1997 according to the project of the architect Constanța Carp and the engineer Lucian Rotar, being repainted by Alexandru Conț between the years 2000-2003, in the Byzantine style of paleologists[35], parish priest being Reverend Father Victor Țugui. The interventions on the monument were preceded by preventive archaeological research, carried out by a team from the Museum of Brăila, led by the expert archaeologist Ionel Cândea[36].

Despite the interventions, larger or smaller, carried out over time, some elements of Turkish specificity are still preserved from the original architecture: the wooden ceiling with the göbek in the center, the massive wooden pillars that support the ceiling and the much-extended wooden eaves[37]. The old building is supported by octagonal oak pilasters set into the outer walls and octagonal oak posts in the interior supporting wooden beams. The frame of the central part of the roof – made of smoked oak beams underwent subsequent additions, through reinforcements and bracing. The wooden ceiling with batons is very carefully

[32] Maria Stoica, *op. cit.*, p. 207.
[33] „Bomba", 25 (7 decembrie) 1886, 7 februarie 1885; 9 iulie 1885.
[34] See Monitorul Oficial, nr. 82 din 29 iulie 1919.
[35] Constanța Carp, Lucian Rotaru, *Biserica Sf. Arhanghel Mihail – Brăila. Proiect de consolidare – Restaurare*, in Revista Monumentelor Istorice, anul LXIV, nr. 1-2, 1995, pp. 122-131.
[36] Ionel Cândea, *Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril din Brăila*, I, Brăila, 2012, *passim*.
[37] Ioan Munteanu, *Monumentele istorice ale orașului Brăila. O istorie ilustrată*, Brăila, 2016, p. 23.

ornamented, and the göbek was later covered with stucco, on which was painted the figure of the painted icon of Jesus, which is found in Orthodox churches in the center of the dome of the nave[38].

The Church „Saints Archangels Michael and Gabriel" in the CMI archive

The documentary fund preserved in the CMI archive, relative to the "Saints Archangels Michael and Gabriel" Church, without being very extensive, provides some essential information for the reconstruction of the history of this holy place of worship in the center of Braila[39].

The first "piece" of this file is the Answer to the Questionnaire regarding Historical Monuments, submitted with a registered address to the General Registry of the Ministry of Cults and Arts, on March 28, 1921 (fig. 1-4). Thus, the parish priest T[eodor]. Popescu, responds to the request of the CMI of May 4, 1920, which requested information about the monument, by completing the well-known standardized questionnaire (nota bene, the questionnaire was accompanied by the statement "this questionnaire will be completed and forwarded with an official address in the name of: President of the Historical Monuments Commission, Administration of the Church House, within two weeks from the day of his reception"). In the parish archive of the Church "Saints Archangels Michael and Gabriel" to keep the draft of the questionnaire, on the basis of which certain terms and some anthroponyms could be deciphered (fig. 7-9).

Interesting is the prelate's answer to question no. 3 (What is the year of foundation and the name of the founders): "the year of foundation is not known for sure. Russian Duke Mihail Pavlovic and Spiru and Sultana Maroti, founders", although he knows the past of the church, as can be seen from the answer to the following question (Which foundation inscriptions, carved in stone and wood, or painted are): "since it was Turkish mosque until in 1828, when Duke Mihail Pavlovici asked the Bishopric of Buzău to consecrate it and make it a Christian church, and since it was later transformed, they did not put any inscription on it". As for the annexes, a "bell tower dating from 1896" is mentioned, and about the paintings it is recorded that "it was painted around 1860, all on the pediment in front of the entrance. The rest is whitewashed"; from the same register of decorative elements, the presence of the "wooden altar, beautifully decorated" is noted.

The next set of questions is about knowing the specific inventory. We know from the answers that at the beginning of the third decade of the 19th century, the

[38] Constanța Carp, Lucian Rotaru, *op. cit.*, p. 126.

[39] This fund is happily complemented by another, much more extensive - thematically and chronologically, in the custody of the parish, which was pointed out to us by the conservative colleague Manuela Dumitrescu, whom we thank in this way, as well as for the perseverance to decipher some document.

Church had "twenty-one pews [sic!] for the public and one for the bishop, four wooden candlesticks, two pews for singers"; "capateasma: one icon of Jesus Christ (1860), the Mother of God (1860), St. Nicholas (1860), Saint Michael with a small icon, six icons with the image of two holy apostles each, one with the Last Supper, three icons holidays with two paintings each; one Crucifixion of the Lord with two icons on the right and left, the Mother of God and St. John, two St. John the Baptist (1852), Methodius and Cyril (1867), St. Joseph, Thomas and Philip (1832), St. Mina and Paraschiva, St. Archangel Michael, St. Sava, St. Demetrius, Spiridon and Gerasim (1853), St. Athanasius with small paintings on it, of St. Mina, of St. Three Hierarchs (1861), one icon in his body with a small kissable icon, representing the Transfiguration (1861), one of St. Three Hierarchs with small kissable icon, one Thomas Sunday with icon, one St. George (1870), one St. Thomas the Apostle, one St. Constantine, one with St. Michael on one side and the Resurrection on the other, eleven festive icons for iconostasis, one Our Lady, one Assumption (1848)". To these, a set of four icons is added, distinctly: "1. The icon of St. George made at the expense of the Cobblers' Corporation (1870), Staroste G. Hristofor, A. Cristescu, Stamate Mavrodopolu, Teodorie, Ioan and F. Mavrodinu members; 2. Icoana Dominica Tomei for the year 1871, staroste Ioan Vasiliu, members Radu Bălan, Costi Nicolau, M. Samuil, Caranfil Sighir, Stoian Ilie Ganciu and Ivan Dobre; 3. Icon of St. Three Hierarchs (1861); 4. St. Dumitru, Mina, Sava, John the Baptist, 3 Hierarchs, Icon of All Saints, because of the age the painting is no longer known".

Regarding the odors we have listed “30 candles, 2 censers, 2 plates, an ark, 9 disks, 2 wooden crosses, 4 chalices (2 metal and 2 silver); silverware: one small silver box, one spoon, one box for St. Apostle, one [indecipherable], 3 discs, 2 crosses, 2 silver chalices, one silver disc, 1 silver star, 2 censers, «cup» , a gospel bound in silver overlaid with gold, 18 silver candlesticks, 4 candlesticks (of silver or metal), 3 silver crowns, one chaplet, 4 silver hands and 5 silver feet".

The situation of the old vestments (even those taken out of use) is as follows: "very old 3 deacon's vestments with 3 hours, 4 old felons, 3 priest's vestments, 4 cords, 8 pairs of sleeves; good vestments – 2 rows full vestments, 2 good felons (those used), 2 grandmother epitrichial, 3 black felons with their epitrichial; very good - a row of new clothes".

Among the pomelnicas, the one of "Duke Rus Mih. Pavlovic, Spiru and his wife Sultana, dead".

There are many old service books: "3 clocks, 2 apostles, 4 liturgies, a canon and the akathist of St. Mina, a chapel of St. Demetrius the New, 12 mineie, 12 mineie, 12 mineie, 3 pentecostares, 3 octoih[s]. holy Sundays [?], 1 prochod, 2 gospels in 12 languages, [indecipherable] St. Pantelimon, 1 service and akathist St. Philofthea, the chapel and the akathist of St. Parascheva, Idem st. Demetrius, 1 gospel, 1 apostle, 12 mineie, 1 octoih, [indecipherable], 1 typical, 1 liturgist, 1

cazanie, 1 chaslov, [indecipherable], 1 [indecipherable] of the commons, 1 moliftenic, 1 akathistier".

At the time of writing the questionnaire, the church had no bell: "there were three bells but they were taken by the Germans during the war". Regarding the last repairs, the year 1862 is mentioned, at which time they intervened, the church "widening by a few meters where the altar is today" with the mention that "the room that served as a mosque before 1830 was preserved (today transformed into an Orthodox church) ". About the historical legends of the place, it is said that "until 1831 there was a mosque, the year of construction is not precisely known, it is believed to be during the time of Brâncoveanu. After the capture of Brăila - 1829 -, the head of the Russian army, Mihail Pavlovici, asked the bishop of Buzău to turn it into an Orthodox church. It was consecrated by the archimandrite bishop on March 8, 1831 with the patron saint Mihail and Gabriel according to the wish of Mihail Pavlovici. Pavlovich also sent Turkish cannons to cast bells in Russia"; and about the historical places around: "in front of the church is the building of Dumitru Ionescu, on the sides of the church I cite the French Hotel and restaurant as well as the Splendid Hotel".

The questionnaire completed with the answers reproduced above is submitted by the parish priest Teodor Popescu with the official address of March 10, 1921 (fig. 5-6), to which he also attaches a "follow-up to question no. 11" (Inventory of old and church icons, even those out of use, showing the inscriptions they have and the names of the saints they represent), which records: "1. The birth of Jesus Christ; 2. The painting representing the preparation of the Jews for the crucifixion of Our Lord Jesus Christ; 3. The painting of Jesus Christ on the cross and His burial; 4. Resurrection; 5. The painting of the four evangelists - Matthew, Mark, Luke and John, painted in 1866; 6. St. Stelian made at the expense of Mr. Neculai Agafin, former epitropa in 1866; St. Martyr Gheorghe, made by G. Diaconu, former epitropa in 1866; 8. St. Martyr Anastasius of Persia made at the expense of Mr. Al. Melas the Greek consul in 1866; 9. St. Smaragda at the expense of Mrs. Smarandenia Hristodol, 1868; 10. The Pantocrat[or] painted right in the middle of the church on its platform in 1868; 11. Holy Trinity also painted on the church platform".

The second part of the documentary fund we deal with here refers to the restoration of the Church from the third decade of the 19th century. 11 documents were preserved in the archive of the CMI, obviously only part of a richer correspondence:

1. Address of the Parish requesting restoration (February 20, 1922)
2. Address of the Parish through which the estimate for the works is submitted (April 2, 1922)
3. Estimate for works on the interior, exterior, bell tower (April 21, 1922)
4. The Ministry's response with the request to revise the estimate (May 10, 1922)

5. Address of the Parish through which the new estimate is submitted (May 20, 1922)
6. Estimate for painting works (October 20, 1922)
7. Address of the Parish informing about the budget (October 24, 1922)
8. Address of the Parish submitting the estimate for the works (October 30, 1922)
9. Estimate for interior works (verified on November 5, 1922)
10. The Ministry's response, draft? (November 29, 1922)
11. The Ministry's response approving the works (June 17 / 25, 1923)

1. So, the file on the restoration of the monument from the years 1922-1923, opens with an address of the parish priest, M. Panait, to the Minister of Instruction and Cults, dated February 20, 1922 (fig. 10-11). It is, in fact, about an argument for the restoration of the church, with the following content: "*the parish church of St. Archangels in Brăila was a Turkish mosque until March 8, 1831, being weakened during that time and subject to damage. I beg of you to kindly arrange for an investigation of its condition to be made as soon as possible and an estimate of the cost of the repairs that must be made to it, both on the roof and outside as well as inside it is in many places too damaged and threatens to be ruined soon. Regarding the reparation fund, I respectfully ask you, Mr. Minister, to order the granting of material aid; the epitropia has already also requested the [?] legal wealth from the Honorable Minister of Labor and P.S. Bishop of the Buzău Diocese, for the approval of a pantihose in order to collect the necessary funds, the Epitropia saying that in time it will be possible to build a new church in place of the current one, pray until then to give the authorization for repairs since this church is older than 1834. The date when churches are counted as historical monuments, to draw up the estimate for the necessary repairs and their cost, and to grant an aid for this*".

Inserted on this document, on the top left side, is a short report added to the competent Ministry "*The church in Brăila must be preserved as a historical monument, being a reminder of the taking of the raia from the Turks*". On the second page there is a short history signed by P. P. Panaitescu: "*until 1828 it was a Turkish mosque. After that, it becomes a Christian church at the request of Duke Mihail Pavlovic (the Russian conqueror of Braila), which was passed between the founders together with Spiru and Sultana Marotin. On this occasion the church undergoes several transformations (1828-1831). The painting dates from 1860, the belfry from 1896. In 1862, a repair was made, extending the church on the side of the altar by several meters. The mosque is said to be built c. 1700*". Finally, at the foot of the page, on March 17, 1922, the following resolution was placed: "*we inform you that the budget for the restoration of church Sf. Archangel submitted by the CMI with report no. 19 a.c. was approved by the CMI provided that the current forms of the church are preserved. Regarding the material aid, however, the Commission no longer has the means*".

2. In relation to what was communicated, the epitrope of the parish replied on April 2, 1922 (fig. 12) as follows: "*Mr. Minister, by Your Lordship's order no. 136 of March 17, 1922 – The Commission of Historical Monuments receiving permission to repair this holy place whose state of damage, especially inside, is too great, with the deepest respect, please, Mr. Minister, kindly order: 1. The return the estimate sent by us for approval will be addressed to the Honorable Ministry of Cults and Arts, to serve as the basis for the conditions for the execution of the works in the auction to be held; 2. To be given a follow-up order on the procedure to hold the auction and on the final reception and; 3. The amount of 28,000 lei, the cost of the work in the estimate being calculated in 1921, we will know by how much we can exceed it at the auction due to the increase of all the figures allocated in the estimate, both for material and labor*". In the parochial archive of the "Saints Archangels Michael and Gabriel" Church, keep the motto from the year 1921 referred to above; it had been drawn up on May 11 by the Technical Service Directorate of the Brăila City Hall, and had in mind works to be carried out on the interior, exterior and belfry.

3. Next, in the documentary fund we are following, the estimate "for the repairs required at the Church of St. Archangels in Brăila". According to all appearances, it was drawn up on April 21, 1922 (fig. 13-18). The works that were intended to be carried out, both inside and outside, are recorded here, together with the expected amounts.

4. The Ministry's reply is issued on May 10, 1922 (fig. 19) and has the following content: "*we have the honor to hand you [?] the quote received in addition to the ref. with no. 32/1922, being drawn up since last May and unsigned, with the explanation of being revised and signed by the person who will redo it, and then submitted to the Ministry for approval. Regarding the amount needed for the repair of that church, we advise the Epitropia to [indecipherable] the formation of a committee for the collection of money and offerings whose approval will also be requested from the respective chiriarchy*".

5. The parish priest M. Panait is prompt in complying with the requests of the Ministry and, therefore, already on May 20, 1922 (fig. 20-21), he communicates the following: "*complying with your Lordship's order no. 17883/1922, we respectfully submit the attached the estimate now revised and signed by Mr. Director of the Technical Service of Brăila commune, in the amount of 30,000 lei, asking you to order its approval. We point out that by order no. 136 of March 17, 1922 of the Honorable Ministry of Religions - the Historical Monuments Commission, the execution of the repair works from the estimate, which was made in 1921, had a total of 28,000 lei was approved. Now we will perform the same works, but calculated according to current prices. With this circumstance, we show that according to the request of Mr. Nedelcu P. Chercea, industrialist from Brăila,*

registered at no. 37/1922, His Highness undertakes to, at his own expense, carry out these repairs according to this estimate and the pious deed - especially today - that he does, we respectfully submit to Your Highness's knowledge, for the appropriate. We need to carry out this work as urgently as possible, because the church being old and not repaired for a long time, today it is too damaged especially inside, at the covering and walls, and it is a great happiness for this parish that this repair can be done through the generosity particularly of Mr. Nedelcu P. Chercea, who also built the parish church in Islaz commune, Vatra Veche parish, at his own expense in 1920. In view of what has been shown, with the deepest respect, Please, Mr. Minister, approve as soon as possible, the time being favorable, this Budget, it being exactly the same as that of 1921, which was already approved by order 136 of 1922, of the Hon. Ministry of Religions - Commission of Historical Monuments, but differing only on the prices of materials, according to the current budget of 30,000 lei instead of 28,000 lei as in 1921, for which we already have the approval from the order shown above". In the parish archive of the Church "Saints Archangels Michael and Gabriel" keep the draft of this address. Also here is the document by which Nedelcu P. Chercea informs the Epitropi Lords of his intention to "bear the expenses of restoring the holy place according to the estimate submitted and approved by the Honorable Ministry of Religions" (fig. 34).

6. From a chronological point of view, in the file of the restoration of the Church, there is an estimate of expenses for the "painting and decoration" of the monument (fig. 22-23). It was drawn up on October 20, 1922 by the painter V. Robea [?], and it concerns interior works on the altar, pediment and exterior, all valued at 100,000 lei.

7. On October 24, 1922 (fig. 24-25), another fragment of the known correspondence follows, through which the Church Parish brings the following to the attention of the Minister: "*in reference to Your Lordship's order no. 136/1922 approving the repair of this church according to the estimate presented by us with the report of February 18, 1922 and also in reference to our report no. 56 of May 20, 1922, by which we sent the quote, redone as requested by the order no. 17883/1922 of the Honorable Ministry of Religions - General Directorate of Accounting and following the instructions given by Mr. delegate Dumitrescu from the Service of the Honorable Historical Monuments Commission of the Ministry of Cults who visited the field [indecipherable] of the external execution of the work, for which Mr. Nedelcu P. Chercea, big industrialist from Brăila, for the things shown, respectively we are submitting for approval in 2 copies and the estimate for repairs needed inside the church, drawn up by Mr. Ernest Grüsobaun [?], engineer from Brăila, with a total of 188,529 lei, an amount also contributed by Mr. Nedelcu Chercea, for the purpose of repairing the church and inside.*

Likewise, for everything related to the repair of the picture that dates from 1860, necessity will also require the building of a new belfry, because the current one that dates from 1886 is much weakened and cannot bear the weight of the bells that will be brought in respectively, we inform you that the estimate for these two works, i.e. the restoration of the picture and the belfry, will be sent to you with Your Highness's consent, for approval, after they have been drawn up by competent technical persons. With special thanks we show that Mr. Nedelcu Chercea, with all his generosity, supported the entire repair on his personal account and his Lordship will also pay the cost of the picture, the belfry and the bells that will be brought, his deed being above all today, praiseworthy. We are waiting for the appropriate order from its result".

At the end of the document reiterated above, in the second part of the second page, is written, on November 4, 1922, the report of the architect [indecipherable name], which proposes the approval of the works: "*the interior repairs and improvements requested and included in the attached estimate, in the amount of 188,529,20 lei for encore. St. Archangels from Brăila can approve, they do not modify in any way the shape and architecture of the church. Both the exterior repair works executed in very good conditions and the interior ones included in the attached estimate, as well as improvements such as the procurement of three bells worth over 100,000, shrines, icons, etc. were executed and practiced entirely by Mr. Nedelcu P. Chercea, great industrialist from Brăila, at his own expense, for which I respectfully ask the Honorable Commission to please, if it approves, to thank him*".

In the last part of the report, the stamp of the Historical Monuments Commission is applied - The meeting of November 16, 1922 [sic! above the name of the architect who signed the report], under which the resolution is recorded: "the requirements of the report are approved. Thanks are sent to Mr. Nedelcu".

8. The following document is dated November 30, 1922 (fig. 26), being an address from the parish priest to the Minister of Instruction and Cults with the following content: "*Attached to this, with the deepest respect, we submit to your Lordship, in two copies, an estimate of Mr. Painter V. Robea from Galați, regarding the decorative painting and painting works required to be carried out in this church, the repair of which was approved by the order of the Honorable Ministry of Religion and Arts - Historical Monuments Commission, no. 136/1922, asking you to take the appropriate decisions on its approval. At the same time, in relation to our answer no. 132/1922, we respectfully inform you that the cost of the works from this estimate of 100,000 lei will also be borne by the generous restorer of the entire work, Mr. Nedelcu P. Chercea, great industrialist from Brăila*".

9. The file also contains an estimate "for interior repairs" in the amount of 188,529.20. It was verified by an architect [name indecipherable], on November 5, 1922 (fig. 27-30).

10. A holograph report (draft?) without a header, but registered in the CMI archive, is dated November 29 (fig. 31-32) and has the following content: "*To the C.M.I. report. no. 132 / a.c. we inform you that it is approved by the C.M.I. the interior repairs needed for that church in the amount of 188,529 lei, 20 cf. the submitted estimate. An estimate is returned. Mr. Nedelcu P. Chercea, industrialist - Brăila we have the honor to inform you that for the great interest and goodwill you show for the beautification of bis. St. Archangels from Brăila, C.M.I. expresses his heartfelt thanks*".

11. The response to the above requests is as follows (fig. 33): "*in the CMI report 135/1922 we inform you that the CMI approves the works to restore the painting on the walls according to the estimate that is coming forward, it remains that the old icons are preserved untouched as they are today and deposited in a small church museum as instructed by the CMI delegate" (June 25, 1923). The CMI report referred to - recorded on the same page - had been drawn up on 17 June 1923, and contained two notes, a brief history of the monument ("The Church of St. Archangels is a former mosque converted into a Christian church in 1828; the painting is from 1860; the bell tower from 1896; in 1862 it was repaired by extending a few meters to the altar"), respectively the resolution itself ("it can grant permission and approve the estimate of the restorer painter to make the necessary repairs to the painting on the walls which has any interest, either historical or artistic, leaving the old icons to be preserved, untouched, as they are found. I gave directions how to form a small museum of the church, both with these icons and the old books found in the church")*.

*

This is the documentary fund relative to the Church "St. Archangels Michael and Gabriel" from Brăila, which was kept in the archive of the Historical Monuments Commission. It is about the answers to the "standard" Questionnaire through which the CMI inventoried the monuments, respectively 11 pieces of correspondence circulated in the chronological interval between the years 1922-1923, on the side of the restoration of the holy place. As I have shown, in part, this fund is doubled and, in some places, it is supplemented with documents kept in the parish archive. Taken together, the written sources provide essential information for reconstructing the history of this emblematic monument in the center of Brăila. Their systematic, integral valorization - left for the moment at the desired stage, represents a future task that we want to put into practice as soon as possible through the publication of the monograph of the church, which we consider - through its very history - representative of the memory of the place.

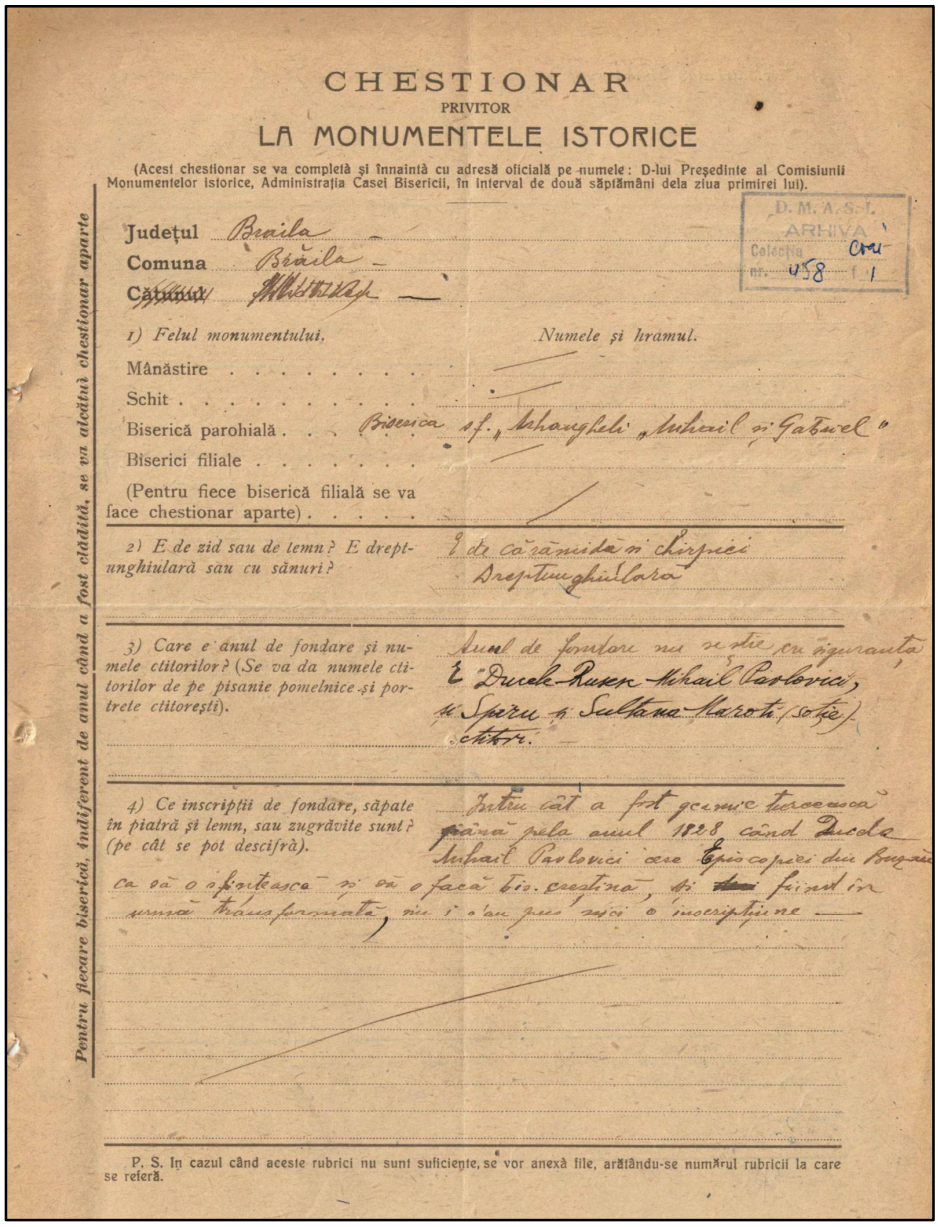

CHESTIONAR
PRIVITOR
LA MONUMENTELE ISTORICE

(Acest chestionar se va completă și înnaintă cu adresă oficială pe numele: D-lui Preşedinte al Comisiunii Monumentelor istorice, Administrația Casei Bisericii, în interval de două săptămâni dela ziua primirei lui).

D. M. A. S. I. ARHIVA Colecția Cru nr. 458 1 1

Judeţul Braila
Comuna Brăila
~~Cătunul~~ ~~Mahalaua~~

Pentru fiecare biserică, indiferent de anul când a fost clădită, se va alcătui chestionar aparte

	Numele și hramul.
1) Felul monumentului.	
Mânăstire	
Schit	
Biserică parohială	Biserica sf. „Arhangheli Mihail și Gavriil"
Biserici filiale	
(Pentru fiece biserică filială se va face chestionar aparte)	
2) E de zid sau de lemn? E dreptunghiulară sau cu sănuri?	E de cărămidă și chirpici Dreptunghiulară
3) Care e anul de fondare și numele ctitorilor? (Se va da numele ctitorilor de pe pisanie pomelnice și portrete ctitorești).	Anul de fondare nu se știe cu siguranță. Ctitori: Duca-Vodă Mihail Pavlovici, și Spiru și Sultana Marotti (soție)
4) Ce inscripții de fondare, săpate în piatră și lemn, sau zugrăvite sunt? (pe cât se pot descifra).	Pentru cât a fost geamie turcească până pela anul 1828, când Duca Mihail Pavlovici ace Episcopiei din București ca să o ofrtească și să o facă bis. creștină, și fiind în urmă transformată, nu i s'au pus nici o inscripțiune —

P. S. În cazul când aceste rubrici nu sunt suficiente, se vor anexă file, arătându-se numărul rubricii la care se referă.

Fig. 1. Answers to the Questionnaire (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

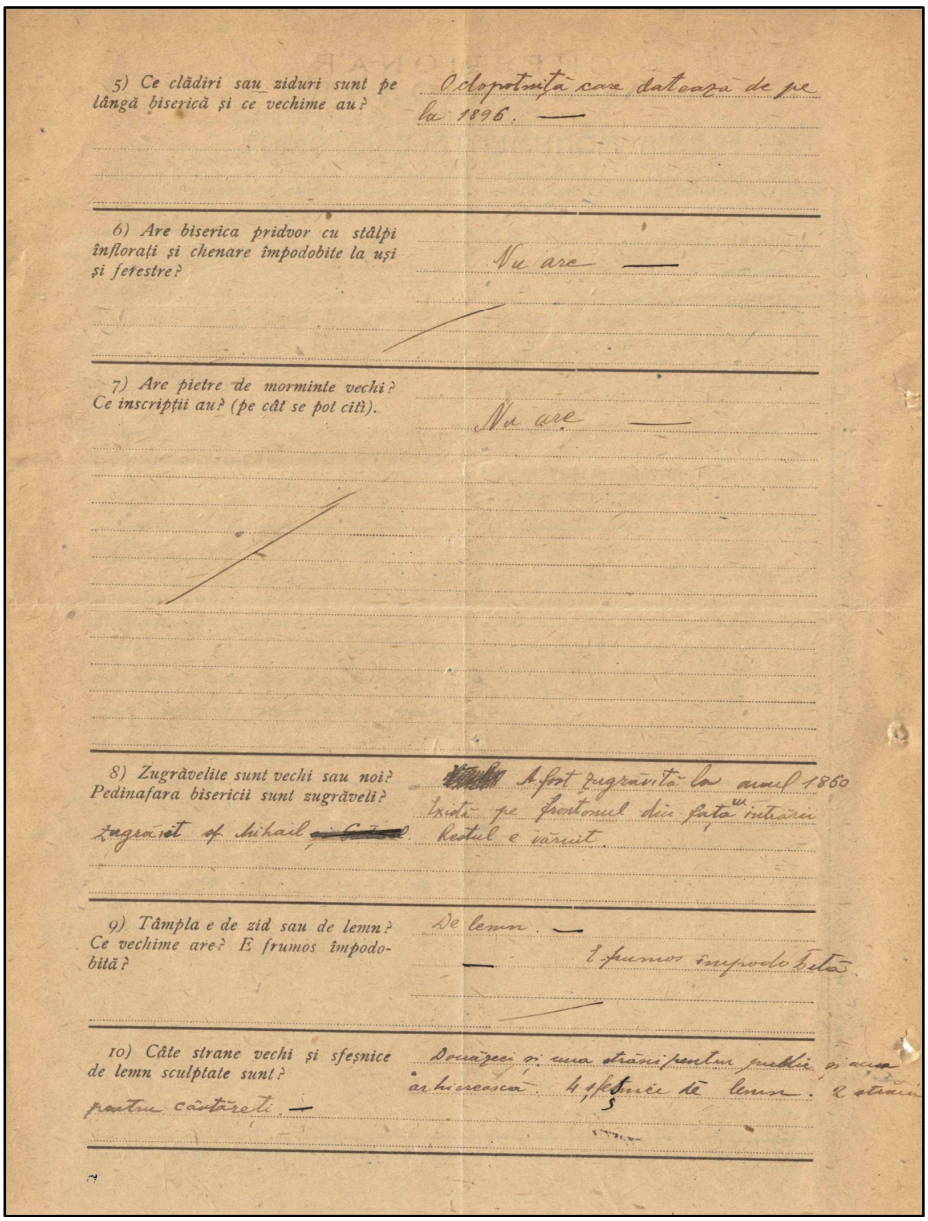

5) Ce clădiri sau ziduri sunt pe lângă biserică și ce vechime au?

Odopotnita care datează de pe la 1896. —

6) Are biserica pridvor cu stâlpi înflorați și chenare împodobite la uși și ferestre?

Nu are —

7) Are pietre de morminte vechi? Ce inscripții au? (pe cât se pot citi).

Nu are —

8) Zugrăvelile sunt vechi sau noi? Pedinafara bisericii sunt zugrăveli? zugrăvit sf. Mihail

A fost zugrăvită la anul 1860 Iscălă pe frontonul din fața intrării Restul e văruit.

9) Tâmpla e de zid sau de lemn? Ce vechime are? E frumos împodobită?

De lemn. — — E frumos împodobită.

10) Câte strane vechi și sfeșnice de lemn sculptate sunt? pentru cântăreți —

Douăzeci și una strane pentru preoți și una arhierească. 4 sfeșnice de lemn. 2 strane

Fig. 2. Answers to the Questionnaire (CMI archive), continuation, after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

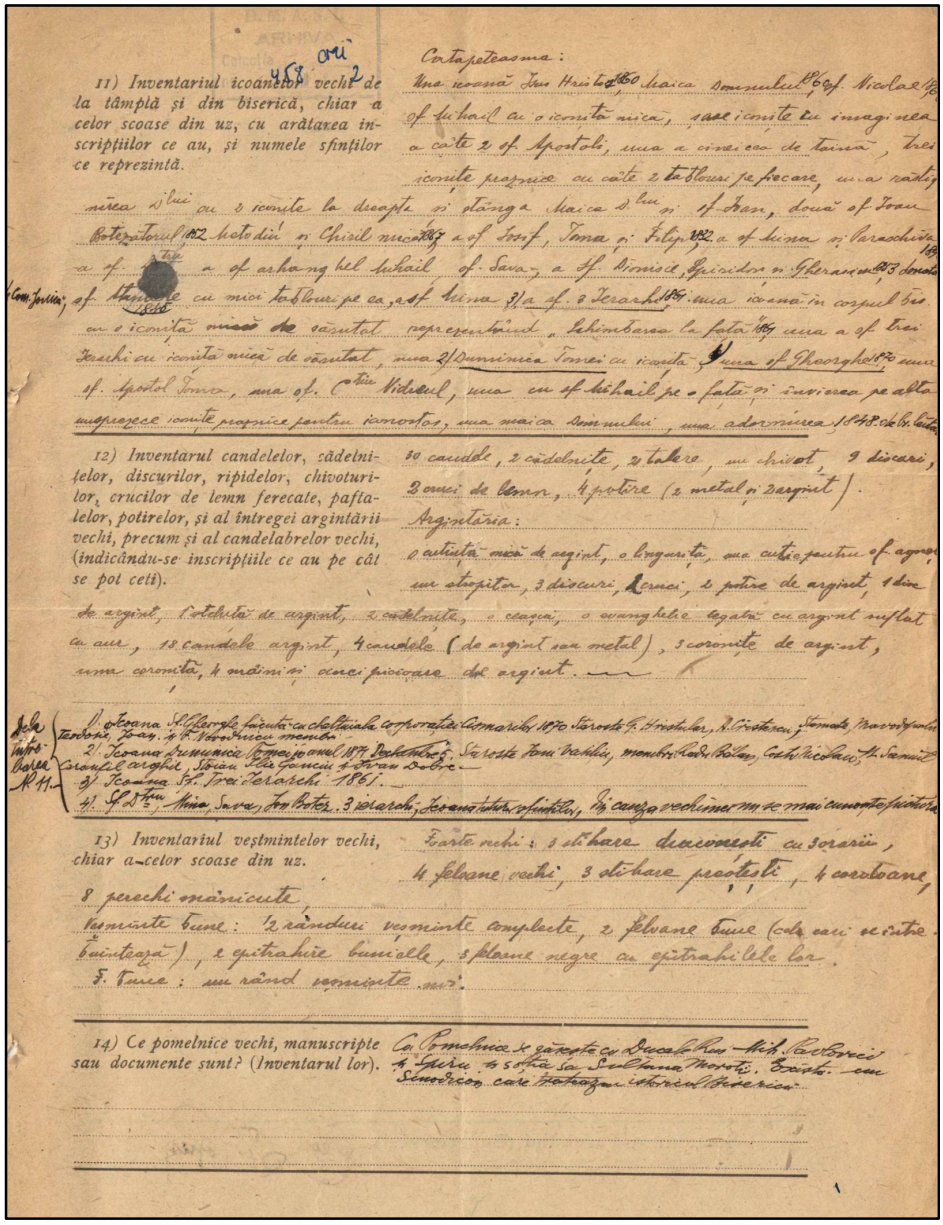

11) Inventariul icoanelor vechi de la tâmplă și din biserică, chiar a celor scoase din uz, cu arătarea inscripțiilor ce au, și numele sfinților ce reprezintă.

Contapetesma:

12) Inventarul candelelor, sădelnițelor, discurilor, ripidelor, chivoturilor, crucilor de lemn ferecate, paftalelor, potirelor, și al întregei argintării vechi, precum și al candelabrelor vechi, (indicându-se inscripțiile ce au pe cât se pot ceti).

Argintăria:

13) Inventariul veștmintelor vechi, chiar a celor scoase din uz.

14) Ce pomelnice vechi, manuscripte sau documente sunt? (Inventarul lor).

Fig. 3. Answers to the Questionnaire (CMI archive), continuation after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

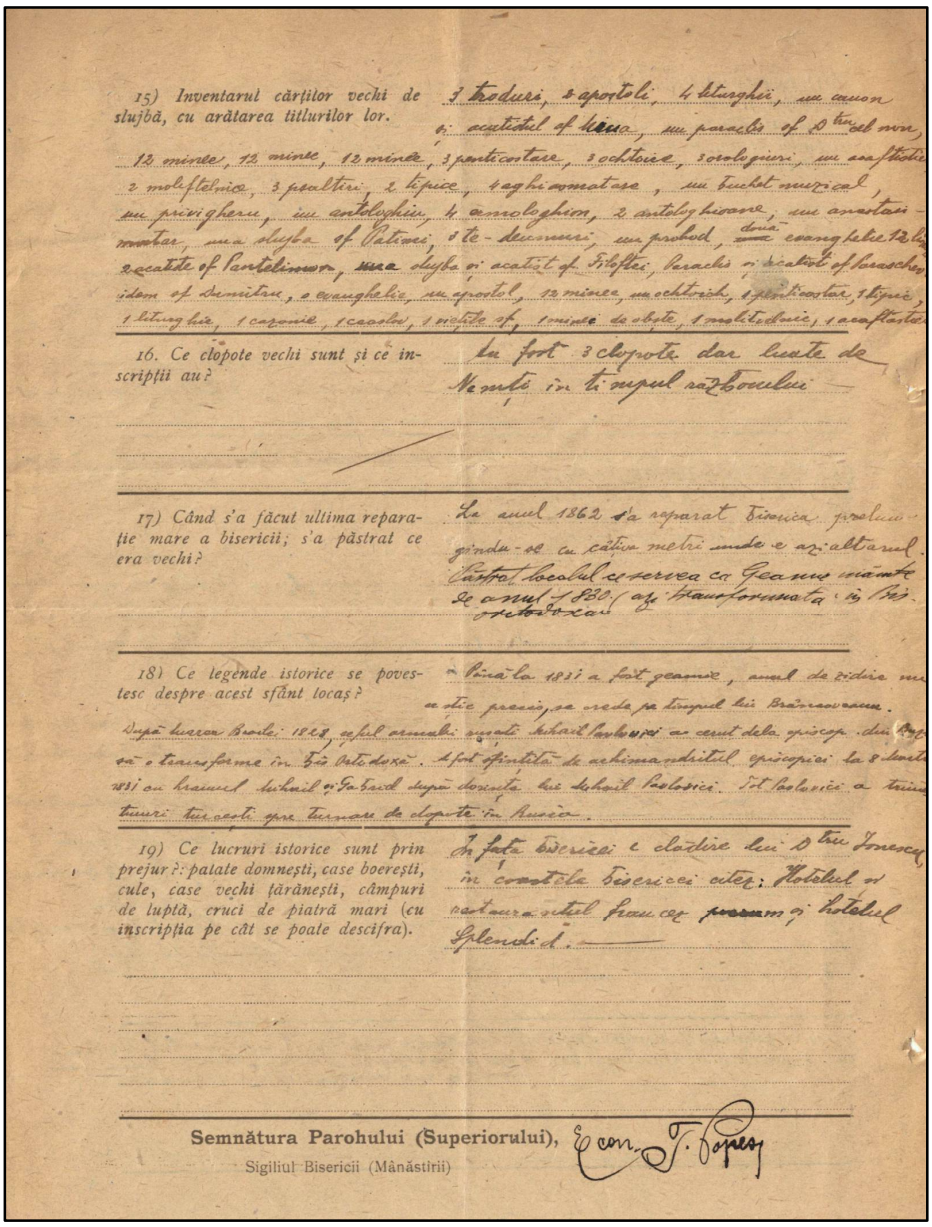

15) Inventarul cărților vechi de slujbă, cu arătarea titlurilor lor.

3 Evanghelii, 2 apostoli, 4 liturghii, un canon și acatistul of Iisus, un paraclis of D-lui cel nou, 12 minee, 12 minee, 12 minee, 3 penticostare, 3 octoihuri, 3 ceaslovi, un anastatic, 2 molftelnice, 3 psaltiri, 2 tipice, 1 aghiasmatar, un trebnic muzical, un pravighera, un antolghion, 4 amologhion, 2 antelyhioare, un anastasimatar, una slujba of Patimi, 3 te-deumuri, un proloag, ~~una~~ două evanghelii 12 lei, 2 acatiste of Pantelimon, una slujba și acatist of Filofteia, Paraclis și acatist of Paraschiva, idem of Dumitru, 2 evanghelii, un apostol, 12 minee, un octoih, 1 penticostar, 1 tipic, 1 liturghie, 1 canonie, 1 ceaslov, 1 acatist of, 1 minei de obște, 1 molitfelnic, 1 acaftistar.

16. Ce clopote vechi sunt și ce inscripții au?

Au fost 3 clopote dar luate de Nemți în timpul războiului.

17) Când s'a făcut ultima reparație mare a bisericii; s'a păstrat ce era vechi?

La anul 1862 s'a reparat biserica prelungindu-se cu câțiva metri unde e azi altarul. Cârpotul bătrânilor a servea ca Geamie și de anul 1880 s'a transformat în Bis. ortodoxă.

18) Ce legende istorice se povestesc despre acest sfânt locaș?

Până la 1831 a fost geamie, anul de zidire nu se știe precis, se crede pe timpul lui Brâncoveanu. După hrisovul Brăilei 1828, în acel an mai mulți boieri au cerut dela episcop din Ungrovlahia o transformă în Bis. Ortodoxă. A fost sfințită de arhimandritul episcopiei la 8 iunie 1831 cu hramul Mihail și Gavriil după dorința lui Mihail Paolovici. Fost Paolovici a trimis turcești spre Turnu de departe în Rusia.

19) Ce lucruri istorice sunt prin prejur: palate domnești, case boierești, cule, case vechi țărănești, câmpuri de luptă, cruci de piatră mari (cu inscripția pe cât se poate descifra).

În fața bisericii e clădire lui D-lui Ionescu în construcția bisericii este: Hotelul și restaurantul Franceze și hotelul Splendid.

Semnătura Parohului (Superiorului), Econ. T. Popescu

Sigiliul Bisericii (Mânăstirii)

Fig. 4. Answers to the Questionnaire (CMI archive), continuation after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

Fig. 5.

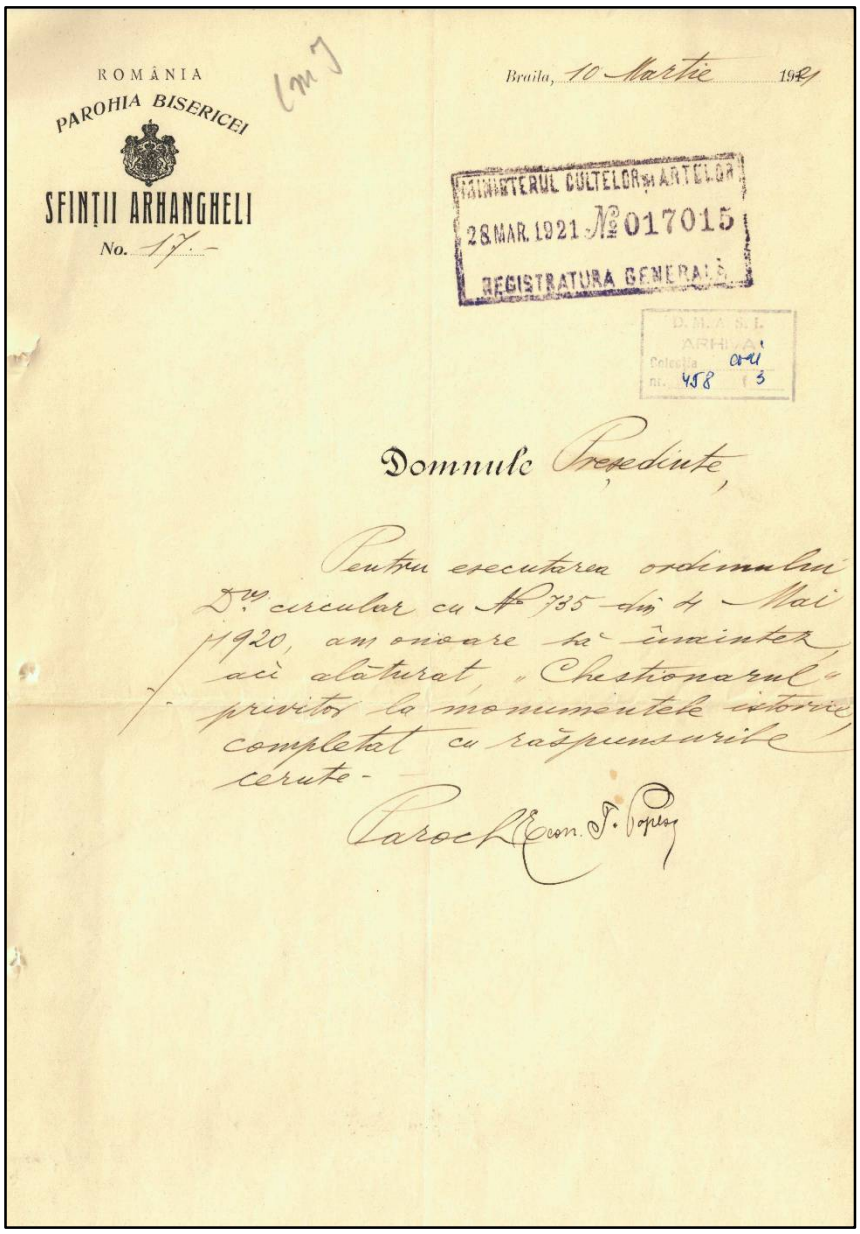

ROMÂNIA
PAROHIA BISERICEI
SFINȚII ARHANGHELI
No. 17.

Braila, 10 Martie 1921

MINISTERUL CULTELOR ȘI ARTELOR
28 MAR. 1921 № 017015
REGISTRATURA GENERALĂ

D. M. A. S. I.
ARHIVA
Colecția
nr. 458

Domnule Președinte,

Pentru executarea ordinului D.ui circular cu № 735 din 4 Mai 1920, am onoare vă înaintez aci alăturat „Chestionarul" privitor la monumentele istorice completat cu răspunsurile cerute.

Paroh Econ. S. Popescu

Questionnaire forwarding address (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

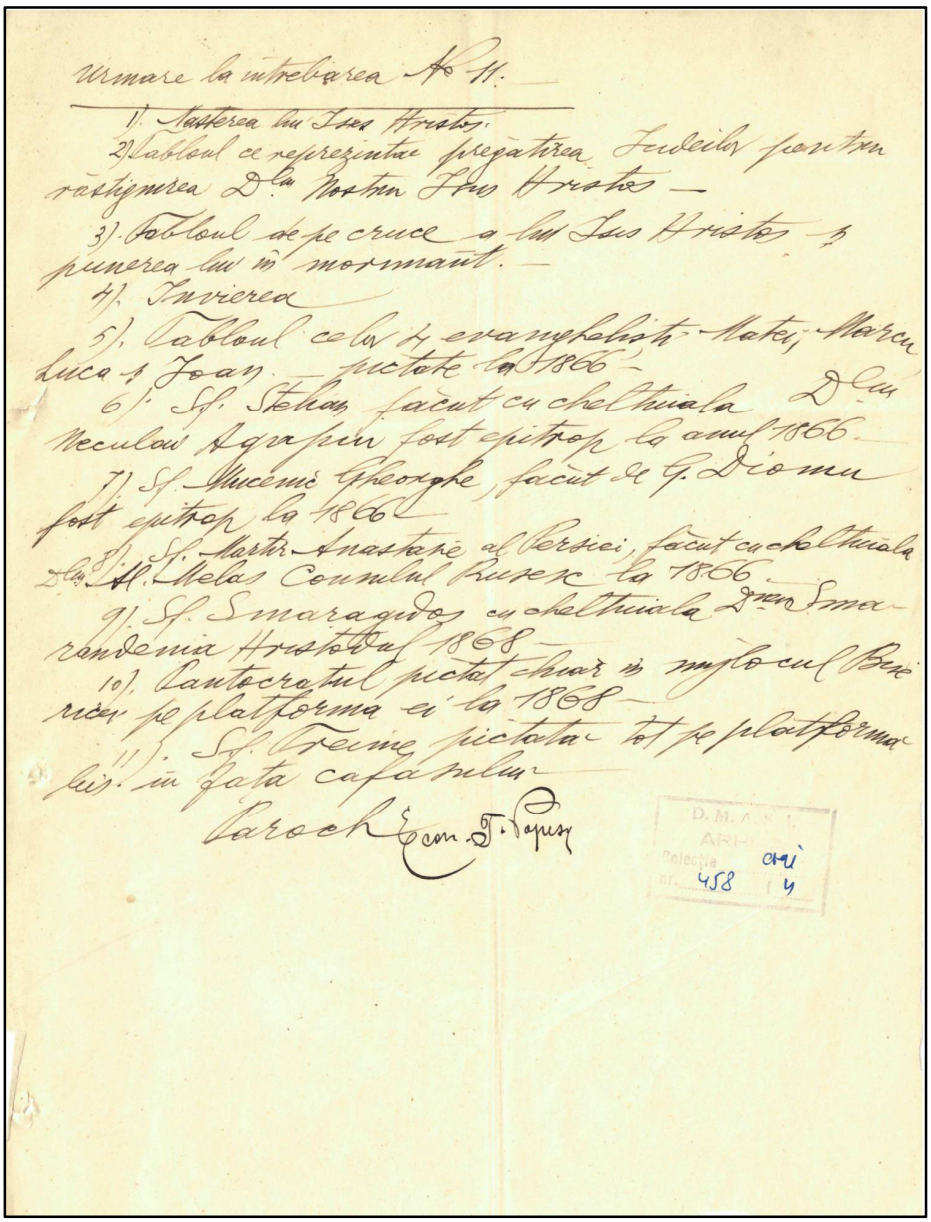

Urmare la intrebarea № 11.

1). Mantierea lui Isus Hristos.
2) Tabloul ce reprezintă pregătirea Iudeilor pentru răstignirea D.lui Nostru Isus Hristos —
3). Tabloul de pe cruce a lui Isus Hristos și punerea lui în mormânt. —
4). Învierea
5). Tabloul ce îi evanghelistii Matei, Marcu Luca și Ioan — pictate la 1866 —
6). Sf. Ștefan făcut cu cheltuiala D.lui Neculae Agapie fost epitrop la anul 1866 —
7) Sf. Mucenic Gheorghe, făcut de G. Diomu fost epitrop la 1866 —
8). Sf. Martir Anastasie al Persiei, făcut cu cheltuiala D.lui Al. Melas Consulul Rusesc la 1866 —
9). Sf. Smaragda cu cheltuiala D.nei Smarandemia Hristodul 1868 —
10). Pantocratul pictat chiar în mijlocul Bisericei pe platforma ei la 1868 —
11). Sf. Treime pictată tot pe platforma lui. în fata capelei —

Parohul Econ. T. Papuș

D. M. A. S. I. ARH. Colecția CMI nr. 458 f. 4

Fig. 6. Questionnaire forwarding address (CMI archive), continuation after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

Fig. 7. Answers to the

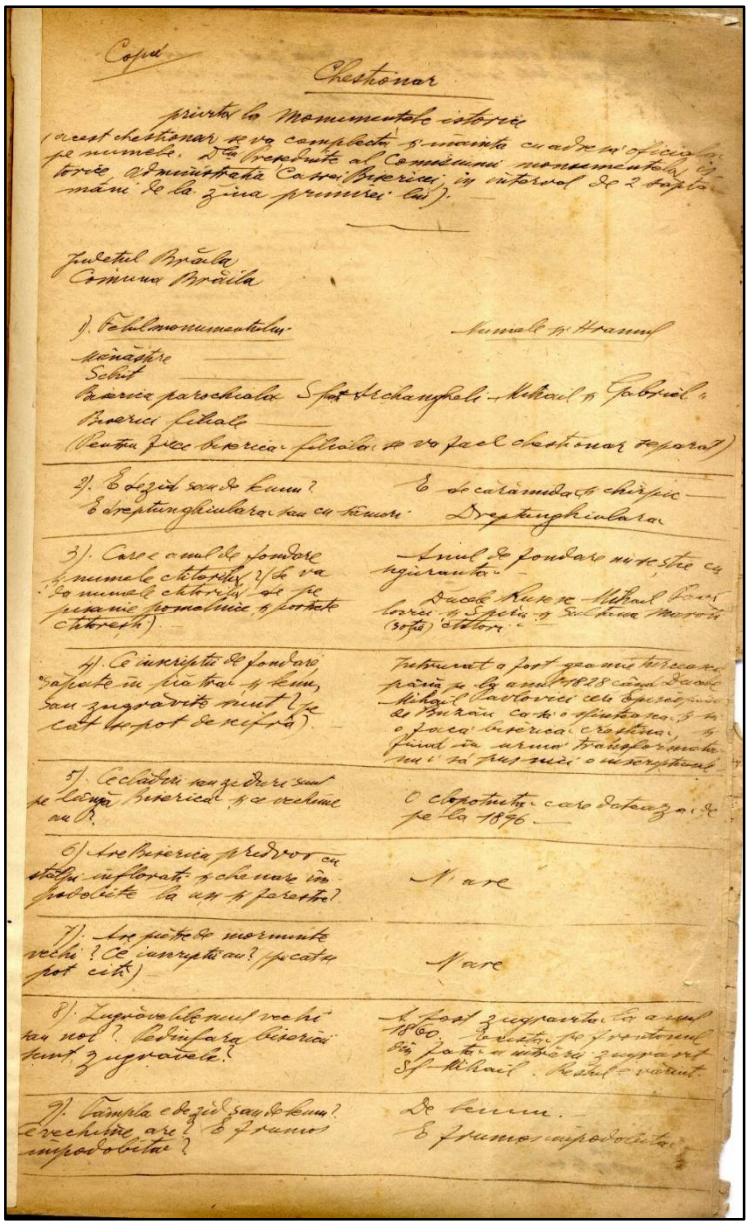

Copie

Chestionar

pentru la Monumentele istorice

(acest chestionar se va completa și înainta cu adresa în official pe numele D-lui Președinte al Comisiunii monumentelor istorice, Administrația Casei Bisericei, în interval de 2 săptămâni de la ziua primirei lui).

Județul Brăila
Comuna Brăila

1). Felul monumentului — Numele și Hramul
Mănăstire —
Schit —
Biserică parohială — Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil
Biserici filiale —
(Pentru fiecare biserică filială se va face chestionar separat)

2). Este zidită sau de lemn? — E de cărămidă și chirpic
E dreptunghiulară sau cu turnuri — Dreptunghiulară

3). Cine și când a fondat numele ctitorilor? (și de ce numele ctitorilor se pe pisanie pomelnice și portrete ctitorești) — Anul de fondare nu se știe cu siguranță. Dacă Niculae Mihail Bănescu și Spătaru și Zaharia Murșă (sotia) ctitori.

4). Ce inscripții de fondare găsește în pronaos și în lemn, sau zugrăvite mult (și cât timp de refăcut) — Returnat a fost geamurile trecerii prin ea la anul 1828 când Dacă Mihail Cantacuzino cele operațiuni de Brăila cărți și pictura și a fost biserica creștină, și fiind în urma transformărilor nu i s-au pus mai o inscripțiune.

5). Ce clădiri sau zidiri sunt de lângă biserică și ce vechime au? — O clopotniță care datează de pe la 1896.

6). Are biserica prezvitere cu stâlpi inflorați și cât mai în podoabe la ușile și altarul? — Nu are

7). Are pictură de mormânt vechi? Ce conține ea? (și cât timp cât?) — Nu are

8). Zugrăvelile mult vechi sau noi? Sau numai biserica mult zugrăvită? — E fost zugrăvită la anul 1860. Și este și pronaosul și altarul și numai și zugrăvit Sf. Mihail. Mihail și varnit.

9). Tâmpla este zidită sau de lemn? Ce vechime are? E frumoasă și podobită? — De lemn. E frumoasă și podobită.

Questionnaire, draft (Parish archive).

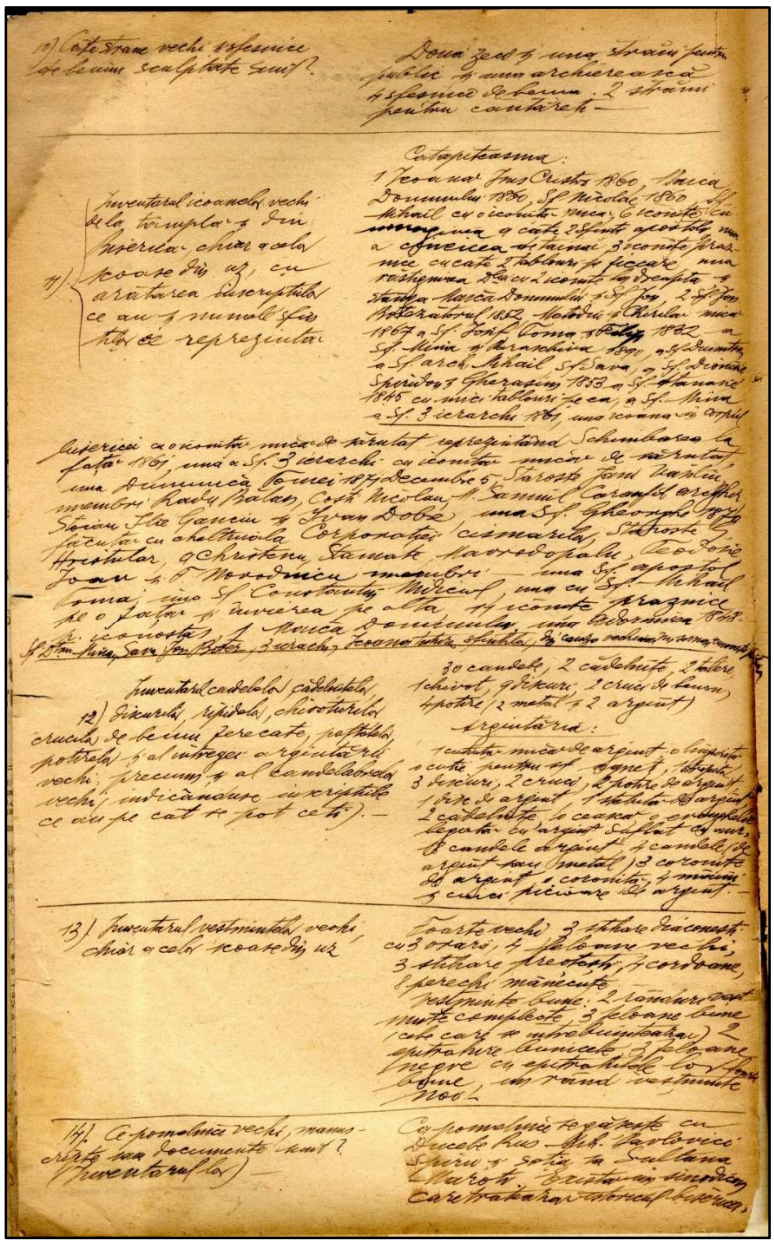

Fig. 8. Answers to the Questionnaire, draft (Parish archive), continuation.

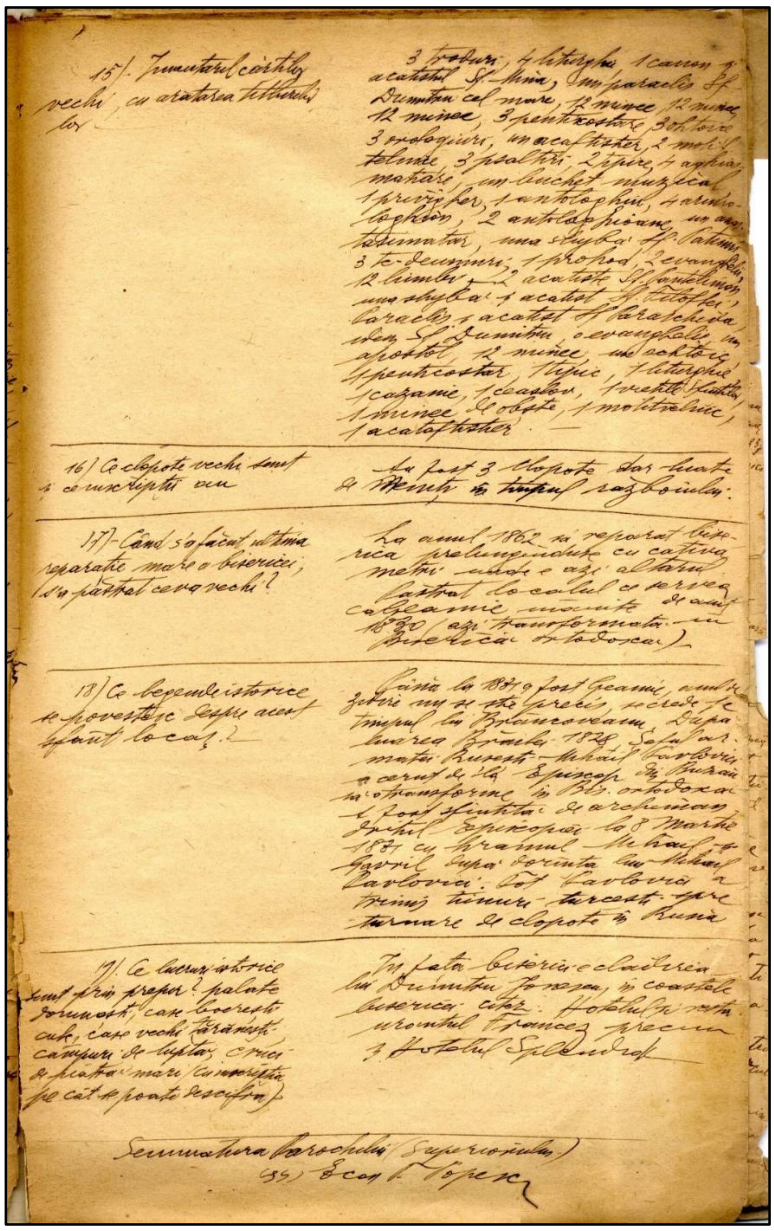

Fig. 9. Answers to the Questionnaire, draft (Parish archive), continuation.

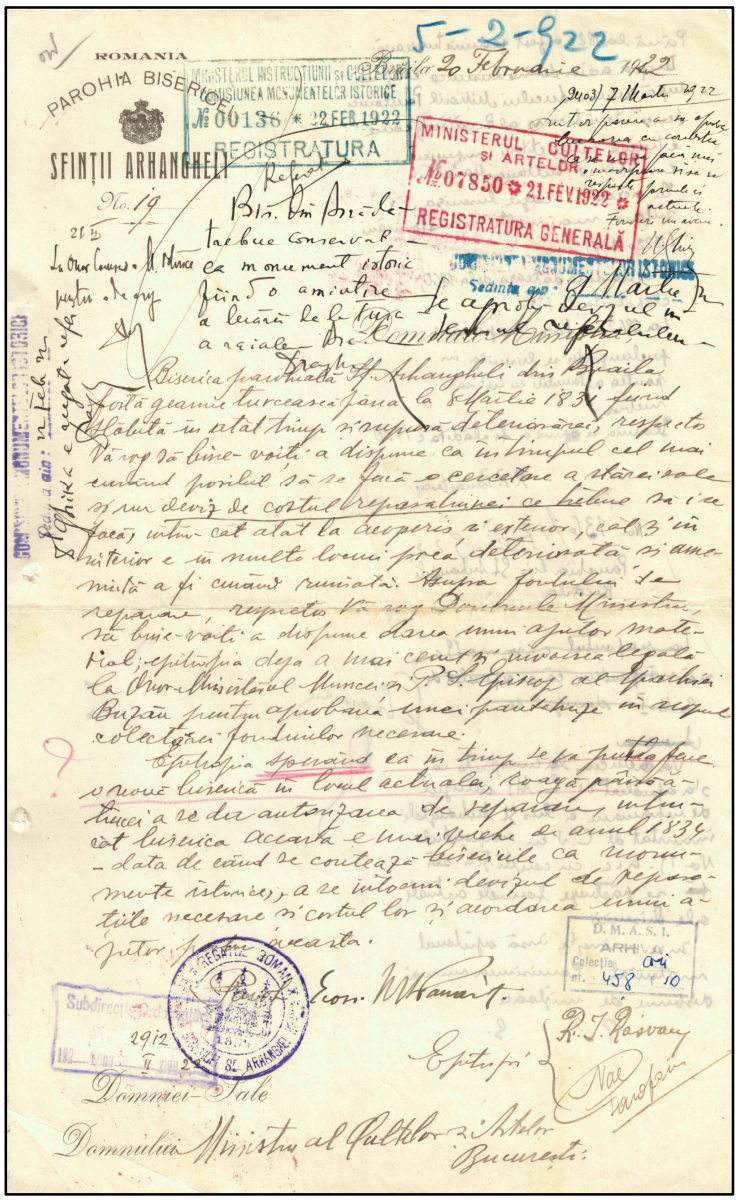
ROMANIA

PAROHIA BISERICEI

SFINȚII ARHANGHELI

No. 19

MINISTERUL INSTRUCȚIUNII și CULTELOR
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
№ 00136 * 22 FEB 1922
REGISTRATURA

MINISTERUL CULTELOR și ARTELOR
№ 07850 * 21 FEV 1922
REGISTRATURA GENERALĂ

5-2-922

Domnule Ministru al Cultelor și Artelor
București

Fig. 10. Address of the Parish through which the restoration is requested (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

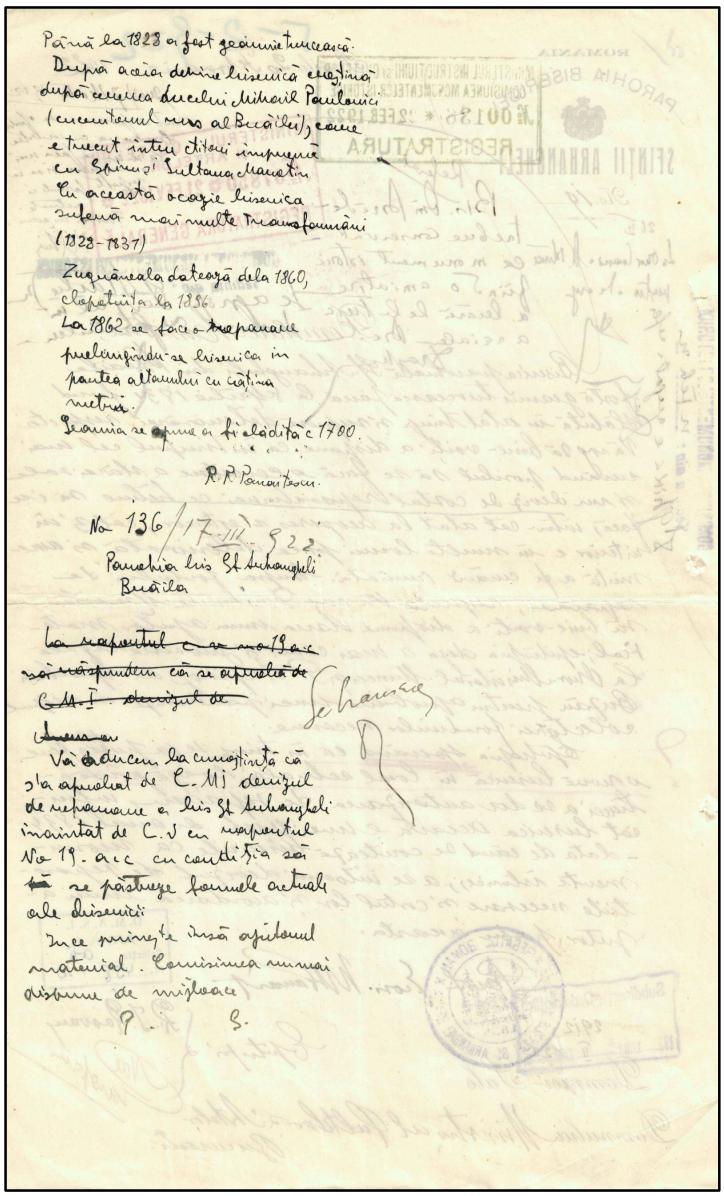

Pînă la 1823 a fost geamie turcească.
După acea devine biserică creștină
după cererea domnului Mihail Paulovici
(cneazul rus al Brăilei), care
e trecut între ctitori împreună
cu Sfinții Sultana și Maria.
Cu această ocazie biserica
suferă mai multe transformări
(1823-1837)
Zugrăveala datează dela 1860,
clopotnița la 1886
La 1862 se face o tencuiala
prelungindu-se biserica în
partea altarului cu câțiva
metri.
Icoanele se spune că fi clădită c 1700.

P. P. Panaitescu.

No 136/17-III-922
Parohia bis. Sf. Arhangheli
Brăila

~~La raportul c se ma 19 a c~~
~~vă răspundem că se aprobă de~~
~~C.M.I. devizul de~~
~~lucrări~~

Se trece

Vă aducem la cunoștință că
s'a aprobat de C.M.I devizul
de reparațiune a bis. Sf. Arhangheli
înaintat de C.V cu raportul
No 19. a c c cu condiția să
~~se~~ se păstreze formele actuale
ale bisericii
Ince primește însă ajutorul
material. Comisiunea numai
distribue de mijloace
P. S.

Fig. 11. Address of the Parish through which the restoration is requested (CMI archive), continuation after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

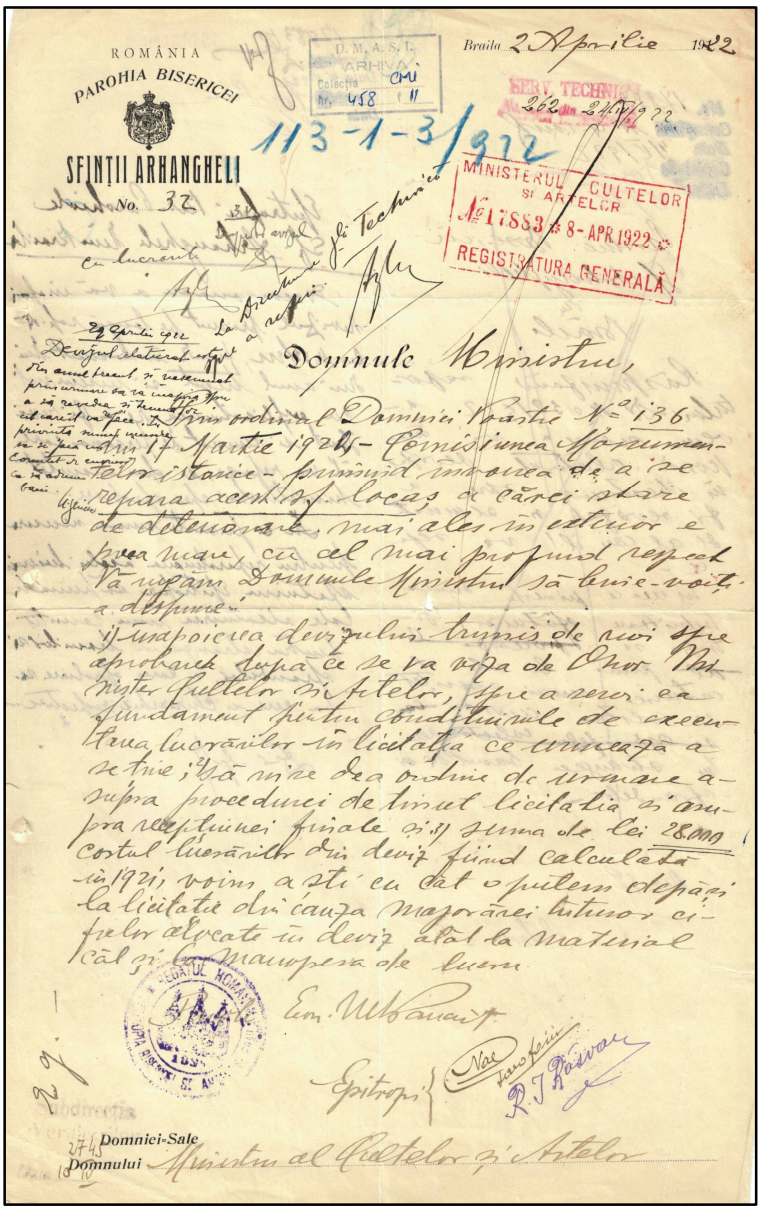

ROMÂNIA
PAROHIA BISERICEI
SFINȚII ARHANGHELI
No. 32

Braila 2 Aprilie 1922

D. M. A. S. T. ARHIVA Colecția CMI Nr. 458 / 11

113-1-3/922

MINISTERUL CULTELOR SI ARTELOR No. 17883 / 8-APR. 1922 REGISTRATURA GENERALĂ

Domnule Ministru,

Prin ordinul Domniei Voastre No. 136 din 17 Martie 1922 - Comisiunea Monumentelor istorice - punând în sarcina de a se repara acest sfânt locaș de cărei stare de deteriorare, mai ales în exterior e prea rea, cu cel mai profund respect Vă rugăm Domnule Ministru să binevoiți a dispune:

1) Înaintarea devizului trimis de noi spre aprobare după ce se va vizia de Onor Ministerul Cultelor și Artelor, spre a servi ca fundament pentru condițiunile de executarea lucrărilor în licitația ce urmează a se face; și să ni se dea ordine de urmare asupra procedurei de ținut licitația și asupra recepțiunei finale și 2) suma de lei 28.000 costul lucrărilor din deviz fiind calculată în 1921, voim a ști cu dat o putem depăși la licitație din cauza majorărei tuturor cifelor alcătuite în deviz atât la material cât și la manopera de lucru.

Em. Ulbrecht

Epitropi { Nae Ivanescu / D. J. Raiwan

Domnei-Sale
Domnului Ministru al Cultelor și Artelor

Fig. 12. The address of the Parish through which the estimate of the works is submitted (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

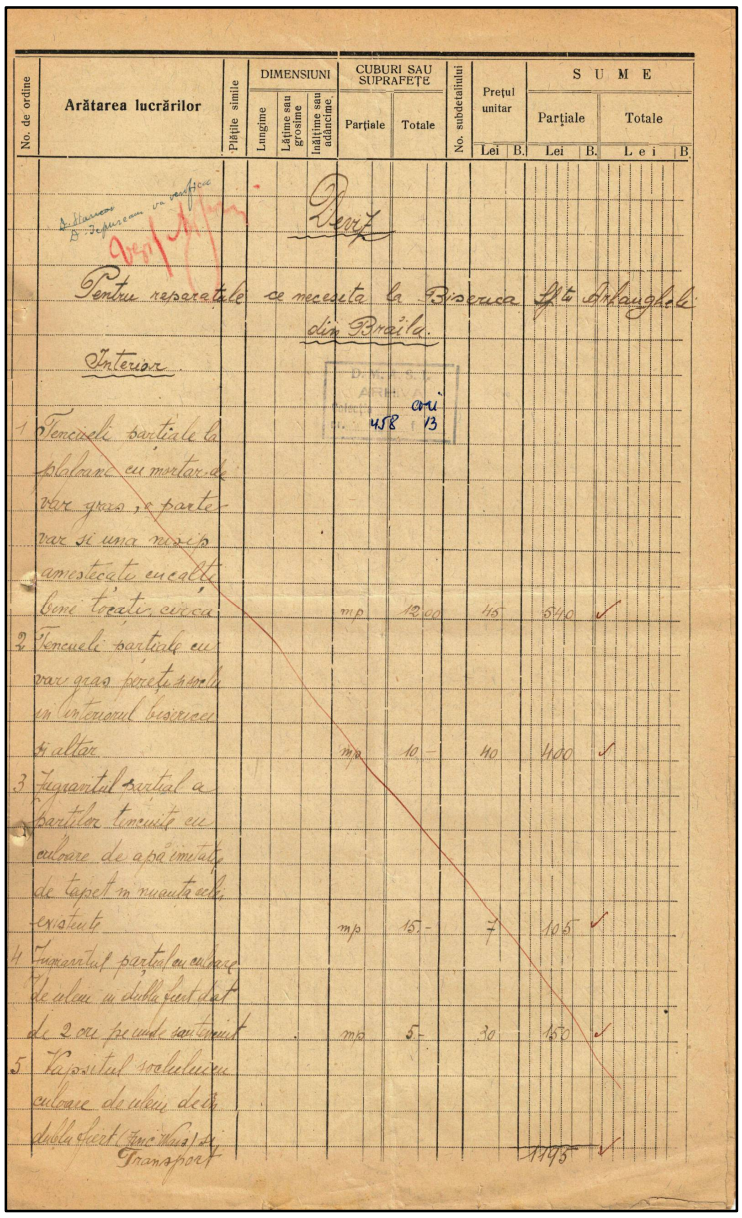

No. de ordine	Arătarea lucrărilor	Piețile similе	DIMENSIUNI: Lungime	Lățime sau grosime	Înălțime sau adâncime	CUBURI SAU SUPRAFEȚE: Parțiale	Totale	No. subdetaliului	Prețul unitar: Lei	B.	SUME: Parțiale: Lei	B.	Totale: Lei	B
	Devis													
	Pentru reparațiile se mesenta la Biserica Sfântul Arhangheli din Brăila.													
	Interior.													
1	Tencuieli parțiale la plafoane cu mortar de var gras, o parte var și una nisip amestecate cu altă bune tocate cu cea					mp	12.00		45		540			
2	Tencuieli parțiale cu var gras pereți și stâlpi în interiorul bisericii și altar					mp	10 –		40		400			
3	Văruirea parțială a părților tencuite cu culoare de apă emulsie de tapet în nuanța celei existente					mp	15 –		7		105			
4	Zugrăvirea parțială cu culoare de ulei în două straturi de 2 ori pe uși și tâmplărie					mp	5 –		30		150			
5	Vopsirea soclului cu culoare de ulei de în două straturi (Fonc Maro) și													
	Transport										1195			

Fig. 13. The estimate of the restoration works (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

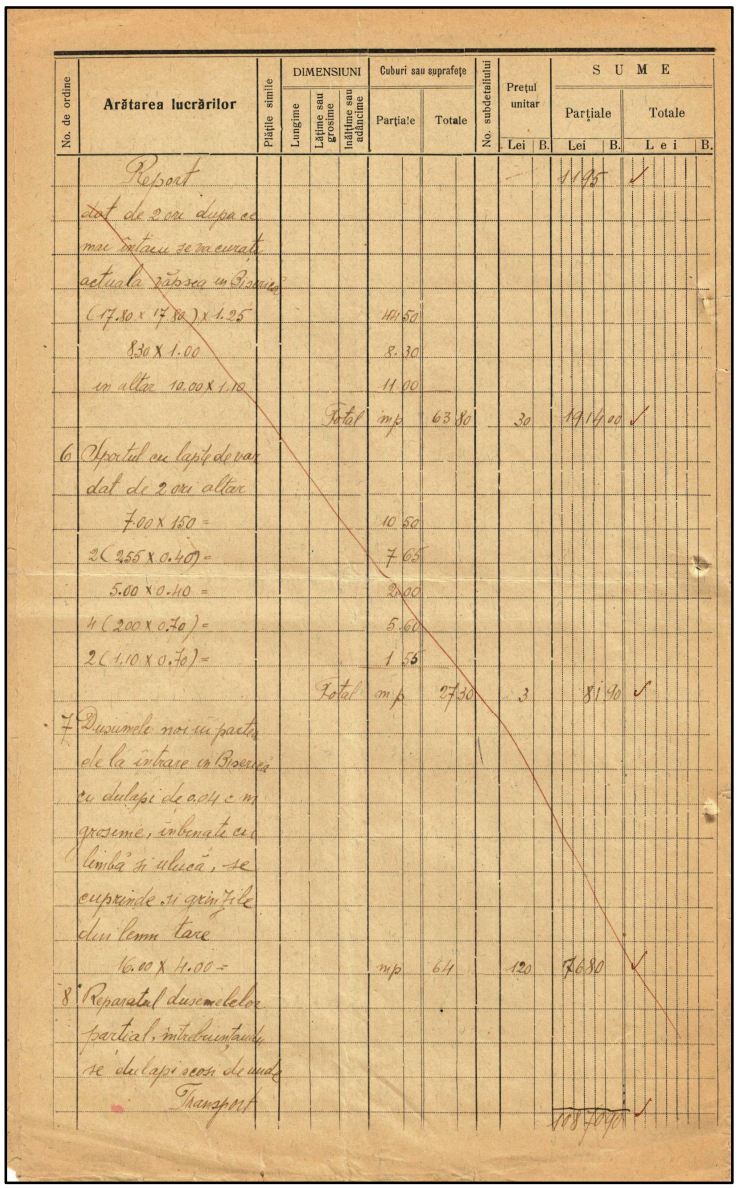

No. de ordine	Arătarea lucrărilor	Plăţile similе	DIMENSIUNI: Lungime	Lăţime sau grosime	Înălţime sau adâncime	Cuburi sau suprafeţe: Parţiale	Totale	No. subdetaliului	Preţul unitar: Lei	B.	SUME: Parţiale: Lei	B.	Totale: Lei	B.
	Report								—		11175		✓	
	dat de 2 ori după ce mai întâiu se va curăţi actuala pătură din Biserica													
	(17.80 x 17.80) x 1.25					111.50								
	8.30 X 1.00					8.30								
	în altar 10.00 X 1.10					11.00								
					Total	m.p.	63.80		30		19140		✓	
6	Aportul cu lapte de var dat de 2 ori altar													
	7.00 X 1.50 =					10.50								
	2(2.55 X 0.40) =					7.65								
	5.00 X 0.40 =					2.00								
	4(2.00 X 0.70) =					5.60								
	2(1.10 X 0.70) =					1.55								
					Total	m.p.	27.30		3		8190		✓	
7	Dusumele noi în pacht de la intrare în Biserica cu dulapi de 0.04 c.m grosime, îmbinate cu limbă şi uluceă, se cuprinde şi grinzile din lemn tare													
	16.00 X 4.00 =					m.p.	64		120		7680		✓	
8	Reparatul dusemelelor parţial, înlocuindu-se dulapi scoşi de unde													
	Transport										108700		✓	

Fig. 14. The estimate of the restoration works (CMI archive) (CMI archive), continuation, after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

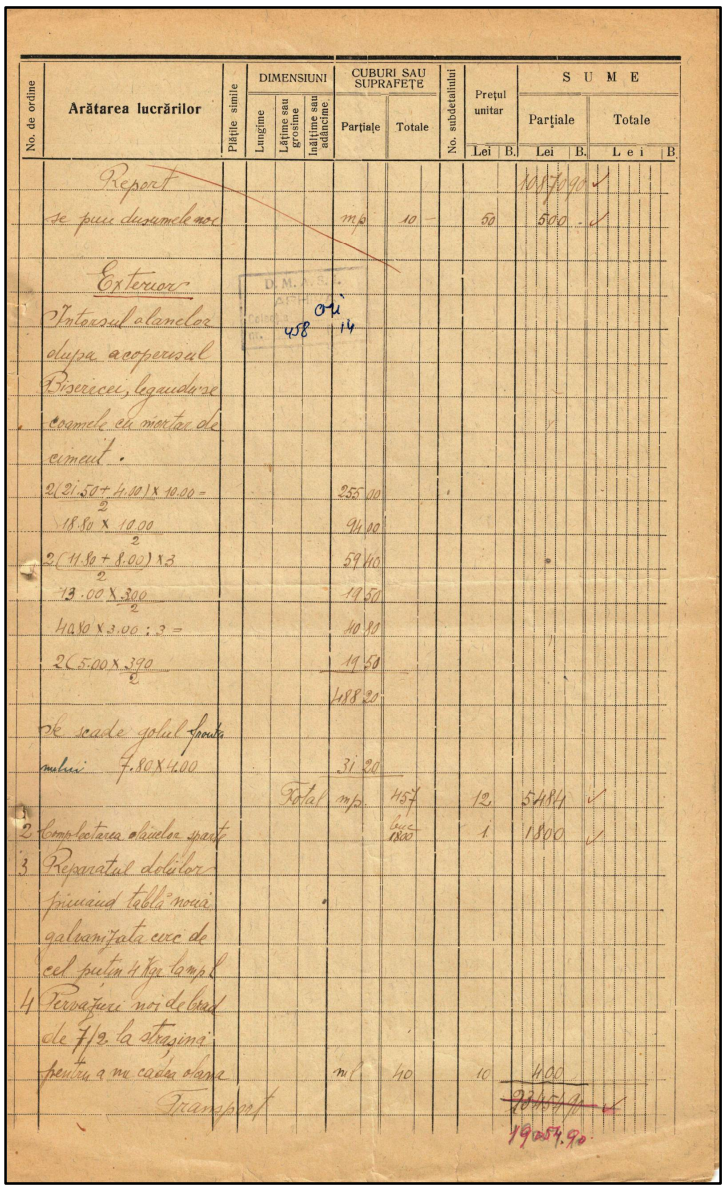

No. de ordine	Arătarea lucrărilor	Piețile simile	DIMENSIUNI: Lungime	Lățime sau grosime	Înălțime sau adâncime	CUBURI SAU SUPRAFEȚE: Parțiale	Totale	No. subdetaliului	Prețul unitar: Lei	B.	SUME: Parțiale: Lei	B.	Totale: Lei	B.
	Report										10570	90		
	se pun dugamele noi					m.p.	10		50		500			
	Exterior													
1	Intorsul olanelor													
	dupa acoperisul													
	Bisericei, legandu-se													
	coamele cu mortar de													
	ciment.													
	2(21.50 + 4.00)/2 x 10.00 =					255	00							
	18.50 x 10.00/2					94	00							
	2(11.80 + 8.00)/2 x 3					59	40							
	13.00 x 3.00/2					19	50							
	40.80 x 3.00 : 3 =					40	80							
	2(5.00 x 3.90/2					19	50							
						488	20							
	Se scade golul fronta-													
	mului 7.80 x 4.00					31	20							
					Total	m.p.	457		12		5484			
2	Completarea olanelor sparte						lei 1800		1		1800			
3	Reparatul deșilor													
	prinzând tablă noua													
	galvanizata cu de													
	cel puțin 4 kgr la mp.													
4	Pervazuri noi de brad													
	de 7/3. la streșina													
	pentru a nu cadea olanele					m.l.	40		10		400			
	Transport										~~[illegible]~~			
											19054.90			

Fig. 15. The estimate of the restoration works (CMI archive) (CMI archive), continuation, after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

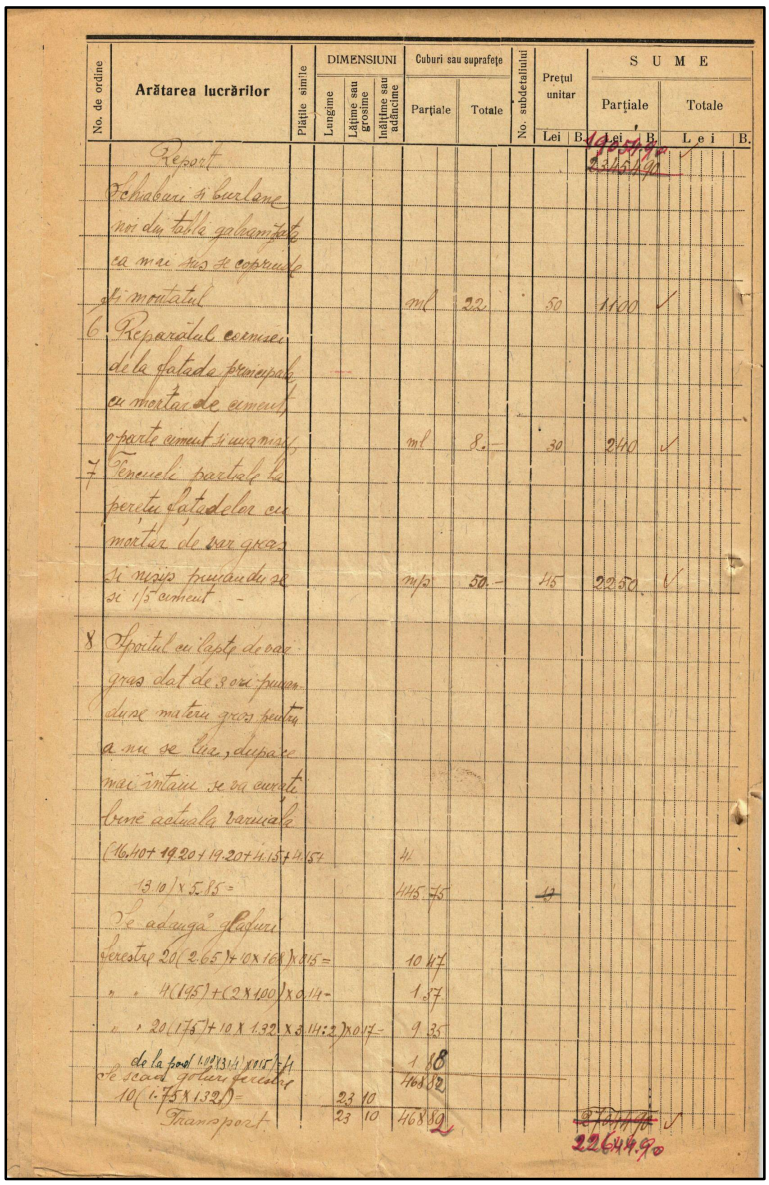

No. de ordine	Arătarea lucrărilor	Plăţile sin'te	DIMENSIUNI: Lungime	Lăţime sau grosime	Înălţime sau adâncime	Cuburi sau suprafeţe: Parţiale	Totale	No. subdetaliului	Preţul unitar: Lei	B.	SUME: Parţiale: Lei	B.	Totale: Lei	B.
	Report										23659	90		
	Schimbarea a burlanelor noi din tablă galvanizată ca mai sus se opreşte de montatul					ml	22		50		1100			
6	Reparatul cornisei de la fatada principală cu mortar de ciment, o parte ciment şi una nisip					ml	8		30		240			
7	Tencuiele parţiale la pereţii fatadelor cu mortar de var gras şi nisip punându-se şi 1/5 ciment					mp	50		45		2250			
8	Spoitul cu lapte de var gras dat de 3 ori punându-se materie grasă pentru a nu se lăsa, după ce mai întâi se va curăţi bine actuala vaniţă (16.40+19.20+19.20+4.15+4.57 13.10) x 5.85 =					41								
	Se adaugă golurile ferestre 20(2.65)+10x(1.8)x0.15 =					115.75			12					
	" " 4(1.45)+(2x1.00)x0.14 =					10.47								
	" " 20(1.75)+10x1.32x3.14:2)x0.17 =					1.37								
	de la pod 1.32x3.14x0.15 = 1.1					9.35								
	Se scad golurile ferestrelor 10(1.75x1.32) =		23	10		1.18								
	Transport		23	10		468.52								
											22644.90			

Fig. 16. The estimate of the restoration works (CMI archive) (CMI archive), continuation, after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

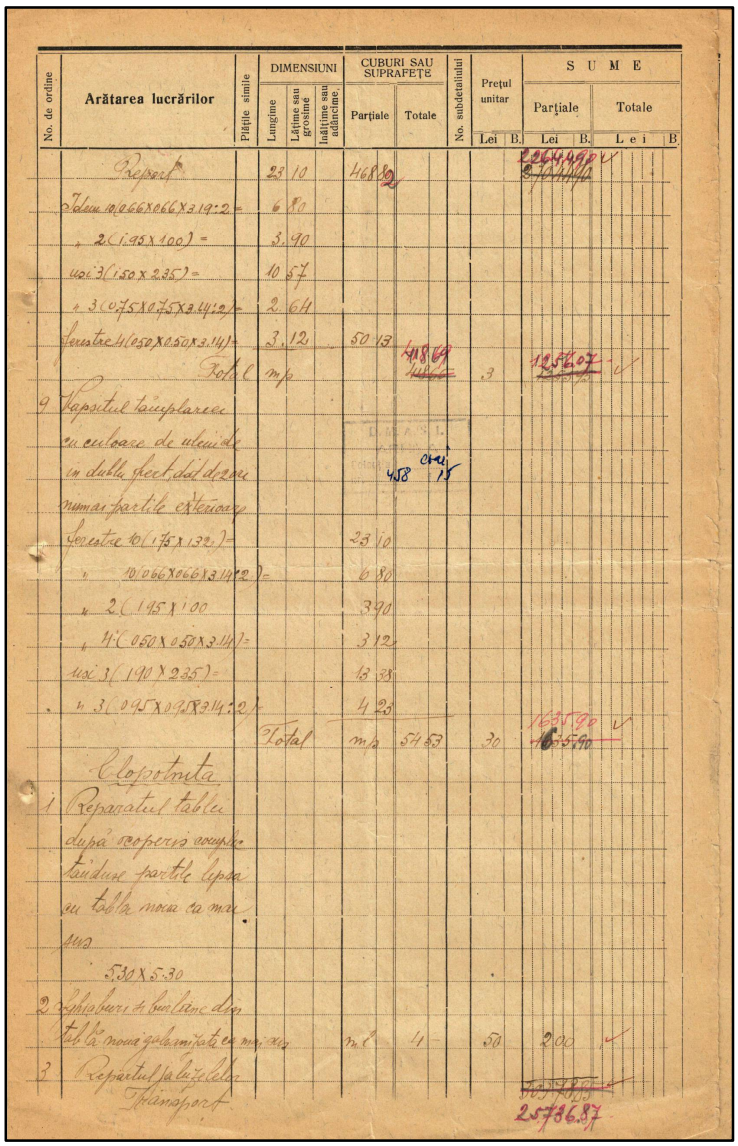

No. de ordine	Arătarea lucrărilor	Piăţile similе	DIMENSIUNI: Lungime	Lăţime sau grosime	Înălţime sau adâncime	CUBURI SAU SUPRAFEŢE: Parţiale	Totale	No. subdetaliului	Preţul unitar Lei	B.	SUME: Parţiale Lei	B.	Totale Lei	B.
	Report		23	10		46	80				2644	98		
	Tolan 10(0,66X0,66X3,14:2)=		6	80										
	„ 2(1,95X1,00)=		3	90										
	uşi 3(1,50X2,35)=		10	57										
	„ 3(0,75X0,75X3,14:2)=		2	64										
	ferestre 4(0,50X0,50X3,14)=		3	12		50	13							
	Total	m/p					118 69		3		1256	07		
9	Tapsitul tâmplăriei cu culoare de ulei de in dublu fect, dat de zece numai partile exterioare						458 cmi 15							
	ferestre 10(1,75X1,32)=					23	10							
	„ 10(0,66X0,66X3,14:2)=					6	80							
	„ 2(1,95X1,00					3	90							
	„ 4(0,50X0,50X3,14)=					3	12							
	uşi 3(1,90X2,35)=					13	33							
	„ 3(0,95X0,95X3,14:2)=					4	23							
		Total				m/p	54 53		30		1635	90		
	Clopotnita													
1	Reparatul tablei după scoperiş acoperite tăiduse partile lipsa cu tabla noua ca mai sus 5,30X5,30													
2	Schimburi de bucăţi din tabla noua galvanizata cu m/m					m/l	4		50		200			
3	Reparatul pavizelelor													
	Transport										2578	87		

Fig. 17. The estimate of the restoration works (CMI archive) (CMI archive), continuation, after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

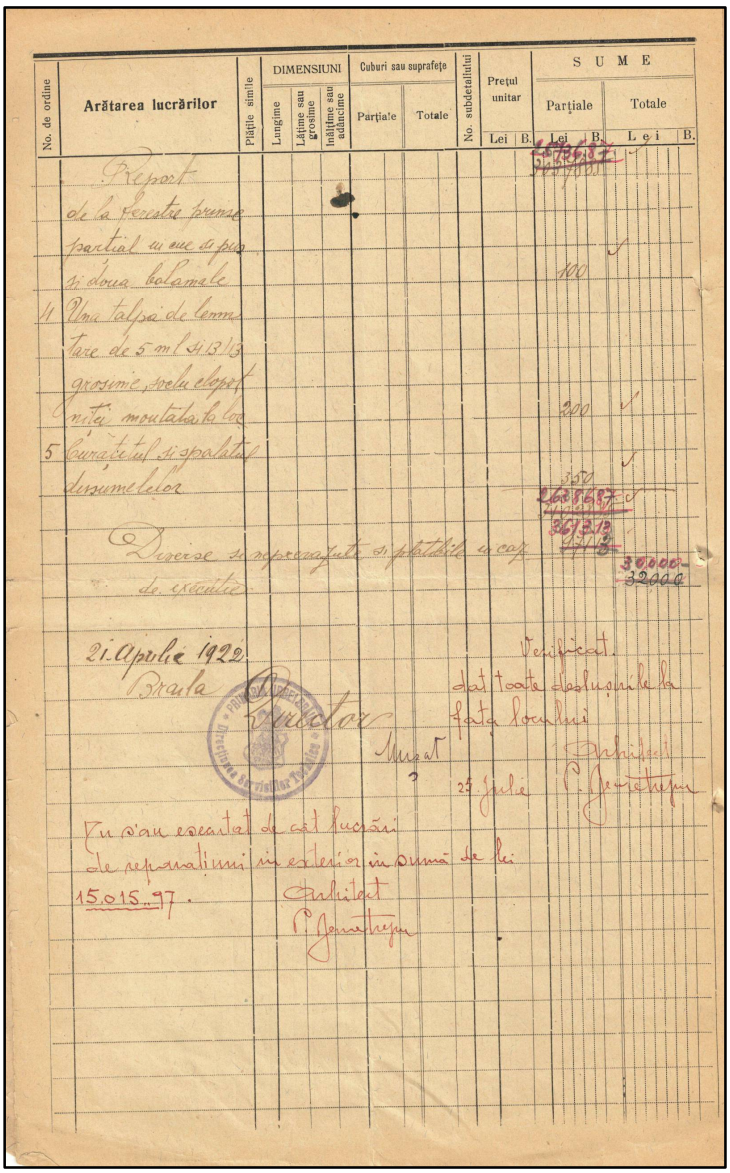

No. de ordine	Arătarea lucrărilor	Piăţile similе	DIMENSIUNI: Lungime	Lăţime sau grosime	Înălţime sau adâncime	Cuburi sau suprafeţe: Parţiale	Totale	No. subdetaliului	Preţul unitar: Lei	B.	SUME: Parţiale: Lei	B.	Totale: Lei	B.
	Report													
	de la pereţii prenşi													
	parţial cu ciment şi piatră													
	şi douăsprezece balamale										100			
11	Una talpă de lemn													
	tare de 5 ml şi 13/3													
	grosime, pentru elopet													
	unită montată la bo										200			
5	Curăţeţul şi spălatul													
	dezumelelor										350			
											2638687			
											367313			
	Diverse şi neprevăzute şi plătibile în cap												30000	
	de execuţie												32000	
	21 Aprilie 1922													
	Brăila													

Verificat.
dat toate desluşirile la faţa locului
Arhitect
P. Gerasimescu

Antreprenor
Mihail
25 Julie

Nu s'au executat de cât lucrări de reparaţiuni în exterior în sumă de lei 15.015.97.
Arhitect
P. Gerasimescu

Fig. 18. The estimate of the restoration works (CMI archive) (CMI archive), continuation, after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

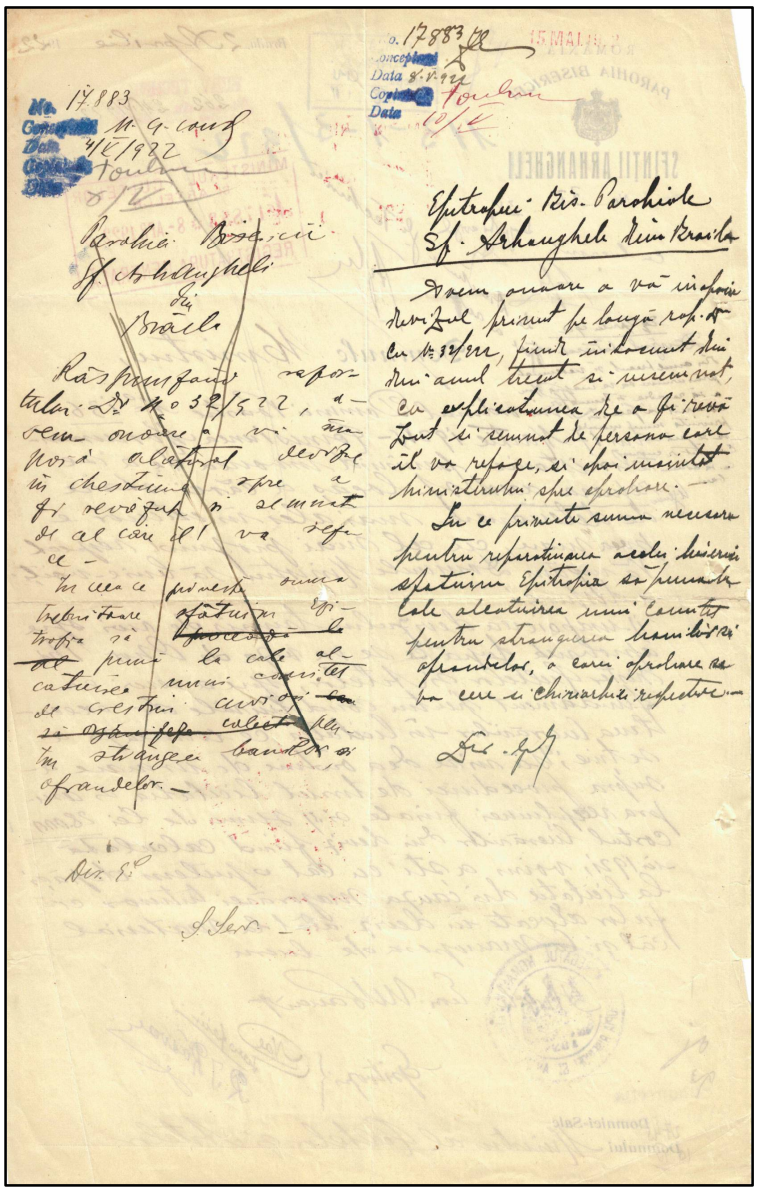

Fig. 19. The Ministry's response with the request to revise the estimate (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

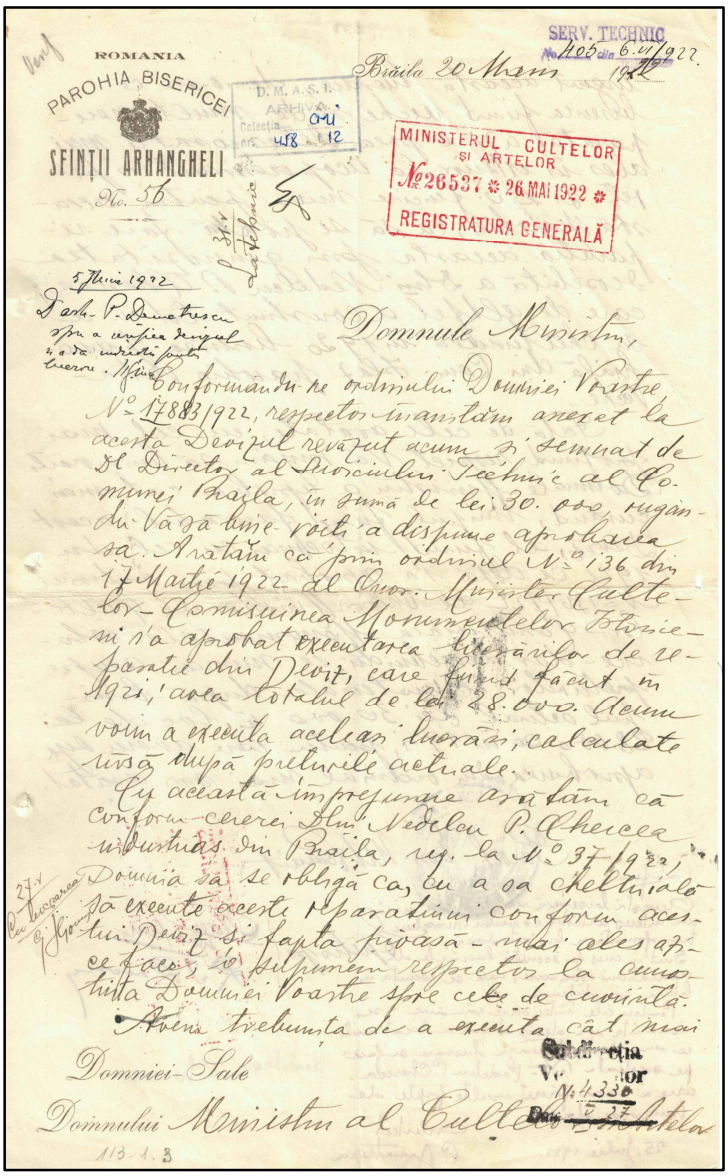

ROMANIA
PAROHIA BISERICEI
SFINȚII ARHANGHELI
No. 56

Brăila 20 Martie 1922

MINISTERUL CULTELOR ȘI ARTELOR
№ 26537 * 26 MAI 1922 *
REGISTRATURA GENERALĂ

Domnule Ministru,

Conformându-ne ordinului Domniei Voastre № 17883/922, respectos transtăm anexat la acesta Devizul revăzut acum și semnat de Dl Director al Serviciului Tehnic al Comunei Brăila, în sumă de lei 30.000, rugându-Vă să binevoiți a dispune aprobarea sa. Arătăm că prin ordinul № 136 din 17 Martie 1922 al Onor. Ministerului Cultelor – Comisiunea Monumentelor Istorice-ni s'a aprobat executarea lucrărilor de reparație din Deviz, care fiind făcut în 1921, avea totalul de lei 28.000. Acum vom a executa aceleași lucrări, calculate însă după prețurile actuale.

Cu această împrejurare arătăm că conform cererei Alui Nedelcu P. Aherceaiubutucas din Brăila, reg. la № 37/922, Domnia sa se obligă ca, cu a sa cheltuială să execute aceste reparațiuni conform acestui Deviz și fapta privată – mai ales azi ce facem, o supunem respectos la cunoștința Domniei Voastre spre cele de cuviință.

Avem trebuința de a executa cât mai

Domniei-Sale

Domnului Ministru al Cultelor și Artelor

Colecția Vechi
№ 4336

113.1.3

Fig. 20. Address of the Parish through which the new estimate is forwarded (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

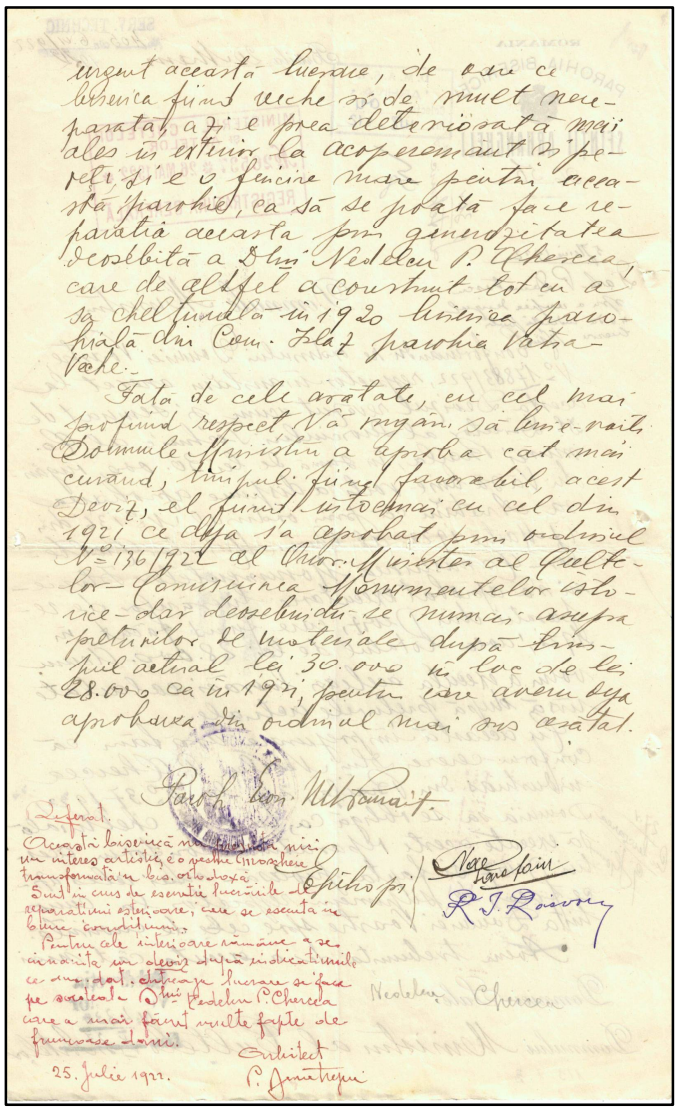

urgent această lucrare, de oare ce
biserica fiind veche și de mult neî-
ngrijită, azi e prea deteriorată mai
ales în exterior la acoperemânt și pe-
reți, și e o rușine mare pentru acea-
sta parohie, ca să se poată face re-
parația aceasta prin generositatea
deosebită a Dlui Nedelcu P. Cherecea,
care de altfel a construit tot cu a
sa cheltuială în 1920 biserica paro-
hială din Com. Zlăt parohia Vatra-
Vache.-

Fată de cele arătate, cu cel mai
profund respect Vă rugăm, să binevoiți,
Domnule Ministru a aproba cât mai
curând, în timpul fiind favorabil, acest
Devis, el fiind întocmai cu cel din
1921 ce deja l'a aprobat prin ordinul
N°=136/921 al Onor. Minister al Cult-
lor-Comisiunea Monumentelor istor-
ice-dar deosebindu-se numai asupra
prețurilor de materiale după bino-
ș.ul actual la 30.000 în loc de la
28.000 ca în 1921, pentru care aveau deja
aprobarea din ordinul mai sus arătat.

Paroh Com. Ulmeni

Referat.
Această biserică nu prezintă nici
un interes artistic, e o poșetă (moșchee)
transformată în b.s. ortodoxă.
Sunt în cuș de esențiu lucrările de
reparațiuni esențiale, care se execută în
bune condițiuni.
Pentru cele interioare rămâne a se
ivoi cu devis deș. și dificultățile
ce au dat. Lucrarea se face
pe socoteala Dlui Nedelcu P. Cherecea
care a mai făcut multe fapte de
frumoase în.

Nedelcu Cherecea

Arhitect
P. Gruiescu

25. Julie 1922.

Fig. 21. Address of the Parish through which the new estimate is forwarded, continuation, after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

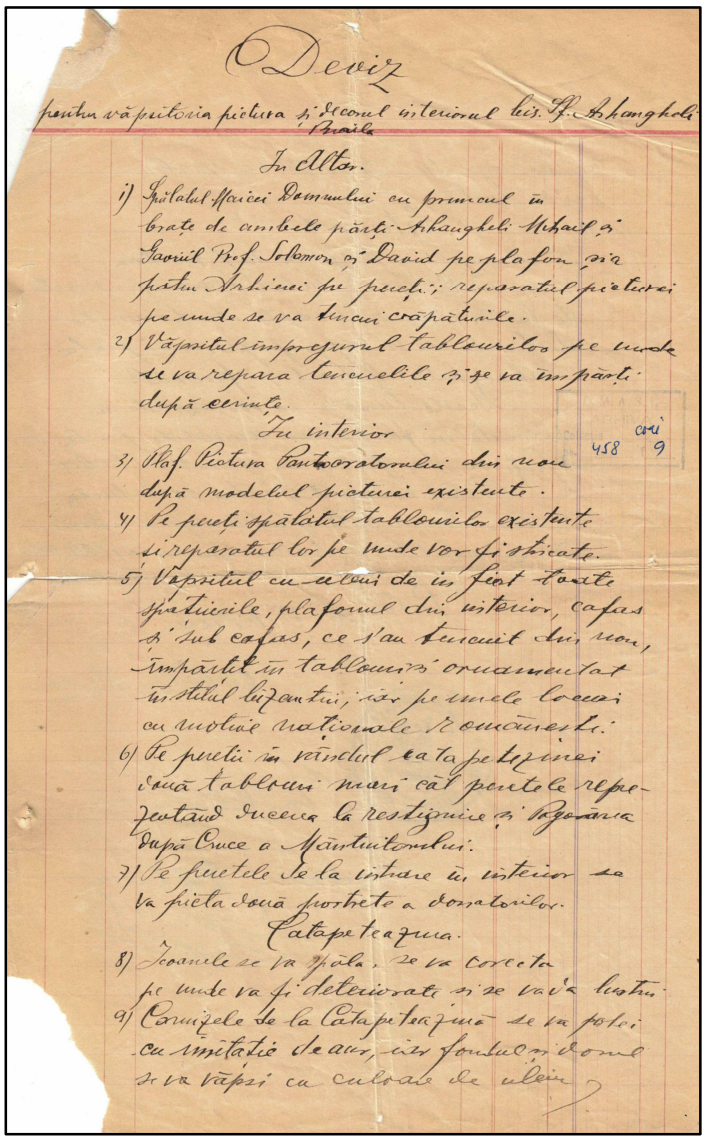

Deviz

pentru văpsitoria pictura și decorul interiorul bis. Sf. Arhangheli Brăila

În Altar.

1) Spălatul Maicei Domnului cu pruncul în brațe de ambele părți Arhangheli Mihail și Gavril Prof. Solomon și David pe plafon și a patru Arhiereii pe pereți; reparatul picturei pe unde se va tăcui crăpăturile.

2) Văpsitul împrejurul tablourilor pe unde se va repara tencuelile și se va împărți după cerințe.

În interior

458 cmi 9

3) Maf. Pictura Pantocratorului din nou după modelul picturei existente.

4) Pe pereți spălatul tablourilor existente și reparatul lor pe unde vor fi stricate.

5) Văpsitul cu ulei de in fest toate spațiile, plafonul din interior, cafas și sub cafas, ce s'au tencuit din nou, împărțit în tablouri și ornamentat în stilul bizantin, iar pe unele locuri cu motive naționale Românești.

6) Pe pereți în rândul al 2a pe lângă două tablouri mari cât pentele reprezentând Iucerea la restignire și Rugăciunea după Cruce a Mântuitorului.

7) Pe pentele de la intrare în interior se va picta două portrete a donatorilor.

Catapetezma.

8) Icoanele se va spăla, se va corecta pe unde va fi deteriorate și se va da lustru.

9) Cornizele de la Catapetezmă se va poleui cu imitație de aur, iar fondul și domul se va văpsi cu culoare de ulei.

Fig. 22. Estimate for painting works (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

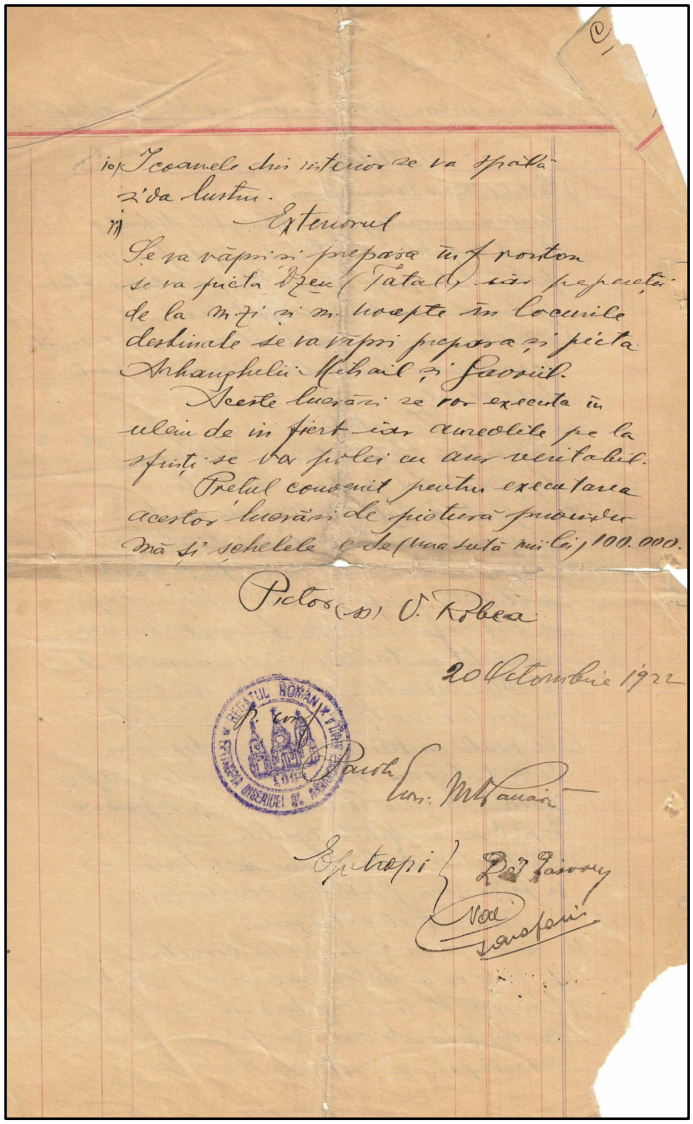

10) Icoanele din interior se va spăla
și da lustru.
11) Exterior
Se va răpi și prepara un fronton
se va picta Dzeu Tatăl, iar prepeți
de la m. zi și m. noapte în locurile
destinate se va răpi prepara și picta
Arhanghelii Mihail și Gavril.
Aceste lucrări se vor executa în
ulei de in fiert iar aureolile pe la
sfinți se vor poleri cu aur veritabil.
Prețul convenit pentru executarea
acestor lucrări de pictură pe uscat
mă și schelele e de șaptesute mii lei 100.000.

Pictor (ss) V. Robea

20 Octombrie 1922

Epitropi

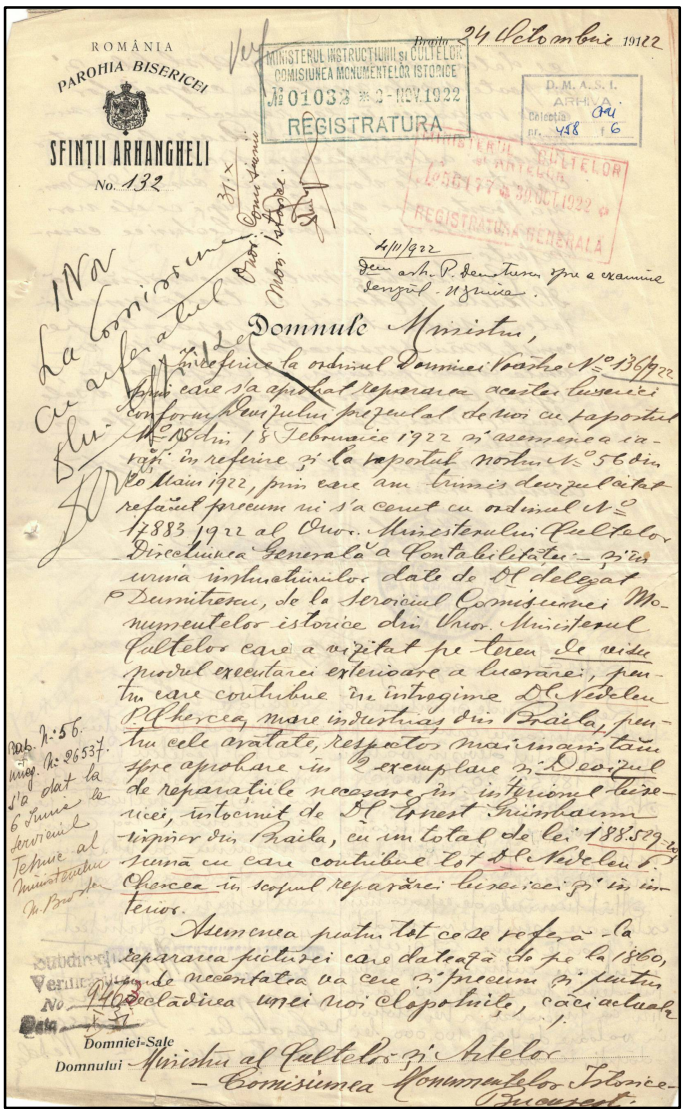

ROMÂNIA
PAROHIA BISERICEI
SFINȚII ARHANGHELI
No. 132

Brăila 24 Octombrie 1922

MINISTERUL INSTRUCȚIUNII și CULTELOR
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
№ 01033 / 2-NOV.1922
REGISTRATURA

D. M. A. S. I.
ARHIVA
Colecția CMI
nr. 488 / 6

MINISTERUL CULTELOR ARTELOR
№ 56177 / 30 OCT. 1922
REGISTRATURA GENERALĂ

La comisia ca referatul Prof. Comisiunii Mon. istorice.

4/11/922
Dem arh. P. Dem. Teren spre a examina dengul - Izvoa.

Domnule Ministru,

În referire la ordinul Domniei Voastre № 136/922 prin care s'a aprobat reparaţia acestei biserici conform proiectului prezentat de noi cu raportul № 18 din 18 Februarie 1922 şi asemenea cu referire şi la raportul nostru № 56 din 20 Maiu 1922, prin care am trimis devizul lucrărilor precum ni s'a cerut cu ordinul № 17883/1922 al Onor. Ministerului Cultelor Direcţiunea Generală a Contabilităţii şi în urma instrucţiunilor date de Dl delegat Demitrescu, de la Secţiunea Comisiunei Monumentelor istorice din Onor. Ministerul Cultelor care a vizitat pe teren de visu modul executărei exterioare a lucrărei, pentru care contribue în întregime Dl Nedelcu Pherceca, mare industriaş din Brăila, pentru cele arătate, respectos mai înaintăm spre aprobare în 2 exemplare şi devizul de reparaţiile necesare în interiorul bisericei, întocmit de Dl Ernest Grünbaum zugrăv din Brăila, cu un total de lei 188589 suma cu care contribue tot Dl Nedelcu Pherceca în scopul reparărei bisericei şi în interior.

Asemenea pentru tot ce se referă la reparaţia picturei care datează de pe la 1860, este necesitatea ca să precum şi pentru zăcladirea unei noi clopotniţe, căci actuala

Primit: 1 Nov. 1922
No. 9463

Domniei-Sale
Domnului Ministru al Cultelor şi Artelor
— Comisiunea Monumentelor Istorice —
Bucureşti.

Reg. n.: 56.
Intrg. n.: 26537.
S'a dat la 6 Iunie la serviciul Teptire al Ministerului

Fig. 24. Address of the Parish through which it informs about the estimate (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

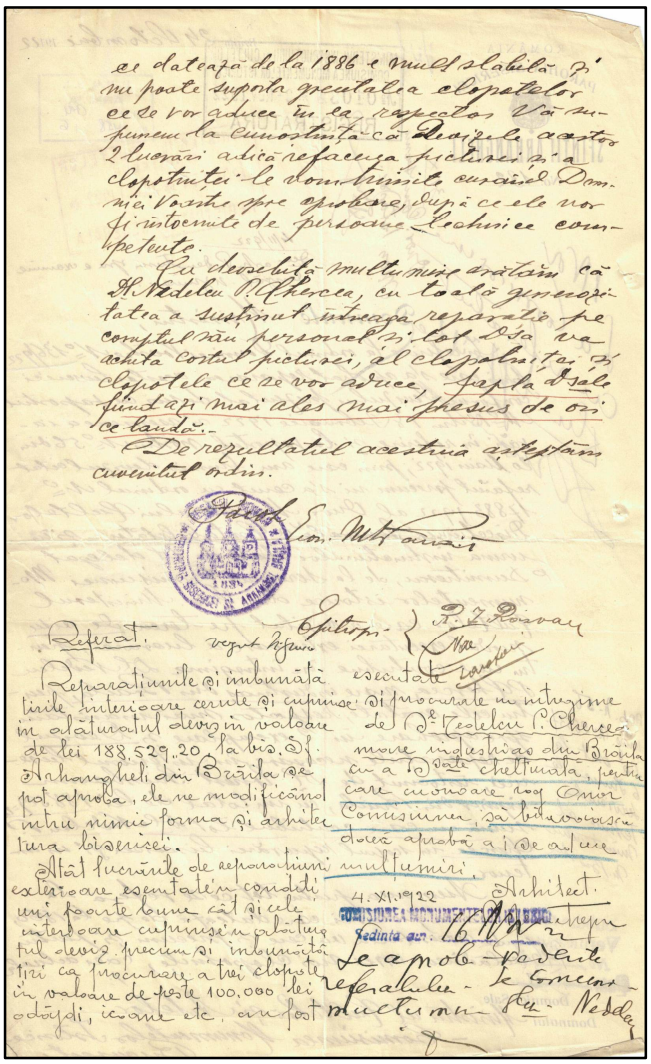

Fig. 25. Address of the Parish through which it informs about the estimate (CMI archive), continuation, after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

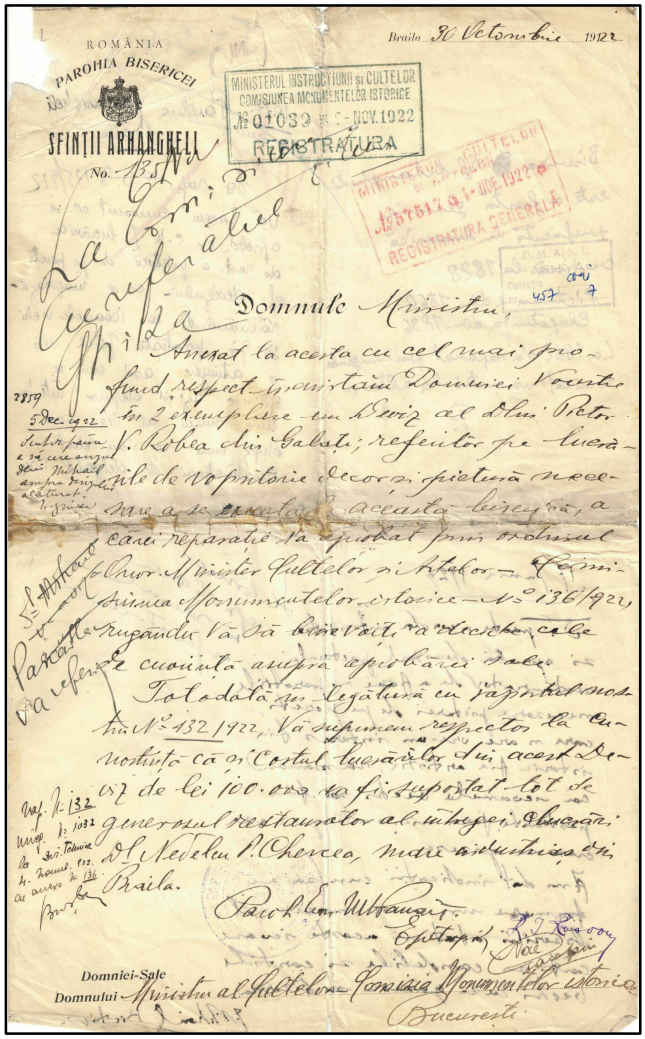

ROMÂNIA
PAROHIA BISERICEI
SFINȚII ARHANGHELI

Brăila 30 Octombrie 1922

MINISTERUL INSTRUCȚIUNII și CULTELOR
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
№ 01039 - NOV. 1922
REGISTRATURA

MINISTERUL CULTELOR și ARTELOR
№ 37517 - NOV. 1922
REGISTRATURA GENERALĂ

Domnule Ministru,

Anexat la aceasta cu cel mai profund respect înaintăm Domniei Voastre în 2 exemplare un devis al d-lui Victor V. Robea din Galați; referitor pe lucrările de împrejurire decor și pictură necesare a se executa la acesta biserică, a cărei reparație va aprobat prin ordinul Domnul Ministru Cultelor și Artelor — Comisiunea Monumentelor istorice — № 136/1922, rugându-Vă să binevoiți a dispune cele ce cuvine asupra aprobării devisului.

Totodată în legătură cu raportul nostru № 132/1922, Vă supunem respectos la cunoștință că și Costul lucrărilor din acest devis de lei 100.000 va fi suportat tot de generosul restaurator al întregii biserici, d-l Nevelu P. Cherceo, marele industriș din Brăila.

Paroh Ion Mihăescu
Epitropi, [illegible]

Domniei-Sale
Domnului Ministru al Cultelor și Comisiunea Monumentelor istorice
București

Fig. 26. The address of the Parish through which the estimate of the works is submitted (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

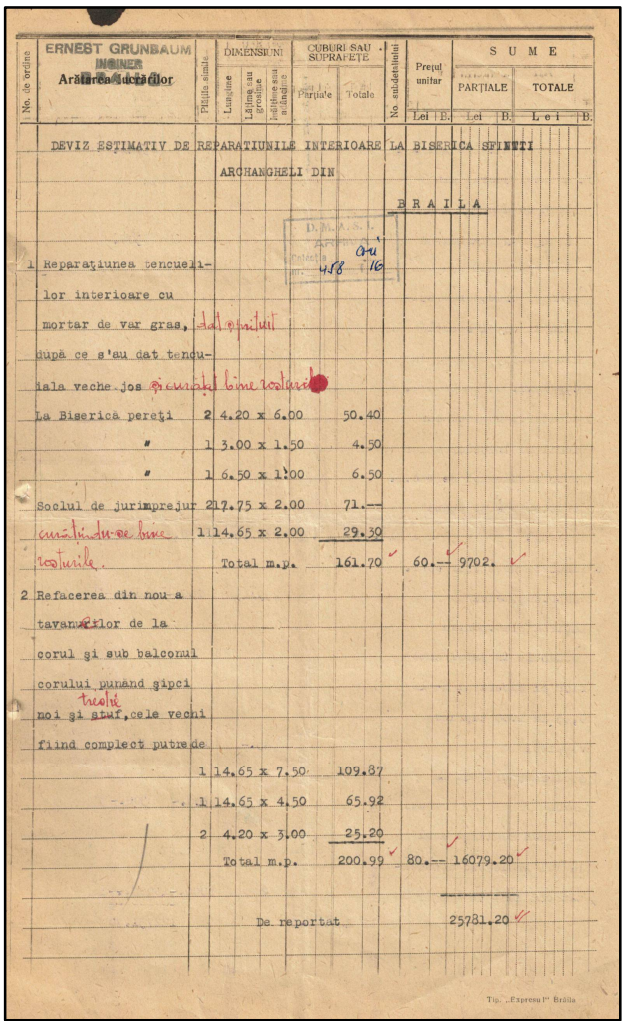

ERNEST GRUNBAUM
INGINER
Arătarea lucrărilor

No. de ordine	Felulu lucrărilor	DIMENSIUNI: Lungime	Lățime sau grosime	Înălțime sau adâncime	CUBURI SAU SUPRAFEȚE: Parțiale	Totale	No. articolului	Prețul unitar Lei B.	SUME PARȚIALE Lei B.	SUME TOTALE Lei B.
	DEVIZ EȘTIMATIV DE REPARAȚIUNILE INTERIOARE LA BISERICA SF. ARCHANGHELI DIN BRAILA									
1	Reparațiunea tencuelilor interioare cu mortar de var gras, după ce s'au dat tencuiala veche jos și curățați bine costurile									
	La Biserica pereți	2	4.20 x 6.00			50.40				
	"	1	3.00 x 1.50			4.50				
	"	1	6.50 x 1.00			6.50				
	Soclul de jurimprejur	2	17.75 x 2.00			71.--				
	curățindu-se bine costurile.	1	14.65 x 2.00			29.30				
			Total m.p.			161.70		60.--	9702.	
2	Refacerea din nou a tavanelor de la corul și sub balconul corului punând gipci noi și țesut, cele vechi fiind complect putrede									
		1	14.65 x 7.50			109.87				
		1	14.65 x 4.50			65.92				
		2	4.20 x 3.00			25.20				
			Total m.p.			200.99		80.--	16079.20	
			De reportat						25781.20	

Tip. „Expresul" Brăila

Fig. 27. The estimate of the interior works (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

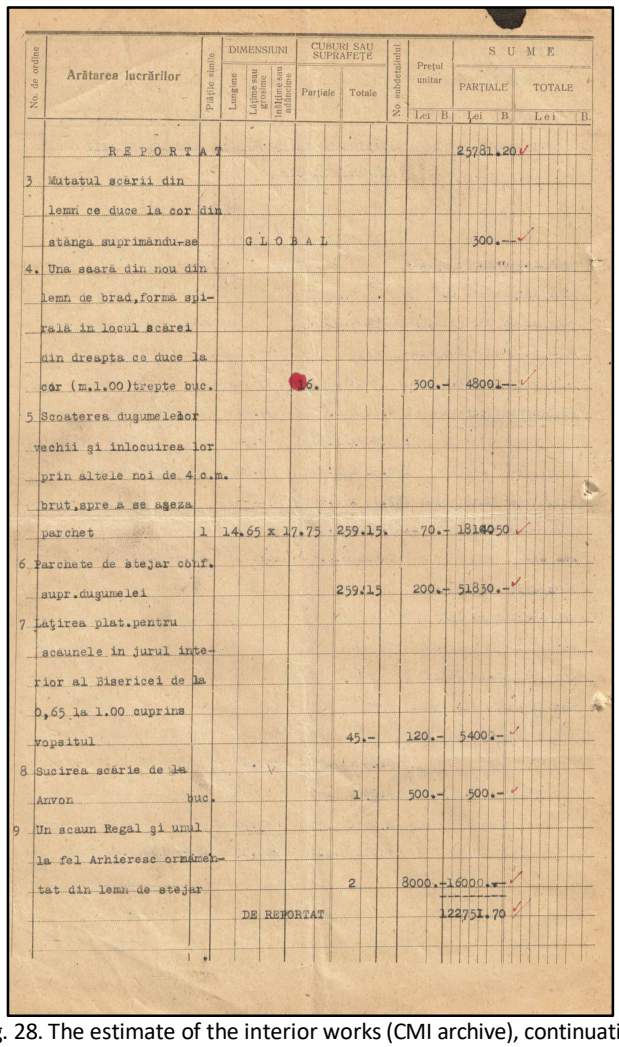

No. de ordine	Arătarea lucrărilor	Piațile simile	DIMENSIUNI: Lungime	Latime sau grosime	Inălțime sau adâncime	CUBURI SAU SUPRAFEȚE: Parțiale	Totale	No. subdetaliului	Prețul unitar Lei B.	SUME PARȚIALE Lei B.	SUME TOTALE Lei B.
	R E P O R T A T									25781.20	
3	Mutatul scării din lemn ce duce la cor din stânga suprimându-se		G L O B A L							300.-	
4.	Una saară din nou din lemn de brad, forma spirală în locul scărei din dreapta ce duce la cor (m.l.00) trepte buc.					6.			300.-	4800.-	
5	Scoaterea dugumelelor vechii și înlocuirea lor prin altele noi de 4 c.m. brut, spre a se aseza parchet	1	14.65 x 17.75			259.15.			70.-	18140.50	
6	Parchete de stejar conf. supr. dugumelei						259.15		200.-	51830.-	
7	Lațirea plat. pentru scaunele în jurul interior al Bisericei de la 0,65 la 1.00 cuprins vopsitul						45.-		120.-	5400.-	
8	Sucirea scărie de la Anvon buc.						1		500.-	500.-	
9	Un scaun Regal și unul la fel Arhieresc ornamentat din lemn de stejar						2		8000.-	16000.-	
			DE REPORTAT							122751.70	

Fig. 28. The estimate of the interior works (CMI archive), continuation after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

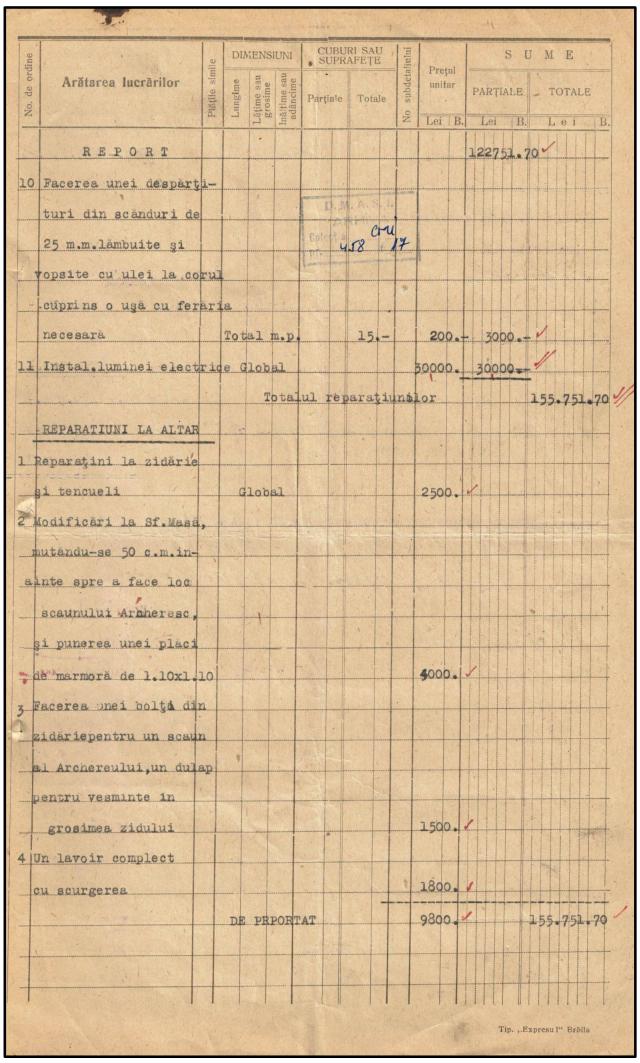

No. de ordine	Arătarea lucrărilor	Părțile similare	DIMENSIUNI: Lungime	Lățime sau grosime	Înălțime sau adâncime	CUBURI SAU SUPRAFEȚE: Parțiale	Totale	No. subdeteliului	Prețul unitar Lei	B.	SUME: PARȚIALE Lei	B.	TOTALE Lei	B.
	REPORT										122751.70			
10	Facerea unei despărți-													
	turi din scânduri de													
	25 m.m.lambuite și													
	vopsite cu ulei la corul													
	cuprins o ușă cu feraria													
	necesară	Total m.p.					15.-		200.-		3000.-			
11	Instal.luminei electrice	Global							30000.		30000.-			
						Totalul reparațiunilor							155.751.70	
	REPARATIUNI LA ALTAR													
1	Reparațini la zidărie													
	și tencueli	Global							2500.					
2	Modificări la Sf.Masă,													
	mutându-se 50 c.m.in-													
	ainte spre a face loc													
	scaunului Arhieresc,													
	și punerea unei plăci													
	de marmoră de 1.10x1.10								4000.					
3	Facerea unei boltă din													
	zidăriepentru un scaun													
	al Archeresului,un dulap													
	pentru veminte în													
	grosimea zidului								1500.					
4	Un lavoir complect													
	cu scurgerea								1800.					
		DE PEPORTAT							9800.				155.751.70	

Tip. „Expresu l" Brăila

Fig. 29. The estimate of the interior works (CMI archive), continuation after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

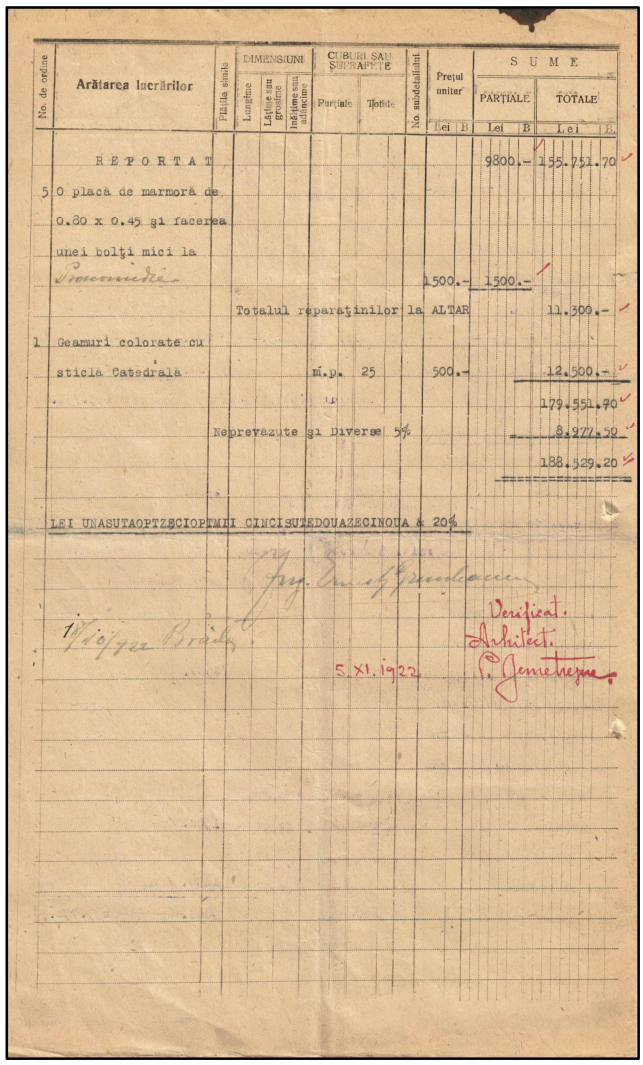

No. de ordine	Arătarea lucrărilor	Pătrăla scăriă	DIMENSIUNI: Lungime	Lățime sau grosime	Înălțime sau adâncime	CUBURI SAU SUPRAFEȚE: Parțiale	Totale	No. soudetalului	Prețul unitar Lei B	SUME PARȚIALE Lei B	SUME TOTALE Lei B
	R E P O R T A T									9800.-	155.751.70
5	O placă de marmoră de 0.80 x 0.45 și facerea unei bolți mici la Prăvălie								1500.-	1500.-	
	Totalul reparațiilor la ALTAR										11.300.-
1	Geamuri colorate cu sticla Catedrala					m.p.	25		500.-		12.500.-
											179.551.70
	Neprevăzute și Diverse 5%										8.977.50
											188.529.20
	LEI UNASUTAOPTZECIOPEMII CINCISUTEDOUAZECINOUA & 20%										

Verificat.
Arhitect.
P. Jeneteme.

5.XI.1922

Fig. 30. The estimate of the interior works (CMI archive), continuation after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

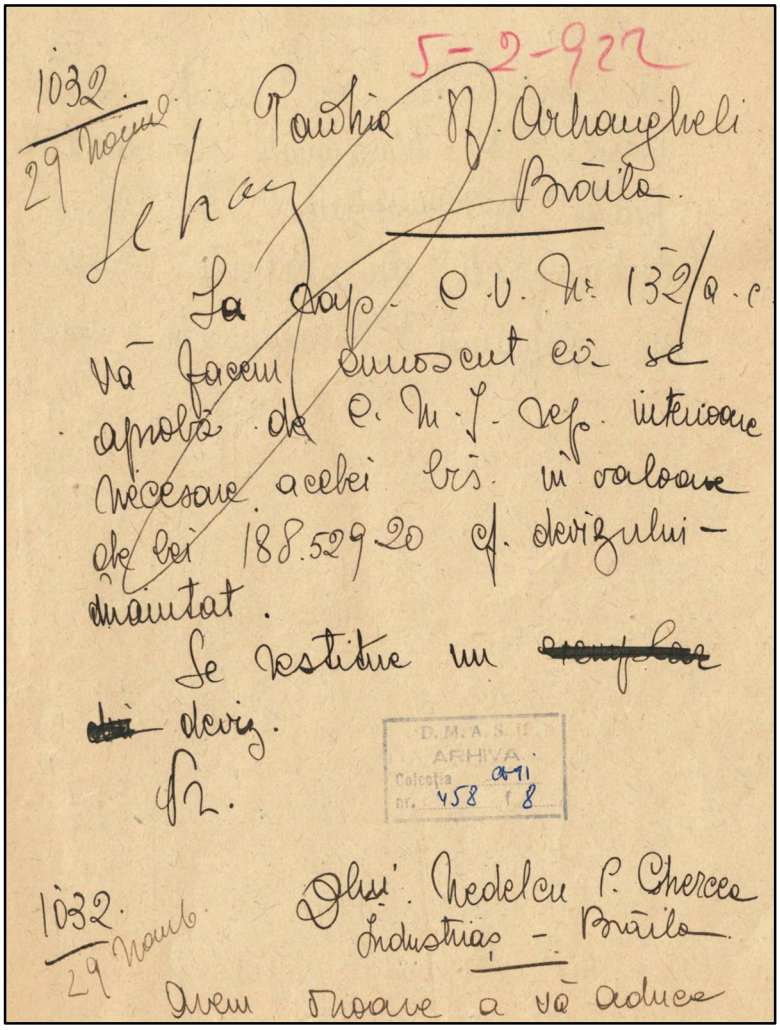

5-2-922

1032
29 noiembrie

Parohia Sf. Arhangheli
Brăila.

La adr. c.v. Nr. 132/a.c.
vă facem cunoscut că se
aprobă de c. m. j. sep. interioare
necesara acelei lucr. în valoare
de lei 188.529-20 cf. devizului-
înaintat.

Se restituie un ~~exemplar~~
~~din~~ deviz.

Sf.

D.M.A.S.
ARHIVA
Colecția 0-91
nr. 458 f 8

1032
29 noiembrie

Dlui Nedelcu P. Gherca
Industriaș - Brăila.

Avem onoare a vă aduce

Fig. 31. The Ministry's response, draft? (CMI archive),
after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

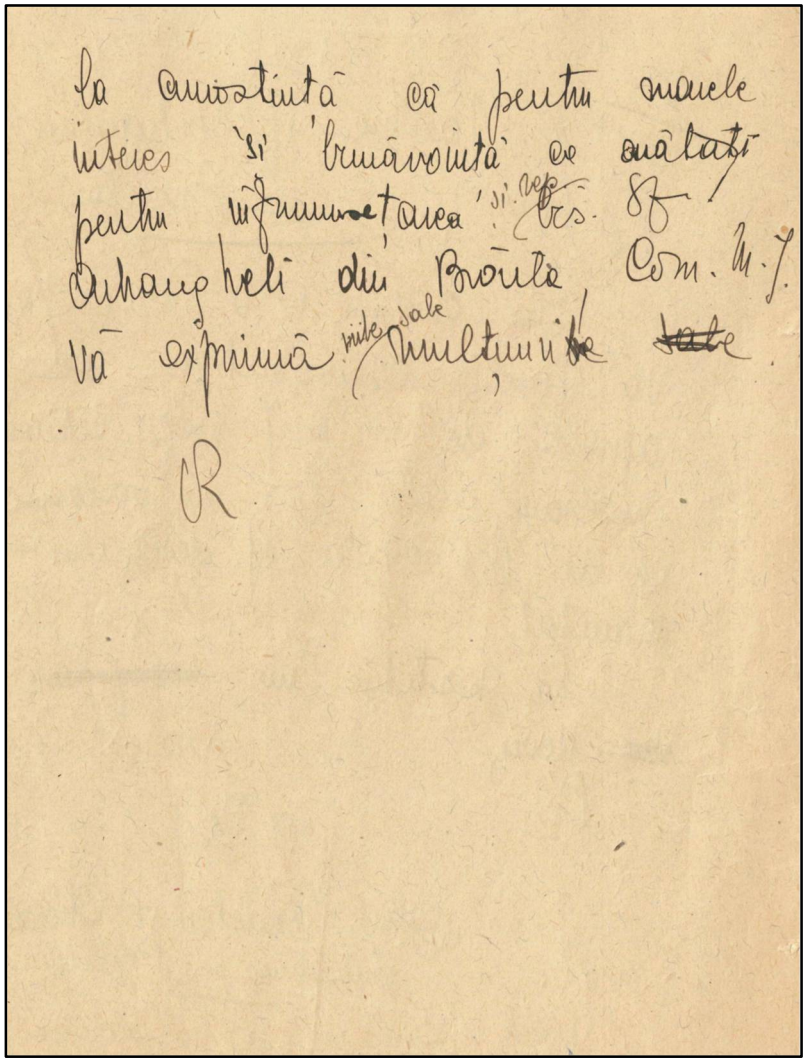
la cunoștință că pentru marele
interes și bunăvoință ce arătați
pentru înfrumusețarea și rep. bis. Sf.
Arhangheli din Brăila, Com. M. J.
vă exprimă mulțumirile noastre.
CR

Fig. 32. The Ministry's response, draft? (CMI archive), continuation after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

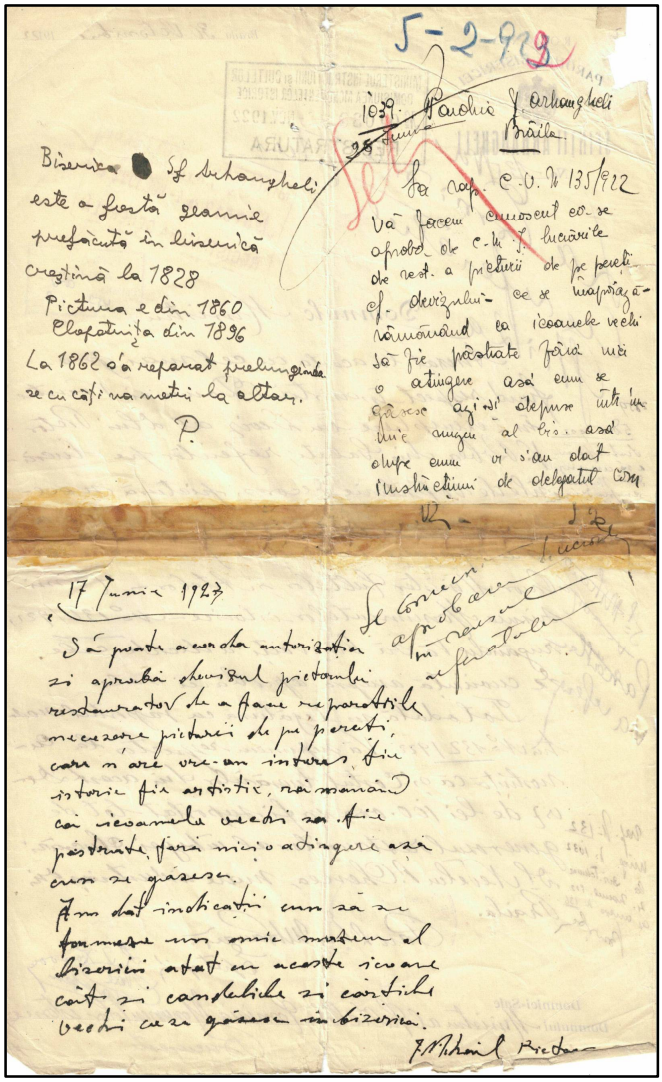

5-2-928

1039. Parohia Sf. Arhangheli Brăila

Biserica Sf. Arhangheli este a fostă zidită în biserică creștină la 1828
Pictura e din 1860
Clopotița din 1896
La 1862 s'a reparat prelungindu-se cu câți va metri la altar.
P.

La rap. C.V. № 135/922
Vă facem cunoscut că se aprobă de C.M. lucrările de rest. a picturii de pe pereți cf. devizului ce se înaintează rămânând ca icoanele vechi să fie păstrate fără nici o atingere așa cum se găsesc azi și despre care ați dat instrucțiuni de delegatul com. Lucrări

17 Iunie 1927
Se poate acorda autorizația și aprobă devizul pictorului restaurator de a face reparațiile necesare picturii de pe pereți, care n'are vre-un interes, fie istoric fie artistic, rămânând ca icoanele vechi să fie păstrate fără nici o atingere așa cum se găsesc.
Am dat indicații cum să se formeze un mic muzeu al bisericii atât cu aceste icoane cât și candelele și cărțile vechi ce se găsesc în biserică.
Se consideră aprobarea în raport cu referatul alăturat.
Mihail Bredan

Fig. 33. The Ministry's response for the approval of the works (CMI archive), after https://arhivacomisiuniimonumentelor.ro/.

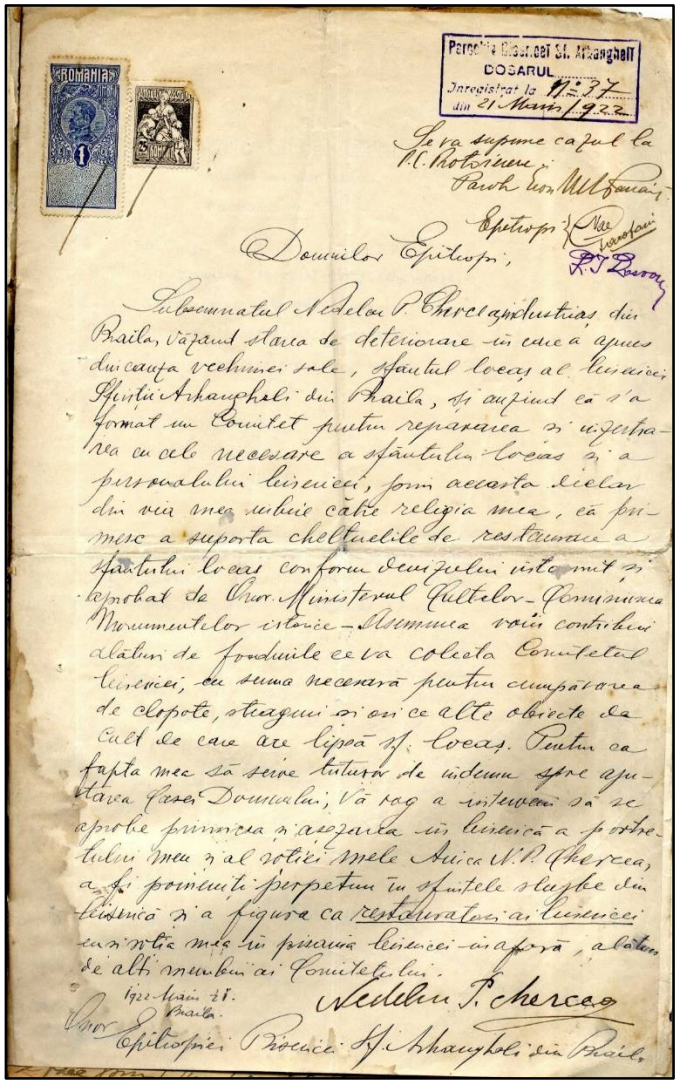

Fig. 34. The letter of Nedelcu P. Chercea (Parish archive).

Fig. 34. The Church in 1922 (Parish archive).

Fig. 35. Consecration of church bells (Parish archive).

Fig. 36. The interior of the church in 1922 (Parish archive).

PROCESUL DE COLECTIVIZARE A AGRICULTURII ÎN RSSM

Ion Șișcanu
prof. univ. dr. hab., Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul
(email: ionsiscanu@yahoo.com)

Rezumat. *Între acțiunile realizare de regimul sovietic de ocupație, instalat între Prut și Nistru în 1940, colectivizarea agriculturii s-a dovedit a fi unul dintre cele mai complexe și mai costisitoare procese, cu repercusiuni dramatice, de lungă durată asupra societății basarabene.*

Cuvinte cheie: *regim sovietic, colectivizare, agricultură, RSSM*.

*

Abstract. *Among the actions carried out by the Soviet occupation regime, installed between the Prut and Dniester in 1940, the collectivization of agriculture proved to be one of the most complex and costly processes, with dramatic, long-lasting repercussions on the Bessarabian society*.

Key words: *Soviet regime, collectivization, agriculture, RSSM*.

Între acțiunile realizare de regimul sovietic de ocupație, instalat între Prut și Nistru în 1940, colectivizarea agriculturii s-a dovedit a fi unul dintre cele mai complexe și mai costisitoare procese, cu repercusiuni dramatice, de lungă durată asupra societății basarabene.

Teoria colectivizării agriculturii, practica organizării colhozurilor și deschiaburirea din Uniunea Sovietică urmau să fie pilonii pe care, cu diferențe specifice, se va realiza cooperarea gospodăriilor țărănești individuale în Basarabia. În plus, organizarea de colhozuri, arestarea și deportarea țăranilor basarabeni aveau să fie puse în practică de persoane venite din U.R.S.S., pregătite deja în spiritul teoriei și experienței colectivizării.

Țărănimea avea să fie captată în sistemul sovietic socialist, adică colhoznic. Tot pământul a fost naționalizat și declarat proprietate a statului sovietic. La 15 august 1940, Prezidiul Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice a adoptat decretul „Cu privire la restabilirea pe teritoriul Basarabiei a valabilității legilor sovietice privind naționalizarea pământului”[1]. Decretul stabilea că, din ziua de 28

[1] *Коллективизация крестьянских хозяйств Молдавской ССР*, Colecție de documente, Chișinău, Cartea Moldovenească, 1969, p. 19. În ziarul „Бессарабская правда” din 17 august 1940, acest decret este publicat cu titlul *„Cu privire la restabilirea pe teritoriul Basarabiei a valabilității legilor sovietice privind naționalizarea pământului în legătură cu eliberarea Basarabiei și a reunirii ei cu Uniunea Sovietică*”.

iunie 1940, pe tot teritoriul Basarabiei se restabilea valabilitatea legilor sovietice privind naționalizarea pământului, în corespundere cu decretul „Cu privire la pământ”, adoptat de Congresul Sovietelor din întreaga Rusie la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917. Tot pământul Basarabiei, cu subsolul, pădurile și apele, era declarat proprietate a statului sovietic, adică „apanaj al întregului popor”[2]. Conform aceluiași document, guvernul RSS Moldovenești urma să aplice toate măsurile privind transmiterea pământului, fără răscumpărare, țăranilor muncitori în folosință pe termen nelimitat[3].

Potrivit statisticilor sovietice, în iunie 1940, în cele șase județe ale RSS Moldovenești ar fi existat 463 151 de gospodării țărănești și 2 223 499 ha de terenuri agricole[4]. 33 853 sau 7,3% din numărul total al acestor gospodării nu aveau pământ, iar 438 477 sau 83,30% din numărul total al gospodăriilor țărănești dețineau de la 2 la 10 ha de teren, reprezentând împreună 1 435 402 ha sau 64,55% din suprafața terenurilor agricole țărănești. În același timp, 32 530 sau 7,02% de gospodării cu terenuri de la 10 la 20 ha posedau, în total, 449 888 sau 20,23% ha de pământ. Pe de altă parte, 11 054 sau 2,38% din gospodării ar fi deținut proprietăți în mărime de la 20 la 30 de ha și mai mari, care ar fi însumat 338 276 de hectare sau 15,22% din toată suprafața agricolă a celor șase județe din RSS Moldovenească, aflată în proprietatea țăranilor[5].

Cum expansiunea avuse loc vara, terenurile arabile, lanurile de cereale, viile, livezile rămăseseră, în principal, fără administrare tocmai în perioada în care trebuiau efectuate muncile de recoltare. Apreciind situația, Puterea Sovietică a folosit un tertip original. Pentru recoltarea produselor agricole și extragerea lor din satul basarabean, terenurile agricole, inclusiv viile și livezile, au fost repartizate țăranilor.

La 13 septembrie 1940, C.C. al P.C. (b) din întreaga Uniunea și guvernul de la Moscova au adoptat hotărârea „Cu privire la stabilirea normelor maxime de folosire a pământului de către o gospodărie în Basarabia și Bucovina de Nord”[6], iar la 12 octombrie hotărârea „Cu privire la norma maximă de livezi și vii pentru o gospodărie țărănească în județele R.S.S. Moldovenești". În vederea realizării lor guvernul și C.C. al P.C. (b) M. stabilesc următoarele norme: 20 ha de pământ arabil pentru gospodăriile țărănești din județele Cahul și Bender și 10 ha pentru cele din județele Chișinău, Orhei, Bălți și Soroca[7]. Cotele maxime de vii și livezi nu puteau depăși 2 ha. Excedentul obținut în urma limitării suprafețelor agricole, lăsate gospodăriilor în folosință, a fost transmis într-un fond, utilizat parțial pentru a atribui terenuri

[2] *Ibidem*.
[3] *Ibidem*.
[4] *Коллективизация крестьянских хозяйств Молдавской ССР...*, p. 20.
[5] *Ibidem*, p. 21.
[6] *Ibidem*, p. 27.
[7] *Ibidem*, p. 28.

țăranilor cu puțin și fără pământ. Către sfârșitul lunii septembrie 1940 se crease o rezervă de 153 565 de hectare de teren agricol din care 112 929 de gospodării țărănești fără pământ sau cu puțin pământ au primit în folosință 127 261 ha.

Țăranii primeau pământul cu satisfacție. Era și firesc. Cu atât mai mult că majoritatea suprafețelor de cereale, viile și livezile erau pe rod. Ei însă nu-și puteau imagina dimensiunile impozitului agricol și al livrărilor obligatorii de produse agroalimentare către statul sovietic, care, în realitate, aveau să-i ruineze. Tertipul menționat mai sus consta în faptul că pământul era dat țăranilor pentru a strânge recolta în folosul statului, a ara și semăna, ca apoi să fie socializat și sustras în colhoz.

După ce la Moscova a fost proclamată formarea republicii unionale R.S.S. Moldovenească, în agricultura ei existau două zone cu diferite forme de gospodărie sătească. În cele 6 raioane de la est de Nistru, rămase din fosta R.A.S.S.M., dominau colhozurile, considerate „cale unică a avansării satului spre socialism”, iar în cele 6 județele rămase din Basarabia existau gospodării țărănești individuale, considerate de bolșevici drept anacronism, care urmau să fie colectivizate.

Necesitatea unirii gospodăriilor țărănești individuale în colhozuri reieșea din doctrina și politicile partidului bolșevic. Extragerea unei mari cantități de cereale si de alte produse agricole din satul basarabean constituia scop imediat al noului regim. Țăranii aveau să se convingă de faptul acesta imediat după „eliberare” pentru că, în conformitate cu hotărârile C.C.P. al R.S.S. Moldovenești din 15 august 19408, aprobate de C.C.P. al U.R.S.S.9, gospodăriile țărănești din județele Basarabiei erau obligate să livreze statului produse agricole mult peste posibilitățile reale.

Inițial, pe această cale, din gospodăriile țărănești erau extrase produsele agricole care constituiau baza alimentară a familiilor țărănești. Țăranii erau obligați să predea statului sovietic cereale și porumb în strictă conformitate cu următoarele norme:

Tabelul nr.1

Normele de predare a cerealelor și porumbului către stat , în kg de pe 1 ha[10]

Județele	Până la 2 ha	2-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15-20 ha	20-25 ha	Peste 25 ha
Bălți	90	150	225	310	400	530	680
Bender (Tighina)	60	100	160	240	340	450	550
Chișinău	60	100	160	240	340	450	550
Cahul	70	115	180	260	340	450	550
Orhei	70	115	180	250	340	450	550
Soroca	90	160	235	320	400	530	620

[8] *Коллективизация крестьянских хозяйств Молдавской ССР...*, p. x.
[9] „Бессарабская правда”, 1940, nr. 20, 20 august.
[10] *Ibidem*.

În aceste condiții, o gospodărie țărănească din județul Chișinău, care avea în folosință 6 ha de teren agricol, era obligată să furnizeze statului sovietic 960 kg de cereale, din care, de regulă, 384 kg de grâu și 576 kg de porumb. Gospodăria țărănească preda statului aceste cantități de produse independent dacă cultiva sau nu culturile respective[11]. În același timp, conform altei hotărâri a C.C.P. al R.S.S.M., adoptate în aceeași zi, gospodăriile țărănești erau obligate să livreze statului, în afară de produsele sus-numite, și mari cantități de floarea-soarelui. Aceeași gospodărie țărănească cu 6 ha de teren agricol din județul Chișinău trebuia să mai dea statului și 2.160 kg. de floarea-soarelui. Dar nici aceasta nu era tot, căci țăranii din județul Chișinău, având în folosință 6 ha de pământ, erau obligați să livreze statului și 1.920 kg. de soia. Ca și celelalte produse, cantitățile de floarea-soarelui și soia trebuiau livrate statului independent de faptul dacă țăranul le cultivă sau nu12.

Prin urmare, conform „pachetului de-legi", adoptat la 15 august 1940, o gospodărie țărănească cu un teren agricol de mărime medie13 — 6 ha — era obligată să livreze statului 960 kg de cereale, inclusiv porumb, 2.160 kg de floarea-soarelui și 1.920 de soia. Ce însemnau aceste obligații pentru țăranii basarabeni ne putem imagina dacă raportăm cantitățile menționate la productivitatea culturilor respective în anul 1940.

Tabelul nr. 2

Recolta la 1 ha în 1940

Orz.....75 kg
Grâu de primăvară.....440 kg
Ovăz.....920 kg
Porumb.....1 290 kg
Floarea soarelui.....870 kg
Soia.....1 060 kg
Sveclă.....1 600 kg
Grâu de toamnă.....640 kg

[11] *Ibidem*.
[12] *Ibidem*.
[13] La 13 septembrie 1940, CC al PC (b) din întreaga Uniune și guvernul de la Moscova adoptaseră hotărârea „Cu privire la stabilirea normelor maxime de folosire a pământului de către o gospodărie în Basarabia și Bucovina de Nord"[13], iar la 12 octombrie, hotărârea „Cu privire la norma maximă de livezi și vii pentru o gospodărie țărănească în județele R.S.S. Moldovenești". În vederea realizării lor, guvernul și CC al PC(b)M stabilesc următoarele norme: 20 ha de teren arabil pentru gospodăriile țărănești din județele Cahul și Bender, și 10 ha pentru cele din județele Chișinău, Orhei, Bălți și Soroca[13]. Cotele maxime de vii și livezi nu puteau depăși 2 ha. Aceleași suprafețe au fost confirmate și după război. Așadar, sub aspect economic gospodăria „culăcească" **medie**, evidențiată în 1947, era mult mai slabă decât permiteau legile în vigoare ale statului sovietic.

În felul acesta, pentru a-și îndeplini obligațiile, gospodăria țărănească cu 6 ha de teren agricol în folosința trebuia să recolteze grâu de toamnă de pe 0,60 și porumb de pe 0,45 ha, respectiv: floarea-soarelui de pe 2,50 ha și soia de pe 1,22 ha. În total, țăranul urma să dea statului, pe un preț simbolic, recolta obținută de pe 4,87 ha. Altfel spus, țăranii trebuiau să pună la dispoziția statului 81 % din recolta obținută. Vom menționa că anul 1940 a fost pentru Basarabia unul dintre cei mai roditori din prima jumătate a secolului al XX-lea.

Predarea cotelor, stabilite prin hotărârile menționate, erau considerate datorii primordiale ale fiecărei gospodării țărănești și trebuiau realizate necondiționat, din recolta treierată în primul rând și în termenele fixate. In cazul în care gospodăria țărănească nu îndeplinea obligațiile în termenele stabilite, era impusă unei amenzi echivalente cu prețul de piață al cantității de produse nelivrate. In același timp, din gospodăria respectivă, odată cu amenda, era luată, în mod incontestabil, și cantitatea de produse agricole nelivrată. Dacă țăranul, când i se confisca recolta, se împotrivea, era tras la răspundere conform articolului 58 și 58/1 din Codul penal al R. S. F. S. Ruse[14].

Dar nici aceasta nu constituia întreaga plată pentru atenția deosebită, acordată țăranilor basarabeni de către regimului sovietic, extins recent până la malul Prutului, deoarece pe lângă livrările de produse agroalimentare, conform hotărârii nr. 1470 a C. C. P. al U. R. S. S. din 15 august 1940, privind impozitarea gospodăriilor țărănești din Basarabia, gospodăria țărănească cu 6 ha de teren agricol în folosință trebuia să plătească statului și un considerabil impozit bănesc[15].

Nu se lăsa așteptată nici organizarea colhozurilor. Pentru structurile regimului sovietic colectivizarea gospodăriilor țărănești în Basarabia nu reprezenta o dificultate. Aici veniseră, după cum am mai spus, „specialiști" înarmați cu „teoria bolșevică a transformării socialiste a agriculturii" și posedând experiența colectivizării în U. R. S. S. Problema consta doar în alegerea momentului de start al campaniei de colectivizare și a ritmului care, de altfel, a fost rezolvată în chiar toamna aceluiași an 1940.

Primele colhozuri în RSS Moldovenească au fost organizate pe moșiile care aparținuseră până de curând coloniștilor germani. La 28 octombrie 1940, C.C.P. și C.C. al P.C.(b)M. au adoptat o hotărâre specială care prevedea organizarea unor colhozurilor în fostele colonii nemțești. Astfel, în județul Cahul urmau să fie organizate șapte colhozuri, iar în județul Bender (Tighina) - șase. Colhozurilor li s-au transmis imobilul, utilajul, vitele de tracțiune și cele producătoare rămase de la cei plecați. Membrii colhozurilor primeau în proprietate casele de locuit părăsite de nemți.

La 14 noiembrie 1940, C. C P. al R. S. S. M. și C. C al P.C.(b)M. adoptă

[14] *Ibidem*.

[15] Direcția Arhiva Organizațiilor Social Politice (în continuare - DAOSP) Fond 51, inv. 1, d. 38, ff.10-12.

hotărârea „Cu privire la strămutarea colhoznicilor în fostele colonii nemțești din județele Bender (Tighina) și Cahul ale R.S.S.M.” In cele două județe urmau să fie strămutați colhoznici din raioanele de pe malul stâng al Nistrului. Selectarea doritorilor de a se muta în viitoarele colhozuri trebuia să fie încheiată către finele anului. Dar, în scopul păstrării bunurilor lăsate de nemții plecați, a animalelor din viitoarele gospodării colective, s-a decis să fie strămutate 198 de familii colhoznice, respectiv: 102 și 96 din colhozurile raioanelor Grigoriopol și Camenca[16].

Pentru asigurarea administrării colhozurilor, comisariatul pentru problemele financiare al R. S. S.M., comitetele de partid și cele executive primiseră indicația să selecteze 13 președinți de colhozuri, tot atâția brigadieri, socotitori etc. și să-i trimită în noile colhozuri cel mai târziu la 22 noiembrie 1940. Au fost selectate și alte cadre.

Astfel, persoanele care au format primele colective agricole de producție în Basarabia au fost aduse, ca și toate structurile orânduirii socialiste, de la est de Nistru. Aceste măsuri reprezentau și o componentă a campaniei generale a statului sovietic, din toamna anului 1940, de modificare a structurii naționale a Basarabiei.

Artelurile agricole create pe baza fostelor colonii nemțești aveau specificul lor și nu caracterizează procesul de colectivizare a gospodăriilor țărănești dintre Prut și Nistru. Organizarea colhozurilor se va desfășura sub dirijarea directă a structurilor partidului comunist.

La 5 octombrie 1940, C.C.P. al R.S.S.M. și CC. al P.C(b)M au adoptat hotărârea „Cu privire la planul de perspectivă al dezvoltării agriculturii în județele R.S.S. Moldovenești”, în conformitate cu care a fost creată o comisie, condusă de Gh. Rudi, având misiunea să elaboreze, până la 1 ianuarie, „măsuri în vederea creării bazei construirii socialismului (organizarea S.M.T.-urilor, colhozurilor și sovhozurilor”[17].

În conformitate cu teoria stalinistă și practica colectivizării în U.R.S.S., urmau să fie organizate mai întâi stații de mașini și tractoare (S.M.T.), considerate „puncte de reper” ale statului sovietic în procesul de organizare socialistă a agriculturii. Încă la 12 octombrie 1940 C.C.P. al U.R.S.S. și CC. al P.C.(b) din toată Uniunea adoptaseră hotărârea „Cu privire la organizarea stațiilor de mașini și tractoare în noile raioane ale R.S.S. Moldovenești”, prin care C.C.P. al R.S.S.M. și Comisariatul poporului cu problemele funciare al U.R.S.S erau obligate să organizeze în 1940, în raioanele dintre Prut și Nistru, 20 de S.M.T-uri. În hotărâre se arăta că pentru organizarea S. M. T.-urilor trebuiau folosite moșiile naționalizate, înzestrate cu imobil, case de locuit și cu inventarul

[16] *Ibidem*, d. 16, ff. 12-13.
[17] *Ibidem*, d. 16, f. 15.

necesar. Kremlinul a obligat C.C.P. al R.S.S.M. ca, cel mai târziu până la 20 octombrie 1940, să stabilească, coordonând cu Comisariatul cu problemele funciare de la Moscova, volumul lucrărilor efectuate în 1940 de tractoare și, cel mai târziu până la 1 noiembrie al aceluiași an, să organizeze două școli de mecanizare a agriculturii pentru pregătirea de tractoriști și de alte feluri de mecanizatori.

La 28 decembrie 1940, C.C.P. al U.R.S.S. și CC. al P.C.(b) din toată Uniunea au adoptat o hotărâre similară celei din 12 octombrie, prin care au decis organizarea, către 1 februarie 1941, în raioanele dintre Prut și Nistru, a încă 32 de S.M.T.-uri. A fost stabilit, ca stațiile de mașini și tractoare să îndeplinească lucrări agricole în colhozuri și în gospodăriile țărănești sărace și mijlocașe pe bază de contract model.

Au fost organizate S.M.T-uri și în următorul an. Pe la mijlocul lui 1941 în R.S.S. Moldovenească funcționau 91 de S.M.T.-uri dintre care 78 —în cele șase județe.

Organizând S.M.T.-urile, statul sovietic a concentrat în mâinile sale principalele mijloace de producție din agricultură. Colhozurile și gospodăriile țărănești nu erau în stare să procure mașini și să-și creeze o bază tehnică-materială proprie, fiind și lipsite de acest drept. Pe de altă parte, ele erau obligate să încheie contracte de muncă cu S.M.T-urile, în conformitate cu „contractul model", elaborat de Comisariatul de la Chișinău cu problemele funciare, și confirmat de C.C. al P.C.(b) al Moldovei[18].

Pentru lucrările agricole efectuate de S.M.T.-uri colhozurile urmau să plătească în natură, conform normelor stabilite pentru fiecare lucrare în parte. Produsele agricole, predate obligatoriu către stat, trebuiau să fie de cea mai bună calitate și transportate la punctele de recepție de la stațiile de cale ferată, cu mijloacele de transport și pe contul colhozurilor. In raport cu productivitatea culturilor agricole din acea perioadă, normele de plată în natură pentru lucrările efectuate de S.M.T.-uri erau foarte mari.

În felul acesta, prin intermediul S.M.T.-urilor statul extrăgea din colhozuri și gospodăriile țărănești cantități enorme de produse agricole, punându-le la dispoziția eșalonului superior al birocrației sovieto-bolșevice.

Organizarea S.M.T.-urilor a necesitat următorul pas - crearea colhozurilor, care era concepută să corespundă posibilității deservirii tehnice a acestora. Pornind de la această premisă, în ianuarie 1941, P. Borodin, secretar al C.C. al P.C.(b) M., spunea la adunarea activului republican de partid, că vor fi organizate aproximativ câte trei colhozuri în raport cu o stație de mașini și tractoare. In raportul de dare de seamă a C.C. al P.C.(b) M., prezentat congresului I al partidului, se menționa că organizarea de colhozuri în județele Basarabiei trebuia să fie examinată în

[18] *Ibidem*, d. 38, f. 36.

dependență de posibilitatea deservirii tehnice a acestora, de crearea unei baze economice puternice, de nivelul înzestrării tehnice a S.M.T.-urilor[19].

Primele colhozuri în județele Basarabiei au fost create în noiembrie 1940. Dar cursul oficial a fost declanșat la începutul anului 1941. Comisariatul popular pentru agricultură a întocmit instrucțiuni speciale privind organizarea și înregistrarea colhozurilor din Basarabia anului 1941. Instrucțiunile prevedeau diverse aspecte. Dacă în satul respectiv se aduna un grup de 30—40 de țărani săraci și mijlocași, care ar fi dat dovadă de inițiativă, trebuia convocată adunarea de organizare, la care urmau să fie discutate următoarele chestiuni: „a) crearea orânduirii colhoznice în U. R. S. S.; b) cu privire la organizarea colhozului și adoptarea statutului; c) cu privire la alegerea președintelui și membrilor cârmuirii; d) cu privire la înregistrarea statutului colhozului”[20].

După ce un reprezentant al activului de partid din centrul raional ori județean citea un text („doclad”), în care erau expuse „principiile orânduirii colhoznice, scopul și sarcinile colhozurilor, realizările țărănimii colhoznice în U.R.S.S., se trecea la discutarea chestiunii privind crearea artelului în satul respectiv. Scenariul se încheia cu adoptarea unei hotărâri în care se indica numărul gospodăriilor care organizau colhozul, se adopta statutul, apoi se da numele pe care urma să-l poarte colhozul. Majoritatea colhozurilor aveau numele „Stalin”, „Lenin”, „Stalinskii puti”, „Molotov”, „Kalinin”, „Voroșilov” etc.

La data de 19 iunie 1941, în satele din cele șase județe ale Basarabiei erau organizate 120 de colhozuri care încadrau 16.244 de gospodării deja colhoznice[21].

Declanșarea războiului germano-sovietic și antrenarea României în acest război contra Uniunii Sovietice au adus la revenirea celor două provincii românești și a ținutului Herța, răpite în 1940, la sânul Patriei. Experimentelor socialismului sovietic li s-a pus capăt. Populația rurală dintre Prut și Nistru s-a reîncadrat în viața statului român.

După război, conducerea R. S. S. Moldovenești nu se grăbea să restabilească colhozurile existente în 1941 în Basarabia, nici să organizeze altele noi. În 1945 în R.S.S. Moldovenească activau 227 de arteluri agricole, toate aflându-se pe malul stâng al Nistrului. Între Prut și Nistru primul colhoz a fost restabilit în 1946. Existau mai mulți factori care au determinat această situație.

Gospodăriile țărănești aproape că nu dispuneau de vite de muncă și inventar agricol necesar pentru a reveni în colhoz. La 16 ianuarie 1946 N. Sologor, secretar al CC. al P.C. (b)M., într-o scrisoare adresată lui Gr. Malenkov, secretar al CC. al P.C.(b) din toată Uniunea, constată că „gospodăriile țărănești din

[19] *Коллективизация крестьянских хозяйств Молдавской ССР...*, p. 43.
[20] *Ibidem*, p. 38.
[21] *Ibidem*, p. 74.

R.S.S.M. erau asigurate extrem de insuficient cu inventar agricol. La mai mult de 450 mii de gospodării țărănești individuale reveneau 90 965 de pluguri hipomobile, 1 485 de semănătoare și 15 114 cultivatoare. Deosebit de mare este deficitul de inventar agricol hipomobil în gospodăriile țărănești din județul Soroca, unde la 8 gospodării revenea doar un plug, iar la 240 - o semănătoare. In județul Chișinău la 7 gospodării revenea un plug și la 70 - numai o prăsitoare. O parte considerabilă din acest inventar necesita reparație capitală.

Cele 54 de S.M.T.-uri care funcționau în raioanele dintre Nistru și Prut nu erau asigurate suficient cu mașini agricole și efectuau un volum neînsemnat de munci agricole în gospodăriile țărănești". In condițiile de după război, când Guvernul U.R.S.S. își concentrase eforturile spre restabilirea industriei, iar agricultura, în special cea de la periferiile imperiului sovietic, era privită ca un izvor de recuperare a pierderilor din industrie, structurile partidului bolșevic și ale statului sovietic din Basarabia nu se grăbeau să-și asume responsabilitatea privind colectivizarea imediată a gospodăriilor țărănești.

Pe de altă parte, în condițiile dramatice în care se aflau satele basarabene după război, reprezentanților regimului sovietic le era mult mai convenabil să stoarcă tot ce era posibil din gospodăriile țărănești individuale, decât să asigure activitatea colhozurilor. Țăranii individuali erau obligați să livreze statului mari cantități de produse agroalimentare și să plătească impozitul agricol, independent de productivitatea culturilor din anul respectiv. Pentru neîndeplinirea livrărilor obligatorii către stat țăranul putea fi trimis la închisoare, iar averea sa confiscată. Conducătorii de colhozuri însă nu erau trași la răspundere pentru neîndeplinirea planului de producție. Astfel că, deocamdată, autorităților le convenea să păstreze gospodăriile țărănești individuale decât să se ocupe de restabilirea ori crearea colhozurilor.

Mai exista o cauză, suficient de influentă asupra creării sau restabilirii colhozurilor. În multe cazuri colhozurile organizate în 1940—1941, prin nivelul jos de organizare și de eficiență, se discreditaseră în fata țăranilor. Anume despre aceasta aveau să vorbească, ceva mai târziu, de la diverse tribune, mai mulți demnitari de partid și de stat. În primăvara anului 1946 unii secretari de comitete raionale de partid vor atrage atenția asupra faptului că într-un șir de sate, în care până la război au existat colhozuri, nici nu putea fi vorba despre restabilirea acestora. In intervalul scurt de timp în care au existat până la război, spuneau vorbitorii, colhozurile se discreditaseră deja, fie din cauza faptului că nu au fost alese corect satele, fie din cauza comportamentului neechitabil al conducătorilor de colhozuri[12]. Reprezentanții partidului bolșevic nu treceau, bineînțeles, cu vederea „influența elementelor chiabureşti în aceste sate". De aceea, conducătorii structurilor raionale și județene ale partidului comunist propuneau să se organizeze colhozuri în alte sate, acolo unde ele nu existaseră până la război.

În sfârșit, procesul de restabilire și organizare a noilor colhozuri a fost influențat puternic de foametea care cuprinse întreaga Basarabie. O secetă cumplită se năpustise deja în vara anului 1945, însă și în astfel de condiții gospodăriile țărănești individuale din Basarabia urmau să fie distruse așa cum prevedea teoria bolșevică și practica construirii socialismului în U.R.S.S.

La 2 februarie 1946, C.C.P. al Uniunii Sovietice adoptase hotărârea „Cu privire la acordarea de ajutor S.M.T.-urilor și colhozurilor restabilite în Moldova dintre Nistru și Prut", prin care obliga Comisariatul poporului pentru agricultură al U.RS.S. ca, până la 1 mai 1946, să pună la dispoziția S.M.T-uri-lor și colhozurilor din Moldova 30 de tractoare, 20 de combine, 50 de treierătoare complexe, 450 pluguri și 200 prăsitoare hipomobile, 50 de semănătoare, 450 de boroane, 20 de tone de tablă pentru acoperiș și 1000 de complete de harnașament.

C.C.P. al R.S.S.M. a fost obligat ca pe parcursul trimestrului al doilea al anului 1946 să pună la dispoziția colhozurilor 2 500 de cai din numărul celor luați din România!

Prin hotărârea sus-numită C.C.P. al Moldovei mai era obligat să pregătească pentru colhozurile ce urmau să fie restabilite 120 președinți, socotitori, șefi de ferme, sanitari veterinari, 360 de brigadieri și numărul necesar de mecanizatori[22].

La plenara a VII-a al C.C. al P.C.(b)M. (28 februarie — 2 martie 1946), G. V. Kvasov, vicepreședinte al C.C.P. al R.S.S. Moldovenești, relata: „In anul curent organele de partid, sovietice și financiare vor depune o mare muncă politică în direcția restabilirii celor 120 de colhozuri, ce au existat în raioanele de pe malul drept al Nistrului până la război"[23].

Unii vorbitori, aducând în calitate de argumente „dorință" țăranilor de a intra în colhoz, afirmau ca restabilirea colhozurilor existente până la război devenise deja o sarcină de neamânat. Aceștia însă au fost liniștiți de F. Butov, președintele Biroului CC. al P.C.(b) din toata Uniunea pentru Moldova, care i-a avertizat pe cei care inițieze restabilirea colhozurilor că nu trebuia să se facă zarvă în jurul acestei chestiuni.

Conducătorii de pe teren ardeau totuși nu numai de dorința restabilirii, dar și a creării de noi colhozuri. La 2 martie 1946, N. Salogor, secretarul CC. al P.C.(b) al Moldovei, convocase o consfătuire a secretarilor comitetelor raionale de partid din județele Moldovei. La consfătuire a fost pusă aceeași sarcină-restabilirea colhozurilor existente până în iunie 1941.

Concomitent, a fost luată în discuție și o altă latură a problemei, și anume perioada optimă pentru organizarea colhozurilor. Secretarul C.C. al P.C.(b) al

[22] DAOSP, F. 51, inv. 4, d. 38, f. 145.
[23] *Ibidem*, d. 1, f. 50.

Moldovei dădu indicația ca gospodăriile colective să fie organizate după semănatul de toamnă și în timpul iernii, pentru ca spre primăvară să fie conturate deja hotarele colhozurilor. Conform unei directive, colhozurile urmau să fie organizate pe cele mai bune terenuri agricole, iar gospodăriile țărănești care nu doreau să intre în colhoz să fie mutate la margine și pe terenurile mai rele[24]. Organizarea unui colhoz se putea începe număr cu aprobarea C.C. al P.C.(b) al Moldovei.

În felul acesta, conducerea partidului bolșevic din R.S.S. Moldovenească discuta și decidea când, cum și unde trebuia să fie create colhozuri, fără a lua în considerare opinia țăranilor. Țăranul trebuia să accepte colhozul, de altfel nimerea în listele „dușmanilor statului sovietic" și avea să suporte consecințele respective.

Deși în Basarabia bântuia foametea și țăranii mureau cu zecile de mii, conducătorii Moldovei purtau grija altor probleme. Principala lor preocupare era realizarea indicațiilor primite de la Moscova. La 17 septembrie 1946, Biroul CC. al P.C.(b)M. a discutat chestiunea „Cu privire la îndeplinirea hotărârii C.C.P. al U.R.S.S. din 2 februarie" a aceluiași an. Se constatase, prin control, că departamentele de stat, organele de partid și cele sovietice pe teren nu îndeplineau această hotărâre. În scopul punerii în practică a hotărârii „și depășirii lipsurilor", Biroul CC indica colhozurilor în curs de restabilire și celor nou create o serie recomandări, care de fapt erau indicații, că trebuiau să asigure accelerarea restabilirii colhozurilor. Se fixase că suprafața lotului de pământ aflat în folosința personală a unei familii colhoznice putea fi de la 0,25 la 0,50 ha. Colhoznicul putea ține în gospodărie: o vacă, două junci, una ori două scroafe cu purcei, până la 10 oi si capre împreună, cel mult 20 de stupi, un număr nelimitat de păsări și iepuri.

De la un sfert până la jumătate din valoarea averii socializate a membrilor de colhoz intra în fondul indivizibil al gospodăriei colective. Restul de avere intra în cotizația de membru al colhozului.

Cotizația de intrare în colhoz era de 20—40 de ruble pentru fiecare familie, în dependență de capacitatea gospodăriei. La aceeași ședință. Biroul CC. al P.C(b)M. a confirmat „indicația ministerului pentru agricultură și a celui pentru creșterea vitelor și a culturilor tehnice ale R. S.S.M. privind ordinea restabilirii si organizării colhozurilor în raioanele Moldovei din dreapta Nistrului". In conformitate cu indicațiile adoptate de Biroul CC. al P.C(b)M., un grup de inițiativă, alcătuit din 5—10 țărani, mai întâi înainta sovietului sătesc o cerere. După ce primeau aprobarea, grupul, cu ajutorul organizației de partid și a sovietului sătesc, efectua „munca de lămurire" printre țărani, primea cereri de la țăranii doritori de a intra în colhoz. Când numărul lor era de 20—30, grupul de inițiativă, împreună cu sovietul sătesc, convoca „adunarea generală constituantă a fondatorilor colhozului". Adunarea adopta statutul artelului agricol, alegea

[24] *Ibidem*, d. 35, f. 22.

împuterniciții pentru semnarea și înregistrarea statutului colhozului, alegea comisia pentru evaluarea averii ce urma să fie socializată. După ce se adopta hotărârea privind organizarea colhozului și confirmarea statutului, împuterniciții aleși întocmeau, după o anumită formă, listele de fondatori ai colhozului[25].

Toate actele respective urmau să fie prezentate comitetului executiv raional care lua decizia de a înregistra statutul colhozului înființat. După înregistrarea statutului era convocată adunarea membrilor de colhoz, la care se alegea cârmuirea din 5-9 persoane și președintele colhozului, comisia de revizie din 3-5 persoane. La aceeași adunare erau confirmate normele de muncă și de remunerare a colhoznicilor. După adunare, cârmuirea colhozului împreună cu comisia de evaluare socializa averea țăranilor.

Indicațiile prevedeau și averea care trebuia să fie socializată, modul de organizare a moșiei colhozului, dimensiunile lotului de care putea dispune familia colhoznică pe lângă casă, modul de organizare a fermelor de vite în gospodăria colectivă etc[26].

Pentru a exercita influența ideologică asupra țăranilor din zona de restabilire și organizare a colhozurilor, la începutul lunii octombrie 1946 Biroul CC. al P.C.(b) M. adoptase hotărârea „Cu privire la măsurile pentru munca organizatorică de masă în rândurile țărănimii în legătură cu restabilirea colhozurilor în raioanele R. S. S. M. de pe malul drept al Nistrului”. In vocabularul bolșevicilor aceasta însemna „asigurarea ideologică” a procesului de colectivizare a gospodăriilor țărănești individuale.

La 30 decembrie 1946 a avut loc prima consfătuire republicană a președinților de colhozuri din județele R. S. S. M., la care s-a discutat chestiunea cu privire la consolidarea și dezvoltarea colhozurilor recent create. Participanții au votat un text de scrisoare adresată lui Stalin „...Noi am tras concluzia, se spunea în scrisoare, că singura cale justă pentru noi este calea colhozurilor. Țăranii s-au convins de avantajele orânduirii colhoznice încă în anul 1940, vizitând raioanele din stânga Nistrului, unde viața asigurată și plină de bucurii pulsează din plin. ...Suntem siguri că în timpul cel mai apropiat pe calea colhoznică vor păși masele cele mai largi ale țărănimii muncitoare din Moldova...”[27].

Așadar, la finele anului 1946, conducerea de vârf a R. S. S. Moldovenești a convocat președinții de colhozuri nu pentru a discuta problema foametei care secera zeci de mii de basarabeni, în primul rând copii, dar pentru a vota textul, propus de aceeași conducere, a unei scrisori adresate în ajun de an-nou „tătucului popoarelor”. Nu pur și simplu o felicitare de sărbătoare, ci una în care țăranii, „deja

[25] *Коллективизация крестьянских хозяйств Молдавской ССР...*, p. 122.
[26] *Ibidem*.
[27] DAOSP, F. 51, inv. 4, d. 236, f. 18.

convinși de avantajele colhozului", cereau permisiunea ca „pe calea colhozurilor să pășească masele cele mai largi ale țărănimii muncitoare". Acesta era stilul bolșevic, deoarece, conform doctrinei, orice inițiativă în statul socialist trebuia să pornească „de jos", din rândurile maselor. Întrucât „masele" în Basarabia erau constituite din țărănime, de la ea, astfel, „venea", în ajunul anului 1947, „marea inițiativă a trecerii pe calea colhozurilor". Dar până avea să vină răspunsul solicitat de la Stalin, în Basarabia ici-colo se mai înființa câte un colhoz.

Cu toate acestea, în anul 1946 conducerea R.S.S. Moldovenești nu a înregistrat succese esențiale în problema colectivizării, preocupată fiind de modul în care gospodăriile țărănești individuale îndeplineau planul de livrare obligatorie a pâinii către statul sovietic, plan care a fost supraîndeplinit.

Iarna 1946—1947 a fost cea mai tragică din istoria contemporană a românilor basarabeni. La sate mureau familii întregi. Erau sate în care, în fiecare lună, se stingeau 120—180 de vieți omenești. Au avut loc cazuri de canibalism28. Din decembrie 1946 mortalitatea crește considerabil din cauza foametei. In ianuarie — februarie 1947 numărul distroficilor era de sute de mii. începuse al doilea val al îmbolnăvirilor de distrofie alimentară.

Preocupările conducerii de vârf a R. S. S. Moldovenești însă erau altele. In raportul prezentat la plenara a XII-a a CC. al P.C.(b)M. (mai 1947) N. G. Koval, secretar al CC, declară că, într-un an, construcția colhoznică, începută în 1946, a cuprins toate raioanele de pe malul drept. In luna mai 1947 în ele erau 147 colhozuri, care uneau 20 de mii de gospodării țărănești cu 76 de mii de oameni, o suprafață de 127.000 ha și 8.063 de vite. Multe din colhozurile restabilite, relata vorbitorul, în deosebi cele create după război, erau însă prost organizate și dispuneau de o gospodărie foarte slaba. Colhozurile nu aveau inventarul necesar, vite de tracțiune, cadre capabile să organizeze procesul de producție, statutul era încălcat.

Toate acestea impuneau structurilor de partid, în calitate de sarcină primordială, consolidarea organizatorică și economică a colhozurilor existente52. In această ordine de idei N. Koval sublinia, că în acel moment (mai 1947) nu puteau fi organizate colhozuri fără o suficientă bază economică. Lipsa mijloacelor de producție și atitudinea oamenilor față de munca în colectiv au cauzat, în timpul semănatului de primăvară, rămânerea multor colhozuri în urma gospodăriilor individuale.

În raportul prezentat la plenara a XII-a, N. Koval, secretai al CC. al P.C.(b)M., menționa că „în timpul de față peste mai tot se observă tendința țăranilor spre organizarea colhozurilor". Este adevărat, că mulți țărani, în acea perioadă, presați de livrările obligatorii de produse agroalimentare către stat, vedeau în colhoz un mijloc de salvare de fărădelegile celor împuterniciți cu confiscarea forțată a pâinii.

[28] Ion Șișcanu, *Desțărănirea bolșevică în Basarabia*, Chișinău, Adrian, 1994, p. 53.

Vorba este că gospodăriile țărănești individuale erau impuse la cote mul mai mari în raport cu familiile colhoznice. Această se făcea în scopul constrângerii țăranilor „să se convingă de avantajele colhozului”[29].

Așadar, existau motive pentru ca unii țărani, văzându-se în dilema: a se achita cu statul, lucru imposibil în cadrul exageratelor obligații impuse de stat, ori a fi trimiși în pușcărie, să se dezică de tradiția de veacuri și să intre în colhoz. Această manifestare însă nu era nici pe departe masivă. Dimpotrivă, prevala dorința emisarilor stalinești pe teren de a vedea toate gospodăriile țărănești încadrate în colhozuri pentru a soluționa aceeași problemă a rechiziției de produse alimentare.

În vara anului 1947, la adresa CC. al P.C(b)M. soseau informații, întocmite de comitetele raionale de partid, cu cererea ca centrul republican de partid să încuviințeze organizarea de colhozuri. În iulie-august 1947 cereri de acest gen au fost primite din raioanele Vulcănești, Ciadâr-Lunga, Kongaz, Bender, Căușeni, Cimișlia, Soroca etc. Secretarii comitetelor raionale de partid motivau necesitatea organizării colhozurilor prin faptul că „țăranii s-au convins deja de avantajele colhozului”, că „a crescut conștiința politică a țărănimii” și, drept consecință, „s-a amplificat marea lor dorință de a intra în colhoz”[30].

În contextul insistențelor conducerii raionale de partid privind înființarea de noi colhozuri, se cerea să fie indicat și numărul gospodăriilor chiaburești, cu toate că nimeni nu încercase să arate ce ar fi reprezentat o gospodărie chiaburească în RSSM. Deci, chiaburul trebuia cumva evidențiat, căci cum putea fi organizată colectivizarea fără lichidarea chiaburimii ca clasă.

Între 27—29 august 1947 avusese loc plenara a XIII-a a C.C al PC(b) M. Raportul „Cu privire la sarcinile din agricultura R.S.S. Moldovenești” a fost prezentat de G. Rudi, președinte al Consiliului de Miniștri al Moldovei Sovietice. „Țăranii individuali, afirma el, convingându-se în practică de avantajele orânduirii colhoznice, ridică pretutindeni, în fața stricturilor de partid și de stat, problema organizării colhozurilor”. Vorbitorul „explica” membrilor C.C. al P.C. al Moldovei, că trebuia „susținută” inițiativa gospodăriilor țărănești sărace și mijloacele în vederea creări de gospodării agricole colective, acordându-li-se tot ajutorul. Se accentua necesitatea lămuririi că organizarea de colhozuri era „benevolă", că membri ai gospodăriei agricole colective puteau fi cei conștienți de „avantajele” colhozului și de realitatea „că colhozul este singura cale spre o viață îmbelșugată și culturală”[31].

În continuare, G. Rudi a lansat o sarcină radicală, deosebită de cea propusă doar cu trei luni în urmă. Vorba este că dacă la plenara a XII-a (mai 1947) organizarea de colhozuri era acceptată în dependență de existența bazei tehnice-

[29] *Ibidem*, p. 54.
[30] *Ibidem*, p. 56.
[31] DAOSP, F. 51, inv. 5, d. 4, f. 27.

materiale, acum colectivizarea devenise deja sarcina arzătoare a structurilor de partid și sovietice în agricultura R.S.S. Moldovenești.

Dar, așa cum statul nu putea satisface necesitățile gospodăriei sătești în tractoare și mașini agricole, a fost indicat să se mizeze, la sate, pe forțele proprii, în primul rând pe animalele de tracțiune ale țăranilor. In acest scop, fiecare gospodărie țărănească, intrând în colhoz, urma să aducă în gospodăria colectivă cel puțin o vită de muncă. Dacă țăranul nu avea vită, dacă o vânduse până a intra în gospodăria colectivă, era obligat s-o cumpere de undeva sau să depună costul acesteia în vistieria colhozului.

O altă condiție, evidențiată în raportul prezentat plenarei a XII-a a CC. al P.C(b)M. și pusă țăranilor, cerea ca fiecare gospodărie, când intra în colhoz, să dispună de cantitatea necesară de semințe pentru însămânțarea pământului luat de la țărani în gospodăria colectivă. Dacă vreo familie nu era în stare să depună cantitatea de semințe pentru însămânțarea lotului său, respectiva cantitate urma să fie înscrisă la contul personal al țăranului, deja colhoznic, care apoi să fie restituită din plata în natură ce i se cuvenea la sfârșit de an.â

În a doua jumătate a anului 1947, organizarea colhozurilor era însoțită, ca și mai înainte, de abateri substanțiale de la statutul gospodăriei colective și indicațiile respective ale organelor superioare de partid și celor sovietice. La 21 septembrie 1947 Sergheiev, șef al secției colhozuri a ministerului agriculturii al R. S. S. M., îi raporta lui F. I. Kașnikov că în raioanele Cărpineni, Chișinău și Kotovsk au fost organizate colhozuri fără mijloacele de producție necesare. Ele erau puțin numeroase și cu un potențial economic neînsemnat. Nu era respectată nici latura formală. Gospodăriile colective erau organizate fără adunări de constituire. Nu erau aleși împuterniciții pentru semnarea statutului. Statutul deseori nu era discutat la adunarea de constituire a colhozului.

La 27 noiembrie 1947 F. Koval, ministru pentru agricultură al R.S.S.M., îl informa pe șeful secției agricultură a CC. al P.C.(b)M. că, prin control, a fost constatată denaturarea brutală a procesului de organizare a colhozurilor noi. In raioanele Criuleni, Florești, Leova ș. a. era ignorat principiul benevol de intrare în colhoz. Țăranii erau înregistrați în calitate de membri ai gospodăriilor colective fără acordul lor[32].

La 23—24 ianuarie 1948 plenara a XV-a a CC. al P.C.(b)M. a luat în discuție chestiunea „Cu privire la bilanțul anului agricol 1947 și sarcinile organizației de partid în efectuarea semănatului de primăvară în 1948”. În raportul prezentat de N. Coval, secretar al CC, se menționa: „In 1948 trebuie să facem un pas serios înainte pe calea transformării socialiste a agriculturii în spațiul dintre Prut și Nistru”[33]. Mai

[32] Ion Șișcanu, *op. cit.*, p. 60
[33] DAOSP, F. 51, inv. 1, d. 660, f. 179.

clar însă a pus sarcina în fața organizației de partid V. Ivanov, președinte al Biroului CC al P.C. (b) din toată Uniunea pentru R.S.S.M., care a arătat clar că „în anul curent trebuie să facem un pas serios în refacerea socială a gospodăriilor țărănești pe calea organizării colhozurilor noi”. Comitetul Central cerea ca organizarea colhozurilor să se facă în corespundere strictă cu asigurarea tehnică a S.M.T-urilor. Deci, și la începutul anului 1948, se mai cerea să se țină seama de existența factorului tehnico-material în organizarea colhozurilor.

Aceasta însă a fost ultima pagină în activitatea CC al P.C. (b) al Moldovei, fie și în mod declarativ, privitoare la organizarea de colhozuri în corespundere cu un anumit nivel tehnico-material. Ultima, pentru că de problema colectivizării din Basarabia, avea să-și amintească conducerea de la Moscova, ori faptul acesta schimba radical situația.

Plenara a XVII-a a CC al PC(b)M, care și-a ținut lucrările la 2-4 noiembrie 1948, a dezbătut hotărârea adoptată la 4 octombrie la Moscova, care obligase CC al PC(b)M, Guvernul RSS Moldovenești, Ministerul pentru agricultură din republică și toate structurile raionale „să consolideze colhozurile existente și să organizeze, între Nistru și Prut, colhozuri noi”[34].

La 5-6 februarie 1949 a avut loc congresul a II-lea al PC(b) din Moldova. N. Coval, secretarul Comitetului Central, în raportul prezentat congresului, a subliniat că „organizația de partid a Moldovei urmează să soluționeze cea mai importantă și complicată sarcină - asigurarea trecerii tuturor gospodăriilor țărănești individuale răzlețite pe calea gospodăriei mari socialiste, pe calea colhozurilor.

Către 1 februarie 1949, în raioanele dintre Prut și Nistru erau 678 de colhozuri, care uneau circa 102 mii de familii țărănești, ceea ce constituia 22 la sută din totalul gospodăriilor țărănești[35]. Menționăm aceste cifre pentru că în următoarele 6 luni numărul artelurilor agricole va crește simțitor.

În scrisoarea din 17 martie 1949, adresată lui I. Stalin, N. Coval și Gh. Rudi îl informau că la această dată în raioanele dintre Prut și Nistru ale RSSM erau organizate 846 de arteluri agricole în care erau unite 27,5 la sută din totalul gospodăriilor țărănești. Foarte important de reținut că cei doi conducători ai republicii îl asigurau pe Stalin că „în anul curent (1949) există posibilitatea să fie unite în colhozuri încă 70-80 de mii de gospodării. În raioanele de Vest vor fi colectivizate mai mult de 40% din totalul gospodăriilor țărănești și socializate peste 800 de mii de hectare de suprafață arabilă. Construcția colhoznică ulterioară va fi îngreuiată de faptul că tractoarele din dotația SMT-urilor și cele planificate pentru dotare în 1949 nu pot deservi, în totalitate, nici colhozurile existente”.

Rezultă că în luna martie 1949, conducerea de la Chișinău încă nu cunoștea

[34] *Ibidem*, inv. 7, d. 22, f. 266.
[35] Ion Șișcanu, *op. cit.*, p. 66.

ritmurile colectivizării planificate de Moscova pentru Moldova.

Pe de altă parte, în aceeași zi, V. Ivanov, președintele „Biroului cc al PC(b) pentru RSS Moldovenească și N. Coval, într-o scrisoare, adresată de asemenea lui Stalin, „rugau CC al PC(b) din întreaga Uniune să permită deportarea din RSSM a 39091 de persoane: chiaburi, fruntași ai partidelor profasciste etc.” „Rugămintea” va fi satisfăcută la 6 aprilie, ceea ce revendica un cu totul alt ritm de colectivizare. Prin urmare, la Moscova se hotăra problema efectuării colectivizării gospodăriilor țărănești individuale în RSS Moldovenească.

La data de 1 mai, în raioanele dintre Prut și Nistru ale RSSM erau deja 925 de colhozuri, unind 140 154 de gospodării țărănești sau 30 la sută din numărul lor total. În acest mod, în două luni din primăvara anului 1949, numărul colhozurilor a crescut cu 8 la sută. Aceasta însă constituia doar preludiul colectivizării forțate totale a gospodăriilor țărănești. Regimul totalitar, independent de existența „premiselor” necesare, de însăși atitudinea țăranilor, sau opinia conducerii locale, putea schimba orice decizie, când găsea oportun. El impune republicii sarcina colectivizării tuturor gospodăriilor țărănești. Aceasta avea să se întâmple în curând.

La Moscova și, respectiv, la Chișinău, se pregătea ofensiva decisivă a socialismului asupra satului dintre Prut și Nistru. Deportarea unui număr foarte mare de familii țărănești, incluse în listele „chiaburești”, trebuia să dicteze intrarea masivă a țăranilor în colhoz. La 17 martie 1949, conducerea bolșevică de la Chișinău face un demers către I. Stalin, solicitând permisiunea „în vederea deportării din RSS Moldovenească a chiaburilor, complici ai ocupanților și a activiștilor partidelor profasciste, în număr de 39 092 de persoane”. Motivarea demersului era următoarea: „Elementele chiaburești-naționaliste întotdeauna au constituit bastionul regimurilor reacționare pe teritoriul Basarabiei; acestea au fost membri ai partidelor burghezo-naționaliste care au existat în România; au fost promotorii politicii antisovietice la sate, agenți fideli ai serviciilor de spionaj împotriva maselor revoluționare. În perioada Marelui război pentru apărarea Patriei, elementele chiaburești-naționaliste au trecut deschis de partea dușmanilor puterii sovietice și au constituit sprijinul regimului de ocupație. După eliberarea RSS Moldovenești, elementele chiaburești au desfășurat o activitate ostilă prin crearea unor bande și formațiuni ilegale de răsculați”[36].

La 6 aprilie 1949, Biroul politic al CC al PC (b) din întreaga Uniune adoptă hotărârea „Cu privire la deportarea de pe teritoriul RSS Moldovenești a chiaburilor, foștilor moșieri, marilor comercianți, complicilor ocupanților germani, persoanelor care au colaborat cu organele de poliție germane și românești, a membrilor partidelor și organizațiilor profasciste, a gardiștilor albi, membrilor sectelor ilegale,

[36] В. Пасат, *Трудные страницы истории Молдовы. 1940-1950 гг.*, Москва, Терра, 1994, p. 372.

cât și familiilor tuturor categoriilor enumerate mai sus"[37].

Hotărârea prevedea *deportarea pe veci* a 11 280 de familii, însumând cifra de 40 850 de persoane, în regiunile: Aktiubinsk, Kazahstanul de Sud și Djambul ale RSS Kazahă, în ținutul Altai, regiunile Kurgan, Tiumeni și Tomsk ale RSFSR. Asupra celor ce urmau să fie deportați se extindea efectul decretului Prezidiului Sovietului Suprem al URSS din 6 noiembrie 1948 „Cu privire la responsabilitatea pentru evadare din locurile de exil obligatoriu și permanent al persoanelor deportate în regiunile îndepărtate ale URSS în perioada războiului pentru apărarea patriei". Acest decret prevedea ca „în scopul consolidării regimului de surghiun pentru deportați de către organul suprem al URSS, în perioada războiului pentru apărarea patriei: ceceni, caraciaevi, inguși, balcari, nemți, tătari din Crimeea și alții; deoarece în timpul deportării acestora nu au fost concretizați termenii de exil", a se stabili că deportarea popoarelor arătate mai sus a fost efectuată pe veci, fără dreptul de întoarcere pe locurile natale[38]. În cazul evadării din locurile de surghiun, vinovații urmau a fi trimiși la ocnă pe termen de 20 de ani[39].

Ridicarea și deportarea „chiaburilor, a foștilor moșieri, marilor comercianți" și a familiilor acestora urma să fie efectuată potrivit listelor confirmate de Consiliul de Miniștri al RSS Moldovenești, iar celelalte categorii - în baza hotărârii unui consiliu special („osoboe soveșceanie"), instituit de Ministerul Securității de Stat al URSS.

A fost fixat și termenul desfășurării operațiunii: începutul la 6 iulie 1949 ora 2.00, urmând a se încheia pe 7 iulie ora 20.00.

În conformitate cu această decizie și în scopul realizării ei, la 28 iunie 1949 Consiliul de Miniștri al RSS Moldovenești adoptă hotărârea secretă nr. 509 „Cu privire la deportarea din RSS Moldovenească a familiilor de chiaburi, a foștilor moșieri și a marilor comercianți". Executivul RSSM a confirmat listele prezentate de comitetele executive orășenești și raionale ale sovietelor de deputați din Moldova Sovietică ce cuprindea un număr de 11 342 de familii. De reținut că rezolvarea tuturor problemelor legate de ridicarea și deportarea celor incluși pe liste era în competența Ministerului Securității de Stat al RSS Moldovenești, condus de I. Mordoveț.

Peste o zi, la 30 iunie 1949, Consiliul de Miniștri al republicii adoptă hotărârea „Cu privire la confiscarea și realizarea averii deportărilor de pe teritoriul RSS Moldovenești", care stabilea că viile, livezile, vitele, inventarul, casele și construcțiile agricole, întreprinderile de producție vor fi confiscate și utilizate pentru acoperirea datoriilor și angajamentelor față de stat.

Rezultatul operațiunii „Iug" a fost deportarea a 35 796 de persoane dintre

[37] *Ibidem*.
[38] *Сборник законодательных и нормативных актов о репрессиях и реабилитации жертв политических репрессий*, Москва, Издатель: Республика, 1993, с. 376.
[39] *Ibidem*, с. 377.

care 9 864 de bărbați, 14 033 de femei și 11 889 de copii[40].

În raportul prezentat plenarei a III-a a CC al PC(b)M (1-2 decembrie 1949), N. Coval spunea că „o mare importanță în colectivizarea reușită a agriculturii a avut-o trecerea de la politica de limitare la politica de lichidare a chiaburimii ca clasă și efectuarea, în legătură cu aceasta, a deportării peste hotarele republicii a unei părți considerabile a chiaburimii și a altor elemente ostile. Această măsură a creat cele mai favorabile condiții pentru accelerarea ritmurilor transformărilor socialiste la sate”. Evident că țăranii, intrând în colhoz, au fost siliți de condițiile impuse de regimul totalitar bolșevic.

La sfârșitul anului 1950, în raioanele dintre Nistru și Prut erau colectivizate 433.923 de gospodării sau 97,0%. Colectivizarea era considerată încheiată.

Colectivizarea gospodăriilor țărănești individuale, conjugată cu foametea din anii 1946-1947, cauzată de politicile conducerii de la Moscova, a fost fenomenul social care a marcat covârșitor populația rurală din Basarabia. Țăranii, constituind, în momentul ocupării teritoriilor românești de către URSS (28 iunie – 3 iulie 1940) și un deceniu după aceasta, partea cea mai numeroasă a populației din spațiul dintre Prut și Nistru, reprezentau chipul social, economic și cultural al Basarabiei. Râșnița colectivizării va distruge caracteristicile adevăratului țăran, aruncându-l într-un sistem artificial de relații economice și sociale, îi va impune valori spirituale străine, îi va schimba modul de gândire, psihologia și deprinderile.

[40] В. Пасат, *Трудные страницы истории Молдовы...*, p. 554.

DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ROMÂNESC ÎN CONTEXTUL CONSTITUȚIEI DIN 1923, A ROMÂNIEI ÎNTREGITE

Silvia Corlăteanu-Granciuc
conf. univ. dr., Universitatea de Stat din Moldova / Institutul de Istorie al Moldovei
(email: silvia.corlăteanu2006@yahoo.com)

Rezumat. *În România până în anul 1918 învățământul funcționa conform principiilor Constituției din 1866, aceasta fiind o constituție liberală, după modelul belgian. În urma Marii Uniri, apare necesitatea unificării spirituale a tuturor românilor aflați în trecut sub regimuri străine și a solidarizării tuturor cetățenilor „de orice limbă, rasă și credință” în scopul deșteptării „sentimentelor de încredere și adeziune către noua patrie”. Revizuirea Constituției era dictată și de necesitatea respectării stipulațiilor Conferinței de Pace de la Paris și a altor dispoziții de ordin internațional.*

Cuvinte cheie: *România, Constituție din 1923, învățământ*.

*

Abstract. *In Romania until 1918, education functioned according to the principles of the Constitution of 1866, this being a liberal constitution, according to the Belgian model. Following the Great Union, the need arises for the spiritual unification of all Romanians who were under foreign regimes in the past and for the solidarity of all citizens "of any language, race and faith" in order to awaken "feelings of trust and adhesion to the new homeland". The revision of the Constitution was also dictated by the need to comply with the stipulations of the Paris Peace Conference and other international provisions*.

Key words: *Romania, Constitution of 1923, education*.

În România până în anul 1918 învățământul funcționa conform principiilor Constituției din 1866, aceasta fiind o constituție liberală, după modelul belgian. În urma Marii Uniri, apare necesitatea unificării spirituale a tuturor românilor aflați în trecut sub regimuri străine și a solidarizării tuturor cetățenilor „de orice limbă, rasă și credință” în scopul deșteptării „sentimentelor de încredere și adeziune către noua patrie”[1]. Revizuirea Constituției era dictată și de necesitatea respectării stipulațiilor Conferinței de Pace de la Paris și a altor dispoziții de ordin internațional.

Conform noii Constituții a României, adoptată în anul 1923[2], dispozițiile privitoare la învățământul public erau cuprinse în articolul 24, având la bază

[1] Ion Nistor, *Învățământul în viitoarea constituție. // Constituția din 1923 în dezbaterea contemporanilor*, București : Humanitas, 1990, p. 520.

[2] Constituțiunea, promulgată cu Decretul Regal nr. 1360 din 28 martie 1923 // Monitorul Oficial, nr. 282, 29 martie 1923.

principiile libertății, gratuității și obligativității școlare, principii comune pentru întreg învățământul european, din perioada interbelică. Acestea fiind derivate din principiile politice ale libertății și egalității care stau la baza liberalismului clasic.[13] Aplicarea principiului libertății învățământului începe către sfârșitul secolului al XVIII-lea, în Franța, ca necesitate a eliberării școlii de sub tutela bisericii catolice. Sistemul instructiv francez devine o arenă de luptă dintre biserică și grupările ostile reprezentate de stat. Constituția din 1791[4] proclamă libertatea instruirii, iar învățământul devine o datorie a statului față de cetățean. Ulterior, acest principiu a fost împrumutat și de alte state, fiind interpretat în dependență de contextul istoric.

Prima conflagrație mondială și schimbările teritoriale produse au condus la reformularea principiului libertății. Națiunile care au scăpat de jugul imperiilor și și-au recăpătat statalitatea au conștientizat importanța acestui principiu. În urma luptei de eliberare națională apare necesitatea consolidării spirituale și etnice. În Constituția României interbelice din 1923[5] principiul libertății învățământului se situa pe primul loc. Potrivit art. 24, „învățământul este liber în condițiile stabilite prin legile speciale și întrucât nu va fi contrar bunelor moravuri și ordinei publice". Formularea articolului „învățământul este liber în condițiile stabilite de lege..."

[3] Aplicarea principiului libertății învățământului începe către sfârșitul secolului al XVIII-lea, în Franța, ca necesitate a eliberării școlii de sub tutela bisericii catolice. Sistemul instructiv francez devine o arenă de luptă dintre biserică și grupările ostile reprezentate de stat. Constituția din 1791[3] proclamă libertatea instruirii, iar învățământul devine o datorie a statului față de cetățean. Ulterior, acest principiu a fost împrumutat și de alte state, fiind interpretat în dependență de contextul istoric.

[4] Les constitutions de la France depuis 1789. Presentation par Jacques Godechot doyen de la Faculte' des Lettres et Sciences humaines de Toulouse. Paris, 1979, p. 33-67; Конституции и законодательные акты буржуазных государств. Сборник документов под редакцией профессора П. Н. Галанзы. Москва, 1957, с. 250.

[5] Constituția României care a reglementat și sfera instructiv-educativă din perioada interbelică a intrat în vigoare pe data de 29 martie 1923. Necesitatea adoptării unei noi constituții s-a datorat schimbărilor survenite după primul război mondial: modificărilor teritoriale, creșterii numărului populației și reformelor care au urmat. Adoptarea noii legi supreme a fost precedată de elaborarea unor proiecte semnate de D. Ioanițescu, C. Stere, C. Boilă și C. Berariu. În aceste proiecte constituționale a fost expusă poziția principalelor grupări politice: anteproiectul lui Ioanițescu cuprindea poziția partidului liberal, C. Stere expunea poziția Partidului țărănesc, C. Boilă reprezenta poziția Partidului Național din Ardeal, iar C. Berariu reprezenta Bucovina. În toate aceste "ante-proiecte" ideia învățământului ca concept era asemănătoare. În final, a fost adoptată Constituția în baza proiectului propus de liberali. În linii generale, Constituția din 1923 repetă principiile politicii școlare a Constituției din 1866. Pricipiul de bază este exprimat prin libertatea învățământului în corespundere cu "bunele moravuri" și a ordinii publice. Al doilea principiu expus în Constituția din 1923 era obligativitatea și gratuitatea învățământului primar. Toți copiii apți de școală erau obligati să frecventeze cursul primar, care cuprindea două nivele: "primar" și "supraprimar" cu 4 și respectiv 3 ani de studiu. Iar statul garanta gratuitatea învățământului în școlile publice. Pentru realizarea celor două principii, constituția obligă statul, centrele județene, comunele să ofere "ajutoare și înlesniri" elevilor lipsiți de mijloace.

apărea ca o intenție de a limita puțin din hotarele libertății instrucției, prin apariția ulterioară a unor noi legi.

Înscrierea principiului libertății în Constituția din 1866, în România venea nu din dorința de a se face o delimitare între autoritatea bisericească și laică, precum a fost în Franța. În spațiul românesc nu a fost un conflict între stat și biserică, dimpotrivă, începuturile culturii românești s-au dezvoltat în cadrul bisericilor și mănăstirilor. Caracteristic pentru provinciile românești este că acest principiu apare din dorința de a-și dobândi independența de stat. Iar pentru secolul XX păstrarea principiului libertății depline în Constituție nu se justifica. Aplicarea principiului libertății depline era posibil doar pentru statele puternice, iar pentru țările care abia își cuceriseră independența teritorială acest lucru, era riscant. Pentru România, care abia renăscuse din ruinele războiului, cu hotare fragile, vecini cu tendințe revizioniste și cu o diversitate etnică și culturală rezultată din dominația străină a provinciilor românești, această decizie era, mai puțin indicată.

Principiul obligativității are o aplicare mai limitată decât principiul libertății învățământului, deoarece obligativitatea se extindea, doar, asupra treptei primare. În anii interbelici perioada școlarizării obligatorii era una din problemele cele mai actuale în pedagogie și varia de la stat la stat.

În constituțiile interbelice, unele state prevedeau obligativitatea cursului primar, în altele și durata obligativității. În Constituția României din 1923 era prevăzută obligativitatea copiilor de a urma școala primară, însă nu se specifica durata[6]. În comparație cu Constituția Germană, unde era înscris clar, responsabilitatea întregii societăți privitor la educarea tinerii generații.

Următorul principiu care a stat la baza politicii educației interbelice a fost gratuitatea învățământului. Acesta este, de asemenea, un produs al Revoluției Franceze[7]. Suspendarea taxelor școlare pentru studiile primare a fost o adevărată revoluție în domeniul educației. Dacă până atunci învățătorul era remunerat de către părinte, după reformă, munca dascălului începe să fie remunerată de către stat. Prin introducerea gratuității școlare, copiii din familiile cu mijloace modeste obțin posibilitatea de a însuși o cultură elementară, aceasta fiind o adevărată cucerire a umanității. După 1918, principiul gratuității capătă noi transformări și interpretări. În Constituțiile europene el se regăsea în redactări mai extinse: gratuitatea furniturilor școlare, acordarea de ajutoare elevilor silitori pe tot parcursul studiilor până la terminarea învățământului superior; educația pe

[6] „Art. 24. …Învățământul primar este obligator. În școlile statului, acest învățământ. Statul, județele și comunele vor da ajutoare și înlesniri elevilor lipsiți de mijloace, în toate gradele învățământului, în măsura și modalitățile prvăzute de lege.”, Constituția României din anul 1923.

[7] Aceste cuceriri sunt caracteristice doar pentru învățământul laic. În școlile de pe lângă biserici și mănăstiri elevii nu plăteau taxe școlare. De asemenea, erau scutiți de taxe și elevii școlilor pedagogice și teologice.

cheltuiala statului a copiilor privați de sprijinul părintesc; implicarea autorităților administrative locale și centrale la susținerea financiară a elevilor buni.

În România, principiul gratuității studiilor pătrunde începând cu Constituția din 1866, ca mai apoi, în Constituția din 1923, acesta să fie redactat în următoarea formulă: „...în școlile statului acest învățământ se va da gratuit. Statul, județele și comunele vor da ajutoare și înlesniri elevilor lipsiți de mijloace în toate gradele învățământului în măsura și modalitățile prevăzute de lege”[8]. Acordarea de înlesniri și ajutoare pentru elevii săraci este o prevedere nouă, care nu se regăsea în Constituția din 1866. Comparând formula gratuității școlare din România cu celelalte state, putem afirma că se cerea o completare privitoare la gratuitatea furniturilor școlare. Această completare ar fi putut să contribuie la sporirea frecvenței școlare a elevilor lipsiți de mijloace. O altă deosebire este în modalitatea de acordare a ajutoarelor. Dacă în celelate țări europene ajutoarele urmau a fi distribuite elevilor săraci, dar merituoși, atunci în Constituția României se prevedea ajutoare pentru toți copiii din familii sărace. În același timp, gratuitatea studiilor cuprindea întreaga treapta a învățământului primar, care cuprindea 7 clase[9].

Politica de instruire și educație a tinerilor și adulților din România era promovată și în cadrul Centrelor Culturale[10], a cursurilor care aveau drept scop instruirea și educația tineretului și a vârstnicilor. În 1927, la inițiativa Ministerului Instrucțiunii s-a adoptat decizia privind crearea pe teritoriul României a „7 regiuni de intensă propagandă culturală”, având ca scop acțiunea de iluminare a satelor, de „întărire sufletească a maselor poporului românesc din regiunile cu populațiune eteroglotă”[11]. În cadrul centrelor culturale se țineau conferințe în diverse probleme sociale, economice; șezători, spectacole la care participa toată populația din localitate. Acestea erau susținute de către pedagogi, medici, avocați, preoți și alți funcționari. În cadrul centrelor funcționau biblioteci, în unele localități erau și săli de spectacol, instalații de cinematograf[12]. Ministerul Instrucțiunii prin intermediul „Casei Școalelor”, contribuia periodic la completarea fondului acestor instituții cu

[8] Art. 24. al. III și IV, Constituțiunea, promulgată cu Decretul Regal nr. 1360 din 28 martie 1923 // Monitorul Oficial, nr. 282, 29 martie 1923.

[9] În perioada interbelică, în România conform Legii Învățământului Primar și Normal Primar din 1924, învățământul primar cuprindea două cicluri: „primar” și „supraprimar”, cu durată de 7 ani de studiu (cu patru și respectiv trei ani de studiu).

[10] La inițiativa intelectualității românești, la Chișinău a fost creată Universitatea Populară.

[11] Cele 7 regiuni culturale din România cuprindeau: I. – județele: Câmpulung, Cernăuți, Rădăuți, Storojineț, Suceava; II. – județele: Hotin, Bălți, Iași, Lăpușna, Orhei, Tighina, Soroca; III. - județele: Cahul, Covurlui, Cetatea Albă, Ismail; IV. – județele: Caliacra, Constanța, Durustor, Tulcea; V. – județele: Caraș, Hunedoara, Severin, Timiș-Torontal, Arad; VI. – județele: Sălaj, Bihor, Maramureș, Satu-Mare; VII. – județele: Cluj, Someș, Turda. // ANRM, Fond 1477, inventar 1, dosar 200, fila 3.

[12] Ibidem, fila 3 verso.

materiale didactice, filme, rechuzită și alte resurse necesare unei buni funcționări[13]. În anul 1928, numai în județul Bălți erau 21 de astfel de centre culturale[14]. În Legea Învățământului Normal și Normal – Primar, din 1924, erau prevăzute condițiile de organizare și activitate a școlilor de lichidare a analfabetismului pentru persoanele în vârstă. Pentru populația de la sate erau organizate școli și cursuri agricole[15].

Un fenomen caracteristic societății europene interbelice a fost extinderea și dezvoltarea curentelor naționaliste. La sfârșitul anilor `30, în constituțiile multor state au fost introduse modificări, care prevedeau necesitatea educației în spirit național. Această politică se promova în majoritatea statelor europene, dar mai intensă era în Germania, Italia, Cehoslovacia și Polonia. În Germania această politică a evoluat într-un naționalism ontologic, care considera națiunea o expresie supremă și ultimă în organizarea socială. Iar datoria individului era de a o recunoaște ca o realitate superioară. În România acest curent s-a evidențiat mai puțin, abia după adoptarea Constituției din 1938 au fost operate unele modificări în politica culturală.

România a fost unul din puținele state europene interbelice în care principiul libertății școlare a fost cel mai puțin afectat de către curentele ideologice ale timpului. Principiul obligativității școlare, înscris în Constituția României din 1923, se referea nu numai la obligativitatea statului de a oferi instruire, dar și obligativitatea părinților de a-și trimite copiii la școală, obligativitatea pentru comune, județe, armată, presă să asigure educația copiilor, tinerilor, a întregului popor. Aceasta oferea posibilitate egală tuturor cetățenilor Statului Român, indiferent de origine etnică și religioasă, de a urma o școală publică.

[13] ANRM, Fond 1477, inventar 1, fila 52, 57.
[14] *Ibidem*, fila 6.
[15] *Cursurile și școlile țărănești*, București, 1939.

PĂTRUNDEREA IDEILOR NORODNICISTE ÎN BASARABIA ȘI LUPTA ÎMPOTRIVA LOR

Artur Leșcu
conf. univ. dr., Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău
(email: arturlescu@gmail.com)

Rezumat. *Acest Corp a fost înființat La 9 septembrie 1867, a fost înființat Corpul Independent de jandarmi, iar ulterior a fost înființată Direcția de Jandarmerie a Guvernului din regiunea Basarabiei. Imediat după înființare, Direcția Guvernamentală a Jandarmilor s-a confruntat cu răspândirea în regiune a ideilor populiste, curentul dominant în mișcarea social-politică și antiguvernamentală din Imperiul Rus în anii 60-90 ai secolului al XIX-lea. Mișcarea norodnistă din Basarabia avea un caracter izolat și era strict supravegheată de polițiști și jandarmi, care aveau un rol secundar organelor de poliție. Din cauza deficiențelor interne caracteristice acestei instituții de stat la începutul activității sale, precum lipsa profesionalismului și a personalului de înaltă calificare, Direcția a reușit cu greu să facă față situației, având posibilitatea de a opri valul de contrabandă revoluționară și răspândirea ideilor revoluționare în rândul populației, în special în rândul tinerilor studioși. Această stare de lucruri era tolerabilă în vremuri de pace și calm politic, dar putea cauza mari probleme în vremuri de criză politică sau de război. Influența populismului în Basarabia nu a căpătat proporții nu din cauza activității eficiente a jandarmilor, ci din cauza degenerării interne a mișcării.*

Cuvinte cheie: *Direcția gubernială de jandarmi. Basarabia, mișcarea social-politică, ideile narodniciste*.

*

Abstract. *At the on September 9, 1867, was established The Independent Corps of Gendarmes and later the Bessarabia region's Government Gendarmerie Directorate was established. Immediately after its establishment, the Government Directorate of Gendarmes faced the spread in the region of Narodnikist ideas, the dominant current in the social-political and anti-government movement in the Russian Empire in the 60s-90s of the 19th century. The Norodnicist movement in Bessarabia had an isolated character and was strictly supervised by the police and gendarmes, who played a secondary role to the police bodies. Due to the internal deficiencies characteristic of this state institution at the beginning of its activity, such as the lack of professionalism and highly qualified personnel, the Directorate was hardly able to face the situation, having the opportunity to stop the wave of revolutionary smuggling and the spread of revolutionary ideas among the population, especially among studious youth. This state of affairs was tolerable in times of peace and political calm, but could cause great problems in times of political crisis or war. The influence of Narodnikism in Bessarabia did not take on proportions not because of the effective activity of the gendarmes, but because of the internal degeneration of the movement.*

Key words: *Gendarmerie Directorate, Bessarabia, social-political movement, Norodnicist ideas*.

Introducere

Imediat după înființare, Direcția gubernială de jandarmi s-a confruntat cu răspândirea în regiune a ideilor narodniciste, curentul dominant în mișcarea social-politică și anti guvernamentală din Imperiul Rus în anii 60-90 secolului al XIX-lea. Mișcarea, animată de ideile lui A. Herțen și N. Cernîșevski, s-a cristalizat organizațional în 1861, când a fost înființată societatea secretă „Zemlia i Volia" („Pământ și libertatea" în română) care cuprindea în sine mai multe cercuri revoluționare autonome[1]. Această societate a existat până în 1864, când s-a auto dizolvat, dând naștere la un număr mare de cercuri antiguvernamentale care activau atât în țară, cât și în străinătate, animate de ideile lui M. Bakunin, P. Lavrov, P. Tkaciov. După eșecul *mersului în norod*, revoluționarii ruși schimbă tactica luptei, înființând, în 1876, organizația revoluționară „Zemlia i Volia", care avea ca scop pregătirea răscoalelor pe teritoriul imperiului. În 1879 „Zemlia i Volia" s-a scindat în două organizații independente – „Narodniaia volia" („Voința poporului" în română), care milita pentru metode teroristice în lupta împotriva țarismului și „Ciornîi peredel" („Repartiția neagră" în română), care erau adepții schimbărilor treptate în societate, prin propagandă în masele largi, în special în rândul țăranilor și școlarizarea populației[2]. Curentul narodnicist, fiind o mișcare a intelectualilor, își recruta adepții din rândul tineretului studios, numărul cărora era destul de limitat, fapt ce facilita autorităților țariste să supravegheze această mișcare.

Abordarea problemei

Cele relatate mai sus se referă în întregime și la nou înființată Direcție de jandarmi din Basarabia. Activitatea de combatere a curentului revoluționar, în special cel narodnicist, era bazată pe două principii: desfășurarea măsurilor de profilaxie a mișcării revoluționare și întreprinderea acțiunilor de urmărire îndreptate pentru anihilarea cazurilor concrete de activitate antiguvernamentală. Măsuri de profilaxie, executate de jandarmi, prevedeau supravegherea secretă sau judiciară, în colaborare cu organe de poliție, a persoanelor aflați sub urmărire penală pe dosare politice[3]; urmărirea atentă a relațiilor tineretului studios, în special studenților instituțiilor superioare de învățământ, cu clasele sociale inferioare[4]; controlul asupra pătrunderii în regiune a literaturii interzise pentru difuzare în imperiu, cât și controlul respectării regimului de vize de reședință și

[1] И. Будак, *Общественно-политическое движение в Бессарабии в пореформенный период*. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1959, p. 27.
[2] История СССР. Том второй. Россия в XIX веке. Кризис феодализма. Утверждение капитализма. Москва: Государственное Издательство Политической литературы, 1954, p. 591.
[3] Arhiva Națională a Republicii Moldova (în continuare A.N.R.M), F. 297, inv. 1, d. 2, f. 67.
[4] *Ibidem*, f. 68.

trecere legală a frontierei de stat. Din îndătoririle respective cea mai simplă era supravegherea tineretului studios, numărul cărora în Basarabia era destul de limitat. Conform datelor statistice privind numărul elevilor claselor gimnaziale (liceale), alcătuite de Direcția de jandarmi din Basarabia pentru anul 1881, și care nu se schimbau radical pe parcursul anilor `60-90, situația era următoare:

Tabelul 4.1. Lista numărului elevilor din Basarabia în 1881[5]

N d/o	Denumirea instituției	Numărul elevilor	Ruși	Polonezi	Evrei	Alte naționalități	Nobili	Preoțime	Burghezie	Țărani	Alte categorii
1.	Gimnaziul de băieți Chișinău	660	441	55	132	32	346	19	208	12	75
2.	Gimnaziul de fete Chișinău	500	270	28	90	112	288	14	180	3	15
3.	Școala reală (Gimnaziul) Chișinău	159	61	16	27	55	68	1	49	5	36
4.	Progimnaziul din Chișinău	277	166	19	117	8	121	5	131	8	12
5.	Progimnaziul din Ismail	118	64	1	20	33	29	9	65	5	10
6.	Progimnaziul de fete din Ismail	91	44	2	16	29	28	4	20	2	29
7.	Progimnaziul din Akkerman	180	60	3	55	24	46	5	76	11	12
8.	Progimnaziul de fete din Akkerman	156	77	2	43	34	44	6	79	7	20
9.	Școala (Gimnaziul) din	190	14	3	9	164[6]	9	14	105	37[7]	25[8]

[5] A.N.R.M, F. 297, inv. 1, d. 6, f. 115.
[6] Bulgari.
[7] Colonești.
[8] Cetățeni bulgari.

	Bolgrad										
10	Progimnaziul de fete din Bolgrad	166	14	-	2	150[9]	10	6	142	8[10]	-
11	Seminarul de învățători din Bairamcea	81	55	-	-	26	8	20	11	33	9
12	Școala de băieți din Reni	131	2	2	1	118	-	-	131	-	-
13	Școala de fete din Reni	79	3	-	21	55	-	-	79	-	-
TOTAL		**2788**	**1271**	**131**	**533**	**840**	**997**	**103**	**1276**	**131**	**243**

Primul lucru care bate la ochi din examinarea tabelul prezentat este numărul mic de elevi (2 788) din învățământul preuniversitar comparativ cu întreagă populație a regiunii, care era în jur de un milion de persoane. Lăsând la o parte analiza sociologică a statisticii prezentate de jandarmi, unde printre diferite categorii de populație lipsesc cu desăvârșire moldoveni, ascunși în rubricile *alte națiuni, nobili, țărani*, putem constata un nivel ridicat de naivitate, la limita incompetenței, de care au dat dovadă oficialii Direcției când nu au inclus în tabel Seminarul Teologic din Chișinău. În viziunea jandarmilor, Seminarul Teologic era un bastion a loialității față de regim, elevii căruia apriori erau excluși din categoria tineretului dispus să îmbrățișeze ideile revoluționare. Realitatea a demonstrat inexactitatea acestei concluzii, seminariștii devenind liderii mișcării de opoziție față de regimul autoritar din Imperiul Rus. Așadar, numărul mic de intelectuali facilita jandarmilor basarabeni, limitați cantitativ, depistarea și supravegherea persoanelor care eventual puteau adera la mișcarea narodnicistă. Conform calculelor cercetătorului P. Munteanu, în întreaga Basarabia și Transnistria în 1859 erau înregistrați 57 de abonați la revista „Sovremennik" („Contemporanul" în română), în 1860 – 90 de abonați și în 1861 – 87 de abonați[11], fapt ce confirmă ușurința, cu care aceste persoane puteau fi supravegheate de autorități.

[9] Bulgari

[10] Colonești.

[11] М. Мунтяну, *К вопросу об участии бессарабских народников в революционном движении России в 60-70 г.г. XIX в*. În: Ученые записки Кишиневского Государственного Университета. Том XXXIII (исторический). Кишинев: Государственное Издательство Молдавии, 1958, p. 98.

Altă direcție de prevenire a răspândirii ideilor rebele în societate era controlul asupra difuzării cărților prin acceptarea celor permise pentru difuzare în librării și biblioteci publice și private și scoatere din circulație a celor interzise. Listele publicațiilor și cărților interzise erau publicate în cataloage speciale, editate de către Direcția principală editorială din St. Petersburg și difuzată tuturor Direcțiilor guberniale de jandarmi. Numărul titlurilor era variat, având tendința spre creșterea cantitativă. Așadar, la începutul anilor `70 al secolului al XIX-lea numărul cărților interzise era de 66 de denumiri[12], atingând cifra de 79 de titluri în 1876[13] și 196 la sfârșitul anilor `90[14]. Printre cele mai periculoase pentru regim cărți interzise se numărau „Mecanica vicleană" a renumitului statistician rus, de origine română, Vasile Varzar, care în cuvinte simple descria sistemul de impozitare existent în Imperiul Rus, „Povestea despre patru frați" și „Povestea despre înțeleptul Naumnov", scrisă de S. Kravcinski, ucigașul șefului Corpului de jandarmi N. Mezențev[15], opera literară lui L. Tolstoi[16], lucrările lui K. Marx și F. Engels[17]. Până la urmă nu este clară logica alcătuirii catalogului cărților interzise, deoarece printre cele care reprezentau un real pericol pentru țarism, cum ar fi acele citate mai sus, erau și unele inofensive, cum ar fi „Beletriști, dramaturgi și poeți armeni" sau „Apele minerale din Marienbaden din Bohemia. Istoria descoperirii"[18].

Mult mai complicată era activitatea Direcției în combaterea preocupărilor concrete a exponenților mișcării narodniciste în Basarabia. Ca și în perioada precedentă, în lipsa experienței și cadrelor cu adevărat profesionale, noii înființate Direcției ținutale de jandarmi erau încredințate misiuni simple, greul muncii revenind poliției, care avea o rețea extinsă de spioni și agenți secreți[19]. Una dintre aceste misiuni era supravegherea unui destins revoluționar rus, narodnicul și etnograf Vasili Kelsiyev, fondator la Tulcea a coloniei de emigranți ruși, care, dezamăgit de ideile nihiliste ale narodnicilor, hotărăște să se predeie benevol autorităților ruse[20]. La 19 mai 1867, Vasili Kelsiyev, trecând în Imperiul Rus prin vama Sculeni, i-a înmânat șefului vamei un bilețel în care îl anunță că este un criminal de stat care dorește să fie arestat și predat autorităților ruse[21]. Imediat a și

[12] A.N.R.M, F. 297, inv. 1, d. 6, f. 33.
[13] *Ibidem*, f. 78 verso.
[14] *Ibidem*, f. 211.
[15] *Ibidem*, f. 79.
[16] *Ibidem*, f. 209.
[17] *Ibidem*, f. 204, 211.
[18] *Ibidem*, f. 200.
[19] An. Leșcu, *Basarabia și asigurarea logistică a trupelor ruse în anii 1812-1874*, București: Editura Militară, 2018, p. 228.
[20] И. Будак, *Общественно-политическое движение в Бессарабии в пореформенный период*. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1959, p. 25.
[21] A.N.R.M, F. 2, inv. 1, d. 918, f. 32.

fost arestat și transferat în Închisoarea din Chișinău, unde, la insistențele guvernatorului general a Novorosiei și Basarabiei, generalului de infanterie Pavel von Kotzebue, i-au fost asigurate condiții optime de detenție[22]. La 24 mai, șeful Direcției de jandarmi din Basarabia, colonelul Ermolin, primește ordin din St. Petersburg ca arestantul să fie transferat în capitala imperiului și predat Secției a III-a a Cancelariei Personale a Împăratului. Pentru îndeplinirea ordinului au fost selectați doi cei mai buni și experimentați jandarmi, sergentul-inferior (unter-ofițerul) Dimitrie Marchin și ostaș de rând Stepan Timcenco[23]. Pentru escortarea deținutului, din contul Direcției au fost alocați bani pentru doi jandarmi, un deținut și trei cai în suma totală de 159 de ruble 1 copeică[24]. Ajungând cu bine în capitala imperiului și predând, la 4 iunie 1867, pe Vasili Kelsiyev Secției a III-a a Cancelariei Personale a Împăratului, s-a constatat, că numiții jandarmi nu pot reveni la Chișinău, deoarece, în pofida tuturor instrucțiunilor existente, banii alocați erau numai pentru o direcție. Pentru ai trimite acasă, Secției a III-a a Cancelariei Personale a Împăratului le-a procurat două bilete de tren până la stația Ostrov dând și 89 de ruble 74 de copeici de drum de la stația Ostrov până la Chișinău, în total 109 de ruble și 76 de copeici, banii, care trebuiau să fie returnați de către Direcția ținutală din Basarabia organului central[25]. Acest caz demonstrează încă odată nivelul de competență a efectivului de conducere a Direcției de jandarmi din Basarabia, care nu cunoștea documente de conducere existente în Corpul de jandarmi.

Alt epizod, care vine în confirmarea rolului subordonat a Direcției față de organele de drept, s-a consumat în primăvara aceluiași an. Pentru anchetarea unui denunț anonim în privința activității suspecte a șefului de poliție din Chișinău, rotmistrul Fortunat Prjețlavschi, polonez de origine, cu rebelii polonezi, cărora le permite șederea ilegală, fără acte, în capitala provinciei[26], la ordinul guvernatorului general a Novorosiei și Basarabiei, la 23 martie a fost constituită o comisie specială cu misiunea de a desfășura percheziție în apartamentul și cancelaria șefului de poliție. Președintele comisiei a fost desemnat vice-guvernatorul Basarabiei, consilier de stat L. Cuțchevici-Chișchin, membrii: Procurorul provincial V. Batianov; Președintele Tribunalului penal Crușinschi; colonelul Hoteaev, însărcinat cu afaceri speciale a guvernatorului general a Novorosiei și Basarabiei și în sfârșit, șeful Direcției de jandarmi din Basarabia, colonelul Stepan Ermolin[27]. Activitatea

[22] *Ibidem*, f. 24.
[23] *Ibidem*, f. 12.
[24] *Ibidem*, f. 14 verso.
[25] *Ibidem*, f. 29.
[26] A.N.R.M, F. 2, inv. 1, d. 7939, f. 15.
[27] *Ibidem*, f. 16 verso.

jandarmilor, în frunte cu șeful lor, s-a limitat la desfășurarea percheziției[28], care nu putea fi întreprinsă de organele de poliție din motive lesne de înțeles, cu toate că cazul ținea de securitatea statului, finalizat cu achitarea totală a rotmistrului.

Mult mai complicate și grele erau preocupările jandarmilor în combaterea mișcării narodniciste propriu zise. Din lipsa premiselor interne de dezvoltare, ea era concentrată pe combaterea activității adepților ideilor revoluționare în rândul studenților basarabeni din principalele centre universitare ale imperiului, printre care se evidenția Zamfir Ralli-Arbore. Militant activ în cercurile revoluționare studențești din Moscova și St. Petersburg, în noaptea de 15 martie 1869 este arestat și peste câteva zile eliberat, fiind exilat în Basarabia sub supravegherea poliției locale. Peste scurt timp, în aprilie 1869, a fost din nou arestat, transferat în St. Petersburg, închis în fortăreața Petropavlovsk, de unde a fost eliberat, la 16 martie 1871, pe cauțiunea principelui Constantin Muruzi, cu expulzarea sa în Basarabia[29]. Considerăm că afirmația cercetătorului M. Munteanu privind eliberarea, în martie 1869, lui Z. Ralli-Arbore pe cauțiune principelui C. Moruzi[30], este una eronată, apăruta în urma confundării cronologiei multiplelor arestări și eliberări a nihilistului basarabean. Se cunoaște că anume după această eliberare el a părăsit clandestin, în august 1871, Imperiul Rus prin vama Novoselița și a emigrat în Elveția, ceea ce nu se putea întâmpla în 1869, când după eliberare el a fost din nou arestat și închis în fortăreața Petropavlovsk.

Ajuns în Elveția, Z. Ralli-Arbore continuă activitatea sa revoluționară care includea și transportarea clandestin în Imperiul Rus a literaturii antiguvernamentale, activitatea, care a dat atât de mult bătăi de cap jandarmilor basarabeni. În acest context este necesar de menționat că în trecut, istoriografia marxistă atribuia meritul organizării contrabandei clandestine a literaturii interzise în Imperiul Rus exclusiv cercurilor revoluționare și în special lui N. Zubcu-Codreanu. Astfel, cercetătorul marxist român, Gheorghe Haupt, susține că sarcina „trecerii peste granița românească a literaturii din străinătate [...] a fost încredințată lui N. P. Zubcu-Codreanu [...] care a pășit de îndată la realizarea acestei sarcini”[31]. Afirmația este repetată de cercetătorul I. Budac care susține, în lucrarea sa, că „cercurile narodniciste din Moscova și Petersburg [...] încredințează lui Zubcu-Codreanu organizarea transportării literaturii în Rusia din străinătate prin Basarabia”[32]. Ideea prinde rădăcini, devenind o dogmă prin

[28] *Ibidem*, f. 15 verso.

[29] Gh. Tulbure, *Zamfir Ralli-Arbore. (Activitatea revoluționară și concepțiile social-politice)*. Chișinău: Cartea Moldovenească, 1983, p. 34.

[30] П. Мунтяну, *К вопросу об участии бессарабских народников в революционном движении России в 60-70 г.г. XIX в*. În: Ученые записки Кишиневского Государственного Университета. Том XXXIII (исторический). Кишинев: Государственное Издательство Молдавии, 1958, p. 107.

[31] Gh. Haupt, *Din istoricul legăturilor revoluționare româno-ruse. 1849-1881*. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1955, p. 147.

[32] И. Будак, *Общественно-политическое движение в Бессарабии в пореформенный период.*

introducerea ei, de către cercetătorii I. Budac și Ia. Grosul, în versiunea sovietică oficială a istoriei Moldovei, reprezentată de *Istoria Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești*, vol.1, unde autorii susțin că Zubcu-Codreanu „se ocupă de organizarea și conducerea expedierii publicațiilor revoluționare din străinătate în cele mai mari orașe din Rusia”[33]. Lăsând la o parte faptul că pionieratul în organizarea transportării ilegale a literaturii din străinătate în Rusia prin Basarabia îi revine lui Z. Ralli-Arbore, care juca un rol de frunte în mișcarea narodnicistă și nu lui N. Zubcu-Codreanu, ținem să menționăm că organizarea contrabandei „revoluționare” nu era meritul revoluționarilor narodnici. Cercetările autorului la acest capitol demonstrează că fenomenul contrabandei în Imperiul Rus avea un caracter constant. Basarabia fiind unul dintre principalele căi de tranzit a contrabandei în interiorul Imperiului. Contrabandiștii basarabeni se uneau în asociații și grupuri mari, desfășurând activitatea sa, atacând uneori chiar și pichetele de grăniceri[34]. Conform datelor autorului, destul de incomplete din lipsa unei statistici oficiale, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în Basarabia au fost înregistrate 260 de cazuri de contrabandă, ea ocupând al treilea loc în Imperiu privind contrabanda, după frontiera ruso-prusacă și ruso-austriacă[35]. Toate cele relatate confirmă faptul că meritul organizării contrabandei aparține nu revoluționarilor, ci bandelor de contrabandiști locali, rețeaua cărora era utilizată de către revoluționari în scopurile sale.

Greul luptei cu fenomenul contrabandei îi revenea Corpului Independent de Grăniceri și organelor de poliție, jandarmilor având misiunea de a coordona acțiunile și prelua cazuri ce aveau legătura cu securitatea statului, activitatea, care era destul de ineficientă. În lipsa experienței și pregătirii speciale, jandarmii cu greu făceau fața provocărilor, depistarea și prinderea revoluționarilor era bazată mai mult pe hazard, decât pe un lucru sistematic de combatere a fenomenului existent. Cât de ușor erau duși în eroare ofițerii corpului de jandarmi din Basarabia demonstrează cazul, descris cu lux de amănunte în memoriile sale de către Z. Ralli-Arbore. Deghizat în negustor evreu ambulant, cu perciunii falși lipiți la tâmple, a trecut nestingherit podul de la Sculeni, fiind întâmpinat de un ofițer de jandarmi cu cuvinte „Uite ăsta în fiecare zi trece ba încoace, ba încolo! Și toți sunt așa! Sunt convins că nu are altă ocupație de cât contrabanda”[36]. Acest ofițer de jandarmi era nu alt cineva, decât căpitanul Nicolae Sozonov, ajutorul șefului Direcției a Corpului de jandarmi în localitatea Sculeni[37]. Un succes real a Direcției era aflarea, din

Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1959, p. 100.

[33] *Istoria Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești*, Vol.1. Chișinău: Cartea Moldovenească, 1967, p. 547.

[34] Ar. Leșcu, *Legislația punitivă și sistemul penitenciar din Basarabia, 1812-1864.* Chișinău: Valinex, 2021, p. 87.

[35] *Ibidem*, p. 94.

[36] Z. Arbure, *În exil. Din amintirile mele*. Craiova: Institutul de Editură Ralian și Ignat Samitca, 1896, p. 120.

[37] Бессарабский Адрес-календарь на 1873 год. Кишинев: Типография Областного Правления,

întâmplare, la începutul lunii ianuarie 1876, despre activitatea lui N. Culeabco-Corețchi în calitate de coordonator și responsabil de transportarea literaturii ilegale din străinătate în Imperiu pe segmentul basarabean, stabilit în acest scop la Chișinău. Numai datorită faptului că în timpul descinderii de către jandarmi în apartamentul său el se afla la Odesa, N. Culeabco-Corețchi a evitat arestarea[38]. Fugind din Rusia, a trăit în exil, de unde s-a întors în Imperiu și, la 13 mai 1879, a fost arestat, în Tiflis (Tbilisi)[39]. Figurând în dosarul inițiat de către Direcția gubernială de jandarmi din Basarabia privind contrabanda politică, a fost transferat la Chișinău și încarcerat în citadela închisorii centrale din localitate. Cu desfășurarea anchetei au fost însărcinați ajutorul procurorului regional Varzar și un „tânăr porucic de jandarmi [...] fără de experiență”[40], care s-a dovedit a fi adjutantul Șefului Direcției, porucicul Otto Trentovius, absolvent ai Școlii de elevi de infanterie din Riga, promoția 1875, care nici nu pregătea ofițeri, ci subofițeri pentru armata. Neavând experiența practică, ancheta a bătut pasul pe loc. Pentru a scoate ancheta din impas, la ea s-a alăturat Șeful Direcției, colonelul Vladimir Ianov, descris de către autor ca un „bătrânel pirpiriu și șters, de o statură mică”[41], care, la rândul său nu a putut obține nimic, N. Culeabco-Corețchi, după 14 luni de detenție a fost eliberat în urma lipsei de probe.

În legătura cu activitatea lui N. Culeabco-Corețchi, tot ocazional, la 2 decembrie 1875 a fost arestat țăranul satului Costuleni, Ion Begma, cu două baloturi de contrabandă cu literatura interzisă[1], iar în februarie 1876, la Zberoaia, a fost interceptat un lot de literatură clandestină, păstrat în 4 baloturi, care conțineau peste 2 000 de titluri de cărți. Din lipsă de experiență și greșelilor procedurale ancheta s-a împotmoilt, cazul ajungând în atenția Secției a III-a Cancelariei Personale a Împăratului. În urma unei anchete de serviciu au fost scoase la iveală un șir de lipsuri și erori din partea persoanelor însărcinați cu cercetarea dosarului, în special căpitanul de jandarmi Mitrofan Iavorschi. În primul rând, după depistarea baloturilor cu literatură ele toate nu au fost despachetate, fapt ce îngreuna punerea sub acuzație persoanelor implicate în transportarea lor. Ba mai mult, o lună de zile, din 21 februarie și până pe 23 martie 1876, dosarul a fost lăsat la o parte, anchetatorii pierzând oportunitatea să profite de factorul surprinderii și confuziei din partea bănuiților. Abia la 23 martie au fost interogați 4 suspecți care numai au

1872, p. 180.

[38] Н. Кулябко-Корецкий, *Из давних лет. Воспоминания лавриста*. Москва: Издательство политкаторжан, 1931, p. 170.

[39] *Ibidem*, p. 251.

[40] *Ibidem*, p. 259.

[41] *Ibidem*, p. 264.

[1] И. Будак, *Общественно-политическое движение в Бессарабии в пореформенный период*. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1959, p. 119.

confirmat faptul reținerii mărfii. Din 23 martie și până 11 aprilie dosarul iarăși a fost lăsat baltă, ziua, când a fost interogat cetățeanul Parhanschi, care a mărturisit despre implicarea în contrabandă a locuitorilor Chișinăului, Boldișor și Constantin Popovici[2]. Imediat căpitanul M. Iavorschi a efectuat perchiziții în apartamentul închiriat de către C. Popovici și în casa mamei sale, unde a fost găsită valiza lui cu diferite documente cu conținut personal. Pe timpu perchizițiilor M. Iavorschi a comis mai multe greșeli de ordin procedural. Astfel, documentele găsite au fost pur și simplu anexate la dosar, ofițerul nu a găsit timp să le analizeze, nu au fost interogați stăpânii apartamentului și mama lui C. Popovici și nu au fost luate măsuri de găsirea și prinderea lui[3]. În mai aceluiași ani, în satul Bărboieni, de pe malul Prutului, în timpul raziei de căutare contrabandei, desfășurate de către grăniceri, în vecinătatea casei lui Tanas Daragan a fost găsit un balot cu 9 cărți interzise, printre care se aflau și edițiile complete a operei lui V. Alecsandri și manuale de gramatica românească. La interogatoriu T. Daragan a mărturisit că cărțile respective i-a dat Constantin Popovici pentru a fi transportate de la frontieră în interiorul țării[4].

Pe lângă literatura ilegală, contrabandiștii cu succes transportau peste hotarele țării caractere tipografice, dar și tipografii întregi, dându-le drept mașini agricole, pe care le expediau din România în mod oficial la stația Reni[5]. În toamna 1879, au fost găsite, în mod ocazional, ascunzișurile cu caractere tipografice la Reni și la Chișinău[6]. În pofida acestor succese, autoritățile țariste și în special corpul de jandarmi cu greu făceau fața fenomenului contrabandei, rata finalizării anchetelor și condamnării pe acest articol fiind extrem de scăzut, atingând cifra de aproximativ 7% din numărul total de rețineri[7]. Conform datelor oficiale ruse, în perioada 1874-1877 pentru activitatea revoluționară în Imperiul Rus au fost trași la răspundere 1 611 de persoane, dintre care condamnați – 1 054 de persoane. Printre cei condamnați 1,5 % constituiau țărani, învinuiți de practicarea contrabandei[8] și 18 erau agitatori din Basarabia[9].

Preocuparea majoră a Direcției era și combaterea activității cercurilor

[2] A.N.R.M, F. 297, inv. 1, d. 2, f. 132 verso.
[3] *Ibidem*, f. 133.
[4] И. Будак, *Общественно-политическое движение в Бессарабии в пореформенный период*. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1959, p. 126.
[5] Z. Arbure, *În exil. Din amintirile mele*. Craiova: Institutul de Editură Ralian și Ignat Samitca, 1896, p. 422.
[6] Будак, И. *Общественно-политическое движение в Бессарабии в пореформенный период*. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1959, p. 145.
[7] Ar. Leșcu, *Legislația punitivă și sistemul penitenciar din Basarabia, 1812-1864*. Chișinău: Valinex, 2021, p. 91.
[8] А. Мальшинский, *Обзор социально-революционного движения в России*. Санткт-Петербург, 1880, p. 293.
[9] *Ibidem*, p. 297.

revoluționare și acțiunilor individuale a reprezentanților curentului anti guvernamental existent în regiune. Primul cerc cu caracter socialist din Basarabia a fost înființat în 1874 de către Nicolae Zubcu-Codreanu care ducea agitație printre tineretul studios din Chișinău[10] de origine română (moldoveni)[11]. În perioada sovietică acestui fapt era acordată o atenție deosebită, el fiind interpretat ca exemplul „a legăturilor remarcabile revoluționare ruso-ucraino-moldovenești"[12]. În pofida încercărilor reprezentanților istoriografiei sovietice de a găsi în arhivele din URSS documente care ar demonstra activitatea acestui cerc revoluționar, ele așa și nu au fost depistate, fapt constatat de cercetătorul I. Budac[13]. Nu se cunoaște componența nominală acestu cerc, perioada existenței, activitatea propriu zisă. Din lipsa oricărei menționări în fondurile Direcției de jandarmi din Basarabia privind activitatea cercului, putem să presupunem că el reprezenta o uniune amorfă a părtașilor ideilor socialiste, activitatea cărora nici nu a fost observată de jandarmi. Cert este faptul, că sub influența acestor idei o parte din tineretul studios românesc au practicat „mersul în popor". Astfel, Petru Braga, elevul Seminarului Teologic din Chișinău „ s-a dus în popor, fiind inspirat de mișcarea poporanistă înființând în satul său natal, Ulmu, o fierărie", urmat de alt elev a Seminarului, Filip Codreanu, rudă cu N. Zubcu-Codreanu și tatăl viitorului academician ai Academiei Române, Radu Codreanu, care s-a dus la Nisporeni „ca învățător, sub influența aceleiași mișcări, în scopul de propagandă"[14]. În 1877, la Seminarul pedagogic din Bairamcea (Nîkolaiivka-Novorosiiska) a fost înființat de elevi un mic cerc anti guvernamental în număr de aproximativ zece persoane în frunte cu P. Socolschi[15]. Un an mai târziu, 1878, F. Codreanu, A. Frunză și C. Ursu înființează la seminarul teologic din Chișinău un cerc de seminariști cu caracter poporanist, care a atras în rândurile sale 16 persoane[16]. Existența cercului a fost de scurtă durată, el s-a autodizolvat după arestările efectuate de poliție din aprilie 1879, când unii din membrii cercului, în special C. Popovici și Corotchevici, au fost arestați și închiși în citadela închisorii din Chișinău[17], iar liderul cercului, Axinte Frunză, a fugit în România.

După cum putem observa, numărul participanților activi la mișcarea

---

[10] A.N.R.M, F. 297, inv. 1, d. 10, f. 4 verso.

[11] Z. Arbure, *În exil. Din amintirile mele. Craiova*: Institutul de Editură Ralian și Ignat Samitca, 1896, p. 214.

[12] *История Молдавской ССР с древнейших времён до наших дней*. Кишинев: Штиинца, 1984, p. 209.

[13] И. Будак, *Общественно-политическое движение в Бессарабии в пореформенный период*. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1959, p. 101.

[14] Al. Boldur, *Istoria Basarabiei*. București: Editura Victor Frunze, 1992, p. 388.

[15] И. Будак, *Op. Cit.*, p. 178.

[16] *Ibidem*, p. 182.

[17] Н. Кулябко-Корецкий, *Из давних лет. Воспоминания лавриста*. Москва: Издательство политкаторжан, 1931, p. 265.

narodnicistă în Basarabia era unul limitat, influența lor asupra populației era practic inexistentă, fapt constatat și de către istoriografia sovietică care sublinia că „activitatea cercurilor era foarte limitată”[18], ele erau ținute sub controlul organelor de stat abilitate prin supravegherea vizuală și perlustrarea corespondenței[19]. În total, în 1880, la evidența Direcției erau patru dosare cu caracter politic, în care erau implicați șapte persoane, inclusiv Axentie Frunze, arestat la 31 martie 1880, după reîntoarcerea sa ilegală din România[20]. De aceia considerăm exagerate afirmațiile cercetătorului I. Budac precum că „în Chișinău și alte orașe a Basarabiei în cârciume, piețe, stații feroviare, parcuri, peste tot mișunau agenții poliției, trăgând cu urechea și uitându-se pe furiș în fiecare carte, revistă citite [...] de către oameni”[21]. Astfel de activitate era imposibilă, deoarece statele principale ale Direcției de jandarmi din regiune numărau nouă persoane, iar ceea ce ține de numărul efectivului de poliție, el era unul insuficient, un polițist revenind la 5 125 de cetățeni, ceea ce făcea că poliția fizic nu putea acoperi întreg teritoriul Basarabiei[22].

La începutul anilor `80 narodniciștii trec de la propagandă la acțiuni teroriste, culminată cu uciderea, la 1 martie 1881, al lui Alexandru al II-lea. În astfel de circumstanțe, revigorarea activității în Basarabia a revoluționarilor avea un caracter retardat, ei specializându-se, ca și în trecut, în *contrabanda revoluționară*, în special în transportarea din străinătate a literaturii interzise, utilaj tipografic și propaganda în rândul populației prin intermediul puținilor cercurilor revoluționare întemeiate la Chișinău. Astfel, în 1880, seminaristul Tudor Deniș a înființat un cerc de propagandă revoluționară în rândul lucrătorilor căilii ferate[23], iar în 1884 a fost înființat, tot la Chișinău, un alt cerc a tineretului studios, printre membrii căruia se numărau frații Constantin și Victor Steri[24]. Aceasta activitate era atent supravegheată și la timp reprimată de către organele de poliție în colaborare cu jandarmi. Fluctuația cazurilor și dosarelor pornite de către Direcție în decadele opt și nouă al secolului al XIX-lea, este reflectată în tabelul alăturat.

Tabelul 4.2. Numărul dosarelor pornite în decadele opt și nouă al secolului

[18] И. Будак, *Op. Cit.*, p. 179.
[19] A.N.R.M, F. 297, inv. 1, d. 10, f. 24.
[20] *Ibidem*, f. 37-a.
[21] И. Будак, *Op. Cit.*, p. 177.
[22] Ar. Leșcu, *Legislația punitivă și sistemul penitenciar din Basarabia, 1812-1864*. Chișinău: Valinex, 2021, p. 85.
[23] Ведомость дознания о государственных преступлениях, производившихся в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1 июля по 1 октября 1881 года. Санткт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1881, p. 5.
[24] Обзор важнейших дознаний, производившихся в в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1-го января по 1-е июля 1884 года, по делам о государственных преступлениях. Выпуск VIII. Санткт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1884, p. 119.

al XIX-lea[25]

[25] Tabelul este alcătuit de către autor prin procesarea datelor pe ani din: pentru 1881 - Ведомость дознания о государственных преступлениях, производившихся в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1 июля по 1 октября 1881 года. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1881, p. 7; Ведомость дознания о государственных преступлениях, производившихся в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1 октября 1881 по 1 января 1882 года. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1882, p. 3; Обзор важнейших дознаний, производившихся в в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1-го июля по 1-е октября 1881 года, по делам о государственных преступлениях. Выпуск I. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1881, p. 77.
1882 - Обзор важнейших дознаний, производившихся в в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1-го января по 1-е мая 1882 года, по делам о государственных преступлениях. Выпуск III. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1882, p. 4; Обзор важнейших дознаний, производившихся в в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1-го сентября 1882 по 1-е января 1883 года, по делам о государственных преступлениях. Выпуск V. Сантктт-Петербург: Типография
Департамента Полиции, 1883, p. 4;
1883 - Обзор важнейших дознаний, производившихся в в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1-го января по 1-е июля 1883 года, по делам о государственных преступлениях. Выпуск VI. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1883, p. 5; Обзор важнейших дознаний, производившихся в в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1-е июля 1883 по 1-е января 1884 года, по делам о государственных преступлениях. Выпуск VII. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1884, p. 4.
1884 - Обзор важнейших дознаний, производившихся в в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1-го января по 1-е июля 1884 года, по делам о государственных преступлениях. Выпуск VIII. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1884, p. 6.
1888 - Обзор важнейших дознаний, производившихся в в Жандармских Управлениях Империи, по делам о государственных преступлениях, с 1-го января 1888 по 1-е января 1889 года,. Выпуск XIII. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1889, p. 3-6.
1893 - Ведомость дознаниям, производившихся в Жандармских Управлениях Империи по государственным преступлениям за 1892 и 1893 годы. Выпуск XVII. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1893, p. 3.
1896 - Ведомость дознаниям, производившихся в Жандармских Управлениях Империи по государственным преступлениям за 1895 и 1896 годы. Выпуск XIX и XX. Сантктт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1896, p. 81.

Anul	Crime de stat					Crime conform art. 246[26]					Total crime				
	Imperiul Rus		Basarabia		%	Imperiul Rus		Basarabia		%	Imperiul Rus		Basarabia		%
	Dosare	Persoane	Dosare	Persoane		Dosare	Persoane	Dosare	persoane		Dosare	persoane	Dosare	Persoane	
1881	932	1287	12	31	-	-	-	17	-	-	932	1287	29	31	3
1882	545	580	6	6	-	-	-	7	-		545	580	13	13	2,3
1883	1611	2138	5	5		-	-	21	-	-	1611	2138	26	26	1,6
1884	723	1389	7	38	-	-	-	5	5	-	723	1389	12	43	1,6
1888	1149	1316	1	2	-	-	-	16	16		1149	1316	17	18	1,4
1889	Dosare în Basarabia nu au fost pornite														
1892	Dosare în Basarabia nu au fost pornite														
1893	167	568	1	1		822	736	17	14		989	1304	18	18	1,8
1895	Dosare în Basarabia nu au fost pornite														
1896	332	1207	-	-	-	1094	885	32	32	-	1426	2092	32	32	2,2

Analizând cifrele prezentate în tabel putem concluziona că numărul crimelor cu caracter politic în Basarabia era unul limitat și varia de la 32 până la 12

[26] Art. 246 era parte componentă a crimelor de stat mai puțin grave și se referea la insulta verbală adusă persoanei țarului și deteriorare intenționată a portretelor, busturilor, monumentelor țarului. (Vezi Уложение о наказаниях уголовных и исправительных, с приведением статей других томов Свода Законов. (Неофициальное издание). Санкт-Петербург: Типография Шюман и Глушков, 1867, p. 81).

cazuri pe an, cu excepția anilor când în general nu erau înregistrate astfel de crime, la care participau cel mult 50 de persoane. Evident, că profilaxia și reprimarea mișcării revoluționare nu reprezenta o dificultate pentru Direcția de jandarmi care, deși eclipsată de activitatea poliției și insuficiența cadrelor competente, își îndeplinea, în măsura posibilităților, atribuțiile profesionale. În comparație cu alte gubernii și regiuni ale Imperiului, Basarabia, cu cele 24 dosare ale sale din 1881, se situa la mijlocul clasamentului de crime împotriva statului, fiind depășită de guberniile Ecaterinoslav (62 de cazuri), St. Petersburg (52 de dosare), Poltava (46 de cazuri), Tambov (44), Kursk (37), Podolsk (36), Viatka (31), regiunea Kuban (30), orașul Odesa (27), la o distanță mare de ținuturile baltice, unde în general nu erau depistate astfel de crime[27].

Ținând cont de particularitățile provinciei ca punct de transbordare a contrabandei revoluționare, lupta cu care necesita abilități mai mult militare decât analitice, la etapa inițială statele Direcției erau completate cu ofițeri cu experiență militară, de luptă, transferați în cadrul serviciului de jandarmi direct din armată, fără vre-o pregătire specială. Cel mai bine aceasta practica poate fi observată în activitatea șefilor de Direcție. Primul șef a Direcției de jandarmi din Basarabia era Stepan Ermolin. Născut în 1810, de la 15 ani a îmbrățișat cariera militară, înrolându-se voluntar în armată și repartizat cu serviciu în Regimentul de infanterie Iakutsk, cantonat din 1818 la Grimăncăuți[28], iar în anii 1829-1834, la Briceni[29]. Practic, toată cariera sa militară era legată de Basarabia și Țările Române. În anii 1828-1829 a participat la Războiul ruso-turc, luând parte la toate campaniile și participând la lupte de la Silistria, Mesembria și Varna, iar în 1849 în campania de înăbușire revoluției din Ardeal, fiind decorat pentru curajul demonstrat cu ordinul Sf. Ana clasa a 3-a cu fundă[30]. În toți acești ani, din 1825 și până 1854 a parcurs toate trepte ale carierei militare, începând cu gradul de podpraporgic și până la locotenent-colonel[31]. Curajul său în lupte a fost răsplătit cu cea mai înaltă distincție militară, ordinul Sf. Gheorghe clasa a 4-a, cu care a fost decorat în 1854. Tot în acel an, ca un cunoscător a Basarabiei și Țărilor Române, a fost transferat, fără o pregătire prealabilă specială, din trupe în Corpul de jandarmi din Basarabia, iar în 1867 a fost

[27] Обзор важнейших дознаний, производившихся в в Жандармских Управлениях Империи, за время с 1-го июля по 1-е октября 1881 года, по делам о государственных преступлениях. Выпуск I. Санткт-Петербург: Типография Департамента Полиции, 1881, p. 72-77.

[28] An. Leșcu, *Basarabia și asigurarea logistică a trupelor ruse în anii 1812-1874*. București: Editura Militară, 2018, p. 61.

[29] Список генералам, штаб- и обер-офицерам всей Российской армии с показанием чинов, фамилий и знаков отличий. Санткт-Петербург: Типография Главного Штаба Его Императорского Величества, 1831,P. 237.

[30] Список генералам по старшинству. Санткт-Петербург: Военная Типография, 1871, p. 771.

[31] Podpraporgic – gradul militar superior a corpului de sergenți, acordat numai nobililor.

numit în funcție de șef Direcție a Corpului de jandarmi din Basarabia[32]. La aceasta funcție a activat restul vieții, fiind promovat în grad de colonel, iar la 20 aprilie 1869, la cel de general-maior și decorat cu ordinile Sf. Ana clasa a 2-a, Sf. Vladimir clasa a 3-a și Sf. Stanislaw clasa 1[33]. A decedat la 6 februarie 1872 și a fost înmormântat la Cimitirul central din Chișinău de pe strada Armenească unde mormântul său s-a păstrat până în zilele noastre.

Nu cunoaștem datele biografice celui de-al doilea șef de Direcție, locotenentul-colonel Victor Belețchi, dar, ținând cont de aflarea sa destul de scurtă în această funcție (1873-1875), nu s-a arătat la înălțimea situației și a fost schimbat de către colonelul Vladimir Ianov. Dacă primul șef a Direcției, St. Ermolin, măcar era infanterist și cât de cât cunoștea specificul culegerii informației, cercetării inamicului și organizarea ambuscadelor, atunci Vl. Ianov, după specialitatea sa militară, era marinar. Născut la 15 iulie 1820 în Kaluga, a făcut studiile militare în cadrul prestigioasei Școli de elevi de marină (Corpul de cadeți de marină) după care a activat ca ofițer de marină în cadrul Flotei Mării Negre, sub comanda amiralului Nahimov. După desființarea Flotei Mării Negre în urma înfrângerii Rusiei în Războiul Crimeei, trece în cadrul trupelor de uscat în calitate de adjutant al generalului A. Șnel, comandant Regiunea 5 a Corpului de jandarmi, iar apoi ca adjutant a Regimentului de ulani arhiducelui Karl Ferdinand al Austriei (Belgorod de ulani). În anul 1866 trece cu serviciul în Corpul de jandarmi, fiind deja o personalitate formată, întreaga activitate a căruia era legată de alte preocupări profesionale. Odată cu reformarea Corpului, este numit în funcție de șef Direcție de jandarmi din Volânia, iar în 1875, la cea de șef Direcție gubernială a Corpului de jandarmi din Basarabia[34]. În această funcție a fost avansat, la 8 aprilie 1884, în grad de general-maior[35], funcția, la care a activat până la decesul său, survenit la 27 februarie 1888[36]. După cum reiese din aceste scurte schițe biografice, nimeni din cei trei șefi a Direcției nu avea competențe necesare pentru a gestiona o instituție specifică, cum era Corpul de jandarmi. Acest fapt nu putea să nu pună amprentă pe activitatea Direcției în combaterea fenomenului revoluționar din regiune.

Concluzii

[32] Ежегодник русской армии за 1873 и 1874 г.г. Часть II. Санткт-Петербург: Военная Типография, 1874, p. 74.

[33] Список генералам по старшинству. Санткт-Петербург: Военная Типография, 1871, p. 771.

[34] Г. Роянова, Материалы к родословной дворян Яновых (по материалам Государственного архива Калужской области). În: У истоков российской государственности. Исследования, материалы. Калуга: ИП Стрельцов, 2015, p. 251.

[35] A.N.R.M, F. 297, inv. 2, d. 3, f. 10.

[36] A.N.R.M, F. 297, inv. 2, d. 7, f. 7.

În concluzie putem afirma că printre primele mișcări cu caracter social-politic cu care s-a confruntat nou înființată Direcție, era cea a narodnicistilor. Această mișcare în Basarabia avea un caracter izolat și era strict supravegheată de poliție și jandarmi, care jucau un rol secundar față de organele poliției. Datorită carențelor interne caracteristice acestei instituții de stat la început de activitate, cum ar fi lipsa profesionalismului și cadrelor de înaltă calificare, Direcția cu greu făcea fața situației, ne având posibilitatea de a opri valul de contrabanda revoluționară și răspândirea ideilor revoluționare printre populație, în special în rândul tineretului studios. Această stare de lucru era tolerabilă pe timp de liniște și acalmie politică, dar putea genera mari probleme în perioade de crize politice sau război. Influența narodnicismului în Basarabia nu a luat proporții nu datorită activității eficiente a jandarmilor, ci din degenerarea internă a mișcării.

ODIHNA SABATULUI. O PERSPECTIVĂ BIBLICĂ, TEOLOGICĂ ȘI ISTORICĂ

Iuliu-Emanuel Galea
Predicator-învățător, Biserica Baptistă Betania, Sânmartin, Oradea
(email: -)

Rezumat. *O discuție pe tema sabatului are toate șansele să stârnească discuții în contradictoriu. Nu pentru că subiectul ar fi deosebit de complicat, ci pentru că, asemenea altor subiecte precum închinarea, este tendința de a ne prezenta opiniile, nu ceea ce Scriptura învață. Există diverse perspective asupra Sabatului, semnificația lui în Vechiul Testament și semnificația lui în Noul Testament. Spre exemplu, Willy Rordorf argumentează că Sabatul a început ca o zi de odihnă și a sfârșit prin a fi o zi de odihnă și închinare. Pentru el ziua de duminică, în Noul Testament, era o zi de închinare, care a devenit în timp o zi de închinare și de odihnă, ca o paralelă a Sabatului Vechi Testamental. Alții precum J. Francke, R.T. Beckwith și W. Scott susțin că ziua de odihnă după 6 zile de muncă a fost instituită încă de la începutul creației, stabilită în Legea lui Moise și este o lege morală pentru totdeauna. Pentru evrei, Sabatul era ziua a șaptea iar odată cu învierea Mântuitorului, această zi este schimbată duminica. Așadar, Sabatul sau mai apoi duminica, ca zi specială, este o zi simbolică de odihnă, reprezentând odihna pe care poporul Domnului o experimentează acum și în mod deplin după „Parousia” sau revenirea Domnului*[1].

Cuvinte cheie: *Sabat, Vechiul Testament, Noul Testament*.

*

Abstract. *A discussion on the subject of the Sabbath has every chance of provoking conflicting discussions. Not because the subject is particularly complicated, but because, like other subjects such as worship, it is the tendency to present our opinions, not what the Scriptures teach. There are various perspectives on the Sabbath, its meaning in the Old Testament and its meaning in the New Testament. For example, Willy Rordorf argues that the Sabbath began as a day of rest and ended up being a day of rest and worship. For him, Sunday in the New Testament was a day of worship, which in time became a day of worship and rest, as a parallel to the Old Testament Sabbath. Others such as J. Francke, R.T. Beckwith and W. Scott argue that the day of rest after 6 days of work was instituted from the beginning of creation, established in the Law of Moses, and is a moral law forever. For the Jews, the Sabbath was the seventh day and with the resurrection of the Savior, this day is changed to Sunday. So, the Sabbath, or later Sunday, as a special day, is a symbolic day of rest, representing the rest that the Lord's people experience now and fully after the "Parousia" or return of the Lord*.

Key words: *Sabbath, Old Testament, New Testament*.

---

[1] D. A Carson, *From Sabbath to Lord’s Day: A Biblical, Historical, and Theological Investigation* (Eugene, OR: Wipf and Stock Publishers, 1999), 14.

Introducere. Paul Jewett adoptă o perspectivă similară, dar întrucât recunoaște că dovezile nou testamentale pentru trecera de la ziua de sâmbătă la ziua de duminică sunt în cel mai bun caz sumare, el își bazeaza perspectiva de a ține ziua de duminică în parte pe practica bisericii primare[2]. De asemenea, întrucât ideea aceasta de „odihnă" în Domnul a fost instaurată de Dumnezeu odată cu instituirea Sabatului și împlinită în Domnul Isus, totuși împlinirea ei deplină va fi la revenirea Lui. Așadar, este potrivit să se aleagă o zi de comemorare în sensul acesta. Primii creștini care fuseseră eliberați de sub Lege de Hristos, Domnul Sabatului, le era greu să se unească cu evreii sâmbăta, astfel că se adunau duminica. Așadar, Jewett se apropie de perspectiva celor de mai sus, Francke, Beckwith și Stott, dar după un drum mai lung[3].

Lucrarea care cu siguranță a stârnit cel mai mare interes este lucrarea lui Samuele Bacchiocchi. El sugerează că ținerea zilei de duminică și nu sâmbătă, nu a început cu Biserica din Ierusalim, care a ținut Sabatul până după a doua distrugere a Ierusalimului în 135 d.Hr. Ci în Imperiul Roman, în vremea lui Adrian (117-135 d. Hr.) când persecutarea evreilor de către romani a făcut Biserica să adopte o politică diferită. Adică să aleagă duminica să fie ziua lor de închinare, nu alte zile, pentru ca, creștinii să nu adopte simbolistica păgână (existau din plin atunci) și să o încreștineze. Atfel pentru ei a ține ziua de duminică reflecta o relație sănătoasă cu Dumnezeu[4]. Ai voie sa faci ceva sau n-ai voie sa faci nimic?

Trebuie însă menționat încă din introducere, că dovezile cu privire la trecerea de la ziua de sâmbătă la ziua de duminică, în Noul Testament, sunt puține și puțin convingătoare. Argumentul că Sabatul trebuia ținut de la Creație înainte este firav, (cati patriarhi au facut asta?) în fața studiului temeinic al Scripturii. Noul Testament nu poruncește continuarea Sabatului, pe baza legilor ceremoniale / civice / morale. Nici nu credem că sărbătorirea în ziua de duminică a apărut în secolul 2 d. Hr. Și cu toate că ziua de duminică a început în vremea Noului Testament, nu a fost percepută ca un Sabat creștin[5].

Așadar, care este perspectiva biblică cu privire la Sabat și ziua de duminică? În lucrarea de față vom analiza în 3 capitole d.p.d.v. biblic, acest subiect. În primul capitol, vom vedea ce a însemnat Sabatul pentru poporul evreu căruia a fost dat. În al doilea capitol, vom analiza perspectiva Domnului Isus cu privire la Sabat. Iar în al treilea capitol, vom analiza trecerea de la Sabat la Ziua Domnului sau Ziua de Odihnă. Vom trage apoi câteva concluzii în urma studiului.

---

[2] Paul King Jewett, *The Lord's Day: A Theological Guide to the Christian Day of Worship* (Pasadena, CA: Fuller Theological Seminary, 1977).
[3] Carson, *From Sabbath to Lord's Day*, 14.
[4] Samuele Bacchiocchi, *From Sabbath to Sunday: a historical investigation of the rise of Sunday observance in early Christianity*. (Rome, 1977).
[5] Carson, *From Sabbath to Lord's Day*, 16.

Semnificația sabatului în Vechiul Testament. Sabatul a fost instituit în poporul Israel ca una dintre cele mai importante părți ale Legii. Era semnul legământului între popor și Dumnezeu. Încălcarea lui aducea moartea pentru că însemna încălcarea legământului. Și încălcarea lui este ceea ce a adus căderea Israelului. Inițial Sabatul a fost dat fără promisiuni sau avertismente, dar apoi făgăduințe au fost făcute celor care îl păzeau și avertismentele prezentate pentru cei care l-ar fi încălcat.[6] Originea Sabatului continuă să rămână un mister pentru unii.[7] Unii cred în originea babiloniană a Sabatului. Ei spun că evreii au găsit în Canaan săptămâna formată din 7 zile la Cananiții care au primit săptămâna de 7 zile și Sabatul de la Babilonieni, ca o zi de odihnă a inimii. Sabatul ar fi însemnat pentru Babilonieni o zi cu lună plină.[8].

Alții interpretează Exod 35:3 ca având origine kenită. Interzicerea de a aprinde un foc, presupune că Legea interzicea focul. Sabatul asadar, era o zi specială pentru keniți cu care Moise s-a legat prin căsătorie. Din punct de vedere socio-economic, Sabatul este o instituție care aduce egalitate pentru fiecare. O zi de odihnă pentru toți. Mai este si originea calendarului, însă un studiu atent arată că Sabatul nu are originea în surse extra biblice[9].

Perspectiva biblică este aceea că Sabatul își are originea în poporul Israel și a fost institutit de Dumnezeu ca semn al legământului. Desigur mulți privesc această perspectivă cu suspiciune sau chiar o resping. Ei spun că Sabatul deja exista în Israel sau, așa cum am văzut, are origini babiloniene. Israelul însă nu ar fi putut inventa așa ceva. Și întrucât orice sursă externă nu prezintă dovezi clare cu privire la o origine alternativă a Sabatului, se acceptă în general că el a fost instaurat în Israel. Și odată cu Sabatul a fost instaurată săptămâna de 7 zile[10].

Exod 16:22-30 este primul text care vorbește despre Sabat. Astfel că Sabatul era necunoscut poporului până atunci. Șederea evreilor în Egipt i-a învățat săptămâna de 10 zile.[11] De aceea, porunca de a strânge mana 6 zile și a 7 zi să se odihnească, întrucât Domnul le va purta de grija, este o pregătire pentru Sabat. Poruncă pe care poporul curând a încălcat-o[12].

Exod 20:8-11 sau Decalogul conține următoarea mențiune cu privire la Sabat. Porunca strictă de a-l păzi. Ca o zi specială, deosebită de toate celelalte, dedicată Domnului. Ei trebuiau să se oprească din orice lucru și motivele pentru care trebuiau să se oprească.

---

[6] Carson, *From Sabbath to Lord's Day,* 22.
[7] Niels-Erik A Andreasen, *"The Old Testament Sabbath: A Tradition-Historical Investigation"* (1984), 8.
[8] Hans-Joachim Kraus, *Worship in Israel: a cultic history of the New Testament*. (Oxford: Blackwell), 87.
[9] Carson, *From Sabbath to Lord's Day*, 23.
[10] *Ibidem*, 34.
[11] Richard A Parker, *The Calendars and Chronology* (Oxford: Oxford University Press, 1971), 17.
[12] Carson, *From Sabbath to Lord's Day*, 32.

Exod 23:12, în prima parte a dării legii se amintește în treacăt Sabatul și contextul social[13].

Exod 31:12-17 Dumnezeu sfârșește de dat poruncile Sale lui Moise cu privire la construirea cortului cu tot ceea ce cuprindea el. Acum Sabatul este un semn al lui Israel. Trebuia păzit. În caz contrar pedeapsa era moartea. Acesta era un legământ din neam în neam, urmând exemplul Creației lui Dumnezeu[14].

Exod 34:21 este o reamintire a Sabatului, atunci când Dumnezeu dă pentru a doua oară Legea. Pentru poporul care urma să trăiască într-o societate agrară. Exod 35:2, 3 Înainte ca Moise să ceară poporului obiecte pentru construirea cortului, obligația respectării Sabatului este repetată într-un mod solemn. Cât și pedeapsa pentru nerespectarea ei. Nici măcar foc nu aveau voie să facă. (Exod 16:23)[15].

Levitic 19:3, 30. Porunca succintă ”să păzești Sabatele Mele”. Levitic 23:3 Listă de sărbători care începe cu Sabatul. Deuteronom 26:2 o repetare a Levitic 19:30. Deuteronom 5:12:15 Când Moise repetă Decalogul, porunca de a păzi Sabatul, se adaugă detalii cu privire la animale sau robi[16].

Astfel că Sabatul a fost instituit ca sărbătoare înainte de evenimentele de la Sinai. El specifica faptul că orice muncă trebuia să înceteze iar cei care îl încalcă vor muri. Seceratul și semănatul încetează, nici un foc nu trebuia aprins în case. Iar motivația era de natură religioasă și socială. Sabatul le amintea israeliților despre calendarul divin, săptămâna de 7 zile. Și de asemenea, un legământ, un semn între Dumnezeu și Israel. Care vorbește despre harul lui Dumnezeu prin care Își sfințea poporul, sfințenia Lui și poporul care era chemat să fie sfânt, autoritatea Lui, și a legământului care trebuia păzit. Astfel că într-un asemenea context pedeapsa cu moartea n-ar trebui să ne mire[17].

Ce însemna pângărirea Sabatului? Pângărirea unei zile avea loc atunci când ea era considerată ca orice altă zi. Și lucrând în Sabat ca în orice altă zi, ei ar fi profanat această zi. Scopul era să elibereze poporul de sub sarcinile de zi cu zi, pentru ca o zi aparte să își îndrepte atenția si concentrarea înspre Dumnezeu în închinare.

Este demn de menționat faptul că, Sabatul ca semn al legământului putea să fie doar pentru Israel, cu care a fost făcu legământul. Cu fiecare ținere a Sabatului se amintea că Dumnezeu făcuse legământ cu ei și acest legământ trebuia împlinit. A încălca Sabatul însemna a încălca legământul și implicit moartea, orice binecuvântare cu privire la Țara promisă atrăgând consecințele. Tot la al șaptelea an, ei trebuiau să țină și un an sabatic[18].

---

[13] Carson, *From Sabbath to Lord's Day*, 25.
[14] *Ibidem*, 24.
[15] *Ibidem*, 25.
[16] *Ibidem*, 26.
[17] *Ibidem*, 34.
[18] *Ibidem*, 35.

Așadar, nu există dovezi concludente că Sabatul ar avea origini extra biblice. Dovezile arată că Sabatul a început ca semn al legământului dintre Israel și Dumnezeu și era sărbătorit săptămânal. El nu este universal pentru toate neamurile, ci pentru Israel. Și pentru că a fost un semn al legământului, Sabatul a durat atât cât a durat legământul. De asemenea, Sabatul nu a fost intenționat ca o povară ci ca o reflectare a compasiunii lui Dumnezeu pentru poporul Său. Această intenție originală a fost însă uitată în legalismul care a urmat. Cu toate că profeții au proclamat din nou și din nou poporului pocăința și întoarcerea la poruncile lui Dumnezeu, ei nu au ascultat. În loc să vadă în Sabat ocazia de odihnă, ei au văzut o deprivare de lucru. În loc să vadă ocazia de a fi în părtășie cu Dumnezeu, au văzut în Sabat un inconvenient. În loc să aibă bucurie și libertate de închinare, s-au simțit legați de Lege. Și în loc să se bucure de libertatea relației cu Dumnezeu, au căzut în legalism. Sabatul trebuia să fie o sursă de binecuvântare spirituală și materială, semnificând că Dumnezeu este în control. El i-a eliberat din robie și poporul ar fi trebuit să Îi fie recunoscători. Însă atunci, ca și astăzi, pentru cei care voiau să aculte de Domnul din popor, nu era nevoie de nici o obligativitate sau măsură punitivă în vederea respectării poruncilor.[19] După sute de ani de scalvie, Dumnezeu le dă Sabatul ca odihnă, ca un dar, să nu fie ca restul lumii care alerga la muncă, muncă și iar muncă. Ci să aibă odihnă.

Așadar, Sabatul a fost în primul și primul rând, semnul legământului între Dumnezeu și poporul Israel. Iar valabilitatea lui a fost, evident, pe durata legământului.

Perspectiva Domnului Isus cu privire la Sabat. Care a fost perspectiva Domnului Isus cu privire la Sabat? În Marcu 1:21-28 și Luca 4:31-37 Domnul Isus învăța în Sinagogă stârnind uimire datorită puterii cu care învăța. Acolo era și un om muncit de un duh rău. Reacția duhurilor din acel om este aceea de respingere față de Domnul Isus. ”Ce ai cu noi? Lasă-ne în pace”. Când Domnul Isus face un miracol aici, oamenii nu sunt revoltați, probabil pentru ca este primul miracol făcut în ziua Sabatului. Diversele alternative ale Sabatului erau stipulate în Halaka, tradiția orală a cărturarilor. Însă opoziția față de miracolele Mântuitorului în ziua de Sabat a fost stârnită numai după ce opoziția față de El a crescut de-a lungul lucrării Sale. A Încălcat Mântuitorul Legea? Poporul da, El nu. Ca e vorba de vindecari sau ucenicii care mananca spice. Atunci când ucenicii Lui au strâns grâu și îl mâncau în ziua Sabatului, Mântuitorul arată nu că excepțiile erau premise. Ci ca ei aveau o mulțime de reguli nespecificate de Lege. Halaka probabil fusese încălcată, nu Legea. Astfel că, Mântuitorul combătea mai de grabă legalismul lor, nu Legea. În Matei 12:7 Mântuitorul îi acuză pe farisei că sunt nemiloși. Așadar, nu doar că ucenicii erau nevinovați, ci fariseii erau nemiloși. De aceea Mântuitorul îi mustră ”duceți-vă

[19] *Ibidem*.

de învățați, milă voiesc și nu jertfe”.[20] Puneau povara regulilor lor asupra oamenilor (interpretand Legea).

Marcu 3:1-6, Matei 12:7-14, Luca 6:6-11, sunt texte care vorbesc despre același episod. Ele prezintă perspectiva Mântuitorului cu privire la Sabat. Mântuitorul știa însă gândurile rele ale celor care erau acolo. Cu toate acestea, El Însuși îl cheamă pe olog în față, să fie vindecat. El arată că este bine să faci bine în Sabat, nu rău. Fariseii Îl acuzaseră pe nedrept întrucât din nou, strica legile lor (Halaka). Tora nu menționa nimic despre a vindeca în Sabat. Cărturarii însă au interpretat ca și cum nu poate fi făcută nici o vindecare în ziua de Sabat. Chiar și fariseilor le-ar fi fost greu să numeasca aceasta o încălcare a Sabatului. Mântuitorul doar a rostit niște vorbe. Nimic altceva. Iar omul doar și-a întins mâna. De asemenea, de ce, deși ei susțineau că Mântuitorul încalcă Sabatul, această acuzație nu a fost adusă la procesul Lui? Probabil deoarece nu ar fi stat în picioare în tribunalul roman. Și pentru că nici măcar Legea nu fusese încălcată[21].

Marcu 6:1-6a, Matei 13:54-58, Luca 4:16-30 prezintă momentele în care Mântuitorul folosește Sinagoga ca mod de a învăța norodul. I se dă cartea lui Isaia și ascultătorii sunt revoltați la gândul că la El s-ar putea referi profeția, știindu-l probabil ca fiul ilegitim al Mariei[22].

În Luca 13:10-17, Mântuitorul vindecă o femeie oloagă de 18 ani. Mântuitorul ia inițiativa aici, tocmai pentru a arăta încă o dată poporului concepția greșită cu privire la Sabat și a scoate în evidență ipocrizia lor. Își duceau animalul la adăpat, dar un om nu putea fi vindecat? E greu de demonstrat că Mântuitorul încalcă aici Legea. (De fapt, nu poate fi demonstrat că Mântuitorul a încălcat vreodată Legea). Ei erau mânioși pentru că le încălca regulile lor. În Luca 14:1-6, Mântuitorul vindecă după serviciul de la Sinagogă un bolnav de dropică. Întrebarea Lui ”este bine să vindeci” era de fapt adresată gândurile lor rele. Fariseii nu puteau să răspundă nici da, nici nu. Astfel că tac, și își anulează dreptul de a comenta la final. Mântuitorul pune apoi încă o întrebare fără răspuns. Poți să îți salvezi animalul sau fiul daca el cade într-o fântână în Sabat? Conștiințele lor vinovate îi împiedicau să răspundă. Comparația dintre animal și om arată legalismul înspre care îi condusese Sabatul[23].

Mântuitorul întotdeauna a combătut Halaka fără milă si direct. Față de Tora era deschis și o interpreta pentru popor. El a venit sa împlinească Legea, să o tâlmăcească pentru popor, și El este împlinirea profețiilor Legii. Însă este aici vorba numai despre Legea morală? Cel mai probabil nu. Însă în Domnul Isus este împlinirea odihnei Sabatului. Domnul Isus a trăit în vechiul legământ dar este

[20] *Ibidem*, 58–68.
[21] *Ibidem*, 70–71.
[22] *Ibidem*, 72.
[23] *Ibidem*, 70–73.

Mesagerul noului legământ[24].

Așadar, nu există dovezi că Mântuitorul vreodată a încălat Legea în ceea ce privește Sabatul. Iar daca Sabatul ar fi încă în vigoare, ar trebui ca orice credincios să se taie împrejur și să aducă jertfe la Templu. Dar Mântuitorul a combătut Sabatul așa cum fariseii l-au înțeles interpretat în Halaka. Rigoarea ei este însă contrară voii lui Dumnezeu. Iar ura fariseilor și a oamenilor a crescut în ceea ce privește Sabatul numai atunci când de fapt a crescut și împotriva Lui. Domnul Isus este însă Domn și al Sabatului. Cu toate că fariseii Il acuzaseră pe Domnul Isus, la procesul lui nu se aduce vorba despre încălcarea Sabatului. Mântuitorul oricum mai de grabă arăta nu ce este Sabatul ci ce nu ar trebui să fie, ceea ce fariseii făceau cu el. Nu sunt dovezi în lucrarea Mântuitorului că prima zi a săptămânii trebuie să ia locul Sabatului. Iar Sabatul nu făcea parte din Legea morală[25].

De la Sabat la Ziua Domnului. Este greu de specificat unde s-a realizat trecerea, dar de la Sabat la ziua de duminică are originea undeva în biserica timpurie din Palestina. Primul motiv pentru schimbare a fost nevoia de a avea, ca și creștini, un timp separat de închinare. Nevoia de comemorare repetată, iar ziua învierii a fost astfel aleasă. Trecerea aceasta s-a făcut de la început pentru comemorarea învierii Domnului Isus. Deși nu avea neapărat legătură cu Sabatul, nici nu a fost un substitut al Sabatului, nici o zi de odihnă, nici nu era legată de porunca a 4. A fost pur si simplu o zi comemorativă în biserica apostolică. Ziua în care creștinii se adunau să se închine[26].

Apostolul Ioan în cartea Apocalipsa, când vorbește despre Ziua Domnului, are în vedere proclamarea domniei lui Hristos și închinarea înaintea Lui nu doar duminica, ci în fiecare zi a săptămânii. În piață, în sala de judecată și în arenele romane. În cartea Apocalipsa, Ziua Domnului, duminica, este „ziua din care Domnul Isus domnește în restul zilelor". Închinarea din ziua aceasta are și o orientare escatologică. Oridecâte ori Biserica se adună, ea afirmă „Vino Doamne Isuse!"[27].

Dar această trecere de la Sabat la ziua de duminică merită un studiu atent. Pentru unii duminica este un concept antic, din epoca puritană, nedemn de luat în seamă astăzi. Pentru alții, un studiu atent al originilor acestei zile este descurajant, căci pentru ei este un mod de păstrare a tradiției, iar adevărul deseori confruntă tradițiile omului. Însă în încercarea de a se da un răspuns la această problemă, teologul are câteva piedici hermeneutice de parcurs: interpretarea Geneza 1 și 2, legătura dintre Vechiul și Noul Testament și legătura dintre creștin și Legea vechi testamentară[28].

---

[24] *Ibidem*, 75–82.
[25] *Ibidem*, 84–85.
[26] *Ibidem*, 238–240.
[27] *Ibidem*, 245.
[28] *Ibidem*, 343.

Dar se înțelege că Dumnezeu a dat Sabatul, după a cărui structură se urmează săptămâna de 7 zile. Mantuitorul a respectat Sabatul dar nu Halaka, interpretarea fariseilor asupra Legii și Sabatului. El a amintit ca Sabatul a fost dat spre binele, folosul, odihna lor. De aceea, Și-a facut lucrarea chiar în ziua de Sabat. Iar o data cu moartea și învierea Lui, Vechiul Legământ este încheiat, și semnul vechiului legământ, Sabatul, odată cu el. Astfel, Hristos este Cel care aduce adevărata odihnă sabatică. Iar aspectele sabatice ale legii mozaice, nu se transmit asupra Bisericii. Ci prima zi a săptămânii devine zi de închinare, datorită asocierii cu învierea Mântuitorului. În vederea închinarii înaintea Lui. Această perspectivă asupra zilei de duminică este întărită de literatura post-apostolică din secolele 2 și 3[29].

Sabatul de asemenea nu își are originea în Geneza 2. El este semnul legământului dintre Israel și Dumnezeu. Luther și Calvin au susținut această teorie dar n-au incorporat-o consecvent cu restul teologiei lor. O poruncă dată lui Adam înainte de cădere nu este valabilă pentru întreaga omenire din toate timpurile. În Geneza 2, Dumnezeu sfârșește Creația, se odihnește și binecuvintează acea zi. Este o legătură între Sabat și Exod 20:11? Sabatul este semnul legământului între Israel și Dumnezeu. Este semnul că Dumnezeu Își sfințește poporul. Este semnul distinctiv între Israel și restul popoarelor. Așadar, se poate conclude că deși Geneza 2 arată ordinea creației, nu are nimic a face cu Sabatul. Să se afirm că Sabatul își are originea în Geneza 2 e ca și cum baptiștii ar afirma că primul baptist a fost Ioan Botezătorul. Sabatul este semnul a ceea ce Dumnezeu a făcut în creație dar și răscumpărare. Că în 6 zile a fost creată lumea și a 7 zi Dumnezeu „S-a odihnit" și de asemenea, odihna Sabatică își are împlinirea în Domnul Isus[30].

În încheiere, concluzionăm că Sabtul nu era menit ca o povară, așa cum îl transformaseră Cărturarii și fariseii. Ci o zi de odihnă, bucurie, închinare. De asemenea, Sabatul fost semnul vechiului legământ. După cum semnul legământului noetic este curcubeul, sau semnul legământului cu Avraam, circumcizia. De aceea, a respecta Sabatul dar a avea o inimă duplicitară, nu însemna nimic.

Astfel că, la fiecare 7 zile, oamenii comemorau faptul că Dumnezeu este Creatorul, dar trăiesc într-o lume pierdută, și caută odihna pe care numai El o poate da. În Domnul Isus avem împlinirea Sabatului, El anunță încheierea lui. De aceea, orice a făcut în Sabat, nu a fost o încălcare a lui. Poporul evreu n-a fost însă gata să accepte acest lucru.

Fariseii erau cei care urmau Sabatul la sânge, ratând însă semnificația lui. Nu găseau în el odihnă, pocăință, sinceritate. Ci căutau în el mântuirea prin fapte. Pe când Hristos a venit ca omul să se odihnească în El și să aibă mântuirea numai prin El. Sabatul nu este porunci în Noul Testament. Toate celelalte porunci se

[29] *Ibidem*, 345.
[30] *Ibidem*, 345–60.

repetă, sunt porncite. Dar cu privire la Sabat, Evrei 3:7 spune că poporul a rămas împietrit față de Dumnezeu. Iar Evrei 4:1 găsim că odihna lui Dumnezeu a rămas în picioare, dar nu prin Sabat, ci prin Hristos, Domnul Sabatului. Odihna, e odihna mântuirii, nu o zi pe săptămână.

Circumcizia nu mai era în carne, ci în inimă, prin nașterea din nou. Sabatul nu mai era o zi pe săptămână, ci fiecare zi cu Hristos ca Domn. Umbra nu mai era necesară, (Sabatul), acum Îl avem pe Hristos, împlinirea Sabatului. Iar primii creștini au tratat Sabatul ca o umbră a trecutului, pentru că au înțeles cine este Hristos și ce a făcut pentru ei[31].

[31] *Ibidem*, 85.

STUDIUL CORANULUI (CĂRȚII DIVINEI REVELAȚII) CARE GUVERNEAZĂ SĂNĂTATEA, SUFLETUL ȘI LONGEVITATEA OMULUI

Igor Arsene
conf. univ. dr., Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău
(email: rogienesra@gmail.com)

Rezumat. *Conținutul acestui articol scoate în evidență scrierile cărții divinei revelatii vaste pentru sănătatea corpului, sufletului, spiritului și longevitatea vieții omului, care sunt actuale și pâna la ziua de azi, fără, a fi scoase din contextul Coranului, verseturi, cugete ș.a. Importanța scrtilor din Coran pentru om este ca un îndrumar ce contribuie la menținerea bunăstării fizice, intelectuale, emoționale și spirituale a unei persoane, bazat pe dovezi.*

Cuvinte cheie: *Coran, sănătate, norme, legi, învățăminte*.

*

Abstract. *The content of this article highlights the writings of the book of divine revelation vast for the health of body, soul, spirit and longevity of human life, which are current to this day, without being taken out of the context of the Qur'an, verses, thoughts, etc. The importance of the writings of the Qur'an for man is as a guide that helps maintain a person's evidence-based physical, intellectual, emotional, and spiritual well-being*.

Key words: *Qur'an, health, rules, laws, teachings*.

Actualitatea. Coranul lumii islamice. (în engleză: Quaran) (pronunție românească: /koran/; în arabă: القرآن al-Qur'ān, însemnând „Citire”, „Recitare”, derivat de la verbul qara’a „a citi”, „a recita cu voce tare”) este cartea sacră a tuturor musulmanilor și cuprinde revelațiile făcute de Dumnezeu (arabă: أللّه Allāh), prin intermediul îngerului Ğibrīl (Gavril, Gabriel), profetului Muhammad, direct în limba arabă. În acest sens, Coranul este considerat a fi însuși Cuvântul lui Dumnezeu, ce se află din preeternitate cuprins în Umm al-Kitāb – „Maica Scripturii” aflată în ceruri pe al-Lawh al-Mahfūz – „Tabla Păstrată”, după cum se arată chiar într-un verset coranic: Acesta este un preaslăvit Coran de pe Tabla Păstrată! (Coranul, LXXXV, 21-22).

Pentru musulmani, Coranul nu este doar cartea sacră revelată de către divinitate, definită ca o sumă de concepte în care se crede, o sinteză de precepte etice, o conduită de viață spirituală, un codice civil ce răspunde problemelor vieții cotidiene, ci și „o inimitabilă simfonie ale cărei sunete îi mișcă pe oameni până la lacrimi sau îi duce pe culmile extazului”, cum spunea Marmaduke Pickthall, în prefața traducerii sale a Coranului în engleză[1].

[1] Vezi https://ro.wikipedia.org/wiki/Coran.

Suma obiceiurilor noastre se reflectă în starea sănătăţii pe care o avem. Starea de spirit este tot rezultatul propriului stil de viaţă. Atât sănătatea fizăcă, cât şi cea psihică depinde, în mare măsură, de obiceiurile zilnice pe care le avem şi de modul în care trăim.. Contează ce mâncăm, dacă facem mişcare, dacă consumăm alcool sau dacă fumăm. Şi calitatea relaţiilor noastre sociale contribuie la starea de bine[2].

Islamul poate fi pe bună dreptate numit o religie a purității, atât spirituală, cât și materială. Curățarea sufletului de murdăria politeismului și a gândurilor egoiste, invidia și aroganța, vanitatea și avaritatea, ipocrizia și calitățile proaste sunt esențiale pentru religia islamică. Cu toate acestea, intenția pură singură nu este suficientă pentru a obține evlavia și a purifica sufletul. Musulmanii cred că puritatea spirituală este strâns legată de faptele drepte și de cuvintele amabile. Mai mult, este completat de puritate externă și corporală. Natura umană este duală, iar lumile sale exterioare și interioare sunt interconectate. Dacă sufletul unei persoane este evlavios și pur, atunci aspectul său va fi plăcut și îngrijit. Prin urmare, Profetul Mohamed, pacea și binecuvântările lui Allah să fie asupra sa, i-a îndemnat pe tovarăși să acorde atenție aspectului lor, să se pieptene, să poarte haine curate și frumoase, evitând în același timp aroganța și risipa. Hadithul spune: „Într-adevăr, Allah este frumos și iubește frumusețea și iubește să vadă pe sclavul Său urmele binecuvântărilor care i-au fost acordate” (al-Bayhaqi).

Urmând instrucțiunile profetului, pacea și binecuvântările lui Allah să fie asupra sa, musulmanii păstrează curățenia în casele și străzile lor, în locurile publice și în moschei. Popoarele musulmane au obiceiul de a fumiga acasă cu lumânări parfumate sau tămâie. Sunnah conține numeroase indicații despre necesitatea menținerii curățeniei pe străzi și în locurile publice. Sharia interzice trimiterea nevoilor mari și mici către corpuri de apă stagnantă, sub pomi fructiferi, precum și în locurile în care oamenii trec sau se adună.

Mesagerul lui Allah, pacea și binecuvântările lui Allah să fie asupra sa, a explicat că până și drumul are propriile sale drepturi, pe care credincioșii trebuie să le respecte. Când tovarășii au întrebat care sunt aceste drepturi, el a spus: „Coborâți-vă privirea, abțineți-vă de la orice neplăcut, răspundeți la salutări, cereți ceea ce este aprobat și avertizați împotriva oricărui lucru condamnabil” (musulman). Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah să fie asupra sa, învățat să scoată pietre și obstacole de pe drum. Hadithul spune că Allah a iertat o persoană pentru păcate pentru că a tăiat o ramură spinoasă care împiedica călătorii[3].

Obiectul studiului – Studiul Coranului (cărții divinei revelații)

Subiectul de studiu. Studiul Coranului (cărții divinei revelații) care

[2] Vezi https://bucharest-marathon.com/un-stil-de-viata-sanatos-pentru-oricine-si-la-indemana/.
[3] Vezi https://history.wikireading.ru/400828.

guvernează sănătatea omului, sufletului și longivitatea omului

Scopul studiului. Scopul acestui studiu este de a scoate în evidență scrierile din Coran (cărții divinei revelații) care guvernează sănătatea omului, sufletului și longivitatea omului

În conformitate cu scopul cercetării au fost identificate sarcinile, printre care cele mai importante a fost de a găsi răspunsurile la întrebări din scrierile din Coran (cărții divinei revelații) care guvernează sănătatea omului, sufletului și longivitatea omului (alimentația corectă, apa, aerul curat, soarele, exercițiul fizic(munca fizică), odihna, încrederea în puterea lui Allah, cumpătarea în toate lucrurile. Coranul nu este un manual de medicină şi nici nu conţine reguli privitoare la fiecare aspect al comportamentului nostru. Cu toate acestea, ne va fi util să înţelegem punctul de vedere al lui Muhammad referitor la sănătatea corpului, sufletului, spiritului și longevitatea omului, exprimat în cărțile divinei revelații. Coranul nu pretinde a fi o carte de ştiinţă. Totuşi, scriitorii ei au făcut afirmaţii exacte, care i-ar putea interesa pe oamenii de ştiinţă[4].

Metodele studiului. În studiu am folosit mai multe metode care au constituit căile de scoatere în evidență a sarcinilor propuse. Acestea au fost: Studiul și analiza cărții divinei revelații, “Coranul”, metodele de selectarea informației, observația, analiza, sinteza, deducția, inducția.

Organizarea studiului. Fără îndoială, Coranul ne încurajează să avem grijă de corpul nostrum şi să luăm măsuri rezonabile pentru a ne ocroti sănătatea. Pe parcursul studiului, ne vom folosi de har și înțelepciune pentru a ne întoarce la principiile de bază care ne încurajează să adoptăm învățămintele cărților Sfintei Scipturi, "Coranul" care guvernează sănătatea corpului, sufletului și longevitatea omului, un stil de viață care ne permite să ne bucurăm de hrană și de mișcare. Mai mult decât atât, regimul ne armonizează, ghidându-ne să postim în timpul romadanului și să ne înfrânăm, legând grija noastră de sănătate ca ceva mult mai măreț.

Prin demersul științific prezentat ne-am propus să găsesc răspunsul la întrebări în cărții divinei revelații, "Coranul", care guvernează sănătatea corpului, sufletului și longevitatea omului, problema cu care se confruntă societatea modernă la momemet, de aceea ne-am bazat pe o metodologie de studiu specifică domeniului de cercetare. Pe baza temei propusă de noi, am abordat lucrarea într-o notă pertinentă, bazându-mă pe surse informaționale dense și pe concluzii ferme bazate pe scrierile divinei revelații "Coranul".

Rezultatele studiului. Formarea unui stil de viață sănătos este un proces sistemic complex care cuprinde multe componente ale vieții societății moderne. Considerând Islamul ca un mod de viață pentru musulmani, atitudinea Islamului față de sănătate, este sigur să spunem că acesta este un sistem al unui stil de viață

[4] Vezi https://history.wikireading.ru/400828.

sănătos. Poruncile și instrucțiunile conținute în Coran și Sunna contribuie la menținerea bunăstării fizice, intelectuale, emoționale și spirituale a unei persoane, deoarece sănătatea sa fizică este indisolubil legată de alte aspecte ale vieții.

Potrivit Islamului, sănătatea este un dar de la Allah, pe care o persoană este obligată să îl protejeze și pe care ar trebui să-l arunce în cel mai bun mod posibil. Profetul Muhammad, pacea și binecuvântările lui Allah să fie asupra sa, a spus: „Există două beneficii despre care mulți oameni sunt neglijenți: sănătatea și timpul liber" (al-Bukhari). Profetul a cerut un stil de viață sănătos, a învățat cum să prevină dezvoltarea diferitelor boli și a explicat necesitatea de a lua medicamente în caz de boală. Unul dintre hadituri spune: „Nu există boală din care să nu existe leac; numai bătrânețea este incurabilă "(at-Tirmizi)[5].

Sănătatea unui musulman este, de asemenea, influențată pozitiv de rugăciunea zilnică de cinci ori. Mișcările efectuate în timpul rugăciunii previn dezvoltarea anumitor boli ale coloanei vertebrale, ale tractului gastro-intestinal și ale altor sisteme ale corpului. Namaz ajută o persoană să scape de griji și anxietate, are un efect pozitiv asupra sistemului nervos. Hadithul subliniază rolul stării mentale și emoționale a unei persoane în dezvoltarea diferitelor boli. Musulmanii consideră că sănătatea morală și spirituală este cel mai important factor în sănătatea fizică și longevitate.

Nutriția este importantă în Islam. Hadith menționează aspectele medicale ale postului în Ramadan și în restul anului. Ritualul de a mânca este, de asemenea, demn de remarcat: teologii musulmani recomandă să vă spălați pe mâini înainte de a mânca, să mâncați încet, să beți apă înainte de a mânca și să vă abțineți de la băut după ce mâncați și să nu mâncați în exces. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah să fie asupra sa, a explicat că alimentația adecvată este baza sănătății, o garanție a puterii și frumuseții umane. Interzicerea consumului de carne de porc în Islam este, de asemenea, asociată cu sănătatea.

Musulmanii consideră că carnea de porc este necurată și incompatibilă din punct de vedere fiziologic cu nevoile corpului uman. Știința a dovedit că corpul porcului produce mai mulți hormoni de creștere decât alte specii de animale și oameni. Carnea de porc are, de asemenea, niveluri foarte ridicate de colesterol și lipide. Din aceste motive, consumul de carne de porc și untură în alimente contribuie la apariția supraponderalității și a obezității.

Porcii mai des decât alte specii de animale sunt purtători de diverși paraziți (vierme de porc, Trichinella și alții) care provoacă boli periculoase la om. În plus, carnea de porc se strică mult mai repede decât alte carne, iar riscul otrăvirii alimentare este mult mai mare[6].

---

[5] Gary Miller, *Coranul uimitor*, Universitatea Essax, Canada, 2020.

[6] Vezi https://ru.quranacademy.org/encyclopedia/article/Zdorove?fbclid=IwAR0CpKNskUfTYSaYAJoy

Islamul acordă o atenție specială problemelor de igienă personală ale musulmanilor. Igiena personală este să ai grijă de corpul tău și să-l păstrezi curat. Respectarea regulilor de igienă personală este de o mare importanță pentru prevenirea diferitelor boli, menținerea unei minți sănătoase și a capacității de lucru. Potrivit Islamului, îngrijirea corpului este o nevoie naturală a omului, iar această conștientizare este inerentă naturii sale.

Islamul prescrie să monitorizeze cu atenție puritatea corpului. Fiecare credincios este obligat să efectueze ablația completă cel puțin o dată pe săptămână, înainte de rugăciunea de vineri. Înainte de rugăciune, musulmanii efectuează o ablație parțială: se spală pe față, pe mâini și pe picioare, se clătesc pe gură și nas. Hadithul instruiește să se scalde înainte de a merge la culcare; și este bine cunoscut faptul că procedurile de apă înainte de culcare au nu numai o valoare igienică, ci și o întărire, au un efect bun asupra sistemului nervos și favorizează adormirea rapidă[7].

Pentru o îngrijire eficientă zilnică a corpului, spălarea după administrarea unei nevoi mari sau mici este de o importanță deosebită. Spălarea cu apă previne transmiterea diferitelor boli, le permite musulmanilor să-și păstreze corpul și hainele curate și să se simtă întotdeauna viguroși și ordonați. Coranul subliniază superioritatea credincioșilor cărora le pasă de puritatea lor spirituală și externă: „Într-adevăr, Allah iubește pe cei pocăiți și îi iubește pe cei purificați” (2: 222).

O mare importanță în hadituri este acordată îngrijirii dinților și a cavității bucale. Un cunoscut hadith spune: „Dacă nu mi-aș fi teamă să-mi împovărez adepții, aș fi ordonat să mă spăl pe dinți la fiecare baie” (Malik).

Un alt element de menținere a corpului curat este circumcizia prepuțului băieților. Respectarea acestui rit previne dezvoltarea bolilor inflamatorii ale preputului, fimozei, parafimozei și altor boli. În țările musulmane, cancerul penisului nu este practic găsit, iar femeile sunt mult mai puțin susceptibile de a suferi de cancer de col uterin.

Islamul interzice utilizarea oricăror produse care dăunează corpului, subminează sănătatea și distrug o persoană. Regula Coranică spune: „Nu te condamna la moarte” (2: 195) și, prin urmare, orice act care pune în pericol viața și bunăstarea unei persoane este considerat interzis[8].

Tutunul a apărut în Asia și Europa după răspândirea Islamului, dar atitudinea față de fumatul de tutun în Islam este la fel de negativă ca față de orice lucru care dăunează sănătății umane. Se știe că fumatul provoacă o serie de boli periculoase, din care, potrivit statisticilor, mor 13 mii de oameni în fiecare zi. Dar

MX8QSOJYb0F7zxxH6JGv4-9R1SpJmt3HlSbo2E.

[7] Vezi https://history.wikireading.ru/400828.

[8] Л. Харисова, *Ислам и здоровый образ жизни // Исламоведение: Пособие для преподавателя. — 2-е изд., испр*. — М. : МИУ, 2008. (рус.).

există îngrijorări serioase cu privire la creșterea numărului, deoarece cercetările de la Universitatea din Massachusetts au arătat că conținutul de nicotină din țigări a crescut cu o medie de zece procente în ultimii zece ani.

Nicotina este cea mai periculoasă otravă, iar administrarea intravenoasă a unui miligram din această substanță este suficientă pentru a ucide o persoană. Nicotina are un efect negativ asupra inimii, crește tensiunea arterială și provoacă ateroscleroză, slăbește simțul mirosului, auzului și vederii, provoacă dureri în gât și îngustează căile respiratorii. Acumularea în ficat, nicotina perturbă activitatea tractului gastro-intestinal, contribuie la apariția gastritei, a ulcerului stomacal și a altor boli. În plus, fumatul este una dintre principalele cauze ale cancerului pulmonar, afectează memoria și atenția, provoacă iritabilitate și nervozitate și inhibă dezvoltarea corpului la adolescenți[9].

Fumul de tutun cauzează mari daune sănătății nu numai fumătorilor, ci și celor care sunt în jurul lor. Potrivit Islamului, mirosul de fum de tutun îi alungă pe îngeri, care sunt neplăcuți în legătură cu tot ceea ce provoacă ostilitate în rândul oamenilor. Mâzile de țigări nestimulate sunt adesea cauza incendiilor. Odată cu aceasta, fumătorul, neobservat de el însuși, cheltuie sume importante de bani pe țigări, pe care le-ar fi putut cheltui cu beneficii pentru el și pentru alte persoane. Astfel de deșeuri sunt, de asemenea, considerate reprobabile în Islam și aproape nimeni nu ar îndrăzni să numească acțiunile unui fumător ca fiind prudente.

Consumul de alcool este, de asemenea, unul dintre actele interzise de Coran. Prejudiciul cauzat de utilizarea băuturilor alcoolice unei persoane și societății este evident. Prezența alcoolului în sânge reduce reacția și inhibă activitatea sistemului locomotor. Consumul frecvent de băuturi alcoolice provoacă tulburări în activitatea tractului gastro-intestinal, este una dintre cauzele gastritei, ulcerului gastric și al ulcerului duodenal.

Chiar și în cantități relativ mici, alcoolul privește o persoană de sănătatea sa, îl împinge să comită acte indecente, distruge bazele morale ale unei persoane. Pentru mulți oameni, consumul intens de alcool provoacă o boală cunoscută sub numele de alcoolism.

Profetul Muhammad, pacea și binecuvântările lui Allah să fie asupra lui, a interzis, de asemenea, tot ceea ce este direct legat de băuturile alcoolice. Un musulman cuvios nu-i va dori niciodată altui ceea ce nu își dorește pentru el însuși și, prin urmare, nu va vinde, depozita, distribui sau turna băuturi alcoolice. Hadithul subliniază că băuturile intoxicante nu trebuie luate intern, nici măcar ca agent de vindecare. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah să fie asupra sa, a spus: „Allah nu a făcut vindecare pentru tine în ceea ce este interzis” (al-Bukhari).

---

[9] Nasr H. Abu Zayd, *Illness and Health // Encyclopaedia of the Qurʾān*, Leiden : E. J. Brill, 2002. — Vol. II (E—I). — P. 501-502. (англ.).

Alături de alcool, Islamul interzice categoric consumul de droguri și orice alte substanțe intoxicante. Utilizarea și distribuția de droguri care cauzează dependența de droguri este sever suprimată în țările musulmane. Consumul de droguri cauzează cariile dentare și deteriorarea mucoasei stomacului. Dependenții de droguri sunt de obicei constipați și au un apetit slab. O scurtă întrerupere a consumului de droguri determină simptome de sevraj, care sunt însoțite de convulsii și, uneori, duc la paralizia membrelor.

Utilizarea regulată a drogurilor dezvoltă la o persoană frica de un alt atac, împingându-l să comită infracțiuni în căutarea de fonduri pentru a obține o nouă doză. Copiii dependenților de droguri se nasc bolnavi și slabi, adesea cu malformații congenitale. În cele din urmă, mulți dependenți fie mor din cauza supradozajului de droguri, fie se sinucid, incapabili să reziste durerii intolerabile de retragere[10].

Concluzii

Astăzi, este important să oferim următoarele precizări: informațiile prezentate în aceast studiu nu reprezintă nimic concurențial ci doar complimentar, oferind răspunsuri bazate pe studiile coranului, sper și mă rog ca informațiile să-ți fie utile în viață și să te ajute să-ți poți guverna sănătatea corpului, sufletului și longevitatea omului, bazat pe credință.

Coranul presupune familiaritatea cu narațiunile majore relatat în Biblic și scripturi apocrife. Rezumă unele, se îndreaptă pe altele și, în unele cazuri, prezintă relatări alternative și interpretări ale evenimentelor[11]. Coranul se descrie ca o carte de îndrumare pentru omenire (2:185). Uneori oferă relatări detaliate despre evenimente istorice specifice și subliniază adesea semnificația morală a unui eveniment peste secvența sa narativă[12]. Suplimentarea Coranului cu explicații pentru unele narațiuni criptice criptice și hotărâri care oferă, de asemenea, baza pentru sharia (Legea islamică) în cele mai multe confesiuni ale Islamului[13], sunteți haditii- tradițiile orale și scrise despre care se crede că descriu cuvintele și acțiunile lui Mahomed[14]. În timpul rugăciunilor, Coranul este recitat numai în arabic[15].

Cineva care a memorat întregul Coran este numit a hafiz („memorator"). Un ayah (Versul coranic) este recitat uneori cu un tip special de oratorie rezervat în

---

[10] *Health and Sickness // Integrated Encyclopedia of the Qurʾān.* — Sherwood Park: CIS, 2013—2019. — Vol. III (E—H). (англ.).

[11] S. A. Nigosian, *Islamul: istoria, învățătura și practicile sale,* Indiana Univ. Press, pp. 65–80; Brannon M. Wheeler, *Profeții în Coran: o introducere în Coran și exegeza musulmană. Continuum*, 2002, p. 15.

[12] Seyyed Hossein Nasr, *Islamul: religie, istorie și civilizație,* HarperSanFrancisco, 2003, p. 29.

[13] G. Rice, *Manual de marketing islamic*, 2011, p. 38..

[14] Brian V. Street, *Alfabetizare și dezvoltare: perspective etnografice*, 2001, p. 193.

[15] *Ibidem*.

acest scop, numit tajwid. În cursul lunii Ramadanul, Musulmanii finalizează de obicei recitarea întregului Coran în timpul tarawih rugăciuni. Pentru a extrapola semnificația unui anumit verset coranic, cei mai mulți musulmani se bazează pe exegeză, sau comentariu (tafsir).

Astfel, putem concluziona ca Concluzii generale, limite și perspective ale cercetării noastre. Tendința societății contemporane de privatizare a normelor morale și canonice, precum și, atitudinea opresatoare a acesteia în vederea progresului spiritual al tinerilor, au fost determinanții pentru care am început periplul științific de față prezent.

Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
ediție semestrială, seria științe umanistice, nr. 2 (16), 2022

~ Secțiunea B. Filologie / Section B. Philology ~

The scientific bulletin of the State University ”Bogdan Petriceicu Hasdeu” from Cahul
half-yearly edition, humanities series, no. 2 (16), 2022

ORIGINALITATEA OPEREI LUI BARBU DELAVRANCEA

Ludmila Balțatu
conf. univ. dr., Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul
(e-mail: ludmilabalta@yahoo.com)

Rezumat. *Barbu Delavrancea (numele adevărat Barbu Ștefănescu) s-a realizat, pe parcursul vieții, ca publicist, avocat, prozator, dramaturg. A fost și un orator strălucit, procedeele retorice resimțindu-se în proza sa. Ca prozator a debutat cu volumul „Sultănica”. Apoi au urmat și alte volume: „Trubadurul”, „Paraziții”, „Între vis și viață”, „Hagi-Tudose”.*

Punctul de plecare al nuvelelor sale este patriarhalismul rural, iar cel final – zugrăvirea „lumii înalte”. Îndrăgind de mic comorile înțelepciunii ale folclorului nostru, Delavrancea a venerat toată viața palmele bătătorite ale celora, ce ne cresc pâinea noastră cea de toate zilele. Scriitorul, provenind din păturile de jos, a reușit să schițeze în nuvelele sale diferite aspecte sociale și psihologice ale societății. Mai mult ca atât, el a redat suferința omenească sub diferitele ei forme de manifestare.

Cuvinte cheie: *curent literar, nuvelă, dramă, scriitor, publicistică*.

*

Abstract. *Barbu Delavrancea (real name Barbu Ștefănescu) realized himself in various areas during his life: as a publicist, a lawyer, a prose writer, a dramatist. He was a brilliant orator; the oratorical procedures being reflected in his prose literary pieces. As a novelist he made his debut with the volume „Sultănica”. Then, the other volumes such as: „Trubadurul” (The Troubadour), „Paraziții” (Parasites), „Între vis și viață” (Between dream and life), „Hagi-Tudose” followed.*

The point of departure of his short-stories is the rural patriarchalism, and the final one – portrayal of „the high society”. Being in love from the very childhood with our folklore’s precious stones of wisdom, Delavrancea cherished throughout all his life a veneration for the calloused palms of those who grow our daily bread. The writer being descended from the low-class background, succeeded in outlining in his short stories a great variety of social and psychological aspects of all social classes. Moreover, he rendered in his literary works a wide spectrum of human suffering in various life conditions.

Key words: *literary movement, short story, drama, writer, publicism*.

Evident, operele literare supraviețuiesc prin timp dacă sunt solicitate de cititori. În mare măsură acest lucru depinde de talentul scriitoricesc al celora care le-au creat, cât și de capacitatea autorului de a aborda problemele ce frământă omenirea de veacuri, utilizând în acest scop un limbaj pe înțelesul tuturor, diverse mijloace artistice expresive etc.

Din tagma scriitorilor care au supraviețuit prin timp, face parte și Barbu Delavrancea. Opera sa literară este citită cu interes și în zilele noastre de iubitorii

de carte de toate vârstele.

În rândurile ce urmează vom întreprinde o încercare de a elucida căile de creație ale acestui scriitor apelând, în contextul dat, și la opiniile savanților în domeniu.

În calitate de reper vor fi următoarele considerații ale criticului literar Ion Ciocanu: „Proza lui Delavrancea își trage sevele din viața cotidiană a satului și orășelului românesc de la sfârșitul secolului al XIX-lea, cu toate faptele ei omenești și dramele dureroase, visul fiind – pentru personajele plăsmuite de scriitor – tărâmul originar, jinduit, în care ele doresc să-și materializeze aspirațiile”[1].

Or, exemplu ilustrativ în această ordine de idei poate fi nuvela *Sultănica* – una dintre scrierile de bază ale lui Delavrancea. Personajul central al operei e Sultănica – o fată de la țară, modestă și ascultătoare care nu-i văzută cu ochi buni de tinerele sale consătence. Un căprar pune rămășag că îi va cuceri inima fetei, adică, după cum el afirmă, o va „îndupleca” pe Sultănica. Tânăra se îndrăgostește de el. Vestea despre legătura amoroasă a celor doi se răspândește prin tot satul, ajungând și la urechile mamei fetei, pe care suferințele o doboară, luându-i zilele.

Fiind părăsită de iubit, Sultănica își pune capăt zilelor, aruncându-se într-o prăpastie.

Referitor la această operă, critica literară își expune următoarea părere: „Delavrancea a zugrăvit două lumi ce vin în conflict: cea veche, cuminte, religioasă și rațională (Sultănica și mama ei); cea nouă, clevetitoare, depravată (satul și căprarul)”[2].

Iar după primul său volum - *Sultănica*, ce-i trecut prin însăși inima scriitorului, vede lumina tiparului *Trubadurul,* în care, în culori vii, e zugrăvită viața tumultuoasă, zbuciumată de la oraș.

Prin intermediul Trubadurului – personajul central al scrierii - e redată tipologia inadaptatului romantic cu viziuni pesimiste asupra vieții. Fiind o fire foarte sensibilă, pe el îndeosebi îl emoționau suferințele oamenilor din jur, neacceptând nici într-un mod și acele bucurii pe care ni le oferă viața.

Cu greu suportând pierderea a două ființe dragi – sora și logodnica – studentul e obsedat de cifra „doi”.

În timp ce într-una dintre nopți, urcându-se pe pom, cânta la vioară, i se rupse două coarde. Și iarăși cifra „doi”, pentru el – numărul fatal. Deschizând ochii, cu țipăt cade de la înălțime.

Iată cum descrie acest episod îngrozitor însuși scriitorul: „Trubadurul aduse vioara sub bărbie și începu o furie de sunete în tăcerea adâncă a nopții. Eram hotărât să-i strig: „Destul! Destul!” Două coarde îi plesniră una după alta și călușul trosni sinistru. Trubadurul tresări și ridică vioara în sus. O fantomă se încerca a pluti

[1] Ion Ciocanu, *Literatura română*, Chișinău, Prometeu, 2003, p. 186.
[2] Lucian Predescu, *Istoria literaturii române*, București, Cugetarea, 1933, p. 198.

în văzduh. Deschise ochii, se trezi, se clătină pe picioare, își pierdu cumpătul și, țipând disperat, se prăvăli din vârful dudului...

Mă plecai... Mi se păruse că dându-și sufletul șoptise... „Ah! numărul „două”...”.

De la el (Trubadurul – n. a.) s-a păstrat un caiet cu amintiri intitulat : *Din memoriile Trubadurului*. Vom reproduce câteva rânduri din acest caiet, pentru a conștientiza profunzimea gândurilor așternute de el pe hârtie: „Animalele nu invidiază ; invidia este o deșertăciune omenească ce pedepsește instantaneu pe cel care o simte : ea este cea mai neîndoioasă conștiință a inferiorității”. Sau : „Voiți glorie ? Munciți, dar munciți mult : nu umblați s-o prindeți în cursă. Gloria e ceva mai mult ca un șoarece”.

După cum am menționat ceva mai înainte, Barbu Delavrancea și-a început drumul său de creație cu o serie de nuvele, inserate în volumele *Sultănica*, *Trubadurul*, *Paraziții*, *Între vis și viață*, *Liniște*, *Hagi-Tudose*, *Norocul dracului.*

Cu nuvela *Hagi-Tudose,* Delavrancea realizează în esență un caracter în genul lui La Bruyère, cel mai izbutit din întreaga sa operă în proză, consideră exegeții în materie. Important e să subliniem că interesul nuvelei e concentrat pe personajul central.

Având ca scop de a zugrăvi o patimă dezlănțuită, ca model fiind scrierile înalt apreciaților clasici din componența literaturii universale, Delavrancea reușește să utilizeze cele mai adecvate mijloace și procedee literare. Deosebit de fructuoase, în contextul dat, sunt sugestiile realismului și ale naturalismului francez. Aici se mai cere de adăugat și următoarele : „Scriitorul nostru cunoaște importanța mediului, a tabloului de interior pentru a caracteriza mai exact o psihologie” [3].

Și iarăși, pentru a argumenta aceste opinii, vom apela la opera scriitorului, nu înainte de a evidenția că : Barbu Delavrancea este convins că mediul, tabloul de interior are un rol important în caracterizarea personajului. Așadar, camera sărăcăcioasă, mâncată de mucegai a lui Hagi Tudose ne va aduce la concluzia că el este obsedat de vraja banului, îndurând o viață întreagă cele mai umilitoare lipsuri. Convingător, în acest sens, este următorul fragment spicuit din scrierea dată : „Fum pe coșul Hagiului nu s-a pomenit. Ridice viscolul nămeții până la streșini. Apele să înghețe tun. Treaba lor! Hagiul nu vrea să știe de crapă pietrele la gerul Bobotezei, nici dacă în iulie turbează câinii de căldură. Iarna tremură, vara gâfâie”.

În temeiul celor expuse, nimeni nu va contesta adevărul că *Hagi-Tudose* este nuvela care l-a întrodus pe Delavrancea în antologia prozei clasice românești. Acest lucru se datorează și utilizării de către scriitor a diverselor formule artistice, însușirii de către el a tehnicii detaliului, trecerii romancierului prin experiența naturalistă, ajungând la un realism original.

[3] Al. Săndulescu, *Istoria literaturii române*, București, Editura Academiei, 1973, p. 726.

Ar mai fi de subliniat că, în genere, naturalismul s-a afirmat în nuvelistica lui Barbu Delavrancea ca o premisă a realismului. „Predispus la exagerare, scriitorul evocă, de regulă, peisaje încântătoare, traversate de făpturi anghelice sau tablouri realiste bizare, unele de o rară virulență naturalistă, conținând crâmpeie de viață dintre cele mai dezolante și penibile…” [4].

Or, naturalismul în opera *Hagi-Tudose* reprezintă prin sine o modalitate de elucidare obiectivă a realității.

Și încă un amănunt pe care e necesar să-l luăm în calcul: în nuvelistică, arta de investigație a scriitorului se extinde și asupra situației intelectualității. Drept mărturie poate fi nuvela *Domnul Vucea*, ce redă evenimente prin care a trecut însuși autorul.

Utilizând tehnica fixării detaliate a amănuntelor din munca zi de zi a unui professor, scriitorul a ținut îndeosebi să atragă atenția cititorului că acesta nu-i învăța pe copii carte, ci el era doar preocupat de așa numita „educație” a copiilor. Modul în care îi educa pe discipolii săi e evocat în următoarele rânduri selectate din scrierea dată : „Când intrai în clasă, văzui o vergea lungă, galbenă și lucioasă, rezemată de masa profesorului, a Domnului… Domnul striga pe băieți c-un glas ascuțit. Băieții stau ca sfinții în bănci. Vreo trei cu urechile roșii și aprinse ca focul, în genunchi, lângă o tablă neagră…”.

Cu alte cuvinte, domnul Vucea era spaima elevilor cărora el nu doar că nu le dădea carte, ci găsea oricând „prilej salvator” pentru a-i folosi la muncile sale gospodărești, spre mulțumirea doamnei lui.

Trăgându-și obârșia dintr-o familie de oameni simpli, muncitori, Barbu Delavrancea a nutrit toată viața sa o simpatie aparte față de țărani, cunoscând și apreciind la justa valoare creațiile foclorice, drept dovadă fiind elaborarea de către el a studiilor *Doina*, *Din estetica poeziei populare* etc. Vom reproduce, în această ordine de idei, un fragment din discursul său rostit în ședință solemnă : „Între natură și poporul român este o străveche și legendară dragoste. La adăpostul munților înalți, al văilor adânci și al perdelelor codrilor neguroși, el s-a împotrivit cumplitelor năvăliri și a dobândit biruințele existenței noastre naționale”.

Ar mai fi de subliniat că țăranii din nuvelele sale își duc viața în suferință, lipsuri și vicii.

De exemplu, de la bun început, în nuvela *Văduvele,* scriitorul relatează următoarele crâmpeie din viața cotidiană de la țară : „Oamenii când n-au ce face, se apucă de gâlceavă. Se dau la vorbă, și destul e unul s-o apuce anapoda, că cearta e gata. Prostia pândește moartea omului cum pândesc lupii razna oilor”.

Facem următoarea precizare : în scrierile sale Barbu Delavrancea a redat diverse aspecte psihologice și sociale din majoritatea păturilor sociale ale timpului.

[4] Ion Ciocanu, *op. cit.*, p. 187.

În una dintre cele mai reușite nuvele ale sale – *Paraziții*, manifestând un spirit fin de observație, profunzime filosofică și talent deosebit de a caracteriza personajele, scriitorul prezintă un număr impunător de paraziți din așa numita „lume aleasă", care-și petrece timpul în lenevie, petreceri și desfrâu. Dincolo de mijloacele artistice folosite pentru înfățișarea „lumii paraziților", impresionează și interferența curentelor literare utilizate de către autor.

Or, un talent aparte manifestă scriitorul în prezentarea unor suflete idilice, curate, evlavioase, mărinimoase în așa opere ca : *Bunicul*, *Bunica* etc., ele constituind, conform opiniei exegeților, sinteze artistice ale amintirilor din copilărie.

Aici e cazul să apelăm la pasaje din opere. Iată, de exemplu, ce amintiri a așternut pe hârtie scriitorul despre „bunicul, în schița *Bunicul*" : „Bătrânul cuprinse într-o mână pe fată și în cealaltă – pe băiat.

- O, voinicii moșului !...

Și zâmbi sub mustăți, și-i privi cu atâta dragoste, că ochii lui erau numai lumină și binecuvântare".

Cu o deosebită nostalgie, recunoștință Barbu Delavrancea redă și chipul altei ființe dragi – bunica în schița cu același nume : „Cu capul în poala bunicii, niciodată n-am putut asculta un basm întreg. Avea o poală fermecată, și un glas, și un fus care mă furau pe nesimțite și adormeam fericit sub privirile și zâmbetul ei".

În lumina acestor constatări, iarăși vom apela și la opiniile criticilor literari : „Prozele ale căror climat e „visul" (*Bunicul*, *Bunica, Odinioară*) refac o lume patriarhală, cu bătrâni blajini, cu copii care zburdă fără griji pe câmpuri, cu izvoare și fântâni, cu grâne, turme de vite, copaci umbroși și cu multe flori"[5].

„O, povești, povești… lumea toată este o poveste, căci ce-a fost odată ca niciodată o fi fost ca și astăzi, și ce este astăzi va fi odată ca niciodată". Sunt rânduri spicuite din opera lui Barbu Delavrancea *Poveste*, în care, de la bun început, scriitorul își expune crezul său artistic și cetățenesc.

Dacă e să aruncăm o privire mai pătrunzătoare asupra creației literare a lui Barbu Delavrancea, ne vom convinge că o serie de lucrări sunt pentru cei mici, fiind, de altfel, create pe înțelesul lor, adică într-un stil dialogat, natural, simplu și ușor. E un adevăr de care ne convingem lecturând așa opere precum : *Palatul de cleștar*, *Moș Crăciun*, *Departe*, *Norocul* etc.

În rândurile ce urmează ne vom axa pe operele dramatice ale scriitorului, dintre care un spațiu aparte vom acorda trilogiei istorice *Apus de Soare*, *Viforul*, *Luceafărul*.

Așadar opera dramatică *Apus de Soare* e prima din trilogia menționată. Ea reprezentând prin sine un simbol național de vitejie și dragoste de țară, de neam,

[5] Dumitru Micu, *Scurtă istorie a literaturii române*, vol. I, București, Iriana, 1994, p. 320.

are ca sursă de inspirație trecutul nostru istoric.

Desfășurarea acțiunii are loc la începutul secolului al XVI-lea, mai precis fie spus, în ultimul an al domniei lui Ștefan cel Mare.

Ștefan, Soarele Moldovei, apune. Împovărat de ani, mai face o expediție în Pocuția, învingându-i pe polonezi. Starea sănătății i se agravează, el totuși continuând să fie preocupat de treburile țării.

În pragul morții domnitorul îl proclamă ca urmaș pe fiul său Bogdan.

Dar boierii, în frunte cu paharnicul Ulea, urzesc alte planuri și anume : să-l urce pe tron pe un nepot al lui Ștefan cel Mare – Ștefăniță.

Suportând dureri mari în urma arderii ranei de la picior cu fierul încins, domnitorul se ridică din pat. Luând sabia în mână, se îndreaptă spre câmpia alegerii și retează, cu propria-i mână, capetele răzvrătiților.

Poporul îl aclamă pe Bogdan. Astfel, cu inima împăcată pentru viitorul Moldovei, Ștefan cel Mare pleacă în Lumea Cealaltă.

Critica literară a apreciat la justa valoare această operă a lui Barbu Delavrancea, îndeosebi menționând că niciuna din dramele precedente n-a adus în scenă un erou cu o personalitate atât de grandioasă ca domnitorul Ștefan cel Mare. „Meritul dramaturgului constă în faptul că el a reușit să deplaseze accentul dramei de la conflictul exterior, al forțelor opuse, pe planul interior, psihologic, al eroului”[6].

Ceea ce rezultă de aici e că toate patru tablouri ale dramei sunt concentrate pe personalitatea lui Ștefan cel Mare. În ele sunt coordonate toate elementele acestei personalități istorice și ale glorioasei sale epoci de eroism.

Cu bună dreptate, apariția acestei drame a fost cauzată atât de preocupările politice ale autorului, cât și de condițiile istorice ale momentului – comemorarea a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare. Având ca sursă de inspirație trecutul nostru glorios, drama abordează o tematică predominant politică – lupta pentru stabilitatea și independența patriei. Iar principalul conflict are loc anume în jurul transmiterii puterii.

În linia acestor constatări nu vom lăsa în umbra și activitatea publicistică a lui Barbu Delavrancea : colaborează în 1884 la *România liberă*, semnând cronicile plastice și muzicale, precum și nuvelele și povestirile din prima ediție a volumului *Sultănica.* Iar din 1885 scriitorul va publica în ziarul *Drepturile omului*, mai târziu - în *Literatura și știința.*

De asemenea, Delavrancea ia parte la înființarea ziarului *Epoca*, al cărui redactor va fi timp de un an (1885-1886). Anume în paginile acestei ediții periodice el va publica două articole cu răsunet în inimile cititorului – *Cum suntem guvernați*, *Fiii poporului și sărăcia poporului*.

Apoi urmează colaborarea cu *Lupta*, *Democrația*, *Voința națională* etc.,

[6] Constanța Bărboi, *Dicționar de personaje literare*, București, Niculescu, 2009, p. 345.

unde se va evidenția prin numeroasele sale articole.

În genere, prin scrierile sale publicistice Barbu Delavrancea își exprimă opiniile în materie de artă, limbă și literatură. Un aspect deosebit de important al activității sale în calitate de publicist îl reprezintă colaborarea cu revista *Lupta literară*, unde-și exprimă opiniile în domeniul istoriei și criticii literare, intrând adeseori în polemică cu Titu Maiorescu.

Despre literatură și artă – acesta e titlul uneia dintre culegerile bazate pe publicistica lui Barbu Delavrancea, rod al muncii scriitorului pe parcursul a mai multor ani. Ediția are patru capitole : a) despre limbă și literatură ; b) cronici teatrale; c) cronici plastice; d) addenda.

Textele din culegerea data au fost selectate de Savu Elena. În *Notă asupra ediției,* ea precizează că: „Volumul cuprinde, fără să epuizeze domeniul cercetat, acele cronici, articole, studii, pledoarii, conferințe care mărturisesc nu numai preocupări variate, abordate cu sensibilitate și competență, ci conturează cu pregnanță concepția estetică realistă și democratică a scriitorului”[7].

Meritul culegerii date e incontestabil, luând în calcul și faptul că o bună parte din materialele inserate în ea n-au mai avut circulație.

În baza celor relatate, se poate trage concluzia că opera lui Barbu Delavrancea, bogată în imagini și metafore, evidențiindu-se printr-un stil unic, merită a fi citită, recitită, analizată, grație capacității acestui scriitor de a individualiza, de a prezenta veridic personajele reale ale istoriei, de a menține echilibrul dintre adevărul istoric și ficțiunea literară.

[7] Elena Savu, *Notă asupra ediției*, în Barbu Delavrancea, *Despre literature și artă*, București, Editura pentru literature, 1963, p. 3.

LIMBĂ ȘI COMUNICARE : LIMBĂ ȘI GÂNDIRE

Alexandr Parahonco
conf. univ. dr., Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți
(e-mail: albanet65@mail.ru)

Rezumat. *Prezentul articol explorează legătura dintre limbaj și gândire. Se observă că această prevedere permite limbajului să îndeplinească funcții comunicative și cognitive: limbajul nu numai transmite judecăți sau mesaje despre obiecte și fenomene ale lumii exterioare, ci și organizează cunoștințele noastre despre această lume într-un anumit fel, împărțindu-le și fixându-le în minte. Astfel, limbajul, pe de o parte, este un mijloc de exprimare a gândirii, iar pe de altă parte, un instrument de formare a acesteia. În plus, se subliniază legătura cu semiotica: după Gottfried Wilhelm Leibniz, „nimănui nu trebuie să se teamă că observarea semnelor ne va îndepărta de lucruri: dimpotrivă, ne conduce la esența lucrurilor”.*

Cuvinte cheie: *limbaj, gândire, idiome, semiotica, lingvistica cognitivă*.

*

Abstract. *The given article highlights the connection between language and thinking. It is noted that this position allows the language to perform communicative and cognitive functions: the language not only conveys judgments or messages about objects and phenomena of the external world, but also organizes our knowledge about this world in a certain way, dividing and fixing them in the mind. Thus, language, on the one hand, is a means of expressing thought, and on the other, a tool for its formation. In addition, the connection with semiotics is emphasized: according to Gottfried Wilhelm Leibniz, "no one should be afraid that observations of signs will lead us away from things: on the contrary, it leads us to the essence of things"*[1].

Key words: *language, thought, idioms, semiotics, cognitive linguistics*.

Introduction

The allocation of cognitive science in a special direction made it possible to look differently at the processes of cognition of reality, reflected in the language. Since cognitive science cannot be conceived without the involvement of other disciplines, primarily linguistics, and psychology, this makes it possible to fully reveal the essence of various linguistic processes and phenomena.

The focus of cognitive linguistics is not only the language itself but also the language that demonstrates the ways and means of knowing the world around us,

[1] Brazgovskaya, E. E. Semiotics. Languages and codes of culture: a textbook and workshop for academic undergraduate studies. 2nd ed., rev. and additional Moscow: Yurait Publishing House, 2019. 187 p. (Series: Bachelor. Academic course).

and processing the information received from it. Therefore, all linguistic phenomena and processes open access to the knowledge of reality and reflect people's knowledge of the world.

Thus, language is the basic means of communication in every culture. Language expresses the cultural reality of the speakers in every society. Language is a socially acquired phenomenon and all the culturally bound languages differ dramatically from one another in terms of the description of the natural world. Language not only embodies cultural reality, but it is also viewed as a symbol of social identity This assignment explores different ways in which the world is described by the speakers of different languages due to their cultural diversity and its effect on different ways of thinking about the world.

Research Methodology

It is important to emphasize that such leading specialists of foreign language science as George Philip Lakoff, Ronald W. Langacker, Eleanor Rosch Heider, Leonard Talmy, Charles J. Fillmore, Wallace Chafe, Geoffrey Broughton, etc. were engaged in the study of cognitive processes in the language.

The main research method used in the work is the comparative method. The comparative method of research allows us to demonstrate a different conceptual world of a person, which has the real world and activities in this world as its source. It brings us to anthropocentrism.

So, according to Broughton[2] spoken language allows people to produce a sequence of vocal sounds in such a way that another person can reconstruct from those sounds a useful approximation to our original meaning. In such a way the sender has to *encode* his thought, while the receiver *decodes* the language. However, language is not only *the means* for the formulation of thought but is *part of the thinking process itself* (ibid.). Language is related to reality and thought by the complex relationships of *meaning*. For language to be able to convey meaning the reality which it has to represent must be segmented. People abstract things - from their environment so that they can name them (the wind, a wave). Thus, language presents reality in chunks, often treating the reality *metaphorically* as, for example, the continuum of time. People say “It’s fifteen minutes past eight p.m.” or “It’s twenty minutes to 5 p.m.”. But there is much more than the use of metaphors. It is mental representations or conceptual space that is constructed by language. Duration is expressed by means of *spatial metaphors* across most languages, but the way time is spatialized varies depending on spatio-temporal

[2] Broughton, G. Teaching English as a Foreign Language. University of London Institute of Education London and New York by Routledge, 1980, pp. 25-35.

metaphors, cultural artifacts, and on individual disposition, age, and experience[3]. Time can be perceived as *static* or *flowing*, as *fixed* or *continuous*, as *horizontal* or *vertical*, as *moving from left to right*, from *right to left*, or *from front to back*. For instance, both English and Mandarin speakers use horizontal/front-back spatial metaphors to talk about time (Boroditsky et al., 2010). Thus, in English, one can *look forward* to an event *ahead*, one can *put the bad times behind*, or travel *back* in time. Similarly, Mandarin speakers use horizontal metaphors (*qián*, for *front*, *hòu* for *back*) to refer to temporal instances; however, Mandarin also makes frequent use of vertical metaphors (*shàng* for *up*, *xià* for *down*) (ibid.).

Moreover, as Terrence William Deacon claimed the ability to use language symbolically has phylogenetically affected the human brain, not in a direct cause-and-effect manner, but indirectly through its effect on human behavior and on the changes that human behavior brings about in the environment. This refers to the fact that since the earlier appearance of humans both written and spoken languages have affected their behaviour, ways of thinking, and worldview. For example, drawings in the caves served the sources of communication through generations aiming to transmit some knowledge about the past and points of view about the world. By developing written language (from symbolic form to iconic) people could store information, ideas, and views and further develop and process them. Through spoken language, they could share casual thoughts and deal with everyday problems as housekeeping, market, work. Striving to make life better and comfortable people began to develop their language and writing systems and transmit their knowledge and worldview from generation to generation, from society to society and from nation to nation, involving cultural aspects and the influence of the environment. Language development and evolution affected different aspects of human life and greatly influenced the appearance of others, shaping his ways of thinking and understanding of reality. Thus, the argument that has been made by biological anthropologist Terrence Deacon that the acquisition of symbolic reference, by contrast with iconic or indexical reference, represents a quantum leap in the development of humankind that has led to the development of uniquely human thought.

From an ontogenetic perspective, Vygotsky has shown ([1934] 1962) how language as a social activity influence thought. He argues that the language the child hears and experiences on the social plane become internalized in the form of inner speech on the psychological plane, thus leading to both language acquisition and language socialization. Vygotsky's theory turns on its head the traditional, Cartesian, view of the pre-eminence of thought over language. Vygotsky's theory

[3] Fulga, A. Language and the perception of Space, Motion and Time. Concordia Working Papers in Applied Linguistics, 3, 2012, pp. 26-37.

further claims that human language as a semiotic system links what we say and what we think, for it is both a linguistic sign and a psychological tool. As a semiotic system, it mediates both psychological and social processes, because symbols can only be recognized and interpreted if they are shared by a community of sign users who agree on their meaning, even if sign users differ in the associations and combinations, they make of these signs[4].

However, thought also influences language. Being the result of the processing different data received through various organs and ways, being in different forms as pictures and feelings; striving to express the inner I – meaning person itself, thought defines the meaning that thereafter affects the language to communicate or express it to the society. In this regard person encodes the thought into a language selecting words, structures, cultural elements that can send the meaning with the very close interpretation of the thought. Mainly thought can exist without language as human is a rational being that is able to study the world individually. Language is only the tool for increasing its abilities.

Findings

In order to see this connection among language, thought and culture let's carry out small research by analyzing Russian and English proverbs and idioms. The phrase *murder will out*, literally "murder will become public"(or a murderer will always be discovered), appears as far back as Geoffrey Chaucer's works. The phrase is often linked to the superstition that a murderer's presence near the corpse will be indicated by fresh bleeding. This idiom has two meanings – one of them is connected with the superstition, but another one has wider semantics: 1) secrets or hidden crimes will eventually be exposed or discovered; 2) nothing that is secret can remain a secret forever. The English phraseological unit has its equivalent in Russian – *шила в мешке не утаишь*. It means that "the pricker sharp – will pierce rare fabric of a sacking, it will surely get out." Sometimes people speak so about some secrets that cannot be hidden, because they still will be known. In other words, these two phraseological units are connected with each other on the basis of a general meaning – every secret becomes obvious[5].

The idiom *hawks will not pick hawks' eyes out* came from Greece. It means that one belonging to a group having common interests is not likely to act against

[4] Kramsch, C. Language, Thought, and Culture// The handbook of applied linguistics / edited by Alan Davies and Catherine Elder, 2004. pp. 235-261.

[5] Parahonco, L. Specific features of idioms in English and Russian languages and translation difficulties// Text as a unit of philological interpretation: a collection of articles Fifth All-Russian scientific and practical conference with international participation, dedicated to the 25th anniversary of the Kuibyshev branch of the National State Pedagogical University (January 27, 2015, Kuibyshev) / ed. ed. A.A. Kurulenok. Novosibirsk: Publishing House of Nemo Press LLC, 2015

or find fault with another member of the same group. Solidarity may prevail over law, justice or truth. This proverb has a Russian equivalent – *ворон ворону глаз не выклюет*. Both idioms have the same meaning, but the distinction lies in the lexical structure: the animals used in proverbs are different. This choice of animals depends on their geographical areas. These phraseologisms express confidence that accomplices or people of the common mercenary interests will cover each other. So, they imply the social environment as well (ibid).

The English proverb – *faith will move mountains* and its Russian variant – *вера горами движет* are of biblical origin: "If you have faith as a grain of mustard seed, you shall say unto this mountain, remove hence to yonder place; and it shall remove; and nothing shall be impossible to you"[6]. It means that nothing is impossible to those who have sufficient faith (applied not only to religious faith), but to any strong belief in a cause. Thus, the equivalent of the original was done completely preserving the meaning, expressivity and form of the original idiom, when idioms have international features and can be transferred by idioms having the same meaning but different in form in the target language. In this case the difference consists in the forms of the tenses used: the form of future simple tense is used in the English proverb, which expresses confidence and promise. While in Russian we have the form of present tense as the life fact[17].

Discussions

The relationship between language and thought has been a subject of debate for many years. And although views on the language-thought interaction are divided, there seems to be a general agreement among researchers that language influences thought.

Conclusions

Through a comparison of English and Russian proverbs/idioms and studies of linguists, the conclusion is that *language* and *thought* have an interactive relationship in that language dictates thought whereas thought also influences language. Language organizes thought, people with different cultures and languages think differently, multilingual individuals have broader thinking as compared to monolinguals, and that *thought* can exist without language.

---

[6] Basic English, produced by Mr C. K. Ogden of the Orthological Institute,2006. [Electronic resource]. – Access mode: https://www.biblestudytools.com/bbe/

[7]Offord, D. Using Russian: a guide to contemporary usage, second edition/ D. Offord, N. Gogolitsyna. – Cambridge: Cambridge University Press, 2005 pp. 495. [Electronic resource]. – Access mode: http://books.google.ru/books?id=5ApM7jXrM88C&printsec=frontcover&hl= ru&source=gbs _vpt_buy#v=onepage&q&f=false

Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul
ediție semestrială, seria științe umanistice, nr. 2 (16), 2022

~ Secțiunea C. Psiho-Pedagogie / Section C. Psycho-Pedagogy ~

The scientific bulletin of the State University "Bogdan Petriceicu Hasdeu" from Cahul
half-yearly edition, humanities series, no. 2 (16), 2022

AEROBICA, MIJLOC DE PREGĂTIRE A FEMEILIR ÎNSĂRCINATE PENTRU NAȘTERE

Igor Arsene
conf. univ. dr., Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău
(email: rogienesra@gmail.com)

Rezumat. *Acest articol subliniază importanța lecțiilor de gimnastică aerobică pentru femeile însărcinate, sub îndrumarea unui specialist, în cadrul unor centre specializate. Exercițiile fizice din timpul sarcinii au un efect benefic în dezvoltarea acesteia, dar deopotrivă în timpul nașterii și al perioadei de după.*

Cuvinte cheie: *Femei însărcinate, aerobic, aerobică acvatică, yoga aerobică, schimbări fiziologice, beneficii*.

*

Abstract. *This article highlights the importance of the aerobics lesson for pregnant women under the attention of a specialist, a coach in special centers. Physical exercise during pregnancy has a beneficial effect on its development as well as during birth and period of intermission*.

Key words: *Pregnant woman, aerobic, aqua-aerobics, yoga-aerobics, physiological change, benefits*.

Actualitate: O categorie specială de persoane care se ocupă cu exerciții fizice de fortificare o constituie femeile gravide. A rămas departe în trecut imaginea gravidei rumeoară și rafinată care consumă tot ce dorește, doarme o mare parte din timp și merge respirând din greu. Mamele contemporane înțeleg foarte bine, că starea propriei lor sănătăți depinde și sănătatea viitorilor copii. Alimentarea balansată correct, menținerea într-o formă sportivă adecvată – toate acestea vor servi pentru atingerea scopului principal propus: naşterea bună natural[1].

Deşi sportul este benefic în timpul sarcinii, aproximativ trei sferturi din femei cu o sarcină sănătoasă nu fac suficiente exerciţii fizice. Sportul regulat, practicat în fiecare zi, nu va face rău copilului, dar va ajuta chiar la prevenirea unor complicații, precum preeclampsia, va ajuta, de asemenea, la scurtarea perioadei de travaliu și va crește șansele de a naște natural. Sportul regulat te va ajuta să menții la minim disconfortul provocat de sarcină, cum ar fi dureri de spate, constipații, oboseală și dureri pelviene. Te va ajuta să te simți mai bine cu privire la schimbarile care au loc în corpul tău de gravidă și să menții o greutate sănătoasă atât pentru tine, cât și pentru copil. Somnul va fi mai liniștit, iar stările de depresie vor fi reduse, chiar prevenite cu success.

---

[1] O. Aftimciuc, *Aerobic teorie și metodică*, Chișinău, INEFS, 2016, pp. 210-213.

Întregul organism al femeii gravide, toate sistemele funcționale se află în lucru permanent independent de starea în care este la momentul dat femeia, fie în activitate sau repaos.

Sistemele cardiovascular, respirator și reproductiv ale organismului trebuie să treacă procesul de adaptare la nivelul corespunzător de funcționare, care este necesar ca pe parcursul a 40 de saptămâni să se dea viață copilului. Reacțiile de adaptare include mărirea treptată a FC în stare de repaus, care ating la luna a 3 de graviditate semnificații cu 15 b/min mai înalte comparative cu indicia pînă la graviditate. La acest timp pomparea cardiac și volumul sângelui circulant în stare de odihnă se mărește cu 40 %. În legătură cu mărirea volumului ventriculului stâng și volumul sistolic. Consumul de oxigen în stare de odihnă la fel se mărește, atingând nivelul 20 – 30 % mai înalt decât până la graviditate[2]. În legătură cu aceea, cînd inima funcționează deja într-un regim cu mult mai intens, pompând un mare volum de sânge rezerva cardiac este scăzută. De pe urma creșterii masei corpului întrebuințarea oxigenului în mișcare la fel este scăzută. Combinarea acestor factori scade capacitatea maximal de muncă a femeii pe măsura înaintării termenului de graviditate. De aceea pe parcursul timpului, femeile gravide care se ocupă cu aerobica, treptat trebuie să reducă volumul exercițiilor executate în cadrul lecțiilor.

Respirația femeii gravide este 1,5 ori mai intensă, decât la negravide, ceea ce este legată cu mărirea volumului respirator cu 40-50% la frecvența neschimbată a respirației[3]. Pe măsura dezvoltării fătului uterul împinge diafragma în sus spre cavitatea toracică. Femeia gravidă trebuie să inspire o mare cantitate de oxigen, deoarece diafragma, contractându-se, împinge uterul jos. O asemenea mărire de întrebuințare în respirație a oxigenului, vorbește despre aceea, că mușchii lucrători primesc mai puțin oxigen. Cavitatea toracică se extinde, pentru a compensa micșorarea volumului plămânilor, ca urmare a dezvoltării fătului.

În primele 3 luni, pentru a ușura extinderea cavității uterului se elimină o cantitate ridicată a hormonului relaxin și progesterone, care înmoaie ligamentele, care înconjoară articulațiile bazinului (secțiunea coxo-femurală și lumbosacrală a coloanei vertebrale), mărind mobilitatea lor[4]. Acest proces începe să scadă nu cu mult după perioada de alăptare cu sânul. Creșterea masei corpului și influența hormonală tot mai mare asupra articulațiilor bazinului, coapselor și regiunii lombare conduc la schimbări ale ținutei. Din cauza deplasării bazinului înainte se schimbă centrul de greutate, ceea ce provoacă mărirea lordozei lombare. Prin aceasta se produc schimbări și în partea de sus a spatelui ca urmare a măririi masei țesutului pectoral: cavitatea toracică și umerii se împing înainte și în interior, ceea

[2] Погодин, О.К., Гуменюк, Е.Г. Акушерсмво: Физиология беременности. Москва: ИнтелТек, 2004. 170 с.

[3] Выготский, Л.В. Психология. Москва: ЭКСМО-Пресс, 2002. 1008 с.

[4] Сидорова, И.С. Течение и ведение беременности по триместрам. Москва: МИА, 2007. 304 с.

ce mărește cifoza în secția toracică a coloanei vertebrale și întinderii gâtului înainte. Așa numita schimbare chifotico-lordotică a ținutei este condiționată de debalansarea musculară de pe urma creșterii masei corpului, poate provoca senzații de durere în părțile de sus și de jos a spatelui.

La elaborarea fitness-programelor pentru gravide trebuie cunoscuți și alți factori, care au nevoie de o atenție deosebită. Astfel, din cauza volumului mărit al sângelui circulant în perioada gravidității, scurgerea venoasă se poate deregla, provocând hipotenzia[5].

Executarea exercițiilor în poziție culcată pe spate provoacă presiunea masei uterului femeii gravide asupra vaselor sangvine, în special asupra venei cave de jos, ca urmare se limitează circulația sângelui, ceea ce, la rândul său scade pomparea cardiacă, tensiunea arterială și aprovizionarea cu sânge a fătului. La efectuarea periodică a exercițiilor în poziție culcată pe spate fătul este supus de fiecare dată hipoxiei, ceea ce poate duce la dereglări în dezvoltarea lui. Astfel, în primele luni de graviditate executarea exercițiilor în această poziție nu se recomandă.

Hipoxia și asigurarea limitată a fătului cu substanțe nutritive se observă și în cazul scăderiii circulației sângelui spre făt din cauza poziției lui dintre inimă, piele și mușchii lucrători la realizarea activizării motrice. Totodată, în condițiile antrenamentului fizic se observă o scădere în sânge a glucozei la ultimul stadiu de graviditate, aceasta fiind sursa principală de energie spre făt – glucoza[6]. Aceasta se poate răsfrânge asupra retardării în dezvoltarea interuterinei, masei mici a corpului nou-născutului și un șir de alte dereglări în dezvoltare.

Încă un factor, care poate provoca anomalii la naștere, poate servi hipertermia fătului, care se manifestă în afara maladiilor cu ridicarea temperaturii la eforturile fizice intensive sau efectuării exercițiilor de către femeia gravidă în condițiile de temperatură ridicată și umeditatea aerului[7].

Pentru evitarea consecințelor negative pentru gravidele care se ocupă cu aerobica antrenorul-metodist trebuie să se conducă de următoarele recomandări:

1. Să urmărească de condițiile igienice în locul de desfășurare a activității – temperature și umeditatea aerului normale, prezența ventilației;
2. Să nu se propună tipuri de activitate motrice de înaltă intensitate;
3. Să se urmărească ținuta corectă a femeilor gravide și tehnica de executare de către ele a exercițiilor.

Obiectul cercetării – importanța exercițiilor fizice pentru femeile însărcinate ca formă de pregătire a acestora pentru o naștere naturală.

Subiectul de cercetare. Studiul și efectul benefic a lecțiilor de aerobică

[5] Дифайор, Д. Гимнастика для беременных. Москва: Диля, 2004. 74 с.
[6] Володина, В.Н. Энциклопедия беременности. Ростов н/Д: Феникс, 2004. 416 с.
[7] Царитова, Ц. Держи себеа в форме! Фитнес для будущих мам. Ростов н/Д: Феникс, 2006. 155с.

asupra sănătății femeilor însărcinate și a viitorului copil.

Scopul cercetării. Scopul acestui studiu este de a examina importanța și efectului practicării cu regularitate a exercițiilor aerobice pentru femeile însărcinate.

În conformitate cu scopul cercetării au fost identificate **sarcinile**, printre care cea mai importantă a fost de a investiga efectul practicării exercițiilor aerobice asupra sănătății femeilor însărcinate și a viitorului copil.

Ipoteza. S-a presupus că practicarea cu regularitate a exercițiilor aerobice va contribui favorabil asupra sănătății femeilor însărcinate și a viitorului copil.

Metode de cercetare.

În cercetare am folosit mai multe metode care au constituit căile de rezolvare a sarcinilor propuse. Acestea au fost: analiza literaturii de specialitate, metodele de selectare a informației, sondaj, observația, analiza, sinteza, deducția, inducția.

Organizarea cercetării. A fost efectuată analiza și generalizarea datelor din literatura de specialitate, observației asupra efectului exercițiilor de aerobică asupra femeilor însărcinate. Studiile din ultimii ani au subliniat numeroase efecte benefice asupra sănătății femeilor însărcinate:

- o greutate optimă a fătului la naștere, cu scăderea șanselor apariției greutății gestaționale crescute;
- creșterea nivelului de glucoză și oxigen necesar pentru făt;
- gradul de risc al cezarienelor scade (deși nu s-a demonstrat concludent legătura între sportul din timpul sarcinii și riscurile fiecărui tip de naștere);
- un grad de confort crescut în timpul primului trimestru de sarcină pentru femeile care au făcut sport cu trei luni înainte de sarcină, la fel fiind corelat sportul din primul trimestru cu starea de bine din trimestrul al II-lea și al III-lea;
- scăderea șanselor de apariție a diabetului zaharat, obezității sau bolilor degenerative;
- prevenția diabetului de sarcină la mamă;
- controlul mai bun al stărilor emoționale materne, cu creșterea stimei de sine și o stare de bine mentală;
- scăderea riscului pre-eclampsiei la gravide (mai ales dacă există un program bine stabilit de exerciții fizice și mai ales dacă se fac exerciții de întindere musculară);
- scăderea intensității durerilor lombare la gravide;
- scăderea șanselor de avort spontan;
- posibilitatea ușurării travaliului, cu scăderea numărului de complicații la naștere;
- o recuperare post-natală mai rapidă.

Specialiștii în domeniu au stabilit și un șir de cerințe ce trebuie respectate

cu strictețe:

- Pentru început exersează trepat. Începe cu mai puţin de 5 minute de exerciţii pe zi și adaugă câte 5 minute în fiecare săptămână, până când vei putea exersa câte 30 de minute pe zi, iar între timp vei reuşi să observi cum influenţează exerciţiile asupra corpului tău şi cum te simţi.
- Evită perioade lungi de inactivitate.
- Nu reţine respiraţia, în timp ce faci exerciţii, pentru perioade lungi de timp.
- Nu exercita până la epuizare.
- Evită exercițiile intense, pe timp călduros, umed sau când ai febră.
- Îmbracă haine confortabile, largi care să nu reţină umezeala, un sutien ferm care se potrivește bine și care să-ţi sprijine sânii.
- Bea apă, multă, atât cât simţi că ai nevoie, ca să eviţi supraîncălzirea și deshidratarea.
- Ai grijă să mănânci sănătos, variat şi să consumi cantitatea necesară de calorii de care ai nevoie.
- Mănâncă cel târziu cu o oră înainte de antrenament.

Rezultatele studiului. Pentru acest contingent cele mai bune activități vor fi cele, care include cardioefortul (mersul rapid, aerobic de intensitate joasă și medie, alergarea ușoară sau aqua-aerobics), exerciții statice exerciții de elasticitate întinderea și antrenarea grupelor aparte de mușchi, inclusive prelucrarea fundului bazinului. Așa activități vor ajuta la îmbunătățirea rezistenței întregului organism al meneii, vor menține ținuta, și prin aceasta, debarasîndu-se de dureri de spate, vor evita traumele la naștere.

Activitățile sistematice cu aerobică ridică funcționarea sistemului cardiovascular, întăresc mușchii, ameliorează elasticitatea și rezistența, iar acestea toate sunt beneficii pentru graviditate și naștere[8]. Exercițiile aerobe scad edemele și preîntâmpină dilatarea varicoasă a venelor, întărește tonusul mușchilor, ajută la restabilirea fugurii, fac somnul mai liniștit. Starea fizică și emoțională a femeilor gravide se îmbunătățește, ceea ce în continuare îi va ajuta să evite stresul în timpul nașterii și în perioada de dupa naștere.

Însă trebuie de știut ce exerciții, în ce volum și intensitate poate îndeplini femeia în așa stare.

În perioada gravidității crește necesitatea în oxigen și pentru adaptarea la aceasta volumul sângelui în organism, după cum s-a spus mai sus, se mărește cu 40%, rezultă, accelerarea pulsului, adică sistemul cardiovascular se antrenează de aceea, că femeia este gravidă. Dacă unei femei neantrenate în perioada gravidității i se va propune un antrenament de alergări la viteză de durată (aerobic de

[8] O. Aftimciuc, *op. cit.*, pp. 210-213.

intensitate înaltă) atunci se pote întâmpla următoarele: singele automat se va redistribui și în mare cantitate va pătrunde nu în organele interne, dar în mușchii lucrători. Aceasta înseamnă, că aprovizionarea cu sânge a uterului se înrăutățește. Pe de o parte anume în aceasta și constă unul din pericolele exercițiilor supradozate, când la viitoarea mamă se accelerează bătaia inimii, ea se accelerează și la făt. Copilul simte efortul fizic și reacționează la acesta, compensînd insuficiența de sânge cu ajutorul sistemului său cardiovascular. Pe de altă parte, dacă ne amintim de naștere și despre aceea, că copilul nemijlocit participă la ea) în momentul trecerii prin căile nașterii este posibil că o careva vreme să se afle fară oxygen), se poate spune cu siguranță, că micuțului la fel îi sunt necesare antrenamentele fizice. În atare mod, femeia gravidă trebuie să se ocupe cu exerciții fizice, dar numai prin respectarea condițiilor normale, moderate, ale eforturilor, cu evidența posibilităților individuale și particularitaților organismului.

Femeile care se antrenează sistematic li se mărește rezerva inimii, adică inima până într-atât se obișnuiește cu cerințele ridicate, că începe să funcționeze mai eficient și, corespunzător, în timpul executării exercițiilor ia mai puțin sânge din organele interne, inclusiv uterul. Rezultă, ca viitoarea mamă se poate ocupa moderat pe deplin cu exercițiile fizice, fără teamă că va face careva rău micuțului său.

Un alt gen de cardioefort este **aqua-aerobics**. Activitațile în apă sund condiții minunate pentru o graviditate sănătoasă. Aceasta e calea spre o naștere ușoară și debarasarea de mulțimea de probleme în timpul gravidității. Exercițiile în apă prezintă cea mai bună pregătire fizică pentru naștere, chiar și pentru mamele nepregătite sau cele care nu pot să înoate.

În apă toate mișcările poartă un caracter leger, bătăile inimii sunt minimale, corpul se află în stare de imponderabilitate, mișcările active pot fi alternate cu relaxarea deplină. Capacitatea apei de a respinge căldura exclude posibilitatea de supraîncălzire a organismului.

Inima funcționează cu cea mai mică intensitate, chiar și la eforturi bune, însă rezultatul de la acestea nu sunt deloc mai mici. Aceasta are loc, deoarece presiunea apei asigură imbunătățirea aprovizionării cu sânge și circulației sângelui, temporar mărind volumul sângelui în organismul mamei. Bneneficiile suplimentare sunt legate de reducerea dezvoltării de edem din cauza scurgerii țesutului lichid înapoi în fluxul sanguine și creșterea excreției acestuia din organism prin intermediul sistemului excretor. Cu ajutorul lecțiilor de aqua-aerobics se poate realiza controlul asupra greutații, căpătarea puterii și elasticității, îmbunătățirea capacităților de coordonare, antrenarea sistemului cardiovascular, restabilirea sănătății în ansamblu[9].

Activitățile în bazin formează un efort fizic favorabil asupra întregului

[9] Царитова, Ц. Держи себеа в форме! Фитнес для будущих мам. Ростов н/Д: Феникс, 2006. 155с.

organism, ceea ce ridică rezistența, care îi ajută femeii mai ușor să suporte eforturile la viitoarea naștere.

Exercițiile speciale în cadrul activităților de aqua-aerobics dezvoltă mușchii, care participă la naștere. Înotul descarcă bine coloana vertebrală și întregul aparat locomotor. Aceasta este important în special la termene mari de graviditate. O mare atenție se acordă scufundării sub apă, ceea ce contribuie la obișnuirea micuțului cu insufucienta de oxigen, care o va întâmpina în timpul nașterii. Un asemena copil mai ușor va suporta nașterea. În timpul acestor scufundări viitoarea mamă antrenează reținerea respirației, ceea ce îi va ajuta în a doua perioadă a nașterii 9 durerile facerii. Dacă micuțul este plasat incorect în uter (ședere fesieră), atunci combinarea scufundărilor cu exerciții speciale îi vor ajuta copilului să se întoarcă cu capul în jos chiar și la cele mai târzii termene. Experiența demonstrează, că femeile, care înoată mult în timpul gravidității, nu au dificultăți la naștere pentru stabilirea corectă a copilului pe căile nașterii. Posibil, că deprinderea la mișcările line și legere în apă contribuie la ceea că femeia inconștient se mișcă corect în timpul nașterii. În afară de aceasta, activitățile în bazin permit să se sesizeze, acel mediu în care de dezvoltă fătul și să-l simtă mai bine.

Realizarea acestui tip de exerciții fizice adduce bucurii și satisfacție de la forme libere de joc, contribuie la evitarea stresului, adduce o încărcătură de vigoare, energie și o stare bună de spirit.

Încă un gen de lectități cu exerciții fizice pe putere este **yoga-aerobics**. Complexul de lecții cu yoga pentru gravide trebuie elaborate, luând în considerație toate particularitățile fiziologice a acestei perioade de bază școlii clasice de yoga. El presupune cele mai simple asane, care vor ajuta viitoarei mame să evite stări neplăcute ca vătămări, constipații, dureri de cap, dureri de spate.

Lecțiile trebuie să includă lucrul cu articulațiile, întinderea moale a mușchilor, exerciții de expirație, practica relaxării, complexe dinamice care ameliorează circulația sângelui. În rezultatul lecțiilor de yoga se îmbunătățește elasticitatea corpului, exercițiile contribuie la digestia normală, circulația sângelui, întăresc mușchii spatelui, picioarelor, abdomenului. Exercițiile respiratorii ridică imunitatea, mărește volumul vital al plămânilor, ceea ce contribuie la îmbogățirea sângelui cu oxigen[10].

Activitățile de yoga se desfășoară cu o muzică calmantă, acționând prin aceasta sistemul psihofiziologic, ceea ce favorizează atât viitoarea mamă, cât și fătul, ajutând-o să de debaraseze de stârile neplăcute în timpul gravidității și pregătind organismul pentru eforturi în timpul nașterii.

Pe perioada gravidității și stării organismului, în general, se pot elabora și programe individuale de activități atât de către antrenorul-metodist, cât și individual.

[10] Розен, Р. Целебная йога. Дыхательная гимнастика. Москва: Эксмо, 2003. 320 с.

Pentru restabilirea după naștere poate contribui yoga lejeră, elaborată special pentru femei. Un atare curs de exerciții va ajuta să se revină la forma de până la graviditate, de a corecta figura. În rezultatul acestor activități se ameliorează starea de spirit, treptat dispar kilogramele accumulate, se întăresc mușchii abdominali, spatelui, picioarelor. Exercițiile speciale consolidează mușchii și ligamentele.

La proiectarea materialelor pentru activitățile postnatale trebuie să se ia în considerație alternarea efortului cu relaxarea, acordând atenție simțului echilibrului și respirației.

Concluzii

S-a ajuns la concluzia că sportul este un aspect extrem de important în viața fiecărei femei însărcinate. Un regim de viață echilibrat, alături de un program de mișcare de cel puțin 20 de minute în fiecare zi, ar trebui să fie *„rețeta”* de succes pentru o viață liniștită. Exercițiile regulate sunt extrem de importante, deoarece ajută la îmbunătățirea posturii și la reducerea unor stări de disconfort cum ar fi oboseala și durerile de spate. Sportul în timpul sarcinii necesită o foarte mare atenție din partea viitoarei mămici, însă beneficiile sale sunt pur și simplu extraordinare. Exercițiile sportive merg *„mână în mână”* cu indicațiile nutriționistului și ale medicului. Exercițiile de aerobic îți îmbunătățesc circulația sângelui, îți mențin inima sănătoasă, mărindu-ți astfel rezistența la efort în plus, îți tonifică musculature și îți menține articulațiile flexibile. Atenție însă! Nu face nici o mișcare care nu este recomandată de medic. Îți ușurează travaliul și nașterea, îți ameliorează durerile specific sarcinii, cum ar fi dureri de spate și crampele musculare. La fel exercițiile fizice îti îmbunătațesc calitatea somnului și reduce stresul asociat sarcinii.

Previne diabedul gestațional și scade riscul preeclampsiei. Te ajută să ai un control mai bun al stărilor emoționale caracteristice sarcinii și asta pentru că sportul ajută la eliberarea endorfinelor, adrenalinei, serotoninei și dopaminei, substanțe care induc o stare de fericire. Îți oferă un grad mai mare de confort în timpul sarcinii și te ferește de acumularea kilogramelor în exces oferindu-ți posibilitatea de a te recupera mai rapid după naștere. În plus, fătul va primi mai multa glucoză și mai mult oxigen, ceea ce crește cu mult șansele de a aduce pe lume un bebeluș perfect sănătos. Sportul îți oferă toate șansele să duci la capăt o naștere naturală.

EVALUAREA CA METODĂ EFICIENTĂ A EDUCAȚIEI FIZICE ȘCOLARE

Igor Arsene
conf. univ. dr., Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău
(email: rogienesra@gmail.com)

Rezumat. *Educaţia fizică şi sportul constituie singura disciplină de învăţământ cu adresabilitate directă la sănătatea populaţiei şcolare, având o pregnantă specificitate a abordării procesului de predareînvăţare-evaluare.*

Cuvinte cheie: *educație fizică, sport, disciplină de învățământ*.

*

Abstract. *Physical education and sports are the only educational discipline directly addressable to the health of the school population, having a significant specificity of the approach to the teaching-learning-evaluation process*.

Key words: *physical education, sport, educational discipline*.

Actualitatea. Educaţia fizică şi sportul constituie singura disciplină de învăţământ cu adresabilitate directă la sănătatea populaţiei şcolare, având o pregnantă specificitate a abordării procesului de predareînvăţare-evaluare.

Educația fizică și sportul, domenii ce contribuie la fortificarea sănătății elevilor, sunt declarate unel dintre domenii prioritare în organizarea procesului educațional în instituțiile de învățământ general din Republica Moldova. Educația fizică, în conformitate cu Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, aprobat pin Ordinul nr. 272 din 25 martie 2016 al Ministerului Educației este introdusă în trunchiul comun ca disciplină obligatorie pentru toate instituțiile de învățământ general[1].

Domeniul educației fizice include atât lecțiile de educație fizică cât și activitățile motrice extrașcolare, organizate de administrația instituțiilor în comun cu cadrele didactice și urmărește realizarea următoarelor obiective: - menținerea stării optime de sănătate; - favorizarea proceselor de creștere si dezvoltare fizică armonioasă a copiilor; - perfecționarea la elevi a capacităților de mișcare prin formarea deprinderilor motrice de bază si dezvoltarea calităților motrice; - dezvoltarea multilaterală echilibrată a personalității elevului, care include latura cognitivă, afectivă si volitivă; - formarea obișnuinței de practicare sistematică a exercițiilor fizice; - formarea capacității de integrare și acționare a elevului în colectiv;

[1] I. Boian, Șt. Bichershi, P. Sava, *Concepţia educaţiei fizice și sportului în învăţămintul pre-universitar*, Ministerul învăţămîntului al Republicii Moldova, Chişinău, 1998.

- însușirea cunoștințelor de bază proprii domeniului educației fizice și sportului[2].

Activitatea profesorului se concentrează pe formarea şi dezvoltarea la elevi a unor competenţe generale şi specifice, corelate cu cele opt competenţe-cheie europene. Unul dintre dezideratele disciplinei de învăţământ Educaţie fizică şi sport este să păstreze la un nivel ridicat interesul elevilor pentru pentru acest domeniu, inclusiv prin asigurarea condiţiilor optime pentru învăţarea permanentă. În proiectarea activităţilor didactice şi pe parcursul desfăşurării acestora, cadrul didactic trebuie să ţină seamă de particularităţile de dezvoltare psihologică şi de vârsta elevilor, de resursele materiale şi umane avute la dispoziţie şi de idealul de dezvoltare a societăţii moldovenești, în context european. [3].

Obiectul cercetării – Evaluarea în Lecția de educație fizică

Subiectul de cercetare. Studiul privind evaluarea în lecţiile de educaţie fizică

Scopul cercetării. Analiza investigaţională a conţinuturilor privind identificarea opţiunilor privind evaluarea în lecţiile de educaţie fizică respectiv cu aspectele care ar face-o mai atractivă, precum şi motivarea preferinţelor acestora. În conformitate cu scopul cercetării au fost identificate sarcinile, printre care cel mai importante au fost conţinuturile educaționale, efectul, evaluarea și atractivitatea lecţiilor de educaţie fizică.

Metode de cercetare: Analiza şi generalizarea datelor din literatura ştiinţifico-metodică; Studiul datelor statistice; Sondaj sociopedagogic; Metode statistico – matematică;

Organizarea studiului. Implementarea competiţiilor de control în pregătirea fizică a elevilor şcolilor medii generale, nu, va sugera după părerea noastră, rezultatul pozitiv mult aşteptat în rezolvarea problemei ridicării efective a educaţiei fizice în şcoală. În principiu acestea sunt nişte întreceri asemănătoare cu „Starturile aşteptărilor". Dacă ele vor fi desfăşurate, apare riscul unei concurenţe neadecvate între clase, şcoli, ce va conduce la rezultate artificiale prescrise, cum ca de obicei cu părere de rău se întâmplă la noi în aşa cazuri. Protocoalele întrecerilor rămân rezervate a fi un bagaj uitat în ştaburile raionale asupra desfăşurării acestor întreceri, nici o formă de analiză şi control a pregătirii fizice a elevilor, ca şi în trecut nu se va petrece[3].

Pentru atingerea performanţei nivelului de pregătire fizică şi nivelului stării sănătăţii copiilor, este nevoie de obiective direcţionate corect, planificare corectă, lucrul multianual cu, implementarea diferitor forme, metode în educaţia fizică cu folosirea şi implementarea spectrului larg de exerciţii fizice. În decursul a unei luni sau două luni problema nu se va hotărî….

---

[2] I. Boian, A. Lungu, *Educaţia fizică a elevilor in conţinutul învăţămîntului formativ*, Editura TIMCIM, Cimişlia, 1996.

[3] T. Cartaleanu, A. Ghicov, *Predarea centrată pe elev. Ghid metodologic pentru formarea cadrelor didactice din învăţămintul preuniversitar*, Chişinău, Ştiinţa, 2007.

Limitându-ne doar cu testarea anuală, noi nu vom putea în măsură definitivă îmbunătăţirea rolului educaţiei fizice în şcoală. Controlul anual este obligatoriu asupra pregătirii fizice şi asupra stării sănătăţii elevilor. Fără el noi nu suntem în drept să vorbim despre eficacitatea educaţiei fizice. Pentru desfăşurarea a unui astfel de control după părerea noastră este nevoie de a implementa paşaportul sănătăţii[4].

Rezultatele studiului. În procesul de evaluare a rezultatelor școlare profesorul: - va ține cont de standardele de eficientă a învățării disciplinei Educație fizică pentru fiecare treaptă de învățământ; - va ține cont de normele orientative de apreciere a competențelor psihomotrice pentru elevii claselor a III-a - a XII-a; - va desfășura probe de evaluare sumative după parcurgerea fiecărei unității de învățare din atletism, jocuri sportive, gimnastică, înot și compartimentul teoretic; - va acorda o deosebită atenție progreselor în pregătirea teoretică, fizică, funcțională şi psihomotrice a elevilor, acordând note în funcție de dinamica realizată. Elevii vor înregistra volumul efortului fizic efectuat pe parcursul săptămânii şi rezultatele obținute la evaluări în Agenda educației fizice. La începutul anului de studii, în baza rezultatelor obținute la testarea pregătirii fizice, profesorul va ajuta elevii să-şi formuleze obiective concrete privind dezvoltarea propriului organism, pe care le vor realiza pe parcursul anului[5]. Profesorul de educație fizică va verifica sistematic activitatea privind lucrul independent al elevilor claselor a IV-XII-a. Evaluarea inițială din luna septembrie privind pregătirea fizică a elevilor nu se notează, având scop de constatare a corespunderii nivelului de pregătire fizică cu vârsta elevului. Totodată, rezultatele demonstrate nu trebuie să fie mai joase decât cele de la sfârșitul anului precedent de studii. Rezultatele testării pregătirii fizice și rezultatele susținerii normelor psihomotrice vor fi înscrise în Pașaportul de sănătate al elevului. Aprecierea elevilor cu deficiențe în starea de sănătate va fi efectuată în baza prevederilor programei de educație fizică pentru elevii din grupele medicale speciale (Chișinău, 1995), precum şi în temeiul prevederilor stipulate în Regulamentul privind evaluarea rezultatelor învățării, promovarea, absolvirea şi transferul[6].

[4] M. Epuran, *Psihologia educaţiei fizice*. Volumul III, Bucureşti, 1987.

[5] *Educaţia fizică: curriculum pentru cl. a X-a - a XII-a*, Ministerul Educaţiei al Republicii Moldova, Chişinău, Ştiinţa, 2010.

[6] V. Filipov, P. Sava, *Educaţie fizică. Ghid de implementare a curriculumului modernizat în învăţământul liceal*, Ministerul Educaţiei şi Tineretului al Republicii Moldova, Chişinău, Ştiinţa, 2007.

Ce acest paşaport prezentă prin sine? (Tabelul nr. 1)

PAŞAPORTUL SĂNĂTĂȚII

Evidența dinamicii condiției fizice a elevului(ei) ______________, instituția de învățămînt: ______________,
Localitatea: ______________ . Născut(ă) la ______________, anul ______________

Anul de învățămînt	Clasa	Vârsta elevului	Luna examinării, diferența indicilor	Dezvoltarea fizică			Pregătirea funcțională						Pregătirea fizică																
				Indici antropometrici			Indici fiziometrici						Indici motorici/ teste motrice de control. performanțe																
				Înălțimea (cm)	Masa corporală (kg)	Excursia cogului pieptului (cm)	Pulsul în stare de repaos (puls/min)			Frecvența respirației (act/min)			Alergarea de suveică 3*10m (sec)			Săritură în lungime de pe loc (cm)			Aplecare înainte (cm)			Ridica-rea trunchiului timp de 30 de sec. (nr. rep.)			Tracțiuni (b) flotări (F) (n.rep.)			Nota medie	Nivelul general al pregătirii fizice
							P	N	Nv	P	N	Nv	P	N	Nv	P	N	Nv	P	N	Nv	P	N	Nv	P	N	Nv		
	III		Septembrie																										
			Mai																										
			Rata																										
	IV		Septembrie																										
			Mai																										
			Rata																										
	V		Septembrie																										
			Mai																										
			Rata																										
	VI		Septembrie																										
			Mai																										
			Rata																										
	VII		Septembrie																										
			Mai																										
			Rata																										
	VIII		Septembrie																										
			Mai																										
			Rata																										
	IX		Septembrie																										
			Mai																										
			Rata																										

Legendă: P- persormanţa demonstrată de către elevi; N – nota elevului; Nv – nivelul pregătirii fizice al elevului

Pregătirea fizică motrică

Anul de învăţământ	Clasa	Vârsta elevului	Teste şi norme motrice de învăţământ																							
			Performanţe şi note																							
			Alergare (sec; min./ sec.)														Săritură în lungime (cm)				Aruncarea mingii din elan m- 150 gr. (m)		Ridicarea trunchiului timp de 30 sec (nr. de repetări)		Băieţi: tracţiuni la bara fixă Tefe: flotări (nr. de repetări)	
			30m		60m		100m		500m		800m		1000m		2000m		De pe loc		Din elan							
			P	N	P	N	P	N	P	N	P	N	P	N	P	N	P	N	P	N	P	N	P	N	P	N
	III																									
	IV																									
	V																									
	VI																									
	VII																									
	VIII																									
	IX																									

LEGENDĂ: P- performanţa demonstrată de către elev; N- nota elevului

Pe o parte a ei se va fixa datele despre nivelul pregătirii fizice a elevilor căpătate în luna septembrie, mai, ia pe cealaltă parte – rezultatele controlului medical.

Aceste date ne va permite pe parcursul a 12-e ani să urmărim cum se modifică nivelul de dezvoltarea și pregătire fizică a elevilor în corelaţie cu starea sănătăţii şi de a analiza, estima şi corecta lucrul desfăşurat.

Paşaportul sănătăţii se fa completa de două ori pe an (în luna septembrie şi luna mai) de către profesorul de educaţie fizică, medicul sau surorii medicale, care, se vor păstra în secţia studii sau în cadrul catedrei de educaţie fizică din şcoală. Iar, în caz de transfer a elevului în altă şcoală sau schimbul locului de trai, paşaportul sănătăţii se eliberează odată cu celelalte acte şi controlul continuă la locul nou[7].

Pot să spună că vor înregistra în paşapoartele sănătăţii şi date inexacte mărite sau micşorate. Da, este posibil. Fraudă avem aparent şi nu în curând ne vom debarasa de ele. Dar ce ne va da aceste fraude? Mărind excesiv rezultatele sau invers despre pregătirea fizică a elevilor săi în acelaşi an, profesorul, anul viitor va fi nevoit pentru a merge la o altă fraudă şi mai grosolană ţinînd cont de faptul că aceste rezultate trebuie să fie în creştere, ş.a.m.d. Decalajul dintre rezultatele euristice şi cele empirice va creşte.

În cadrul primului control frontal (dar administraţia şcoli sau Comitetul părintesc trebuie să efectueze controale în fiecare an) datele de înregistrare mai ales cele intuitive imediat se vor descoperi.

Avem nevoie să conştientizăm, să înţelegem că: nu numai lecţiile de educaţie fizică zilnice, nici rezolvarea problemelor bazei material-tehnice (în timp ce sunt elemente foarte importante ale culturii fizice) nu va fi capabil de a rezolva problema de îmbunătăţire a educaţiei fizice în şcolile noastre, fără referințe fiabile de monitorizare şi control a pregătirii fizice şi a stării sănătăţii elevilor şi nu pe ultimul plan asupra activităţii didactice a profesorului de educaţie fizică[8].

Setul de materiale al elevului la disciplina de studiu Educaţie fizică conţine şi fişa „Paşaportul sănătăţii elevului”. în programa curriculară, referitor la fişa respectivă, se menţionează: „în ciclul liceal, profesorul va prelua fişele elevilor «Paşaportul sănătăţii elevului» de la pedagogul care a predat disciplina Educaţie fizică în ciclul gimnazial, fiind responsabil de completarea şi analiza continuă a acestora[9].

Fişa „Paşaportul sănătăţii elevului” a fost introdusă în practica educaţională încă prin anii `90, începând cu clasa I. însă trebuie să recunoaştem că nu toate cadrele didactice care predau educaţia fizică au manifestat responsabilitate pentru

[7] A. Guzun, *Carnetul „Paşaportul sănătăţii" al elevului din ciclul gimnazial*, în revista Teoria şi arta educaţiei fizice în şcoală, Chişinău, 2009, nr. 2, pag. 18 – 22.

[8] T. Grimalschi, *Didactica modernă a educaţiei fizice (dimensiuni, domenii, activităţi, creaţii). Ghid pentru profesori*, Chişinău, USEFS, 2007.

[9] T. Grimalschi, *Educaţia fizică: Curriculum pentru cl. 10-a - a 12-a*, Ministerul Educaţiei al Republicii Moldova, Chişinău, Ştiinţa, 2010, pag. 27.

introducerea şi completarea fişei. De aceea, actualmente, în multe instituţii preuniversitare de învăţămînt, această fişă lipseşte. Mulţi profesori care predau educaţia fizică în clasele liceale sunt nevoiţi să introducă aceste fişe pentru prima dată. Ce structură şi conţinut trebuie să aibă această fişă? Cum se completează? Unde se păstrează? La aceste şi alte întrebări urmează să dăm răspunsuri clare şi definitive.

Iniţial, menţionăm că fişa „Paşaportul sănătăţii elevului" este un document de evidenţă a celor mai importanţi parametri referitori la dezvoltarea şi pregătirea funcţională, fizică şi motrice a elevului care, finalmente, caracterizează în linii generale starea de sănătate a acestuia.

Prin urmare, fişa constituie o sursă care documentează şi informează, în primul rînd, elevul despre dinamica indicilor parametrilor respectivi, în al doilea rînd, fişa furnizează informaţii importante profesorului, care, analizînd indicii respectivi, poate întreprinde acţiuni în vederea corectării (în caz de necesitate) a actelor de proiectare didactică. în plus, profesorul va lucra mai direcţio-nat în vederea individualizării activităţii motrice a elevilor atât în cadrul lecţiilor de educaţie fizică, cât şi acasă. Şi, nu în ultimul rând, fişele servesc drept surse informative pentru metodiştii şi inspectorii de specialitate, managerii educaţionali ai instituţiilor de învăţămînt, părinţii elevilor despre calitatea procesului de predare-învăţare a educaţiei fizice, care, în final, influenţează sănătatea elevilor.

„Paşaportul sănătăţii elevului" are o structură şi un conţinut bine determinat şi corespunde cerinţelor actuale ale programei de educaţie fizică (a se vedea tabelele 1,2). Din punctul de vedere al structurii, fişa conţine compartimente încadrate în schema ce urmează:

Fiecare compartiment conţine rubrici intitulate, numărul cărora depinde de tipul compartimentului. Compartimentele fişei „Paşaportul sănătăţii elevului" reflectă tipurile de dezvoltare şi pregătire a elevului, fiind concretizate în anumiţi parametri (masa corporală, talia etc.).

Măsurările şi testările parametrilor respectivi se efectuează de 2 ori pe an (în luna septembrie şi în luna mai), finalmente calculîndu-se rata progresului sau regresului pentru fiecare parametru din compartimentele corespunzătoare. Rezultatele evaluării se introduc cu acurateţe în fişele elevilor, care se păstrează într-o mapă la profesor. Elevul notează datele în caietul de educaţie fizică. „Paşaportul sănătăţii elevului", la absolvirea liceului, i se înmânează fiecărui elev, care îi rămîne ca amintire despre succesele obţinute în domeniul educaţiei fizice[10].

Concluzie

Paşaportul sănătăţii elevului reflectă evidenţa şi dinamica succesului şcolar la lecţia de educaţie fizică care, finalmente motivează elevul pentru o învăţare motrice responsabilă şi de calitate.

[10] *Ibidem*.

Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
ediție semestrială, seria științe umanistice, nr. 2 (16), 2022

~ Semnale editoriale, prezentări, recenzii / Editorial signals, presentations, reviews ~

The scientific bulletin of the State University ”Bogdan Petriceicu Hasdeu” from Cahul
half-yearly edition, humanities series, no. 2 (16), 2022

AVIZ LA REZUMATUL TEZEI
LOCUITORII DIN RASSM (1924-1940) ȘI RSSM (1940-1941, 1941-1944)
PE ȘANTIERILE GULAGULUI
elaborată de Maria Zinovii

Ion Gheleț chi
conf. univ. dr., Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul
(email: gheletchi.ion@usch.md)

După mai bine de treizeci de ani de la destrămarea Uniunii Sovietice, prea puțini cercetători au fost interesați de subiectul muncii celor deportați. Gulagul în general înseamnă reţeaua de lagăre şi colonii de muncă forţată care au existat în URSS. Autoarea tezei, Zinovii Maria prin studiul său vine să elucideze care erau principalele activități pe șantierele Gulagului, începând cu industria piscicolă, tăierea pădurilor, și terminând cu industria chimică și extragerea mineralelor.

În acest studiu autoarea a arătat unele aspecte ale muncii pe care o făceau forțat conaționalii noștri în Siberia și în condițiile extrem de grele în care condamnații trebuiau să muncească pentru a contribui la dezvoltarea agriculturii și industriei URSS.

Asta cu atât mai mult este actual, cu cât mai trăiesc încă supraviețuitorii deportărilor, copiii acestora născuți în Siberia. O parte din ei au venit la locurile natale ale părinților, alții însă au rămas să trăiască în locurile unde au fost deportați părinții lor și unde s-au născut ei.

Prin intermediul acestei lucrări a dorit să arăte o altă imagine a locuitorilor RASSM și RSSM deportați, condițiile grele în care condamnații trebuiau să muncească din răsputeri, pentru a contribui la dezvoltarea agriculturii și industriei URSS.

Aportul autorului la teza „Locuitorii din RASSM (1924-1940) și RSSM (1940-1941, 1941-1944)” pe șantierile Gulagului este determinată de tragedia a mii de familii deportate, dar și de drama poporului nostru. Credem, este important să tragem învățăminte din acele evenimente tragice prin care au trecut înaintașii noștri, asta nu numai pentru că istoria are obiceiul de a se repeta, dar și pentru că un popor fără memorie este sortit pieirii, dizolvării, dispariției.

Ținând cont de gradul dificil de cercetare, de complexitatea și caracterul problematicei, de conținutul surselor istorice de care a dispus, autorul și-a propus ca scop să examineze în complexitate caracterul muncii prestate de transnistreni și basarabeni pe șantierele Gulagului a condițiilor de trai (de supraviețuire) și a remunerării, fapt reușit prin trasarea obiectivelor lucrării, a condițiilor concrete ale locurilor unde au fost deportați, din diferite motive, locuitorii RASSM și RSSM. Un

alt aspect important al tezei constituie și faptul că autorul unde a fost cazul a examinat și soarta persoanelor deportate din nordul Bucovinei.

Teza doamnei Zinovii Maria poate servi ca suport metodologic atât în domeniul istoriei românilor sub regimul totalitar stalinist, al istorie deportaților cât și în domeniul educațional, al sociologiei, datorită metodelor de cercetare specifice domeniului care formează calea unei cercetări veridice și complexe, folosind un instrument pragmatic și cel mai bun pentru realizarea unei lucrări.

Autoarea tezei, prin studiul respectiv a constituit prima încercare de tratare sistematică și complexă a particularităților muncii transnistrenilor și basarabenilor în Gulag. Astfel, se consideră novator modul de concepere și de elucidare a problematicii; prin studierea remunerării acesteia atât pentru bărbați, femei, dar și copii. Remarcant e și faptul că autoarea a sistematizat și generalizat un set de documente, literatură de specialitate, mărturii, care vor permite pe viitor să identificăm muncile pe care le făceau cei deportați, câte ore pe zi trebuiau să lucreze, ce fel de unelte aveau pentru a-și îndeplini normele de muncă, cum reușeau să se descurce fără haine și cu o rație alimentară proastă. Totodată autoarea a evidențiat, pentru prima dată și a introdus în circuitul științific lucruri care au fost trecute cu vederea intenționat în istoriografia sovietică.

Întocmit din punct vedere științific, studiul are un caracter didactic, tinzând să relateze într-o formă succintă și clară, rezultatele obținute în urma investigării. Studiul respectiv va contribui la o reflectare echilibrată și obiectivă a evenimentelor atât la nivel național cât și la nivel european și mondial. Lucrarea poate fi necesară atât pentru colaboratorii științifici, cât și pentru toți cei cointeresați de a-și dezvolta cu suportul altor discipline o gândire matură, liberă, vastă și multilaterală.

S-a reușit de către autor să fie efectuată o analiză amplă a materialelor de arhivă și totodată s-a făcut o redare veritabilă a ceea ce sa întâmplat cu adevărat în aceste lagăre de exterminare prin muncă. Autoarea pe lângă documentele de arhivă a cercetat volumele de memorii publicate, a efectuat studii de caz în regiunile Novosibirsk, Tomsk și Tiumeni din

Federația Rusă o vastă literatură de specialitate a ajuns la următoarele concluzii: persoanele deportate din RASSM și ulterior din RSSM în primul an de viață în Siberia o bună parte au murit de frig și foame, transnistrenii și basarabenii au dus o luptă grea pentru a supraviețui. Condițiile naturale, frigurile, mlaștinile, țânțarii, musculițele le-au creat mari probleme. Basarabenii au lucrat și la construirea uzinelor, la câmp, la tăiatul pădurilor, ferme, construcții, căi ferate, mine etc. Muncind bine și cinstit, mai ales la munca pământului și la îngrijitul animalelor, au fost de multe ori apreciați de către șefii de gospodării.

Teza elaborată de Zinovii Maria, corespunde întru totul cerințelor înaintate față întocmirea unei astfel de lucrări, este necesară studenților, cadrelor didactice universitare și preuniversitare, cercetătorilor în domeniu, cititorilor interesați de

istoria contemporană a românilor.

Ținând cont de cele expuse mai sus, recomand ca rezumatul tezei, pretendentei, Maria Zinovii, să fie aprobat spre susținerea finală.

ȘTEFAN OLTEANU, *ALBUM MONOGRAFIC DE COLECȚIE ISTORICĂ: COMUNA BURLACU*

Victor Axentii
conf. univ. dr., Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul
(email: axen55@mail.ru)

Actuala ediție „Album monografic de colecție istorică: comuna Burlacu”, întocmită de către infatigabilul cercetător al localității (și nu numai) - Ștefan Olteanu - este mai cuprinzătoare decât prima ediție(2011) și însumează nu doar un material faptic, ci și o diversitate a temelor abordate, a opiniilor exprimate atât de către autor, cât și de persoanele vizate în carte.

Cu acest prilej, nu putem să nu amintim de spusele lui B. P. Hasdeu despre misiunea istoricului: „un uvrier și artist totodată” care singur adună și tot singur edifică, cuvinte care circumscriu preocupările de cercetător ale autorului.

Cartea este și o revizuire a ediției precedente, completată cu documente de valoare, unele inedite.

În acest context, considerăm ca fiind salutară intenția autorului de a prezenta note interesante despre înregistrarea simbolurilor teritoriale ale comunei: Decizia Comisiei Naționale de Heraldică privind avizarea proiectelor însemnelor teritoriale ale comunei Burlacu, Decretul privind înregistrarea simbolurilor teritoriale ale comunei, semnat de către Președintele Maia Sandu.

Spunea cineva că scopul fiecărui om este ca în cursul vieții să realizeze diferite fapte care rămân nu numai ca exemplu, dar ca și o călăuză a activității în numele binelui.

În capitolul „Tezaurul notoriu al neamului”, autorul Ș. Olteanu, în mod inspirat, prezintă personalități cum ar fi P. Mihov, D. Eremia, I. Agafiță ș.a.

E de remarcat că un deziderat al autorului este de a aborda veridic diferitor aspecte din trecutul și prezentul satului Burlacu și a cultiva, astfel, sentimentul de respect față de strădaniile și faptele predecesorilor noștri care au asigurat mersul implacabil al istoriei satului. Vremea este un fenomen în care s-au perindat mari schimbări în viața social- economică și politică a generațiilor.

În partea a doua cărții Cronica comunei Burlacu, este descrisă cu tenacitate și răbdare istoria localității. Astfel, cititorii pot afla date interesante despre cei 300 de ani din trecutul comunei, începând cu a.1752 – prima atestare documentară a localității.

Datele istorice sunt confirmate prin documente sigure, inserate la locul cuvenit în text (acte domnești, hrisoave etc.); merită menționat răspunsul dat de către M. Kogălniceanu proprietarei moșiei Burlacu D. Abramovici.

În încheiere ținem să menționăm că opera domniei sale este un rod al pasiunii pentru istoria localității și al respectului pentru oamenii care au făurit această istorie.

AVIZ LA REZUMATUL TEZEI
PARTICULARITAȚI ALE INTELIGENȚEI SOCIALE LA STUDENȚI
DIN PERSPECTIVA PROFILULUI PROFESIONAL DE PERSONALITATE
elaborată de Maxim Ilicciev

Natalia Mihăilescu
conf. univ. dr., Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu”, Cahul
(email: mihailescu.natalia@usch.md)

Importanța temei propuse spre cercetare se explică prin faptul că inteligenţa socială, ca obiect de cercetare în domeniul psihosocial, este, în esență, un fenomen nou şi puțin investigat, care pun accent pe aptitudini precum gândirea de tip social sau măiestria de a căpăta reguli, convenții și legi care coordonează un comportament adecvat în cadrul circumstanțelor sociale, mișcarea de gândire socială și priceperi interpersonale, se reduc la tipul respectiv de inteligență, cu care au racordări reciproce. Actualmente, instituţiile de învăţământ oferă o multitudine de posibilităţi pentru a obţine diverse cunoştinţe de natură profesională, fără a se concentra pe probleme grave în comunicare, în cazul majorităţii studenţilor. Umanizarea procesului de instruire şi educaţie este strâns legată de creşterea numărului de discipline, subiectul cărora este individul şi societatea, dar obţinerea cunoştinţelor de orientare practică, despre propria lor persoană şi despre alţi indivizi, este posibilă doar în cazul când instituţia de învăţământ superior prestează cursuri şi programe educaţionale speciale, utilizând metode interactive de învăţare.

În Rezumat, d-nul Ilicciev Maxim ne prezintă o sinteză a rezultatelor științifice obținute în cadrul elaborării tezei de doctor cu titlul „Particularități ale inteligenței sociale la studenți din perspectiva profilului profesional de personalitate”.

Autorul reflectă în compartimentul Introducere actualitatea şi importanța temei de cercetare, problema științifică soluționată, sunt formulate scopul și obiectivele investigației, ipoteza cercetării, sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese, noutatea și orginalitatea științifică, rezultatele obținute, care contribuie la soluționarea problemei științifice importante, semnificația teoretică, valoarea aplicativă a cercetării, urmate de prezentarea implementării rezultatelor științifice și sumarul compartimentelor tezei.

În Capitolul 1, intitulat Repere teoretice privind inteligența socială și profilul profesional de personalitate al studenților, este realizat un scurt istoric al evoluției conceptului de inteligenţă socială. Sunt definite conceptele de inteligenţă socială şi personalitate. Se prezintă clasificarea tipurilor de inteligenţă, modelelor teoretico-descriptive ale inteligenţei sociale şi ale abordărilor teoretice ale personalităţii. Sunt

trecute în revistă cercetările ştiinţifico-practice realizate de specialiștii în domeniu, cu referire la profilul profesional de personalitate.

Capitolul 2, intitulat Cercetarea experimentală a particularităților inteligenţei sociale la studenți, din perspectiva profilului profesional de personalitate, prezintă obiectivele, ipotezele și metodologia cercetării. Sunt descrise succint instrumentele de cercetare utilizate. Sunt prezentate caracteristicile eșantionului investigat (vârstă, sex, domeniul formării profesionale).

În urma aplicării testelor psihologice, este identificat nivelul de inteligenţă socială şi profilul de personalitate a reprezentanților grupului investigațional. Este prezentat modelul explicativ al inteligenţei sociale, din perspectiva factorilor de personalitate determinați.

În Capitolul 3, Cadrul experimental de dezvoltare a inteligenţei sociale la studenți, este prezentată caracteristica generală a experimentului formativ: sunt analizați factorii dezvoltării inteligenţei sociale la studenți, sunt descrise direcțiile, obiectivele şi principiile elaborării programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți, tehnicile, procedeele şi metodele de consiliere psihologică, caracteristicile şi etapele activităților individuale și de grup, cu reprezentanții selectați din cadrul eșantionului cercetat. Sunt precizate principiile care ghidează programul psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți și condițiile necesare pentru buna desfășurare a acestuia.

Este prezentată structura programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți, care include consiliere de grup orientată, în primul rând, asupra comportamentelor, cogniţiilor şi emoţiilor ce contribuie la îmbunătățirea abilităţilor de relaționare, atașament şi control asupra comportamentului. La final, este discutată eficienta programului psihologic de dezvoltare, elaborat şi implementat prin compararea rezultatelor studenţilor din grupul de control cu cele ale studenţilor din grupul experimental, fiind prezentate diferențele semnificative obținute, care indică eficiența programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți.

Concluziile generale și recomandările prezentate în rezumat sintetizează rezultatele investigației ceea ce demonstrează competențe și capacitățile pretendentului de a conceptualiza, cerceta și explora cadrul praxiologic.

Scurta prezentare a datelor cercetării ne prezintă un tablou amplu dspre cercetarea realizată.

Autorul a expus coerent șui reușit instrumentariul explorat, a analizat și interpretat rezultatele obținute.

Rezumatul tezei de doctor nu depășește volumul recomandat de pagini, sunt prezentate sursele bibliografice, diagrame, compartimentele corespunzând cerințelor.

În concluzie, considerăm că Rezumatul tezei de doctor „Particularități ale inteligenței sociale la studenți din perspectiva profilului profesional de personalitate”,

corespunde cerințelor, iar autorul ILICCIEV Maxim, merite să i se confere titlul științific de doctor în psihologie, specialitatea 511.03 - Psihologie socială.

Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
ediție semestrială, seria științe umanistice, nr. 2 (16), 2022

~ Anexe / Annexes ~

The scientific bulletin of the State University ”Bogdan Petriceicu Hasdeu” from Cahul
half-yearly edition, humanities series, no. 2 (16), 2022

NORME DE PUBLICARE PENTRU NUMĂRUL VIITOR

Aspect general: materialele vor fi elaborate în programul WORD (*.doc, *.docx), în limba română sau engleză. Textul va fi tehnoredactat cu fontul CALIBRI (Body), mărimea 11, cu note de subsol (infrapaginale) în font CALIBRI (Body) de mărimea 10, spațiul dintre rânduri: „single”. Autorii vor indica între paranteze rotunde, sub titlul articolului, numele complet, instituția de la care provin și adresa de mail personală. Textul propriu-zis va fi însoțit de **rezumat** (în general acesta ar trebui să reprezinte cam 10% din întinderea articolului)**, cuvinte cheie, lista ilustrațiilor** şi eventual lista abrevierilor utilizate, redactate **atât în limba română cât și într-o limbă de circulație internațională** (de preferat engleză); întinderea maximă a articolului sau studiului propus spre publicare este de 10-15 pagini, excepții putând fi admise în consens cu recomandările colectivului de redacție.

Aparatul critic: Pentru note se va folosi sistemul de citare clasic, infrapaginal: autor (autori), titlul complet al lucrării (articol, studiu sau carte) cu caractere cursive (*italice*), locul și anul apariției, urmate de indicarea paginilor, după exemplele:

1. Costin Croitoru, *Fortificaţii liniare romane în stânga Dunării de Jos. Terminologia relativă*, volumul II, editura Istros, Brăila, 2007, pp. 201-202.

2. Costin Croitoru, *Călătorie de cercetare arheologică în judeţul Covurlui*, în volumul *Orbis Praehistoriae. Mircea Petrescu-Dîmboviţa – in memoriam*, (editori: V. Spinei, N. Ursulescu,), editura Universității din Iași, Iaşi, 2015, pp. 645-655.

3. Costin Croitoru, *Fibule din bronz descoperite la Barboși, provenite din colecţia „Al. Nestor Măcellariu”*, în Acta Musei Tutovensis, XIV, 2018, pp. 118-124.

Nu ezitați să folosiți termenii „Idem”, „Eadem”, „*ibidem*” sau „*op. cit.*” acolo unde situația o impune.

Ilustrația: se va transmite în format .jpg cu rezoluţie de minim 300 dpi, atât în text cât și separat, numele planșelor / figurilor corespunzând celor din lista ilustrației;

Persoanele de contact, responsabile cu editarea volumului, cărora vă rugăm să le confirmați intenția de a susține demersul nostru și respectiv să le trimiteți contribuțiile dumneavoastră, sunt:

Costin Croitoru, redactor șef al seriei, email: costin_croitoru1@yahoo.com
Ion Ghelețchi, responsabil al secțiunii Istorie, email: gheletchii.ion@gmail.com
Liliana Grosu, responsabil al secțiunii Filologie, email: lilisebyigor@gmail.com
Polina Lungu, responsabil al secțiunii Pedagogie, email: lungu.polina@.usch.md

PUBLICATION RULES FOR THE NEXT ISSUE

Appearance: the materials for publication will be elaborated in the WORD program (*.doc, *.docx), in Romanian or English. The text will be typewritten with CALIBRI font (Body), size 11, with footnotes (at the bottom of the page) in CALIBRI font (Body) size 10, the space between the lines: “single”. The authors will indicate their full name, affiliation, and the personal e-mail address in round brackets, below the title of the article. The text itself will be accompanied by the **abstract** (generally it should represent about 10% of the length of the article), **keywords**, the **list of illustrations** and possibly the **list of abbreviations** used, written **both in Romanian and in a language of international circulation** (preferably English); the maximum length of the article or study proposed for publication is 10-15 pages, exceptions can be admitted in accordance with the recommendations of the editorial team.

Critical apparatus: For notes, the classic citation system will be used, in text citation: author(s), full title of the work (article, study or book) in *italics*, place and year of publication, followed by indication of the pages, according to the examples:

1. Costin Croitoru, *Fortificaţii liniare romane în stânga Dunării de Jos. Terminologia relativă*, Volume II, Istros Publishing House, Brăila, 2007, p. 201-202.

2. Costin Croitoru, *Călătorie de cercetare arheologică în judeţul Covurlui*, în volumul *Orbis Praehistoriae. Mircea Petrescu-Dîmboviţa – in memoriam*, (editors: V. Spinei, N. Ursulescu, V. Cotiugă), University of Iași Publishing House, Iaşi, 2015, pp. 645-655.

3. Costin Croitoru, *Fibule din bronz descoperite la Barboși, provenite din colecţia „Al. Nestor Măcellariu*”, in Acta Musei Tutovensis, XIV, 2018, pp. 118-124.

Feel free to use the terms "Idem", "Eadem", "*ibidem*" or "*op. cit.*" where necessary.

Illustration: it will be transmitted in .jpg format with a resolution of at least 300 dpi, both in text and separately, the names of the plates / figures corresponding to those in the illustration list;

The contacts responsible for editing the volume, to whom we ask you to confirm your intention to support our approach and to send your contributions are:

Costin Croitoru, editor-in-chief of the series, email: costin_croitoru1@yahoo.com
Ion Gheleţchi, head of section History, email: gheletchii.ion@gmail.com
Liliana Grosu, head of section Philology, email: lilisebyigor@gmail.com
Lungu Polina, responsible for the secion Pedagogy, email: lungu.polina@.usch.md